EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 9.9.2026
COM(2026) 590 final

2026/0265 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

mis käsitleb hankelepinguid ja kontsessioone ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 1370/2007, (EL) 2023/1542, (EL) 2024/1157, (EL) 2024/1252, (EL) 2024/1735, (EL) 2024/1781, (EL) 2024/2847, (EL) 2024/3110 ja (EL) 2025/40 ning direktiive 2008/98/EÜ, (EL) 2019/882, (EL) 2022/2381, (EL) 2023/1791 ja (EL) 2024/1760 (riigihangete määrus)

{SEC(2026) 590 final} - {SWD(2026) 590 final} - {SWD(2026) 591 final} -
{SWD(2026) 592 final}

(EMPs kohaldatav tekst)

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Käesolev seletuskiri on lisatud ettepanekule võtta vastu määrus riigihangete kohta, millega muudetakse direktiivi 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta, direktiivi 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ning millega muudetakse mitut valdkondlikku õigusakti neis sisalduvate riigihankeid käsitlevate sätete osas.

Kogu Euroopa Liidus sõlmivad avaliku sektori asutused iga päev lepinguid selliste kaupade, teenuste ja ehitustööde kohta, mis kujundavad kodanike igapäevaelu, olgu siis tegemist teedega, millel nad liiguvad, energiaga, mida nad kodus kasutavad, või koolihoonetega, kus kujundatakse nende laste tulevikku. Kuna riigihanked moodustavad ligikaudu 15 % ELi SKPst, on liidul võimalik riigihankeid kasutada võimsa poliitikavahendina. Hankijad saavad selle vahendi abil tagada, et avalikku taristusse ja teenustesse tehakse mõjusaid investeeringuid. Kodanike jaoks tähendab see, et maksumaksjate raha kasutatakse võimalikult hästi ära, sest on tagatud avaliku sektori rahaliste vahendite mõjus ja tulemuslik kasutamine. Ettevõtjate jaoks avab hästi kavandatud riigihankeraamistik uusi võimalusi, sealhulgas piiriüleselt. Riigihanked peaksid kõigi jaoks olema läbipaistvad, õiglased ja avatud, et suurendada ja suurendada üldsuse usaldust.

Riigihangete keskset rolli on jõuliselt esile tõstnud Mario Draghi ja Enrico Letta oma aruannetes Euroopa konkurentsivõime tuleviku[1] ja ühtse turu[0] kohta. Mõlemas juhitakse tähelepanu, et riigihanked ei ole ainult avaliku sektori kulutuste mehhanism, vaid on ka strateegiline investeerimisvahend, millega tugevdatakse liidu keskkonnakestliku tööstuse baasi, toetatakse innovatsiooni, edendatakse üleminekut puhtale energiale ja digiüleminekut ning suurendatakse majandusjulgeolekut ja strateegilist autonoomiat. Ka puhta tööstuse kokkuleppes[0] ja konkurentsivõime kompassis[0] on esile tõstetud hankijate vastutust strateegilise suunitluse elluviimisel konkreetsete ostuotsustena. Geopoliitilises olukorras, mida iseloomustavad järjest tihedam konkurents, tarneahelate haavatavus ja majandusliku sõltuvuse ärakasutamine, on see, kuidas hankijad raha kulutavad, muutunud strateegilise tähtsusega küsimuseks.

Euroopa Kontrollikoda[0] juhtis tähelepanu mitmele puudusele Euroopa hanketavades. Kontrollikoda leidis, et viimase kümne aasta jooksul on konkurents riigihangete valdkonnas vähenenud, VKEde ja piiriüleste pakkujate osalemine on endiselt vähene ning ühe pakkujaga menetlused on muutunud üha tavalisemaks. Seda arvesse võttes kutsus nõukogu oma 2024. aasta mai järeldustes[0] komisjoni üles esitama tervikliku tegevuskava, et kõrvaldada puudused riigihankeid käsitlevates õigusaktides ja tavades ning lihtsustada õigusraamistikku. Euroopa Parlament võttis avalike hangete kohta vastu resolutsiooni,[0] milles kutsutakse üles koostama strateegilisema, lihtsama ja konkurentsipõhisema raamistiku. Regioonide Komitee[0]

---

[1] https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/draghi-report_en.

[0] consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf.

[0] https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/clean-industrial-deal_et.

[0] https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/competitiveness-compass_et.

[0] 2023. aasta eriaruanne riigihangete kohta ELis, https://www.eca.europa.eu/et/publications?ref=SR-2023-28.

[0] consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2024/05/24/council-adopts-conclusions-on-the-court-of-auditors-report-on-public-procurement/pdf/.

[0] https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2025-0174_ET.pdf.

[0] https://data.europa.eu/doi/10.2863/0379789.

ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee[0] võtsid vastu arvamused, milles tõsteti esile riigihangete olulisust kohaliku arengu, sotsiaalse progressi ja tööstuse vastupanuvõime stiimulina.

2014. aasta direktiivide põhjalik hindamine Euroopa Komisjoni poolt kinnitas, et praeguses hankelepingute sõlmimise korras esineb suuri puudusi. Leiti, et selle keerukus ja paindlikkuse puudumine tekitab märkimisväärset õiguskindlusetust nii hankijate kui ka ettevõtjate jaoks. Endiselt sõlmitakse hankelepingud enamasti ainult hinna alusel ning esitatakse vähe nõudeid sotsiaalvaldkonna, keskkonna ja innovatsiooni kohta. Kolmandate riikide ettevõtjate turulepääsu reeglid ei ole piisavalt selged ega vasta enam praegustele geopoliitilistele tingimustele. E-riigihangete süsteemide erinevus on takistuseks ettenähtud läbipaistvusele ning tõhusale jälgimisele ja järelevalvele, ning kuigi läbipaistvus on paranenud, raskendavad andmelüngad ja kvaliteediprobleemid nii ELi kui ka riiklikul tasandil tulemuslikku juhtimist, strateegiliste otsuste tegemist ja korruptsiooni ennetamist.

Riigihangete määruse ettepaneku eesmärk on neid probleeme lahendada.

Hankelepingute sõlmimise korra lihtsustamine ning paindlikkuse ja ühtsuse suurendamine

Ettepanekuga asendatakse kolm 2014. aasta direktiivi ühe vahetult kohaldatava määrusega. Hankelepinguid, võrgustikusektoriga seotud hankeid ja kontsessioone käsitlevate normide koondamine ühte õigusakti kõrvaldab keerukuse ja vastuolud, mis tulenevad sellest, et korraga on kasutusel eraldi õigusaktid ja et liikmesriigi õigusesse ülevõtmisel tehakse erinevaid valikuid.

• Esitatakse kaks uut põhimenetlust, mille puhul on võimalik kasutada kvalifitseerimiskriteeriume ja läbirääkimisi või viia menetlus läbi ilma nendeta: **avatud hankemenetlus**, mille korral ettevõtjad esitavad kohe (esimese) pakkumuse, ja dünaamiline hankemenetlus, mille korral ettevõtjad kõigepealt liituvad menetlusega ja seejärel tehakse neile ettepanek esitada pakkumus või alustada läbirääkimisi konkreetsete hankevõimaluste üle, mis tekivad menetluse kehtivusaja jooksul. Neid kahte menetlust täiendab innovatsioonimenetlus, mille eesmärk on välja töötada ja omandada innovatiivseid lahendusi, mida hankija soovib lasta ettevõtjal vastavalt hankija vajadustele välja töötada.

• **Turu-uuringuid** peetakse tavapäraseks ettevalmistavaks vahendiks ning seda selgitatakse ja soovitatakse.

• Kvalifitseerimiskriteeriumid piirduvad sellega, mis on **vajalik ja proportsionaalne**, vähem kasutatakse liigseid nõudeid käibe kohta ja põhjendamatuid nõudeid eelneva avaliku sektori kogemuse kohta.

Vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektori üksuste kohta **kehtib endiselt** hankelepingute sõlmimise kord. Lisaks konkreetsetele eranditele võib **võrgustikusektoris** teha **erandi** ka juhul, kui asjaomane tegevus on avatud konkurentsile piiranguteta juurdepääsuga turgudel.

Üldise õigusraamistiku edasiseks lihtsustamiseks lisatakse käesolevasse määrusesse **kontsessioone** käsitlevad normid. Läbivaadatud menetluskorda kohaldatakse nii hankelepingute kui ka kontsessioonide suhtes ning vajaduse korral on seda täiendatud kontsessioonide jaoks kohandatud normidega, et võtta arvesse kontsessioonide teatavat eripära.

Strateegiliste hangete kasutuselevõtu suurendamine

[0]https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/review-european-public-procurement-legal-framework.

Käesoleva määrusega luuakse **ühtne raamistik strateegiliste poliitikaeesmärkide lõimimiseks** hangete kavandamisse, lepingute sõlmimisse ja täitmisse. Ettepanekuga toetatakse lepingu sõlmimise otsuste kvaliteedimõõdet. Lepingud sõlmitakse tavaliselt parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel, võttes arvesse kvaliteedi osakaalu miinimumnõudeid, sealhulgas suuremat osakaalu töömahukate lepingute puhul.

- **Keskkonnahoidlike hangete** jaoks nähakse ettepanekus ette selgemad õiguslikud alused keskkonnanõuete rakendamiseks kogu hanketsükli jooksul. Sellega suurendatakse hangete panust ringsusse, ringlussevõetud ja taastatud materjali kasutamisse, jäätmete taaskasutamisse ja energiatõhususse ning luuakse raamistik keskkonnahoidlike hangete kohustuslike nõuete jaoks teatavate tootekategooriate puhul, kus nõuete erinev rakendamine võib põhjustada turu killustatust.

- **Sotsiaalselt vastutustundlike hangete** puhul tuuakse ettepanekus esile mitu olulist ühiskondlikku eesmärki, sealhulgas sotsiaalne kaasamine, tööturule integreerimine, ligipääsetavus puudega inimeste jaoks, paremad töötingimused, tööjõu täiendus- ja ümberõpe, sooline võrdõiguslikkus ja inimõigused tarneahelates. Ettepanekus peetakse oluliseks puudega inimestele ligipääsu tagamise kohustusi ja jäetakse alles sihtotstarbelised vahendid, nagu reserveeritud hankelepingud ning kohandatud reeglid sotsiaal-, tervishoiu- ja haridusteenuste jaoks.

- **Innovatsioonihangete** puhul võimaldab uus innovatsioonimenetlus hankijatel kindlaksmääratud tehniliste spetsifikatsioonide asemel sõnastada ühiskonnaprobleeme, kasutada ettepanekute hindamisel väärtuse hindamise raamistikku, katsetada ja kehtestada lähenemisviise ning seejärel korraldada selle tulemusena saadud lahenduste hankeid.

ELi majandusjulgeoleku ja strateegilise autonoomia parandamine

Ettepanek vastab riigihangete üha suuremale geopoliitilisele tähtsusele.

- Hankijatel on võimalus ja teatavatel juhtudel ka kohustus tegeleda riskidega, mis on seotud **liidu või liikmesriikide julgeoleku ja avaliku turvalisuse huvidega**, sealhulgas elutähtsa taristu, tundliku teabe, küberturvalisuse, kahjuliku kriitilise sõltuvuse, tarnehäirete ja lubamatu mõjutamisega kolmanda riigi poolt.

- Ilma et see piiraks konkreetseid tooteid või teenuseid käsitlevate õigusaktide kohaldamist, rakendatakse uusi sätteid **vastupanuvõime ja varustuskindluse** kohta eelkõige selliste lepingute korral, mis hõlmavad elutähtsaid või olulisi üksusi ja elutähtsat taristut.

- Ettepanekuga ajakohastatakse ja täpsustatakse ka seda, kuidas käsitleda kolmandate riikide osalemist, järgides täielikult liidu rahvusvahelisi kohustusi.

- Ettepanekus selgitatakse liidu rahvusvaheliste hankekohustustega **hõlmatud** ja **hõlmamata** ettevõtjate, ehitustööde, teenuste või asjade **erinevust** ning luuakse ühine raamistik, mida toetab komisjoni veebipõhine vahend (veebiportaal Access2Markets, mille Euroopa Komisjon on välja töötanud ettevõtjate abistamiseks rahvusvahelises kaubanduses) kohustustega hõlmatuse kindlaksmääramiseks. Komisjon võib **kohustustega hõlmatust piirata**, kui turulepääsu analüüsist selgub, et kolmas riik ei ole täitnud oma kohustust tagada liidu ettevõtjate võrdne kohtlemine, või kui piirang on vajalik liidu oluliste huvide kaitsmiseks.

- Hankija võib rakendada **ELi eelistamise nõudeid**, sealhulgas piirata osalemist, nõuda minimaalset liidu või kohustustega hõlmatud päritolu või anda eeliseid hindamisel. Kui seda on vaja liidu strateegiliste huvide tõttu, võib komisjon lõpetada kohustustega hõlmamata ettevõtjate, toodete või teenuste konkreetsed menetlused.

Käesolev määrus kujutab endast ELi eelistamise nõuete horisontaalset raamistikku ja selle kavandamisel on silmas peetud, et see ei oleks vastuolus liidu valdkondlike õigusaktidega,

millega kehtestatakse ettevõtjate päritolul või riigihangete raames pakutavatel konkreetsetel kaupadel või teenustel põhinevad eelistamise või piiramise mehhanismid. See kehtib juba vastuvõetud õigusaktide kohta, nagu määrus (EL) 2024/2803 ühtse Euroopa taeva algatuse rakendamise kohta, või uuemate ettepanekute kohta, nagu tööstuse kiirendamise määrus (COM 2026/0068), mis on praegu õigusloomeprotsessis. Seepärast kohaldatakse käesoleva määruse üldisi norme, välja arvatud juhul, kui valdkondlikus õigusaktis on sätestatud teisiti, sealhulgas seoses päritolu kindlaksmääramisega.

Selleks et vältida õigusraamistiku liigset killustatust ja tagada hankelepingute sõlmimise ühtne kord, on käesolev määrus ühtlasi eeskujuks ja aluseks tulevastele liidu õigusaktidele, millega kehtestatakse päritolul põhinevad eelistusmehhanismid. Siia kuulub kooskõla rahvusvaheliste lepingutega, mis hõlmavad riigihangete mõõdet, ning see, kuidas määratakse kindlaks ettevõtjate, kaupade, teenuste ja ehitustööde päritolu. Kõik tulevased ELi eelistamise reeglid, mis on seotud riigihangetega, peaksid lähtuma käesolevas määruses esitatud eelistamisnõuetest, mida üksnes vajaduse korral kohandatakse vastavalt konkreetsetele sektoritele, mida need hõlmavad.

Hanketeabele, -andmetele ja digivahenditele juurdepääsu hõlbustamine

Kehtivate direktiivide hindamisel leiti, et riigihangete digitaalne ökosüsteem on endiselt killustatud, ei ole koostalitlusvõimeline ega piisavalt andmepõhine. Ettepaneku märksa **terviklikum lähenemisviis** aitab neid probleeme lahendada.

- Ettepanekuga luuakse koostalitlusvõrgul, harmoneeritud semantilistel standarditel ja ühistel spetsifikatsioonidel põhinev **ühine digitaalne ökosüsteem**, mis võimaldab erinevaid elektroonilisi riigihankesüsteeme kasutavatel hankijatel ja ettevõtjatel teavet edastada koostalitlusvõimeliste digiteenuste kaudu. Peamine uuendus on ettevõtja digitaalsetel tõenditel ja digitaalsetel ettevõtjaprofiilidel põhineva elektroonilise osalemistingimuste teenuse loomine, rakendades ühekordsuse põhimõtet.

- Ettepanekuga luuakse **liikmesriikide tasandil riigihangete andmeruumid** ja liidu tasandil **riigihangete andmeruum**, mille eesmärk on toetada struktureeritud juurdepääsu hanketsükli ja hankelepingute kehtivusaja andmetele. Avaldamiskohustusi laiendatakse ja muudetakse tõhusamaks kogu hanketsükli jooksul.

Süsteemi tulemuslikuks toimimiseks on vaja ajakohastada määrusega (EÜ) nr 213/2008 kehtestatud ühtset riigihangete klassifikaatorit (CPV).

Juhtimine

Ettepanekuga toetatakse valdkonna juhtimist, järelevalvet ja asjatundlikumaks muutmist. Usaldusväärset juhtimist tugevdatakse meetmetega, mis aitavad võidelda pettuste, konkurentsivastase koostöö, korruptsiooni, soosikluse ja huvide konfliktide vastu ning tagada, et käesoleva määruse lihtsustamis- ja strateegiliste eesmärkidega kaasneb suurem kohapealne rakendussuutlikkus.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Komisjoni hinnangus juhitakse tähelepanu probleemidele, mis on seotud hankelepingute sõlmimise korra killustatusega ELi õigusraamistikus. Avaliku sektori hankijad ja ettevõtjad peavad praegu järgima enam kui 50 valdkondliku õigusakti paljusid kattuvaid ja mõnel juhul ebaühtlaseid õigusnorme. See põhjustab mõlemale osapoolele õiguskindlusetust ja ebaproportsionaalset halduskoormust ning muudab riigihangete läbiviimise menetluse ebatõhusaks.

Komisjoni teatisega „Lihtsam, selgem ja paremini täidetav ELi normistik“[0] on ette nähtud hankelepingute sõlmimise korda regulatiivselt korrastada, et kõrvaldada liiasused, ühtlustada menetlusi ja suurendada õigusselgust. Kavandatava riigihangete määrusega täidetakse seega ulatuslikult sidususe kohustust, keskendudes riigihangete määrusesse selliste valdkondlike normide koondamisele, mis on seotud riigihanke menetluskorra, horisontaalsete nõuete ja volitamiskorraga, ning säilitades täielikult valdkondlike õigusaktide poliitikaeesmärgid.

Menetlusest kõrvalejätmise alused

Praegu on ettevõtjate hankemenetluses osalemisest **kõrvalejätmise alused** esitatud mitmes valdkondlikus õigusaktis ning see põhjustab õiguskindlusetust ja ebavõrdset kohtlemist. Ettepanekuga koondatakse need normid ühte sidusasse raamistikku, korraldades olemasolevad hankemenetluses osalemisest kõrvalejätmise alused ümber järgmiselt.

- **Seitse kohustusliku kõrvalejätmise alust** ELi toimimise lepingu V jaotisel põhinevatest valdkondlikest õigusaktidest on seotud raskete kuritegudega, sealhulgas inimkaubanduse, korruptsiooni ja terrorismiga, ning on nende õigusaktide olulised ja lahutamatud osad. Need jäetakse kõnealustesse õigusaktidesse alles, kuid võetakse eeskujuks ka käesolevas määruses.

- **Kaks kõrvalejätmise alust**, mis tulenevad muudel õiguslikel alustel põhinevatest õigusaktidest, jäetakse kõnealustest õigusaktidest välja ja neid käsitletakse käesolevas määruses. Need seni jäätmesaadetiste määruses (määrus (EL) 2024/1157) ja ökodisaini määruses (määrus (EL) 2024/1781) sätestatud kõrvalejätmise alused jäetakse nendest õigusaktidest välja. Selleks et nende õigusnormide rikkumised täielikult välja ei jääks, võetakse need üle käesolevas määruses olevatesse kõrvalejätmise alustesse.

Horisontaalsed nõuded

Lisaks menetluskorrale muudab praeguse riigihangete raamistiku veelgi keerukamaks **horisontaalsete nõuete rohkus** hankeotsuseid käsitlevates **õigusaktides**. Selle probleemi lahendamiseks paigutatakse käesoleva ettepanekuga asjakohased horisontaalsed sätted selle kohta, mida osta, ümber õigusakti eraldi peatükkidesse, mis põhinevad liidu strateegilistel hankeprioriteetidel (keskkonnahoiu, sotsiaalsed, julgeoleku ja vastupanuvõime prioriteedid), ning vajaduse korral ühtlustatakse neid, et tagada nende nõuete rakendamise järjekindlus.

Volitamine

Peale selle sisaldavad viis valdkondlikku õigusakti eraldiolevaid ja koordineerimata volitusi kehtestada teatavates valdkondades keskkonnahoidlike riigihangete nõudeid. Selle ebatõhususe kõrvaldamiseks tunnistatakse käesoleva ettepanekuga kehtetuks valdkondlikud volitused võtta vastu riigihangetega seotud delegeeritud õigusakte või rakendusakte ning asendatakse need ühe horisontaalse volitusega, mis võimaldab komisjonil muuta teatavad keskkonnanõuded hankijatele teatavatel tingimustel kohustuslikuks.

Käesolev ettepanek sisaldab asjaomaste valdkondlike õigusaktide **sihipäraseid muudatusi**, mis on ettepaneku õigusliku sidususe eesmärgi saavutamiseks vältimatud. Nende valdkondlike õigusaktide võimalikud edasised muudatused **jäävad käesoleva ettepaneku kohaldamisalast täielikult välja**. Vajaduse korral võib selliste muudatuste vajalikkust hinnata iga asjaomase valdkondliku õigusakti läbivaatamise käigus, lähtudes nende läbivaatamisklauslitest ja poliitikatsüklitest. Komisjon teeb kaasseadusandjatega **konstruktiivset koostööd** selle tagamiseks, et käesoleva ettepaneku õigusloomeprotsess säilitab täielikult oma peamise eesmärgi.

[0]https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1790071655640&uri=CELEX%3A52026DC0380.

Lisaks kehtivale *acquis*'le sisaldab või eeldatavasti sisaldab ka mitu praegu läbirääkimiste etapis olevat või avaldamist ootavat seadusandlikku algatust riigihangetega seotud sätteid. Siia kuuluvad näiteks küberturvalisuse määruse 2.0 ettepanek (COM 2026/001), ELi pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise määruse ettepanek (COM 2026/0138), tööstuse kiirendamise määruse ettepanek (2026/0068) ja kiibimääruse 2.0 ettepanek (COM 2026/0139). Käesoleva ettepanekuga elluviidav sidususe kohustus saab täiel määral anda lisaväärtust vaid juhul, kui need käimasolevad algatused on omakorda kooskõlas riigihangete määruses kindlaksmääratud horisontaalse raamistikuga ja ühtlasi jäävad alles nendes õigusaktides sätestatud valdkondlikud normid selle kohta, *mida* osta. Nende tekstide koostamisel on komisjon seadnud eesmärgiks tagada selline sisemine sidusus ning on oluline, et ka kaasseadusandjad võtaksid arvesse **vajadust tagada sidusus ja vastavus** riigihangete määrusele. Eriti tuleks tähelepanu pöörata ELi eelistamise nõuetega seotud sätetele, sest erinevad valdkonnapõhised lähenemisviisid kahjustaksid eelkõige õiguskindlust, ettevõtjate võrdset kohtlemist ja siseturu nõuetekohast toimimist. Komisjon teeb nende samalaadsete dokumentide üle peetavate läbirääkimiste käigus konstruktiivset koostööd Euroopa Parlamendi ja nõukoguga.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Kavandatav määrus on vastastikku seotud ka liidu tegevuspõhimõtete eraldiseisva kategooriaga, kus **riigihankeid** kasutatakse konkreetsete eesmärkide saavutamise **vahendina**, kuid ei tugineta horisontaalsele hankeraamistikule ega muudeta seda. Sellega kehtestatakse autonoomsed korrad, mida kasutatakse üldiste normidega samaaegselt, kuid mis vastavad nende enda poliitikapõhimõtetele.

Ettepanek ei mõjuta **kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas** kehtestatud hankekorda, mis jääb käesoleva ettepaneku kohaldamisalast välja ja kuulub direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisalasse. See ei piira määruse (EL) 2025/1106 (SAFE) ja kaitsevaldkonna ühishangete määruse (EL) 2023/2418 (EDIRPA) kohaldamist ega mõjuta määruse (EL) 2022/2371 ja nõukogu määruse (EL) 2022/2372 kohaseid tervisekriiside ühishankemehhanisme. Samuti on see kooskõlas vastupanuvõimega seotud kohustustega, mis on sätestatud määruses (EL) 2024/2747 (IMERA).

Riigihankeid kasutatakse üha enam poliitikavahendina, et **kaitsta liidu strateegilisi huve** välismajandussuhetes ja tagada Euroopa ettevõtjatele võrdsed tingimused. ELi eelistamise meetmed on täielikult kooskõlas rahvusvahelise raamistikuga, mille osaline liit on, eelkõige WTO riigihankelepinguga. Ettepanek ei piira riigihankealaseid õigusnorme sisaldavate liidu kaubanduspoliitika vahendite, eelkõige välisriigi subsiidiume käsitleva määruse (EL) 2022/2560 kohaldamist ega liidu kaubanduse kaitsemeetmete ja piiravate meetmete paketi, näiteks määruse (EL) 2023/2675 (survestamisvastane määrus) ja Venemaad käsitleva nõukogu määruse (EL) nr 833/2014 kohaste meetmete kohaldamist. Rahvusvaheliste hangete instrumenti käsitlevast määrusest (EL) 2022/1031 võtab kavandatava määruse 5. peatükk otseselt üle, sealhulgas ristviidete kaudu, selle määruse põhimõtteid ja mõisteid, mis käsitlevad ettevõtjate ja kaupade päritolu.

Komisjon teeb ettepaneku võtta kavandatava määrusega samal ajal vastu Euroopa innovatsioonimäärus, milles esitatakse teadus- ja arendusteenuste riigihangete jaoks konkreetne õigusraamistik, mis hõlmab hankeid alates alusuuringutest, rakendusuuringutest ja tootearendusest kuni esialgse arendustegevuseni. Teadus- ja arendusteenuste hankelepingud, sealhulgas kommertskasutusele eelnevad hanked, jäävad seega käesoleva määruse kohaldamisalast välja. Erinevalt Euroopa innovatsioonimääruse konkreetsest õigusraamistikust hõlmab riigihangete määrus ka kaubandusliku lõpptoote ostmist.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Käesoleva algatuse sobiv õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „alusleping“) artikkel 114, kuna selle peamine eesmärk on luua kõigis liikmesriikides lihtsam ja tõhusam ühtlustatud riigihangete raamistik, et parandada siseturu toimimist kooskõlas aluslepingu artikliga 26. Kuigi algatus puudutab ka küsimusi, mis on seotud aluslepingu artiklite 173 ja 207 alusel taotletavate eesmärkidega, on selge, et need aspektid vaid toetavad peamist eesmärki ühtlustada hankelepingute sõlmimise korda, mistõttu ei oleks põhjendatud tugineda nendele artiklitele kui õiguslikele alustele.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Vastavalt ELi lepingu **artiklile 5** järgitakse subsidiaarsuse põhimõtet, sest avaliku sektori hankijate kaalutlusõigus on tasakaalus ühtlustamismeetmete ja käesoleva algatuse eesmärkide saavutamiseks vajalike elementidega, mida liikmesriigid üksi ei suuda piisavalt saavutada.

Riigihanked on ELi ühtse turu oluline osa, mis teeb võimaldab piiriülest konkurentsi ja avaliku sektori hankijatel kasutada laiemat turgu. Kuid rakendamise killustatus vähendab nende tulemuslikkust siseturu vahendina. Vaja on täiendavaid ELi tasandi meetmeid, et tagada ühtsus ja lihtsustamine ning kasutada täielikult ära kogu ELi hõlmava hanketuru potentsiaal nii ettevõtjate kui ka avaliku sektori hankijate jaoks.

Kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu hiljutiste otsustega[0] kuulub kolmandate riikide ettevõtjate kaasamine riigihangetesse **ühise kaubanduspoliitika alla**, mis on liidu ainupädevuses, ning seetõttu saab seda reguleerida üksnes ELi tasandil. Kolmandate riikide pakkujate osalemist reguleeriva sidusa ja ühtse raamistiku kehtestamise pädevus on ainult liidul, mitte eraldi tegutsevatel liikmesriikidel. Seega on ELi tasandi meetmed põhjendatud ja vajalikud, et tagada õiguskindlus ja võrdsed tingimused kogu siseturul.

- **Proportsionaalsus**

Kavandatud läbivaatamisel järgitakse ELi lepingu artiklis 5 sätestatud proportsionaalsuse põhimõtet ning piirdutakse sellega, mis on asjakohane ja vajalik, et saavutada eesmärk **tagada tõhusam, läbipaistvam ja sidusam ELi riigihangete raamistik** ning täita liidu strateegilised eesmärgid.

ELi digitaalse ökosüsteemi loomine on vajalik **killustatuse**, halduskoormuse ja kulude **vähendamiseks** ning selle jaoks kohustatakse ühendama liikmesriikide elektroonilised riigihankesüsteemid ühtseks integreeritud ELi riigihangete platvormiks, et vähendada ühtlasi nõuete täitmisega seotud kulusid, hõlbustada piiriülest osalemist ning suurendada turu üldist tõhusust.

Valdkondlikes õigusaktides sisalduvad ELi eelistamise sätted on vajalikud, et **reageerida uutele geopoliitilistele vajadustele** ja ühtlasi järgida täielikult liidu rahvusvahelisi kohustusi. Need sätted on kavandatud proportsionaalsena, et mitte tekitada avaliku sektori hankijate eelarvele ebaproportsionaalset finantskoormust. Nende eesmärk on vähendada hankijate halduskoormust, milleks eelkõige toetatakse rakendamist ja digivahendite kasutamist hanketurul.

Liidu ühiste sotsiaal-, keskkonna- ja innovatsioonipoliitika eesmärkide saavutamiseks on pakkumuse hindamise tavapärase meetodina vaja kasutada parima hinna ja kvaliteedi suhte

[0]Kohtuasi C-652/22, Kolin İnşaat Turizm Sanayi ve Ticaret AŞ *vs*. riigihangete riiklik järelevalvekomisjon; kohtuasi C-266/22, CRRC Qingdao Sifang Co. Ltd ja Astra Vagoane Călători SA *vs*. Autoritatea pentru Reformă Feroviară ja Alstom Ferroviaria SpA.

kindlaksmääramist liidu tasandil koos täida-või-selgita-mehhanismiga. Kuigi mõju pettuse ja õigusnormide rikkumise riskidele sõltub haldussuutlikkusest, vähendavad selliseid riske mitu võimalikke konkurentsimoonutusi piiravat kaitsemeedet, eelkõige nõue, et kõik kvaliteedikriteeriumid **peavad jääma seotuks lepingu esemega**.

- **Vahendi valik**

Õigusnormide muudatustega kõrvaldatakse käesolevas määruse ettepanekus 2014. aasta direktiivide **hindamisel leitud puudused** ning suurendatakse sidusust ja õigusselgust, ühendades kolm direktiivi üheks määruseks ja ühtlustades menetluste ülesehitust. Sellega lahendatakse paljude ELi õigusaktide püsiva killustatuse ja ebapiisava ühtlustatuse probleem, mis seni on suurendanud keerukust, õiguskindlusetust ja nõuete täitmisega seotud kulusid. **Vahetult kohaldatava määruse** kehtestamisega luuakse liidu tasandil raamistik, mille ühtsete reeglitega parandatakse kohaldamise järjekindlust, vähendatakse killustatust ja välditakse erinevat rakendamist liikmesriikides (ülereguleerimist), säilitades ühtlasi vajaliku paindlikkuse. Kooskõlas Euroopa Ülemkogu tegevuskavaga „Üks Euroopa, üks turg“ ja Letta aruande soovitusega tagab see kõigis liikmesriikides suurema õiguskindluse ja võrdsemad võimalused.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Hindamise eesmärk oli analüüsida 2014. aasta riigihankedirektiivide mõju aastatel 2016–2024. Hindamise tulemuseks oli tõenduspõhine hinnang kõnealuste direktiivide mõjususele, toimivusele, sidususele ja asjakohasusele ning neid järeldusi võeti arvesse nii eelnõu koostamisel kui ka lisatud mõjuhinnangus.

Hindamise käigus tehti kindlaks, et eesmärki luua kohaldamisala ja hõlmatuse osas suurem õigusselgus ja -kindlus ei ole saavutatud ning ülejäänud eesmärgid on saavutatud vaid osaliselt: nimelt hankemenetluste lihtsustamine, ühtlustamine ja suurem paindlikkus; riigihangete kasutamine muude poliitikaeesmärkide, näiteks sotsiaal-, keskkonna- ja innovatsioonipoliitika toetamiseks; turgude avamine suuremale piiriülesele konkurentsile ja VKEde osalemise hõlbustamine ning juhtimisraamistiku tugevdamine, et hoida ära õigusnormide rikkumist. Kuigi hindamisel kinnitati, et kõik need eesmärgid on ka praegu väga olulised, leiti siiski, et need direktiivid ei täida oma eesmärki tagada majandusjulgeolek ning reageerida tarneahela häiretele ja sõltuvustele.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Kooskõlas parema õigusloome suunistega korraldas komisjon ambitsioonika ja kaasava konsultatsiooniprotsessi, mille eesmärk oli koguda usaldusväärseid tõendeid kõigilt riigihangetes osalejatelt.

3. novembrist 2025 kuni 26. jaanuarini 2026 toimus ühendatud tagasisidekorje ja avalik konsultatsioon, millele saadi vastavalt 745 ja 1 037 vastust peamiselt ELi ja EMP riikide ettevõtjate ühendustelt, ettevõtjatelt, avaliku sektori asutustelt, ametiühingutelt, valitsusvälistelt organisatsioonidelt ja kodanikelt. Avatud avalik konsultatsioon koosnes kolmest temaatilisest osast: toimivus ja läbipaistvus, tasakaal keskkonna-, sotsiaalsete, innovatsiooni- ja muude eesmärkide vahel ning majandusjulgeolek ja strateegiline autonoomia.

Avalikke konsultatsioone täiendasid sihtotstarbeline koostöö liikmesriikide ja spetsialistidega riigihangete eksperdirühma (EXPP), elektrooniliste riigihangete eksperdirühma (EXEP) ja sidusrühmade esindajatest koosneva riigihangetega tegeleva eksperdirühma (SEGPP) kaudu ning sihipärased arutelud sotsiaalpartnerite ja valitsusväliste organisatsioonidega. Eriti suurt

tähelepanu pöörati VKEde osalemisele. Nendega konsulteeriti eelkõige VKEde saadikute võrgustiku ja spetsiaalse VKEde paneeluuringu kaudu, mis kogus 108 vastust.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Nende konsultatsioonide ja eelkõige avaliku konsultatsiooni tulemusi võeti ettepaneku koostamisel tähelepanelikult arvesse. Vastajad nõustusid üldiselt vajadusega liikuda madalaima hinnaga pakkumuste paradigmast edasi, suurendada menetluse paindlikkust ja vähendada halduskoormust täieliku digiülemineku kaudu, samas väljendati suurt toetust (üle 80 % kõigis ELi ja EMP vastajate rühmades) ELi kaupade ja teenuste eelistamisele strateegilistes sektorites, eelkõige maksumusega mitteseotud kriteeriumide laiendamise ja ELi eelistamise mehhanismide kasutuselevõtu kaudu. VKEd pidasid peamisteks prioriteetideks lihtsustamist, digiüleminekut ja andmete paremat kättesaadavust ning juhtisid tähelepanu raskustele, mida põhjustab erinev rakendamine liikmesriikides. Nende panus mõjutas otseselt meetmeid, mille eesmärk on hõlbustada VKEde juurdepääsu.

- **Mõjuhinnang**

Kooskõlas parema õigusloome suunistega põhineb käesolev ettepanek mõjuhinnangul, milles analüüsitakse riigihankedirektiivide läbivaatamisega seotud probleeme ja alamprobleeme konkurentsivõime probleemide ülemaailmses kontekstis. Mõjuhinnangus on kindlaks tehtud võimalikud poliitikavariandid, et tegeleda probleemide põhjustega, ning hinnatud nende tõenäolist mõju. Mõjuhinnang koostati nii, et see kajastaks avalikku konsultatsiooni, tagasisidekorjet ja erinevaid konsultatsioone.

Õiguskontrollikomitee esitas 17. aprillil 2026 mõjuhinnangu kohta algselt negatiivse arvamuse. Komitee osutas mitmele puudusele, mis on vaja kõrvaldada, sealhulgas sekkumise ja riigihankenorme sisaldavate valdkondlike õigusaktide vahelise sidususe ebapiisavale analüüsile ning keskkonna-, sotsiaalsete ja innovatsioonieesmärkidega seotud probleemide ulatuse ebapiisavale hindamisele. Samuti juhtis õiguskontrollikomitee tähelepanu vajadusele rohkem täpsustada ja põhjendada eelistatud poliitikavariante, eelkõige seoses sellega, kuidas parima hinna ja kvaliteedi suhet kasutava hankemenetluste raames kindlaks teha kvaliteet, ning täpsemalt hinnata eelistatud poliitikavariandi kulusid, tulusid ja proportsionaalsust, sealhulgas selle mõju konkurentsile ja hindadele. Lõpetuseks rõhutas komitee, et aruandes ei hinnatud põhjalikult eelistatud poliitikavariandi kombineeritud mõju ja soovimatuid tagajärgi, eelkõige ohtu, et ühel ajal algatatakse rohkem läbirääkimisi ja tuginetakse rohkem parima hinna ja kvaliteedi suhte põhimõtetele.

Eespool nimetatud punkte käsitleti läbivaadatud mõjuhinnangus, mis esitati õiguskontrollikomiteele, kes 8. juunil 2026 esitas reservatsioonidega positiivse arvamuse. Komitee palus esitada üksikasjalikumat teavet uue võimalikke läbirääkimisi sisaldava avatud hankemenetluse kohta ning parima hinna ja kvaliteedi suhte ja selle täida-või-selgita-lähenemisviisi kohta ning tuua suuremat selgust kulude-tulude analüüsi kohta. Need selgitused esitati.

Mõjuhinnang põhineb neljal konkreetsel eesmärgil, mis käsitlevad kindlaks tehtud probleemide põhjuseid. Selles sätestatakse iga konkreetse eesmärgi jaoks kaks või kolm poliitikavarianti (paindlikkus [FLX]; Keskkond, sotsiaalne aspekt ja innovatsioon [ESI]; „Osta Euroopa päritolu kaupa“ [BEU] ja veebipõhine kauplemiskoht [MPL]).

- FLX – [FLX.1] säilitab olemasoleva hankestruktuuri, lisades sihipärase paindlikkuse, võimaldades valida menetluse, lubades pakkumustes teha olulisi parandusi, kui need ei muuda hanke sisu, täiendades juhiseid esialgsete turu-uuringute kohta ning selgitades selliseid mõisteid nagu „kriis“ ja „kontsessioonirisk“ Samuti viiakse sellega eri direktiivide õigusnormid ja ristviited kõrvalejätmise alustele kooskõlla valdkondlike õigusaktidega. [FLX.2] ühendab kolm

kehtivat direktiivi üheks õigusaktiks ja korraldab menetlused ümber avatud hankemenetluseks, mis võimaldab läbirääkimisi, dünaamiliseks menetluseks, innovatsioonimenetluseks ning lepinguteks, mille puhul piisab tulemuste avaliku kokkuvõtte avaldamisest, näiteks hädaolukorras. Samuti koondatakse sellega kehtivatest valdkondlikest õigusaktidest kõrvalejätmise alused ning võimaluse korral jäetakse need valdkondlikest õigusaktidest välja. Sellega edendatakse hanke-eelseid konsultatsioone, ühtlustatakse läbirääkimisetappe tugevamate läbipaistvuse kaitsemeetmetega ning tõhustatakse pettusevastaseid ja jälgitavusnõudeid, kõrvaldades ühtlasi valdkondliku dubleerimise.

• ESI – [ESI.1] stimuleerib kvaliteedipõhiseid riigihankeid, muutes parima hinna ja kvaliteedi suhte vaikimisi lepingu sõlmimise meetodiks täida-või-selgita-põhimõtte alusel koos kvaliteedi osakaalu miinimumnõuetega. Sellega edendatakse ökomärgiseid, olelusringi kulude arvestamist ja tulemuslikkuse nõudeid, luuakse raamistik innovatiivse lahenduse riigihangetele, piiratakse täielikke allhankeid ning selgitatakse seost töötingimuste ja lepingu eseme vahel. [ESI.2] tugineb sellele, integreerides muude liidu õigusaktide asjakohased horisontaalsed sätted, ühtlustades mõisteid ning koondades delegeeritud õigusakte ja rakendusakte võimaldavad sätted. [ESI.3] muudab parima hinna ja kvaliteedi suhte koos kvaliteedi osakaalu miinimumnõuetega kohustuslikuks ilma loobumisklauslita, kehtestab liikmesriikide siduvad eesmärgid ja aruandekohustused, muudab ELi ökomärgise kasutamise asjakohasel juhul kohustuslikuks, piirab veelgi alltöövõtuahelaid ja integreerib sektoripõhised nõuded üldisesse raamistikku.

• BEU – [BEU.1] kehtestaks ELi valikulise eelistamise, kodifitseerides Euroopa Liidu Kohtu olemasoleva kohtupraktika ja võimaldades avaliku sektori hankijatel piirata osalemist ELi/EMP ja muude rahvusvaheliselt hõlmatud ettevõtjate või kaupadega (WTO riigihankeleping ja asjakohased vabakaubanduslepingud). Sellega pakutakse praktilisi vahendeid selle kontrollimiseks, kas riik vastab osalemistingimustele, ja juhiseid päritolureeglite kohta. [BEU.2] tagab raamistiku, mis valitud sektorites võimaldab tulevastes õigusaktides järjekindlalt eelistada ELi tooteid, pakkudes hankijatele mitmesuguseid vahendeid ning ühtlasi ühtlustades määratlusi, päritolureegleid ja dokumente ning integreerides need vahendid ELi e-riigihangete taristusse. [BEU.3] muudab ELi eelistamise kohustuslikuks, nõudes ELi/EMP-väliste või hõlmamata kolmandate riikide ettevõtjate kõrvalejätmist, kelle suhtes kohaldatakse üksnes väheseid kaitsemeetmeid, nagu konkurentsi puudumine või ülemäärased kulud.

• MPL – [MPL.1] loob omavahel ühendatud riiklike e-riigihangete platvormide detsentraliseeritud võrgu, mis on ühendatud ELi koostalitlusvõime kihi kaudu. Sellega võetakse kasutusele ettevõtja tõendite digitaalne haldusvahend ettevõtja identifitseerimise ja osalemistingimustele vastavuse andmete jaoks, ühine riigihankes osalemise tingimuste teenus ja ühtne andmehaldusraamistik, mis süstemaatilise andmevahetuse, riskianalüüsivahendite ja kohustusliku aruandluse abil suurendavad läbipaistvust ja pettuste tõkestamise suutlikkust. [MPL.2] asendab riiklikud süsteemid ühtse ELi tasandi elektrooniliste riigihangete platvormiga kõigi käesoleva õigusakti kohaste menetluste jaoks, koondades liidu tasandil täielikult hankemenetluste, andmehaldus-, järelevalve- ja nõuetele vastavuse vahendid.

Olemasolevate andmete põhjal eeldatakse, et ettepanek toob kaasa märkimisväärse netokulude kokkuhoiu, peamiselt riigihangete digitaalse ökosüsteemi loomise kaudu. Ettevõtjale tähendavad uued nõuded 477 miljonit euro suuruseid korduvkulusid, mida enam kui tasakaalustab digitaalse ökosüsteemi ja muude lihtsustuste kaudu saavutatavad 1 miljardi euro suurune korduv kokkuhoid. Avaliku sektori hankijate jaoks ulatuvad uued korduvkulud 141 miljoni euroni, samas kui digitaalne ökosüsteem toob aastas kaasa 220 miljoni euro suuruse kokkuhoiu. Keskmine avaliku sektori hankija säästab menetluse kohta ligikaudu 4,4 %, samas

kui keskmine ettevõtja säästab ligikaudu 8,9 %. Kokkuvõttes toob ettepanek seega kaasa märkimisväärse netosäästu nii ettevõtjatele kui ka avaliku sektori hankijatele.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ettepanekuga lihtsustatakse õigusraamistikku, asendades kolm kehtivat direktiivi ühe vahetult kohaldatava määrusega. See vähendab killustatust, kõrvaldab riiklikest ülevõtmistest tulenevad erinevused ning tagab hankijatele ja ettevõtjatele sidusama ja kättesaadavama õigusnormide kogumi. Samuti ühtlustatakse sellega menetlusraamistikku, vähendatakse menetluste arvu ning luuakse paindlikumad ja toimivamad vahendid, mis on kohandatud erinevate hankevajaduste järgi.

Ettepanek on ka põhjaliku regulatiivse korrastamise tulemus. Praegu valdkondlike õigusaktide vahel hajutatud kõrvalejätmise aluseid käsitlevate sätete, horisontaalsete mida-osta-sätete ja keskkonnahoidlike riigihangetega seotud volituste koondamine ühte aluseks olevasse õigusakti (käesolev määrus) lihtsustab suurel määral nende normide praktilist kohaldamist ning parandab nende loetavust ja õiguskindlust.

Edasine lihtsustamine saavutatakse digilahenduste ja struktureeritud andmete, sealhulgas koostalitlusvõimeliste digivahendite, ühekordsuse põhimõttel põhineva elektroonilise osalemistingimuste teenuse ning ühtlustatud avaldamis- ja andmenõuete laialdasema kasutamise kaudu, mis vähendab korduvaid haldusformaalsusi ja parandab tõhusust. Ettepanekuga vähendatakse ka ettevõtjate, eelkõige VKEde koormust, piirates ebaproportsionaalseid valikunõudeid ja hõlbustades piiriülest osalemist. Samas säilitatakse ettepanekus läbipaistvuse, võrdse kohtlemise, konkurentsi ja vastutuse peamised tagatised, mis on ette nähtud liidu riigihankeõigustikus.

- **Põhiõigused**

Ettepanek ei mõjuta Euroopa Liidu põhiõiguste hartat

4. MÕJU EELARVELE

Kavandatud algatuse finantsmõju on seitsme aasta jooksul eeldatavasti kokku ligikaudu 163,5 miljonit eurot, sealhulgas aastane inflatsioonimäär 2 %[0]. See eelarve hõlmab ligikaudu 142,2 miljonit eurot tegevusassigneeringuid ja ligikaudu 21,3 miljonit eurot personali jaoks. Nagu on märgitud finants- ja digiselgituses, on iga-aastane ette nähtud jaotus ligikaudu 22,0 miljonit eurot 2028. aastal, 22,4 miljonit eurot 2029. aastal, 22,9 miljonit eurot 2030. aastal, 23,3 miljonit eurot 2031. aastal, 23,8 miljonit eurot 2032. aastal, 24,3 miljonit eurot 2032. aastal ja 24,8 miljonit eurot 2034. aastal.

Eelarvet rahastatakse eeldatavasti mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 alusel. Hinnanguline mõju eelarvele ei mõjuta järgmist mitmeaastast finantsraamistikku. Rahastamisallikas ja liidu rahaliste kohustuste ulatus 2027. aasta järgsel perioodil sõltuvad mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 üle peetavate institutsioonidevaheliste läbirääkimiste tulemustest ning seejärel määratakse need kindlaks iga-aastases eelarvemenetluses.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

[0]Finantsselgituses ja mõjuhinnangus esitatud kulude erinevus tuleneb sellest, et finantsselgitus sisaldab kõiki kulusid, samas kui mõjuhinnangus arvestatakse ainult poliitikameetmetest tulenevaid lisakulusid, mis lisanduvad niinimetatud tavapärastele kuludele. Finantsmääruse nõuetest tulenevad ka väikesed erinevused kulude liigitamises ja esitusviisis.

Tulemusliku rakendamise tagamiseks nähakse käesoleva määrusega ette etapiviisiline lähenemisviis nende elementide puhul, mis vajavad tehnilist arendamist või institutsioonilist kohandamist, eelkõige digitaalne ökosüsteem, sealhulgas elektrooniline osalemistingimuste teenus, ning riiklikud riigihangete andmeruumid ja liidu tasandi riigihangete andmeruum. Komisjon toetab rakendamist delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide, suuniste, tehniliste spetsifikatsioonide, standardimistöö ning vajaduse korral töövahendite ja digiteenuste abil.

Liikmesriigid peavad määrama riikliku koordineeriva asutuse ja kehtestama juhtimiskorra, mis on vajalik käesoleva määruse kohaldamises osalevate asutuste ja organite vahelise tulemusliku koordineerimise tagamiseks. Samuti peavad nad toetama hangete asjatundlikkuse suurendamist, sealhulgas kasutades riiklikke strateegiaid ja asjakohaseid tugistruktuure, ning tagama, et asjaomased osalised on suutelised uut raamistikku tulemuslikult rakendama.

Käesoleva määrusega luuakse struktureeritud hankeandmetel põhinev tugevdatud järelevalveraamistik. Iga liikmesriik peab looma või määrama riikliku riigihangete andmeruumi keskseks riiklikuks juurdepääsupunktiks hanke- ja lepingutsükli andmetele. Need riiklikud andmeruumid sisestatakse komisjoni hallatavasse liidu tasandi riigihangete andmeruumi. See võimaldab süstemaatilisemalt jälgida hanketurge, strateegiliste hangete tulemusi, konkurentsi, piiriülest osalemist, VKEde juurdepääsu ning usaldusväärsust, vastupanuvõimet ja varustuskindlust mõjutavaid riske.

Liikmesriigid peavad looma tõenduspõhise raamistiku oma riigihankesüsteemide ja -turgude toimimise järelevalveks ning tegema selle järelevalve tulemused üldsusele kättesaadavaks vähemalt kord aastas. Liikmesriigid annavad komisjonile aru nende analüüside tulemustest ja kindlakstehtud struktuursete puuduste kõrvaldamiseks võetud või kavandatud meetmetest.

Komisjon jälgib pidevalt riigihangete toimimist liidus riigihangete andmeruumis kättesaadavate andmete põhjal. Komisjon esitab iga kolme aasta järel kogu liidu riigihankesüsteemi analüüsi.

Lisaks nõutakse käesoleva määrusega, et komisjon korraldaks hindamise seitse aastat pärast määruse jõustumist ja seejärel iga seitsme aasta tagant.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

I osas esitatakse üldsätted, mis käsitlevad lepingu eset, kohaldamisala, eelkõige asjakohaseid piirmäärasid ja nende ajakohastamise mehhanisme, põhimõtteid ja määratlusi. Käesoleva määrusega nõutakse, et hankijad kohtleksid liidu ja hõlmatud ettevõtjaid võrdselt ja mittediskrimineerivalt, tegutseksid läbipaistvalt ja proportsionaalselt ning tagaksid riigihankemenetluste usaldusväärsuse. Hankelepingud peavad tagama parima hinna ja kvaliteedi suhte, vältima põhjendamatuid konkurentsipiiranguid ning aitama kaasa liidu laiemate poliitikaeesmärkide saavutamisele.

II osas määratakse kindlaks asjaomased osalised, kes on riigihangetega seotud. I jaotis algab õigusakti kohaldamisalasse kuuluvate hankijate kindlaksmääramisega, seejärel käsitletakse võrgustikusektorit, loetledes asjaomased tegevusalad ja lubades erandeid, juhul kui tegevus on avatud konkurentsile, ning sätestades komisjonilt erandi taotlemise korra. II jaotises käsitletakse ettevõtjaid, sealhulgas ettevõtjate rühmi, kolmandate isikute suutlikkuse kasutamist ja allhankeid, kusjuures selle vahendi kasutamist reguleerivad täpselt piiritletud reeglid, et vältida kuritarvitamist. Lisaks sätestatakse selles jaotises kohustuslikud kõrvalejätmise alused, mis on seotud raskete kuritegudega, nagu korruptsioon, pettus, terrorism, inimkaubandus, keskkonnakuriteod ja laste ärakasutamine, ning valikulised kõrvalejätmise alused, mis on seotud olukordadega, mis seavad kahtluse alla asjaomase ettevõtja usaldusväärsuse või erialase kohusetunde. Kvalifitseerimiskriteeriume käsitlevate sätetega on ette nähtud selged normid

ettevõtjate finants-, tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kohta, mida hankijad võivad nõuda, kui nad soovivad oma hankemenetluses kasutada kvalifitseerimiskriteeriume.

III osas sätestatakse menetluse õigusnormid. I jaotises käsitletakse riigihankemenetlusi ning sellesse on lisatud sätted kavandamise, turu-uuringute, menetluste valiku, lepingu maksumuse hindamise ja läbirääkimiste pidamise kohta, mis on lubatud kõigis menetlustes, ning asjakohased kaitsemeetmed läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise tagamiseks. Menetlused hõlmavad avatud hankemenetlust, dünaamilist menetlust, innovatsioonimenetlust ja lepinguid, mille puhul nõutakse üksnes tulemuste avaliku kokkuvõtte avaldamist, näiteks hädaolukordades ja kriisides.

II jaotises käsitletakse riigihangete strateegilist kavandamist ja läbiviimist, ühtlustades asjakohaseid määratlusi ja sätteid, et võtta arvesse liidu laiemate poliitikaeesmärkidega seotud kaalutlusi:

- 1. peatükis käsitletakse keskkonnahoidlikke riigihankeid. See sisaldab keskkonnahoidlike riigihangete määratlust ja selles on sätestatud kohustused, mis on seotud ringmajanduse edendamise, ressursitõhususe, energiatõhususe ja teatavate toodete suhtes kehtivate keskkonnahoidlike riigihangete nõuetega.

- 2. peatükk hõlmab sotsiaalselt vastutustundlikke riigihankeid, sealhulgas ligipääsetavust, reserveeritud hankelepinguid organisatsioonidele, kelle peamine eesmärk on puudega või ebasoodsas olukorras olevate inimeste sotsiaalne ja kutsealane integreerimine, ning sotsiaal-, tervishoiu- ja haridusteenuste lepinguid.

- 3. peatükis käsitletakse innovatiivse lahenduse riigihankeid. Selles selgitatakse innovatsioonieesmärke riigihangete, innovatiivse lahenduse riigihangete ja intellektuaalomandi õiguste valdkonnas.

- 4. peatükis käsitletakse julgeolekut ja vastupanuvõimet ning selgitatakse, kuidas tuleb julgeolekukaalutlusi riigihangetes arvesse võtta. Selles on esitatud mittetäielik loetelu julgeoleku ja avaliku turvalisuse huvidest, mida tuleb arvesse võtta, ning sellega reguleeritakse lepingute lõpetamist ja lepingu täitmise ajal ettevõtjate kõrvalejätmist julgeolekukaalutlustel. Samuti püütakse sellega tagada vastavus küberturvalisuse nõuetele ning määratakse kindlaks kriitilise tähtsusega üksuste ja elutähtsate taristute toimekindlus ja varustuskindlus.

- 5. peatükis selgitatakse ELi eelistamise mõistet, määrates kindlaks hõlmatud ettevõtjad, kaubad, teenused ja ehitustööd: kui need on pärit kolmandast riigist, mis on WTO riigihankelepingu osaline, või kolmandast riigist, mis on sõlminud liiduga kahe- või mitmepoolse kaubanduslepingu. Selles sätestatakse ELi eelistamise nõuded, sealhulgas võimalus teatavaid ettevõtjaid ja pakkumusi piirata või tagasi lükata. Samuti nähakse sellega ette raamistik kohustuslikule ELi eelistamisele valdkondlikes ELi õigusaktides ja ühtlasi nähakse ette erandid juhtudeks, kui hankijad võivad otsustada, et nad ELi eelistamise nõuet ei kohalda.

III jaotises kehtestatakse horisontaalsed sätted, mis hõlmavad hankemenetluse põhiaspekte, sealhulgas väljajäetud ja segalepinguid, sealhulgas kaitse- ja julgeolekulepinguid, aga ka mitmesuguseid teenuseid, mille suhtes ei kohaldata hankepõhimõtteid, nagu õigusteenused, vahekohtu- ja lepitamisteenused, töölepingud jne. Käesolevas määruses selgitatakse mõistet „seos lepingu esemega“ ja esitatakse selged normid tehniliste spetsifikatsioonide, sealhulgas standardite ja märgiste kasutamise ning pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta, eelkõige kvaliteedikriteeriumide kasutamise kohta parima hinna ja kvaliteedi suhte korral. III jaotises reguleeritakse ka muid menetluste läbiviimise aspekte, sealhulgas konfidentsiaalsust, huvide konflikte, ettevõtjate eelnevat osalemist, tähtaegu, hankedokumente, hankelepingute osadeks jagamine, põhjendamatult madala maksumusega pakkumusi, parandusi ja tühistamisi ning

raamlepinguid. Lõpuks käsitletakse selles lepingu täitmist, sealhulgas lepingute muutmist ja lõpetamist, kohandamismehhanisme, makseid ning avaldamis- ja dokumenteerimisnõudeid.

IV osaga reguleeritakse kontsessioone, täpsustatakse erandeid ning kehtestatakse reeglid ettevalmistamise, kavandamise ja väljavalimismenetluse, sealhulgas struktureeritud riskihindamise jaoks. See hõlmab ka kontsessiooni kestust ja lepingute haldamist (näiteks muutmine ja lõpetamine).

V osas määratakse kindlaks käesoleva määruse rakendamist toetava digitaalse ökosüsteemi raamistik. Sellega luuakse koostalitlusvõime reeglid turvalise riigihangete andmevahetusvõrgu jaoks. See võimaldab hankijate ja ettevõtjate vahel elektroonilist teabevahetust erinevate e-riigihangete teenuse osutajate kaudu. Samuti sätestatakse selles komisjoni kohustus aidata teenuseosutajaid osalemistingimustele vastavuse kontrollimisel (kõrvalejätmise alused, kvalifitseerimiskriteeriumid, päritolunõuded).

VI osas käsitletakse läbipaistvust ja juhtimist. Andmeruume käsitlevate reeglitega (I jaotis) reguleeritakse ühelt poolt riiklike riigihangete andmeruumide loomist ja funktsioone ning teiselt poolt komisjoni loodud riigihangete andmeruumi, mis on kõigist riiklikest riigihangete andmeruumidest pärit hanketeabe keskne hoidla riigihankemenetluste ja -lepingute järelevalveks liidu tasandil. II jaotises sätestatakse erinevad juhtimisvahendid ja -mehhanismid, mis võimaldavad riigihankesüsteemi regulaarset järelevalvet, et hinnata selle tulemuslikkust ja toetada täiustusi; siia kuuluvad rakendamise järelevalveks ja koordineerimiseks riikliku koordineeriva asutuse määramine ning asjakohased meetmed riigihangete kui avaliku halduse pikaajalise ja strateegilise elemendi asjatundlikkuse suurendamine.

VII osas sätestatakse lõppsätted, millega määratakse kindlaks delegeeritud volituste rakendamine ja antakse komisjonile õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte. Käesoleva määrusega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL ning muudetakse riigihankeid käsitlevaid horisontaalseid sätteid, mis sisalduvad määruses (EL) 2014/1781, määruses (EL) 2024/1735, määruses (EL) 2023/1542, määruses (EL) 2024/3110, määruses (EL) 2025/40, direktiivis 2023/1791, direktiivis 2008/98/EÜ, määruses (EL) 2024/1252, direktiivis 2019/882, direktiivis 2022/2381, määruses (EL) 2024/2847, direktiivis (EL) 2024/1760 ja määruses (EL) 2024/1157; sellega muudetakse ka määrust 1370/2007. Lõpuks seatakse selles läbivaatamise eesmärk seitse aastat pärast määruse vastuvõtmist ja määruse kohaldamise edasilükkamine kahe aasta võrra.

2026/0265 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

mis käsitleb hankelepinguid ja kontsessioone ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 1370/2007, (EL) 2023/1542, (EL) 2024/1157, (EL) 2024/1252, (EL) 2024/1735, (EL) 2024/1781, (EL) 2024/2847, (EL) 2024/3110 ja (EL) 2025/40 ning direktiive 2008/98/EÜ, (EL) 2019/882, (EL) 2022/2381, (EL) 2023/1791 ja (EL) 2024/1760 (riigihangete määrus)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Hankelepingute sõlmimine ja kontsessioonide andmine liikmesriikide ametiasutuste poolt või nende nimel peab toimuma Euroopa Liidu toimimise lepingus (edaspidi „alusleping“) sätestatud põhimõtete alusel ning järgides eelkõige kaupade vaba liikumise, asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtteid ning nendest tulenevaid põhimõtteid, nagu võrdne kohtlemine, mittediskrimineerimine, vastastikune tunnustamine, proportsionaalsus ja läbipaistvus. Teatavat rahalist väärtust ületavate hankelepingute ja kontsessioonide hankemenetluste jaoks on vaja kehtestada hankemenetluste ühtlustatud õigusnormid, et kõrvaldada siseturu toimimise takistused ja vältida uute takistuste tekkimist liikmesriikidevaheliste õiguslike erinevuste näol, sealhulgas seoses strateegiliste poliitikaeesmärkide saavutamisega. Euroopa Parlamendi ja nõukogu kehtivate 2014. aasta direktiivide 2014/23/EL,[0] 2014/24/EL[0] ja 2014/25/EL[0] hindamine kinnitas, et praeguses hankelepingute sõlmimise korras esineb suuri puudusi. Leiti, et selle keerukus ja paindlikkuse puudumine tekitab märkimisväärset õiguskindlusetust nii hankijate kui ka ettevõtjate jaoks. Endiselt sõlmitakse

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/23/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj).

hankelepingud enamasti ainult hinna alusel ning esitatakse vähe nõudeid sotsiaalvaldkonna, keskkonna ja innovatsiooni kohta. Kolmandate riikide ettevõtjate turulepääsu reeglid ei ole piisavalt selged ega vasta enam praegustele geopoliitilistele tingimustele. E-riigihangete süsteemide erinevus on takistuseks ettenähtud läbipaistvusele ning tõhusale jälgimisele ja järelevalvele, ning kuigi läbipaistvus on paranenud, raskendavad andmelüngad ja kvaliteediprobleemid nii ELi kui ka riiklikul tasandil tulemuslikku juhtimist, strateegiliste otsuste tegemist ja korruptsiooni ennetamist. Käesoleva määrusega püütakse neid probleeme lahendada ja eeldatavasti tagab see riigihangete suurema avatuse konkurentsile ning on ühtlasi tõhusate avaliku sektori investeeringute tegemise vahend, mis vastab ELi laiematele poliitikaeesmärkidele. Muudest liidu õigusaktidest tulenevad kohustused jäävad kehtima ja neid see ei mõjutata.

(2) Käesoleva määrusega kehtestatakse teatavat piirmäära ületavate hankelepingute ja kontsessioonide hankemenetluste kord. Käesoleva määrusega hõlmamata lepingute puhul on liikmesriikidel selliste lepingute sõlmimist endiselt õigus reguleerida, tingimusel et järgitakse kohaldatavaid liidu õigusakte, sealhulgas piiriülese huvi korral aluslepingu põhimõtteid. Määruses esitatakse sellega reguleeritavate lepingute ja kontsessioonide sõlmimise menetluskord ning hankega seotud aspektid nende lepingute kavandamisel ja täitmisel, näidatakse ära, kuidas võtta arvesse laiemaid poliitikaeesmärke, ning esitatakse ühise digitaalse ökosüsteemi raamistik, mida kasutatakse lepingute kavandamisel, sõlmimisel ja rakendamisel, ning mehhanismid ja nõuded, millega tagatakse riigihangete mõjusus ja nendega seotud vastutus. Kuid käesoleva määrusega ei tohiks reguleerida nende riigihankemenetluste üldist halduskeskkonda. Seega ei mõjuta määrus liikmesriikide üldisi õigusnorme avaliku halduse toimimise ja korralduse kohta, eelkõige neid, mis on seotud eelarve- ja finantskontrolliga ning avaliku halduse otsustusstruktuuriga. See ei mõjuta ka liikmesriikide tsiviilõigust ega lepinguliste suhete üldisi norme, mis kuuluvad liikmesriigi laiemasse õigusraamistikku, mille raames käesoleva määruse õigusnorme kohaldatakse.

(3) Tasub meelde tuletada, et käesolevas määruses ei kohustata liikmesriike mitte millegagi andma selliste teenuste osutamise ülesannet kolmandatele isikutele või sisse ostma selliseid teenuseid, mida nad soovivad ise osutada või korraldada muul viisil kui hankelepingutena käesoleva määruse tähenduses. Teenuste osutamine õigusnormide või töölepingute alusel ei peaks olema hõlmatud. Mõnes liikmesriigis võivad siia kuuluda teatavate haldus- ja valitsusasutuste pakutavad teenused, nagu näiteks administratiivsed ja õigusloomega seotud teenused, või teatavad kogukonnale osutatavad teenused, näiteks välissuhete valdkonna või õigusvaldkonna teenused või kohustusliku sotsiaalkindlustuse teenused.

(4) Käesolev määrus ei tohiks mõjutada liikmesriikide sotsiaalkindlustust käsitlevaid õigusakte, ei tohiks muuta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste reserveerimist avaliku või erasektori üksustele ega tegelda teenuseid osutavate avaliku sektori asutuste erastamisega. Kohustuslike sotsiaalteenuste või muude teenuste osutamist on liikmesriikidel õigus korraldada kas üldist majandushuvi pakkuvate teenuste või majandushuvi mittepakkuvate üldhuviteenustena või nende kombinatsioonina. Majandushuvi mittepakkuvad üldhuviteenused ei peaks kuuluma käesoleva määruse kohaldamisalasse.

(5) Nõukogu otsusega 94/800/EÜ[0] kiideti liidu nimel muu hulgas heaks Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankeid käsitleva lepingu (edaspidi „WTO riigihankeleping“) sõlmimine. WTO riigihankelepinguga loodi hankelepingute mitmepoolne tasakaalustatud õiguste ja kohustuste raamistik, et liberaliseerida ja laiendada maailmakaubandust. WTO riigihankelepingu 1., 2., 4. ja 5. lisa ja Euroopa Liitu käsitleva I liitega ning samuti teiste asjakohaste, liidu jaoks siduvate rahvusvaheliste kokkulepetega hõlmatud lepingute puhul peaksid hankijad kõnealustes kokkulepetes ettenähtud kohustuste täitmiseks kohaldama käesolevat määrust kokkuleppeosaliste kolmandate riikide ettevõtjate suhtes. Kõik käesolevas määruses kasutuselevõetud uued elemendid on välja töötatud eesmärgiga tagada täielik vastavus WTO riigihankelepingust tulenevatele liidu kohustustele.

(6) Käesolevas määruses esitatud piirmäärasid tuleks kasutada selleks, et määrata kindlaks lepingud ja kontsessioonid, mille suhtes kohaldatakse liidu kogu hankelepingute sõlmimise korda. Need piirmäärad peaksid ka edaspidi olema vastavuses WTO riigihankelepingust tulenevate liidu rahvusvaheliste kohustustega ning ühtlasi tagama õiguskindluse ja haldusliku teostatavuse. Selleks et tagada kooskõla WTO riigihankelepingust tulenevate liidu rahvusvaheliste kohustustega, tuleks riigihangete korral rakendatavad piirmäärad viia kooskõlla Rahvusvahelise Valuutafondi kindlaksmääratud eriarveldusühikutes (SDR) kindlaksmääratud piirmääradega ning seetõttu tuleks piirmäärasid regulaarselt läbi vaadata, võttes aluseks euro keskmise väärtuse SDRi suhtes. Lisaks nendele korralistele matemaatilistele kohandamistele arutab komisjon hankelepingus ettenähtud piirmäärade tõstmise küsimust WTO riigihankelepingu partneritega.

(7) Selleks et tagada liidu riigihangete siseturu nõuetekohane toimimine, tuleks riigihangetes juhinduda põhimõttest hankida avaliku sektori raha eest parimat kvaliteeti, et täita avaliku sektori kulutuste ja investeeringute tõhususe eesmärki, ning hankijad peaksid kohtlema liidust, WTO riigihankelepingu osaliseks olevast kolmandast riigist või liiduga kahe- või mitmepoolse kaubanduslepingu sõlminud kolmanda riigi päritoluga ettevõtjaid kõnealuses lepingus sätestatud tingimustel võrdselt ja mittediskrimineerivalt ning läbipaistval ja proportsionaalsel viisil. Samuti peaksid hankijad võtma sobivaid meetmeid, et kaitsta hankemenetluse usaldusväärsust, erapooletust ja õiglust, ning nad ei tohiks kavandada oma hanget sellisena, et see jääb käesoleva määruse kohaldamisalast välja või et see põhjendamatult piirab konkurentsi. Nende põhimõtete järgimine on oluline, et tagada tõhus konkurents, vältida ja kõrvaldada turulepääsu tõkkeid ning suurendada avaliku sektori investeeringute mõjusust.

(8) Riigihanked on peamine liidu strateegiliste poliitikaeesmärkide edendamise vahend. Riigihangete strateegilist kasutamist on vaja reguleerida, et hankijate erinevad tavad kogu liidus ei takistaks siseturgu. Hankemenetlustes tuleks juhinduda liidu poliitikaeesmärkidest, sealhulgas siseturu konkurentsivõime suurendamisest, innovatsiooni ja puhta tööstusbaasi toetamisest, kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamisest, õiglasest ja kaasavast ühiskonnast, eelkõige õiglastest töötingimustest, mida toetab sotsiaaldialoog, ning liidu ohutuse, julgeoleku, vastupanuvõime ja majandusjulgeoleku suurendamisest, sealhulgas strateegilise sõltumatuse kaudu. Võttes arvesse riiklike süsteemide mitmekesisust ja austades sotsiaalpartnerite sõltumatust,

[0]Nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsus 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubandusläbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT L 336, 23.12.1994, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1994/800/oj).

saavad hankijad kasutada sotsiaalselt vastutustundlikke riigihankeid, et toetada kvaliteetseid töökohti ja sotsiaalset õiglust, sealhulgas kollektiivläbirääkimiste rolli tunnustamise kaudu.

(9) Otstarbekas on jätta kehtima võrgustikusektoris, kuhu kuuluvad vee ja energia tehnovõrgud (sealhulgas gaas, mida mõistetakse maagaasi või mis tahes muu gaasina), transport ja postiteenused, tegutsevate üksuste hangete kord, sest riiklikud ametiasutused saavad endiselt suunata nende üksuste tegevust ja/või eri- või ainuõiguse olemasolu. Võrgustikusektori hankijad tuleks käesoleva määruse kohaldamisalast välja jätta, kui nende tegevus on otseselt avatud konkurentsile piiramatu juurdepääsuga turgudel. Seda, kas asjaomane sektor või selle asjaomased osad on konkurentsile otseselt avatud, tuleks hinnata lähtudes konkreetsest piirkonnast, kus tegevust või selle asjaomaseid osi läbi viiakse. Asjaomase geograafilise turuna käsitatakse kas liikmesriigi territooriumi või selle osi. Mõiste „asjaomane geograafiline turg“ peaks põhinema sarnastel kriteeriumidel, mis on sätestatud muudes liidu õigusaktides.

(10) Komisjon peaks liikmesriigi või võrgustikusektori hankija taotlusel hindama otsest avatust konkurentsile. Selleks et teha lihtsasti kättesaadavaks menetlus, millega tehakse kindlaks, et käesolevat määrust ei kohaldata teatava tegevuse suhtes, tuleks selgitada, et erandi tegemise otsuse võib teha juba ettevalmistavas etapis enne ametliku taotluse esitamist olukordades, kus komisjonile juba kättesaadav teave võimaldab tal järeldada, et tegevuse suhtes erandi tegemise tingimused on täidetud. Lisaks on komisjoni hindamise hõlbustamiseks ametlikus etapis soovitatav, et erandi tegemise taotlustele lisataks või need sisaldaksid põhjendatud hiljutist seisukohta konkurentsiolukorra kohta asjaomases sektoris, mille on vastu võtnud sõltumatu riiklik asutus, kes on pädev asjaomases tegevuses või konkurentsireeglite kohaldamises või mõlemas valdkonnas. Kui asjaolud, millel põhineb rakendusakt, milles sätestatakse, et käesolevat määrust ei kohaldata teatava tegevuse suhtes, suurel määral muutuvad, siis võib kõnealust rakendusakti muuta, parandada või selle tühistada.

(11) Selleks et parandada ettevõtjate võimalusi riigihangetes osaleda ja suurendada konkurentsi lepingute sõlmimisel, tuleks veelgi hõlbustada ettevõtjate rühmade osalemist. See on eriti oluline mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (MVKEd) jaoks, kellel on sageli raskusi juurdepääsul suurematele hankevõimalustele. Seepärast peaks hankemenetluses ühiselt osalevaid ettevõtjaid reguleeriv kord olema selge ja lihtne ning ühtlasi tagama, et kehtestatakse ainult need nõuded, mis on lepingu nõuetekohaseks täitmiseks vajalikud ja proportsionaalsed.

(12) Lepingu osade allhange on endiselt praktiline ja tõhus vahend ettevõtjatevaheliseks koostööks. Käesoleva määruse allhankeid käsitlevad normid peaksid säilitama lepinguvabaduse ja hõlbustama VKEde juurdepääsu, võimaldades neil tulemuslikult osaleda riigihangetes ja nendega seotud tarneahelates. Käesoleva määruse alusel ei tohiks siiski lubada allhanget kogu lepingu ulatuses, eelkõige selleks, et vältida allhangete väärkasutamist, eriti sektorites, mis võivad kulusurve ja keerukate alltöövõtuahelate tõttu olla tööalase ärakasutamise suhtes haavatavamad. Selleks et tagada allhangete suurem läbipaistvus, peaksid hankijad nõudma pakkujatelt, et nad märgiksid ära allhangete kavandatava osakaalu ja kavandatavad alltöövõtjad. Kui see on liikmesriigi õigusega ette nähtud, peaks hankijatel olema võimalik nõuda, et peatöövõtja teataks neile pärast lepingu sõlmimist ja enne selle täitmist allhanke korras täidetavad ülesanded ja alltöövõtjate isikud ka muudel kui käesolevas määruses sätestatud juhtudele. Käesoleva määruse allhankeid käsitlevad normid ei mõjuta tööhõive ja sotsiaalkaitse valdkonna õigusnorme, mida kohaldatakse liidu ja liikmesriikide tasandil, eelkõige seoses tööandjate ülesannete, kohustuste ja vastutusega kogu alltöövõtuahelas.

(13) Ettevõtja tuleks menetlusest välja jätta, kui ta on lõpliku kohtuotsusega süüdi mõistetud teatavates rasketes kuritegudes. Niinimetatud eneserehabilitatsiooni meetmed ei tohiks olla lubatud kohustuslike kõrvalejätmiste puhul, kuid kui valikulised kõrvalejätmise põhjused on seotud ettevõtja usaldusväärsusega , peaks tal olema võimalik vaidlustada kõrvalejätmise alus, mis säilitab tema õiguse olla ära kuulatud, või tõendada oma usaldusväärsust eneserehabilitatsiooni meetmete abil. Sellega seoses tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta igasugust koostööd uurimisasutustega, kelle eesmärk on selgitada asjakohaseid fakte ja asjaolusid. Näiteks konkurentsireeglite rikkumise korral võib selline koostöö toimuda komisjonis või liikmesriigi konkurentsiasutuses leebema kohtlemise programmis või vaidluste lahendamise menetluses osalemise vormis. Eelkõige peaks trahvide eest kaitse andmine leebema kohtlemise programmi raames olema põhimõtteliselt kaalukas ettevõtja usaldusväärsuse tõend, hoolimata kõrvalejätmise aluse olemasolust. Liikmesriigid ei tohiks lisada muid kõrvalejätmise aluseid, mis põhinevad pakkuja ametiseisundiga seotud kriteeriumidel.

(14) Kvalifitseerimiskriteeriumid peaksid piirduma sellega, mis on vajalik tagamaks, et ettevõtjal on lepingu täitmiseks vajalik tehniline, kutsealane, õigus- ja finantssuutlikkus, et tagada võimalikult laialdane juurdepääs riigihangetele, eelkõige VKEde jaoks. Hankijad ei tohiks nõuda eelnevat kogemust riigihangete valdkonnas, välja arvatud juhul, kui see on rangelt põhjendatud lepingu keerukuse või asjaomase eseme laadiga, ning peaksid vältima ka ülemääraseid finantsnõudeid, mis võivad VKEd ja uuemad turuletulijad hankevõimalustest tarbetult kõrvale jätta.

(15) Selleks et lihtsustada ja ajakohastada ettevõtjate riigihankemenetluses osalemise tingimustele vastavuse kontrollimist, peaks elektrooniline osalemistingimuste teenus olema peamine vahend, mille abil tõendatakse menetlusest kõrvalejätmise aluste puudumist, vastavust kvalifitseerimiskriteeriumidele ja vajaduse korral päritolunõuete täitmist. Selleks kasutatav ettevõtja tõendite digitaalne haldusvahend peaks võimaldama struktureeritud tõendite hankimist asjakohastest riiklikest ja liidu andmebaasidest, mis peaksid olema ühendatud elektroonilise osalemistingimuste teenusega, et võimaldada võimaluse korral automaatset kontrolli. Kui kontrollimine põhineb isikuandmetel, peaks liikmesriigi ja liidu õigus sisaldama sobivaid kaitsemeetmeid üksikisikutele avalduvate ohtude maandamiseks, sealhulgas reegleid selle kohta, kellel on andmetele juurdepääs ja kes saab neid vaadata, ning juurdepääsu piiramist üksnes nendele andmetele, mille kasutamine on käesoleva määruse kohaldamisalas vajalik. Samuti peaks üksikisikutel olema võimalus kontrolli tulemused enne hankijale esitamist läbi vaadata.

(16) Hankijaid tuleks julgustada korraldama enne hankemenetluste algatamist turu-uuringuid, et parandada nende arusaamist olemasolevatest turulahendustest, tarneturgude küpsusest ja struktuurist ning võimalikest strateegilistest või tegevuspiirangutest.

(17) Läbirääkimised võivad hankijatel aidata parandada hangitud lahenduse kvaliteeti, tõhusust ja koguväärtust, eriti kui lepingu eset on vaja kohandada tegevusvajadustega või on vaja tasakaalustada strateegilisi kaalutlusi. Võimalus pidada lahenduste üle läbirääkimisi, mille raames menetluses osalevate ettevõtjate arvu järk-järgult vähendatakse, on ette nähtud selleks, et hangetele oleks laialdane juurdepääs ja hankijatel võimalus viimistleda lahendusi ja lepingutingimusi läbirääkimiste teel, kui see aitab saavutada parima hinna ja kvaliteedi suhte. Samas on vaja selgitada, et läbirääkimiste pidamisel tuleks endiselt kohaldada kaitsemeetmeid, millega tagatakse võrdne kohtlemine, proportsionaalsus ja tundliku äriteabe kaitse. Seepärast tuleks läbirääkimistel käsitleda üksnes hangitavate ehitustööde, teenuste ja asjade väheolulisi omadusi ning hankijad peaksid selgelt ära märkima kõik elemendid, milles

järeleandmisi ei tehta ja mis peaksid vastama lepingu olulistele tingimustele, mis on ettevõtjate menetluses osalemise otsuse jaoks määrava tähtsusega.

(18) Kehtestada tuleks uus lihtne ja paindlik avatud hankemenetlus, mis võimaldab kõigil huvitatud ettevõtjatel väljendada huvi ja esitada pakkumus ning mille puhul läbirääkimiste ja kvalifitseerimiskriteeriumide kasutamine jääb hankija jaoks valikuliseks. Avatud hankemenetlus peaks tagama, et hankijad saavad otsustada mitte kasutada kvalifitseerimiskriteeriume, kui see ei ole heade hanketulemuste tagamiseks vajalik, ja sellega kõrvaldada ühe peamise koormava teguri, mis takistab VKEdel riigihanges osalemast.

(19) Kehtestada tuleks uus dünaamiline menetlus, et anda hankijatele lihtne, kiire ja paindlik vahend hanke korraldamiseks eelnevalt loodud tarnijate baasi alusel, pöördudes enne sõlmitavaid individuaalseid lepinguid kõigi huvitatud ettevõtjate poole, kes on valmis lepingut kogu selle kehtivusaja jooksul täitma. Läbirääkimised ja kvalifitseerimiskriteeriumide kasutamine peaksid hankijate jaoks olema valikulised, nagu ka avatud hankemenetluse puhul. Ettevõtjatel peaks olema võimalik väljendada oma huvi lihtsal ja otsesel viisil, jagades oma osalemistingimustele vastavuse profiili hankijaga elektroonilise osalemistingimuste teenuse kaudu. Pidades silmas dünaamilisest menetlusest huvitatud ettevõtjate võimalikku suurt arvu ning selleks, et tagada haldustõhusus ja õiglus, peaks hankijatel olema juhul, kui huvitatud tarnijate arv ületab teatava taseme, võimalik teha ettepanek ainult väikesele arvule tarnijatele. Pakkumust esitama või läbirääkimistele kutsutavate ettevõtjate valimine peaks toimuma algoritmilise juhuvaliku teel, või kui hankemenetluses osalema lubatakse juba algusest peale kvalifitseerimiskriteeriumide alusel, ilma täiendava valikuta või objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel, mis on näidatud hanke avalikus kokkuvõttes.

(20) Avaliku sektori asutused peavad üha enam lahendama keerukaid ühiskonnaprobleeme, mille korral on vaja kasutada innovatiivseid ja koostööpõhiseid lähenemisviise ning vaadata tavapärastest hanketavadest kaugemale. Hankijatel peaks olema lubatud kasutada konkurentsipõhist menetlust, et ühiselt luua innovatiivseid lahendusi, mis tulemuslikumalt vastavad üldsuse vajadustele, ja milles ettevõtjaid kutsutakse üles töötama välja lahendusi hankija kindlaksmääratud ühiskonnaprobleemidele. Nende lahenduste väljatöötamine peaks toimuma eri etappides, mis hõlmavad turu-uuringuid, innovatiivsete lahenduste ettepanekute valimist, pakutud lahenduste katsetamist, valideerimist ja hindamist ning lahenduse kaubanduslikku ostmist, mida hankijatel peaks olema lubatud teha otse samalt ettevõtjalt.

(21) See menetlus võimaldab hankijatel osta veel väljatöötamata lahendust, mis hõlmab sama menetluse raames selle lahendusega seotud teadus- ja arendustegevust ning kõiki kaubanduslikule ostmisele eelnevaid etappe ja ostu ennast. Innovatsioonimenetlus hõlmab innovatiivse lahenduse kogu hanketsüklit, võimaluse korral alates teadusuuringute väga varastest etappidest, kusjuures hanke esemeks on veel väljatöötamata lahenduse ostmine. Seetõttu erineb see märkimisväärselt teadus- ja arendusteenuste hangetest, mis hõlmavad kommertskasutusele eelnevaid hankeid, mille ese ei ole mitte lõpplahenduse ostmine, vaid teadus- ja arendusteenuste ostmine. Erinevalt innovatsioonimenetlusest ei hõlma teadus- ja arendusteenuste hanked seega veel väljatöötamata lõpptoote kaubanduslikku kasutuselevõttu. Teadus- ja arendusteenused, sealhulgas kommertskasutusele eelnevad hanked, on reguleeritud [Euroopa innovatsiooniaktiga] ning kattumiste vältimiseks tuleks need käesoleva määruse kohaldamisalast välja jätta. Teadus- ja arendusteenuste hankelepingute

väljajätmine hõlmab teadus- ja arendusteenuste hankelepinguid kui selliseid ega laiene teadus- ja arendustegevuse elementidele, mis on osa uuest innovatsioonimenetlusest.

(22) Hankelepingute sõlmimine ilma eelneva hanketa peaks jääma rangelt erandlikuks ja võiks olla põhjendatud üksnes juhul, kui hanke läbiviimine on objektiivselt võimatu või ilmselgelt sobimatu ning kui suuremat paindlikkust ei kasutata läbipaistvuse, võrdse kohtlemise ja õiglase konkurentsi üldpõhimõtetest kõrvalehoidmiseks. Hädaolukordade, kriiside või suurte piiriüleste ohtude korral võib hankijatel olla vaja kiiresti korraldada hankeid, et tagada elutähtsate teenuste käigushoidmine, reageerida üldsuse kiireloomulistele vajadustele või kaitsta rahvatervist ja ohutust. Seepärast peaks hankijatel olema lubatud kasutada lihtsustatud otsehangete mehhanismi, ilma et see piiraks muude ühishankeid või kriisidele reageerimist reguleerivate liidu vahendite kohaldamist.

(23) Aluslepingu artikli 11 kohaselt tuleb liidu poliitika ja meetmete väljatöötamisse ja rakendamisse integreerida keskkonnakaitse nõuded. Seetõttu tuleks liidu poliitikat kujundada eesmärgiga edendada eelkõige kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise eesmärke, sealhulgas heitkoguste vähendamist, vee- ja mereressursside kestlikku kasutamist ja kaitset, üleminekut ringmajandusele, saastamise vältimist ja kontrolli ning elurikkuse ja ökosüsteemide kaitset ja taastamist. Keskkonnahoidlikud riigihanked peaksid samuti aitama kaasa kestlike bioressursipõhiste toodete ja lahenduste juhtivate turgude arendamisele kooskõlas biomajanduse strateegiaga. Vaja on selgitada, kuidas hankijad saavad nende eesmärkide saavutamisele kaasa aidata ja ühtlasi tagada, et nad saavad parima hinna ja kvaliteedi suhte ning et kõik tingimused jäävad seotuks lepingu esemega. Käesolevas määruses tuleks keskkonnahoidlike riigihangete nõuetena kehtestada horisontaalsed keskkonnakestlikkuse nõuded, mis varem on sätestatud valdkondlikes õigusaktides, eelkõige energiatõhususe ja ringmajandusele ülemineku kohta, ning ühtlasi säilitada valdkondlike õigusaktide varasemate nõuete põhisisu. Halduskoormuse vähendamiseks ja keskkonnahoidlike riigihangete kasutamise hõlbustamiseks peaks hankijatel olema võimalik kasutada liidu tasandil välja töötatud olemasolevaid keskkonnanõudeid ja -kriteeriume, näiteks määruses (EL) 2020/852 sätestatud tehnilisi sõelumiskriteeriume või komisjoni välja töötatud ELi keskkonnahoidlike riigihangete valikulisi kriteeriume.

(24) Pidades silmas vastupanuvõimeliste toidusüsteemide olulist rolli toiduga kindlustatuse tagamisel ja rahvatervise kaitsmisel, tunnistatakse käesolevas määruses majanduslike, kliima-, keskkonna- ja sotsiaalse kestlikkuse kaalutluste tähtsust toidu hankimisel. Need toidupõhised kaalutlused võivad hõlmata, niivõrd kui need on seotud lepingu esemega, õiglust ja läbipaistvust toiduainete tarneahelas, mahepõllumajanduslikke tootmismeetodeid, kvaliteedikavasid, toiteväärtust ja tervisemõju, värskust ja hooajalisust, toidutarneahelate korraldust või loomade heaolu. See võib mängida olulist rolli tarbijate lähendamisel kestlikule toidutootmisele, eelkõige sellistes keskkondades nagu koolid ja haiglad. Võttes arvesse selle väga piiratud piiriülest mõõdet, kohaldatakse selliste toidu tarnimisega seotud teenuste nagu sööklateenuste, toitlustusteenuste, koolisööklateenuste, restoraniteenuste ning toiduvalmistamise ja selle tarbijale kohaletoomise teenuste hangete suhtes otselepingu sõlmimise menetlust, mille raames on hankijatel ulatuslik kaalutlusruum võtta arvesse toiduga seotud kaalutlusi.

(25) Teatavate toodete või tooteperede puhul, millele on liidu õigusaktidega kehtestatud keskkonnanõuded ja komisjonile on antud volitused kehtestada hankijatele spetsiaalsed asjakohased õigusnormid, on otstarbekas koondada need volitused käesolevasse määrusesse, milles tuleks seetõttu ette näha kõnealuseid tooteid hõlmavad

horisontaalsed õigused. Valdkondlike õigusaktide loogikat järgides peaks selline volitamiskord võimaldama komisjonil hõlmatud toodete jaoks vajaduse korral kehtestada konkreetsed keskkonnahoidlike riigihangete nõuded, et vältida siseturu killustumist ja suurendada nõudlust teatavate toodete järele. See volitamiskord peaks komisjonil võimaldama võtta vajaduse korral vastu delegeeritud õigusakte, et täielikult säilitada selliste normide nagu rehvide energiatõhususe normide sisu, mis on juba sätestatud valdkondlikes õigusaktides.

(26) Selleks et hõlbustada ja võimaldada hankijatel arvesse võtta sotsiaalseid kaalutlusi, kui see on lepingu eseme seisukohast asjakohane ja kooskõlas riigihankeid reguleerivate põhimõtetega, koondatakse käesolevas määruses eraldi sotsiaalpeatükki ELi horisontaalsed sotsiaalset laadi eesmärgid. Need eesmärgid hõlmavad sotsiaalset kaasatust, kvaliteetseid töökohti ja inimväärseid töötingimusi, puudega inimeste ligipääsetavust, soolist võrdõiguslikkust ja mittediskrimineerimist, koolitust, sotsiaalmajanduse edendamist, nagu on osutatud nõukogu soovituses C/2023/1344,[0] ning tulemuslikku inimõiguste kaitset asjaomastes tarneahelates. Tuleb rõhutada, et liit tunnustab ja edendab sotsiaalpartnerite rolli liidu tasandil, võttes arvesse riiklike süsteemide mitmekesisust. Ligipääsetavusnõuded peaksid jääma kohustuslikuks füüsilistele isikutele kasutamiseks mõeldud kaupade, teenuste ja ehitustööde riigihangete puhul.

(27) Kasutades avaliku sektori ostujõudu innovatiivsete lahenduste kiireks turuleviimiseks ja kasutuselevõtmiseks, saavad avaliku sektori asutused aidata ületada innovatsioonilõhet ning hõlbustada üleminekut katsetamiseks ja valideerimiseks mõeldud esimeselt piiratud tootmiskoguselt turustamisele. Selline lähenemisviis võib aidata suurendada tootlikkust ja parandada VKEde, näiteks innovaatiliste idu- ja kasvufirmade turulepääsu.

(28) Ehitustööstuses, mis moodustab ligikaudu 30 % sõlmitud hankelepingute maksumusest, toetatakse innovatsiooni, kasutades ehitusteabe modelleerimist (BIM) standardmeetodina riigihangetes ja projektide elluviimisel. BIMi avatud digitehnoloogia kasutamine vähendab projekti riske ning võimaldab tõhusamaid projekteerimis- ja ehitusprotsesse ning ühtlasi suurendab pidevalt projektide mõju kestlikkuse eesmärkide saavutamisele. Seetõttu peaksid hankijad seda põhimõtteliselt kasutama suure maksumusega lepingute rakendamiseks.

(29) Julgeoleku ja avaliku turvalisusega seotud ohud võivad tekkida mitmesugustes hankemenetlustes, sealhulgas väljaspool kaitsesektorit ja tundlikke julgeolekusektoreid kitsamas tähenduses. Hankijad peaksid hankemenetluste kavandamisel ja läbiviimisel ning lepingute täitmisel olema sellistest riskidest teadlikud ning neid hindama ja käsitlema.

(30) Riigihanked ühiskonna ja liidu majanduse toimimise seisukohast kriitilistes sektorites, sealhulgas energeetika, transport, tervishoid, digitaristu, vesi, toit ja põllumajandus ning finantsturutaristu, võivad tekitada või süvendada strateegilist haavatavust, kui tarneahelad on kontsentreerunud, läbipaistmatud või liiga sõltuvad vähesest arvust ettevõtjatest või kolmandate riikide allikatest. Kui hankelepingut kavatseb nendes sektorites täita kriitilise tähtsusega üksus, peaksid hankijad asjakohasel juhul lisama oma hankelepingutesse varustuskindluse ja vastupanuvõimega seotud meetmed, ilma et see piiraks kohaldatavate valdkondlike liidu õigusaktide kohaldamist.

[0]Nõukogu 27. novembri 2023. aasta soovitus sotsiaalmajanduse raamtingimuste väljatöötamise kohta (ELT C, C/2023/1344, 29.11.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1344/oj).

(31) Käesolev määrus ei piira riigiabi- ja konkurentsireeglite, eelkõige Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 101, 102 ja 107 kohaldamist. Käesolevas määruses sätestatud meetmeid ei tohiks kasutada konkurentsi piiramiseks või moonutamiseks viisil, mis on vastuolus Euroopa Liidu toimimise lepinguga.

(32) Liit on sõlminud rahvusvahelised lepingud, millega nähakse kolmandate riikide ettevõtjatele ning kaupadele, teenustele ja ehitustöödele ette juurdepääs liidu riigihanketurgudele, eelkõige WTO riigihankeleping ja mitu vabakaubanduslepingut, mis sisaldavad riigihankega seotud kohustusi. Turulepääsu võimaldamine sõltub hankemenetluse liigist, hankija laadist, lepingu esemest, rakendatavatest piirmääradest ning igas lepingus kokkulepitud konkreetsetest eranditest või horisontaalsetest eranditest. Selleks et tagada astmeline ja menetluspõhine hõlmatus, võetakse käesoleva määrusega kasutusele mõisted „hõlmatud ettevõtja“ ja „hõlmatud kaubad, teenused või ehitustööd“, mis määratakse iga hankemenetluse puhul eraldi kindlaks vastavalt liidu rahvusvahelistele kohustustele, mida kohaldatakse iga üksiku hanke suhtes. Komisjonil peaks olema õigus võtta kooskõlas asjakohaste rahvusvaheliste lepingutega selles küsimuses vastu delegeeritud õigusakte, kui see on käesolevas määruses sätestatud põhjustel õigustatud. Kui kandidaatriigid on sõlminud liiduga lepingu, millega nähakse ette juurdepääs riigihangetele, tuleks nendest riikidest pärit ettevõtjaid, kaupu, teenuseid ja ehitustöid käsitada käesoleva määruse kohaldamisel „hõlmatud ettevõtjatena“ ja „hõlmatud kaupade, teenuste või ehitustöödena“ vastavalt asjaomases lepingus sätestatud tingimustele. See lähenemisviis peab silmas laienemise perspektiivi ja kandidaatriikide järkjärgulist integreerimist liidu siseturuga ning selle eesmärk on toetada tihedamat majandusintegratsiooni, soodustada õigusnormide ühtlustamist ning tugevdada liidu normide ja standardite kohaldamist liidu vahetus naabruses.

(33) Kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga, eelkõige otsustega kohtuasjades C-652/22 (Kolin)[0] ja C-266/22 (Qingdao),[0] ei laiene liidu riigihankeõigustikust tulenevad õigused ja põhimõtted kolmandatest riikidest pärit ettevõtjatele, kaupadele, teenustele või ehitustöödele, mida sellised rahvusvahelised kohustused ei hõlma. Sama põhimõtet tuleks kohaldada ka sellistest riikidest pärit kaupade, sealhulgas hangitud kaupade komponentide, teenuste või ehitustööde suhtes. Sellele põhimõttele tuginedes võimaldab käesolev määrus hankijatel kohaldada ELi eelistamise nõudeid kooskõlas liidu rahvusvaheliste kohustustega.

(34) Komisjonil peaks olema õigus keelata hõlmamata ettevõtjate või hõlmamata kaupade, teenuste või ehitustööde osalemine teatavates hangetes tingimusel, et selline keelamine on liidu huvides. Liidu huvi keelata osalemine teatavates hangetes tuleks hinnata, võttes arvesse kõiki asjakohaseid huve tervikuna, eelkõige liidu, selle liikmesriikide ja kodanike majanduslikke, geopoliitilisi ja ühiskondlikke huve. Liidu sellise huvi asjakohasust illustreerivad sellised sektorid nagu raudteed ja laevaehitus, mis kahesuguse kasutusega tootmissektoritena sõltuvad taristust, liikuvatest varadest ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogiast (IKT) ja liikluskorraldussüsteemidest, mis peavad olema vastupanuvõimelised ning on sõjalise liikuvuse, julgeoleku ja liidu strateegilise autonoomia eesmärkide jaoks kriitilise tähtsusega. Nende strateegilist tähtsust on rõhutatud hiljutistes liidu algatustes, sealhulgas ELi majandusjulgeoleku strateegias, ELi kiirraudteekavas ja ELi merendustööstuse strateegias. Ühisteatises ELi majandusjulgeoleku suurendamise kohta juhiti ka tähelepanu riskidele, mis on seotud suure riskiga üksuste osalemisega tundlikes sektorites ja tarneahelates.

[0]Kohtuasi C-652/22, Kolin İnşaat Turizm Sanayi ve Ticaret, EU:C:2025:178.
[0]Kohtuasi C-266/22, CRRC Qingdao Sifang jt, EU:C:2024:910.

(35) Selleks et tagada rahvusvahelise hõlmatuse ja ELi eelistamise sätete tulemuslik ja järjekindel kohaldamine kõigis hankemenetlustes, on vaja selgeid ja ühtseid päritolu kindlaksmääramise põhimõtteid. Seepärast tuleks käesolevas määruses kehtestada päritolureeglid, et saaks kohaldada käesoleva määrusega ettenähtud ELi eelistamise nõudeid. Kui konkreetsetes sektorites kohaldatavate liidu õigusaktidega kehtestatakse ELi eelistamise nõuded, peaksid need erinormidena olema ülimuslikud. See kehtib eelkõige esmatähtsate ravimite puhul, mille suhtes on määruse (EL).../... [viide lisatakse pärast dokumendi COM(2025) 102 final vastuvõtmist] artikli [18 lõikega 2] kehtestatud liidus toodetud esmatähtsate ravimite ja nende toimeainete tarnijate eelistamiseks kohustuslikud sätted, millega ammendavalt reguleeritakse ELi eelistamist selle kohaldamisalasse kuuluvate esmatähtsate ravimite korral. Samas peaksid hankijad, juhul kui valdkondlikes õigusaktides ei ole sätestatud nende nõuete kohaldamise korda, tuginema käesolevas määruses esitatud horisontaalsetele normidele.

(36) Käesoleva määruse kohaldamisalast on välja jäetud teatavad lepingud ja kontsessioonid, mis on sõlmitud määruse (EÜ) nr 1370/2007[0] kohaldamisalasse kuuluva avaliku transporditeenuse osutamiseks. Käesoleva määruse 4. peatüki „Julgeolek ja vastupanuvõime“ ja 5. peatüki „ELi eelistamine“ sätteid tuleks siiski kohaldada kõigi lepingute ja kontsessioonide suhtes, mille suhtes kohaldatakse määrust (EÜ) nr 1370/2007, et tagada sidusus nende sätete kohaldamisel kõigi lepingute ja kontsessioonide suhtes, olenemata sellest, kas nende suhtes kohaldatakse käesoleva määrusega kehtestatud riigihankeid käsitlevaid norme või mitte. Seetõttu tuleks määrust (EÜ) nr 1370/2007 vastavalt muuta.

(37) Horisontaalsed normid, mida kohaldatakse kõigi käesoleva määruse kohaste hankemenetluste suhtes, peaksid tuginema Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiividest 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL ning Euroopa Liidu Kohtu praktikast hästi teada mõistetele, neid vajaduse korral ajakohastades ja selgitades, et paremini saavutada käesolevas määruses ettenähtud eesmärke, sealhulgas eelkõige hankemenetluse usaldusväärsust ja mittediskrimineerivat konkurentsivõimet.

(38) Praegused kohaldamisalast väljajätmised tuleks alles jätta teatavat liiki lepingute puhul, mille hankijad sõlmivad nende kontrollitavate juriidiliste isikutega või avaliku sektori sisese koostöö raames. Kuna nende kahe väljajätmise all osutatud lepingud ei kuulu käesoleva määruse kohaldamisalasse, on liikmesriikidel vabadus kehtestada oma siseriiklikus õiguses rangemad normid või avada need lepingud konkurentsile. Käesoleva määruse kohaldamisalast tuleks vähem rangetel tingimustel välja jätta koostöö, mida tehakse üksnes kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel, sest on vähem tõenäoline, et see võib moonutada konkurentsi ettevõtjatega. Samuti tuleks säilitada võrgustikusektori hankijate olemasolev võimalus tugineda konkreetsete tegevuste puhul struktuursetele sidemetele, mis on välja kujunenud sidusettevõtjate või ühisettevõtetega.

(39) Liiga üksikasjalike tehniliste spetsifikatsioonide tulemusena vähendatakse sageli tarbetult ettevõtjate osalemist ja takistatakse innovatsiooni. Hanketurgudel konkurentsi suurendamiseks tuleks hanke objektiks olevate ehitustööde, asjade või teenuste omadusi määravad tehnilised spetsifikatsioonid üldjuhul koostada funktsionaalsusnõuetena. Riigihankemenetlustes tuleks rohkem lubada alternatiivseid lahendusi, et riigihanked

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1370/2007, mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70 (ELT L 315, 3.12.2007, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2007/1370/oj).

saaksid aidata suurendada konkurentsi ning edendada lahenduste innovatiivsust ja kulutõhusust. Võimaldades ettevõtjatel pakkuda välja alternatiivseid lähenemisviise, saaksid hankijad kasu suuremast hulgast pakkumustest, mis on paremini kohandatud nende vajaduste järgi. Selline lähenemisviis võiks olla kasulik ka VKEdele, sest võimaldab neil pakkuda paindlikke, innovatiivseid või spetsiifilisemaid lahendusi, mis võivad standardsetest spetsifikatsioonidest erineda ja näidata paremini nende konkreetseid eriteadmisi või ärimudeleid.

(40) Selleks et tagada mittediskrimineeriv juurdepääs riigihangetele, on väga oluline, et kõik hankemenetlustes kasutatavad kriteeriumid ja tingimused jäävad otseselt või kaudselt seotuks lepingu esemega, mis on seotud hangitavate kaupade, teenuste ja ehitustööde olulise osaga, või kui ei ole seotud hangitavate kaupade, teenuste ja ehitustööde olulise osaga, siis mõjutaksid neid otseselt. Kuna mõistet „seos lepingu esemega“ on kahjustatud lahkenvate tõlgendustega, tuleks seda mõistet käesolevas määruses selgitada. Asjaomase lepingu esemega seose puhul võib kaaluda näiteks seda, et ostetud toodete tootmine ei hõlmanud toksilisi kemikaale, ostetud teenuseid osutatakse energiatõhusate seadmete või energiatõhusate tootmismeetodite abil, asjaomane toode vastab õiglase kaubanduse nõuetele, sealhulgas nõue maksta tootjatele teatav miinimumhind ja hinnalisa, ning kõnealuse lepingu täitmisega seotud töötajatele on tagatud õiglane töötasu. Tingimus, et peab esinema otsene või kaudne seos lepingu esemega, välistab kriteeriumid ja tingimused, mis on seotud üldise ettevõtepoliitikaga.

(41) Märgised on väärtuslik tõendusmaterjal, mis aitab hankijatel integreerida riigihangetesse keskkonnaalaseid, sotsiaalseid või muid strateegilisi kaalutlusi. Hankijatel, kes soovivad osta teatavate keskkonna-, sotsiaalsete või muude omadustega tooteid, teenuseid või töid, peaks olema võimalik osutada konkreetsetele märgistele, tingimusel et märgise nõuded on seotud lepingu esemega ja nõutakse vastavust teatavatele märgise kvaliteedinõuetele. Kui hankijad otsustavad taotleda ökomärgist, peaksid nad taotlema olelusringipõhist, kolmandate isikute kontrollitud ja kõrge ambitsioonitasemega ökomärgist, ning kui toote, teenuse või ehitustöö kohta on vastu võetud ELi ökomärgise kriteeriumid, peaksid nad esmajärjekorras nõudma ELi ökomärgist, mis on ELi ametlik vabatahtlik süsteem kaupade ja teenuste kõrgetasemelise keskkonnakestlikkuse saavutamiseks.

(42) Selleks et muuta avaliku sektori kulutused tõhusamaks investeerimisvahendiks kooskõlas liidu strateegiliste poliitikaeesmärkidega, tuleks suuremat rõhku panna pikaajalisele avalikule kasule, selle asemel et keskenduda üksnes väikseimale algkulule. Kvaliteedi käsitlemine riigihangete keskse elemendina võimaldab hankijatel hankida töid, asju ja teenuseid, mis pakuvad paremaid tagatisi nende vajaduste täitmiseks pikemas perspektiivis ja ühtlasi täidavad üldisi ühiskondlikke eesmärke. Seepärast tuleks hankelepingud üldjuhul sõlmida parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel, mis võimaldab hankijatel võrrelda pakkumusi mitte ainult maksumuse alusel, vaid ka kvaliteedikriteeriumide alusel, mis on seotud lepingu esemega, sealhulgas vajaduse korral keskkonna-, sotsiaalsed, innovatsiooni-, ELi eelistamise, julgeoleku- ja vastupanuvõime aspektid ning olelusringi kulude arvestamine. Selliste pakkumuse hindamise kriteeriumide hindamisel tuleks ette näha piisavad kaitsemeetmed hindamisprotsessi õigluse tagamiseks, näiteks hinna- ja kvaliteedihinnangute eraldamine ning niinimetatud nelja silma põhimõtte tagamine, kuid see võiks hõlmata ka muid meetmeid, nagu individuaalsete hindamiste läbiviimine enne kollektiivset arutelu, dokumenteeritud kontrolljälje säilitamine ja suure maksumusega lepingute kõigi punktisummade põhjenduste avaldamine. Seetõttu tuleks pakkumuste hindamise etapis näha kvaliteedikriteeriumide jaoks ette minimaalne osakaal 30 % ja oma laadilt

töömahukate lepingute puhul 50 %, kusjuures see 50 % peaks hõlmama olulisi sotsiaalseid kaalutlusi ja ühtlasi võimaldama hankijatel teha sellest nõudest erandeid, kui hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste kvaliteeti on võimalik piisaval määral tagada tehniliste spetsifikatsioonide, lepingute täitmise tingimuste või nende vahendite ja pakkumuste hindamise kriteeriumide kombinatsiooni abil.

(43) VKEdel on liidu majanduses oluline roll. Seepärast tuleks hankemenetlused kavandada proportsionaalsena ning vältida tarbetut haldus- ja finantskoormust, et hõlbustada VKEde juurdepääsu riigihangetele, sealhulgas ühe otsese töövõtjana või ettevõtjate rühma liikmena. Hangete korraldamine uue digitaalse ökosüsteemi kaudu peaks suurel määral vähendama VKEde menetlus- ja haldustõkkeid, sealhulgas dokumenteerimis- ja registreerimisnõudeid. Hankelepingute sisulisteks osadeks jagamine on endiselt üks peamisi vahendeid, millega hõlbustada VKEde osalemist riigihangetes ja mitmekesistada tarnijabaasi. Seepärast peaksid hankijad hanke kavandamise protsessi osana aktiivselt kaaluma hankelepingu osadeks jaotamist. Arvestades et mitmes liikmesriigis on kehtestatud rangem riigisisene kord, mille nad peaksid saama alles jätta, peaks liikmesriikidel olema lubatud kehtestada rangemaid osadeks jagamise põhimõtteid. Kiired maksed, sealhulgas tarneahela kaudu, aitavad veelgi kaasa VKEde finantssuutlikkuse kindlustamisele ja tugevdamisele, samuti ettemaksed, mida tuleks seetõttu julgustada kasutama.

(44) Selleks et tagada usaldusväärsed hankemenetlused, mis annavad parima hinna ja kvaliteedi suhte, peaksid hankijad tagasi lükkama pakkumused, mille põhjendamatult madalat maksumust ei ole võimalik nõuetekohaselt selgitada. Selgitada tuleks asjaolusid, mille korral pakkumused paistavad olevat põhjendamatult madala maksumusega, ning tingimusi, millele pakkujad võivad oma hindade ja hinnaelementide selgitamiseks osutada.

(45) Samuti on vaja selgemaid reegleid lepingu täitmise etapiga seotud teatavate aspektide, sealhulgas maksete kohta, sest need on tihedalt seotud hankemenetluse endaga. Selgitada tuleks seda, kuidas hankijad saavad kohaldada lepingute täitmise ajal kohandamismehhanisme, ja kuidas saab lepinguid muuta, eelkõige ettenägematute asjaolude korral. Kehtestada tuleks selge ja läbipaistev kohandamismehhanism, mis võimaldab hankijatel prognoositaval ja proportsionaalsel viisil muuta lepingutingimusi. Lepingu muutmist käsitlevaid sätteid tuleks ühtlustada, et võimaldada paremat kohaldamist olukordades, kus muudatuste tegemine ilma uue hanketa on õigustatud. Vaja on tugevaid kaitsemeetmeid tagamaks, et lepingu mis tahes olulisi muudatusi, eelkõige lepingupoolte vastastikuste õiguste ja kohustuste ulatuses ja sisus, põhjendatakse piisavalt, need avaldatakse vajaduse korral eelnevalt ja need võidakse läbi vaadatud, et vältida võimalikku väärkasutamist. Kui muudatused ületavad 50 % lepingu esialgsest hinnangulisest maksumusest, on suurem oht, et sellised muudatused võivad muuta lepingu majanduslikku tasakaalu, mistõttu tuleks selliste muudatuste suhtes kohaldada suuremaid läbipaistvuskohustusi.

(46) Kehtestada tuleks reeglid, millega tagatakse kogu hankemenetluse jooksul tehtud otsuste jälgitavus. Konkreetse hankemenetluse dokumenteerimine on endiselt oluline, sest see kinnitab käesoleva määruse nõuetekohast kohaldamist. See protsess tuleks elektroonilise riigihanke platvormide abil võimalikult suures ulatuses automatiseerida. Hankevõimaluste läbipaistvus on nurgakivi, mis tagab kõikjalt liidust pärit ettevõtjatele kogu liidus hangetele võrdse juurdepääsu. Seepärast tuleks avaldamisele kuuluvat teavet käsitlevate reeglitega tagada selliste võimaluste asjakohane avaldamine. Andmepõhise lähenemisviisi võimaldamiseks tuleks käesolevas määruses sätestada teabe üldkategooriad. Teabekategooriad on rühmitatud, mis võimaldab saada tervikliku

ülevaate alates hanke kavandamisest kuni lepingu täitmiseni ja keskenduda muutumatute paberkandjal vormide asemel asjakohaste andmepunktide kogumitele, millega aidatakse vähendada halduskoormust. Käesolevas määruses tuleks sätestada ka avaldamise tähtajad ja kord, sealhulgas riiklikul tasandil.

(47) Kontsessioonidel ja hankelepingutel on sama põhieesmärk – võimaldada hankijatel täita ehitustööde või teenuste abil üldisi vajadusi. Need erinevad peamiselt oma tasustamisstruktuuri, mitte põhieesmärgi poolest. Võttes arvesse nende sarnasusi, sealhulgas sõltuvust konkurentsipõhistest valikumenetlustest, horisontaalsete poliitikaeesmärkide saavutamist ja avaliku sektori varade võimalikku kasutamist, on asjakohane nende õigusraamistikke võimaluste piires ühtlustada, et suurendada selgust, vähendada keerukust ja tagada liidu prioriteetide järjekindel rakendamine. Selle lähenemisviisiga, mida toetab paindlik menetluskord, antakse hankijatele selgemaid juhiseid, kuid jäetakse alles vajalikud erinevused.

(48) Selleks et kõrvaldada direktiivis 2014/23/EL sätestatud kontsessiooni määratlusega seotud mõistelised ebaselgused ja eristada seda muudest lepinguliikidest, nagu maarendilepingud, on vaja selgitada kontsessiooni määratlust ja äririski mõistet, mis on määrav kriteerium lepingu liigitamisel kontsessiooniks. Käesoleva määruse määratlevaid elemente tuleks mõista nii, et need piirduvad käesoleva määruse kohaldamisala kindlaksmääramisega ja ei mõjuta muude poliitikavaldkondade äririskide määratlusi. Uus määratlus peaks keskenduma otseselt kontsessionääri riskile seoses ebakindlate majandustulemustega, mis võivad mõjutada investeeringute tagasisaamist ja tegevuskulude katmist tavapärastes turutingimustes, selle asemel et tugineda jäikadele liiga normatiivsetele riskikategooriatele. Selle lähenemisviisiga tagatakse, et selliseid tegureid nagu nõudlus, pakkumine, kättesaadavus, olelusring või tulemuslikkuse riskid ei käsitleta eraldiseisvate õiguslike kriteeriumidena, vaid pigem majandusliku netoriskipositsiooni näitajatena, mis iseloomustavad äririski ülekandmist. Reguleeriv mehhanism, mille kohaselt ettevõtjaid tasustatakse vastavalt seadusega sätestatud või reguleeritud tariifidele, millega täielikult hüvitatakse nende investeerimis- ja tegevuskulud ning ühtlasi kõrvaldatakse tegelik äririsk, ei kujuta endast kontsessioone käesoleva määruse tähenduses. Reguleerivaid meetmeid, mille peamine eesmärk on anda rahalist toetust või muid stiimuleid, ei tohiks iseenesest pidada kontsessioonideks üksnes seetõttu, et need antakse konkurentsipõhise menetluse teel ja nendega kehtestatakse toetuse saajatele teatavad nõuded. Trasside rajamise õigusi, mis on seotud püsiliinide või -võrkude ehitamise ja käitamisega, ei tuleks samuti käsitada kontsessioonidena, kui nendega ei kaasne avaliku sektori asutuse kehtestatud kohustust osutada või osta teenuseid.

(49) Selleks et tagada kontsessioonide tulemuslik haldamine alates ettevalmistamisest kuni rakendamiseni, kehtestatakse käesoleva määrusega struktureeritud lepinguhalduse elemendid, sealhulgas eelnev riskihindamine, millega kontrollitakse, kas kontsessionäärile kantakse üle tegelik ja majanduslikult oluline äririsk. Selles eelnevas struktureeritud riskihindamises tuleks kindlaks määrata peamised riskikategooriad ja määrata objektiivsete elementide alusel kindlaks nende riskide jaotumine lepingupoolte vahel. Selleks tuleks arvesse võtta lepingupoolte suutlikkust kontrollida või mõjutada asjaomaste riskide tekkimist või tagajärgi, ilma et see vabastaks kontsessionääri võimalikust kahjust, isegi kui hankija kannab osa riskist või kui võimalik üldine kahjurisk on vähene. Kontsessioonide kestus peaks olema proportsionaalne mitte ainult ajaga, mis kontsessionääril kulub investeeringute tagasiteenimiseks, vaid ka prognoositavate valdkondlike arengusuundumustega, nagu tehnoloogilised, keskkonna-, kliima- või ühiskondlikud muutused, mis võivad mõjutada kontsessiooni

täitmist. Liiga pikk kestus võib suurendada oluliste muudatuste vajadust ning seeläbi kahjustada algset riskide jaotust ja konkurentsitingimusi. Lepingud peaksid võimaldama kohanemist muutuvate nõuetega, mis on seotud kestlikkuse, tehnoloogia arengu, julgeoleku, innovatsiooni ja vastupanuvõimega, ning tagama, et kontsessioonid jäävad kogu oma kehtivusaja jooksul eesmärgipäraseks.

(50) Kontsessioonide muutmist käsitlevate normide kohaldamine on praktikas osutunud keeruliseks. Kuigi käesolevasse määrusesse jäetakse alles praeguse raamistiku erandid muutmiskeeldudest, kehtestatakse sellega selgemad piirangud, mis vastavad paremini kontsessioonide majanduslikule tegelikkusele, nimelt nõutakse majandusliku tasakaalu säilitamist ja keelatakse muuta olulisi konkurentsielemente. Lepingu muutmise suurema läbipaistvuse huvides kehtestatakse käesoleva määrusega suurte muudatuste puhul (mis ületavad 50 %) eelneva avaldamise kohustus, mis peaks toimima kaitsemeetmena kuritarvituste vastu.

(51) Nii avalikust kui ka erasektorist pärit e-riigihangete teenuse osutajatel on riigihangetes oluline roll turvalise elektroonilise teabevahetuse hõlbustamisel. Seepärast on vaja neile kehtestada teatavad nõuded, et tagada koostalitlusvõimelise teabevahetuse toimimine ja koostalitlusvõrgu vastupanuvõime. Selleks et tagada ettevõtjatele lihtne juurdepääs piiriülestele hankemenetlustele, peaks komisjon looma e-riigihangete platvormi, mis sisaldab hankemenetlustele juurdepääsuks ja nende läbiviimiseks vajalikke põhifunktsioone, ning seda haldama.

(52) Selleks et parandada piiriülest juurdepääsu hankemenetlustele, tuleks kehtestada hankemenetluste Euroopa standard, mis võimaldab ettevõtjatel esitada elektroonilist teavet, näiteks pakkumusi hankijatele, kes kasutavad muid teenuseid. Lisaks tuleks nõuda, et Euroopa standardiorganisatsioon töötaks välja hanke üksikasju käsitleva Euroopa standardi. Samuti tuleks selgitada, et elektrooniline teabevahetus otse hankija valitud e-riigihangete platvormi kaudu jääb lubatuks, kui see vastab elektroonilise side normidele.

(53) Hankemenetluste lihtsustamise oluline osa on vähendada ettevõtja osalemistingimustele vastavuse kontrollimisega seotud halduskoormust. Selleks peaks komisjon looma elektroonilise osalemistingimuste teenuse, mille kaudu saab ettevõtja tõendite digitaalsest haldusvahendist ajakohast teavet nii ettevõtja kui ka konkreetses hankemenetluses osalevate konsortsiumiliikmete või alltöövõtjate kohta. Vahendi ja riiklike andmebaaside vahelise ühenduse kaudu võivad hankijad saada ajakohast teavet ettevõtja vastavuse kohta osalemistingimustele.

(54) Hangetega seotud andmetel, sealhulgas lepinguandmetel, on palju olulisi kasutusviise ja eesmärke: need võivad anda teavet siseturu toimimise kohta ning aidata avastada pettust, korruptsiooni, konkurentsivastast koostööd ja rikkumisi. Kui hankijatele on hankemenetluste läbiviimisel ette nähtud suurem paindlikkus, on järelevalve parandamiseks oluline, et üldine andmete kvaliteet oleks parem. Seepärast peaksid liikmesriigid looma riiklikud riigihangete andmeruumid. Kuigi juurdepääs hankeandmetele on väga oluline, ei ole vaja nõuda andmete dubleerimist eri allikates, kuna see toob kaasa suuremad kulud ilma märgatava kasuta. Seepärast peaksid riiklikud andmeruumid võimaldama juurdepääsu andmetele, sealhulgas andmetele, mida võidakse hoida muudes andmebaasides, ning teavet salvestada või hankida tuleks vaid vajaduse korral. Kui on olemas juba olemasolevad hangete andmebaasid, peaksid need olema riiklike riigihangete andmeruumide aluseks. Komisjon lõi riigihangete andmeruumi, et koguda ja jagada teavet riigihangete kohta, ning see peaks saama hanketeavet riiklikest riigihangete andmeruumidest.

(55) E-riigihangete platvormid on kogu liidus riigihangete aluseks olev elutähtis taristu. Selliste süsteemide kaudu töödeldav teave on väga tundlik. Selliste andmete koondumine platvormidele, mis on kolmanda riigi omandis, kontrolli või lubamatu mõju all, kujutab endast märkimisväärset ohtu liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeoleku ja avaliku turvalisuse huvidele. Sellised ohud hõlmavad loata juurdepääsu tundlikele hankeandmetele, sekkumist hankeplatvormide andmeterviklusse või kättesaadavusse, küberrünnete või küberspionaaži riski, mida hõlbustavad välisriikide osalejad, ning hanketeabe võimalikku kasutamist liidule kahjulikel majanduslikel või strateegilistel eesmärkidel. Seepärast on riigihanketaristu julgeoleku ja vastupanuvõime kaitsmiseks oluline tagada, et e-riigihangete teenuse osutajad ja riiklikud riigihangete andmeruumid oleksid vabad omandistruktuuridest või kontrollikorrast, millega kaasneb sobimatu sekkumise oht.

(56) Käesoleva määruse tulemuslikkus ei sõltu mitte ainult selgetest õigusnormidest, vaid ka toimivast juhtimiskorrast riiklikul tasandil. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama oma hankesüsteemide toimimiseks struktureeritud ja tõenduspõhised järelevalveraamistikud, mis põhinevad nende riiklikes riigihangete andmeruumides kättesaadavatel andmetel, et teha kindlaks puudused, hinnata tulemuslikkust ja konkurentsi, tuvastada süsteemseid riske ja hinnata käesoleva määruse eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme. Selline järelevalve peaks toetama riiklike hankesüsteemide pidevat täiustamist ning peaks muu hulgas hõlmama konkurentsi ja turulepääsu tõkkeid, sealhulgas VKEde jaoks, haavatavust korruptsiooni ja pettuste suhtes, sõltuvust tarneahelatest ning kestlikkuspõhimõtete, innovatsiooni ja digiülemineku kasutuselevõttu. Kõnealuse järelevalve tulemused tuleks regulaarselt avalikustada ja neid tuleks kasutada komisjonile esitatavates regulaarsetes aruannetes.

(57) Liikmesriigid peaksid määrama ka riikliku koordineeriva asutuse, et tagada tulemuslik koordineerimine asjaomaste riiklike asutuste vahel, hõlbustada nende asutuste vahelist koostööd ja teabevahetust ning tegutseda komisjoni, teiste liikmesriikide pädevate asutuste ja asjaomaste sidusrühmade ühtse kontaktpunktina.

(58) Asjatundlikkuse suurendamine on oluline tegur, et tagada tulemuslikud, tõhusad ja usaldusväärsusel põhinevad riigihanked. See nõuab pikaajalist ja strateegilist lähenemisviisi, et arendada ja säilitada hankijate oskusi ja pädevusi kogu hanketsükli jooksul. Riiklik strateegia peaks looma ühtse raamistiku prioriteetide seadmiseks, meetmete koordineerimiseks, edusammude järelevalveks ja asjatundlikkuse suurendamiseks tehtavate jõupingutuste kohandamiseks aja jooksul. Asjatundlikkuse suurendamise meetmetes tuleks arvesse võtta hankijate erinevaid vajadusi igal valitsemistasandil, pöörates eriti tähelepanu vähese haldussuutlikkusega hankijatele. Sellised meetmed peaksid hõlbustama ka ettevõtjate, eelkõige VKEde osalemist ja toetama muid osalejaid, kes aitavad kaasa riigihankesüsteemi toimimisele. Asjaomastel tugistruktuuridel, nagu pädevuskeskused, koolitusasutused, nõustamisteenused või kasutajatoed, on oluline roll hankijate asjatundlikkuse suurendamisel ja riigihankesüsteemi üldise tulemuslikkuse parandamisel.

(59) Pettused, soosiklus, konkurentsivastane koostöö, korruptsioon ja huvide konfliktid ohustavad endiselt suurel määral riigihangete usaldusväärsust ja tulemuslikkust. Seetõttu, et vältida konkurentsi moonutamist ja tagada kõigi ettevõtjate võrdne kohtlemine, sealhulgas lepingu täitmise käigus, tuleks hankijatelt nõuda asjakohasete, proportsionaalsete ja tulemuslike meetmete võtmist selliste riskide ennetamiseks, kindlakstegemiseks ja kõrvaldamiseks kogu lepingute ettevalmistamise, sõlmimise ja täitmise protsessi vältel. Liikmesriigid peaksid neid jõupingutusi toetama asjakohaste vahenditega, sealhulgas andmepõhiste riskianalüüsivahenditega, nagu Arachne+, mis

on komisjoni andmekaeve- ja riskihindamisvahend, mille eesmärk on aidata avastada ja ennetada ELi eelarvet mõjutavaid pettusi, huvide konflikte ja õigusnormide rikkumisi. Liidu uue riigihangete digitaalse ökosüsteemi eesmärk on tagada läbipaistvus ja vastutus ning sellega aidatakse vähendada menetluste usaldusväärsust ohustavaid riske.

(60) Kiirete tehniliste, majanduslike ja õiguslike muutuste arvessevõtmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse vähem oluliste elementide kohta: muuta iga kahe aasta järel riigihangete piirmäärasid, et võtta arvesse SDRide samaväärsuse erinevusi, kehtestada teatavate kaupade hangetele keskkonnanõuded, muuta toote või tehnoloogia kestlikkuse nõudeid kehtestavate liidu õigusaktide loetelu, vajaduse korral pärast uute asjakohaste liidu õigusaktide vastuvõtmist, muuta riigihangetes BIMi kasutamise piirmäära, võtta vastu kohustuslikud tehnilised spetsifikatsioonid ja muud riigihankekriteeriumid, kui need elemendid käsitlevad kindlaks tehtud liidu julgeoleku- ja avaliku turvalisuse huve või kui on kindlaks tehtud strateegilised sõltuvused või riskid, muuta hõlmatud ettevõtjate, kaupade, teenuste või ehitustööde määratlust või täiendada käesolevat määrust, nõudes hankijatelt käesolevas määruses sätestatud valikuliste piiravate meetmete kohaldamist, muuta või laiendada nõutavat hanketeavet, määrata või luua koostalitlusvõrk ning kehtestada elektroonilise osalemistingimuste süsteemi haldamise normid ja määrata kindlaks ettevõtja tõendite digitaalne haldusvahend ja sellega seotud võrk. Eriti oluline on see, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes[0] ettenähtud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(61) Selleks et käesoleva määruse rakendamisel tagada ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused võtta vastu otsuseid, mis käsitlevad konkurentsi taset teatavatel turgudel ja teatavat liiki hankijate hankelepingute sõlmimise korrast vabastamise teostatavust; täpsustada, millist liiki konkreetne teave peaks igas avalikus kokkuvõttes sisalduma, ning luua seos avalike kokkuvõtete vahel ja järjestada mitmes avalikus kokkuvõttes sisalduv konkreetne teave, samuti kehtestada sellega seotud nõuded hankijatele ja e-riigihangete teenuse osutajatele teabe taaskasutamiseks; täpsustada koostalitlusvõrgu, elektroonilise osalemistingimuste teenuse ja andmevahetuse kasutuselevõtmise korda; kehtestada ühine spetsifikatsioon, mis hõlmab hankemenetluste semantilise andmemudeli nõudeid, ning määrata kindlaks, milline hanketeave tuleks teha kättesaadavaks riiklikule riigihangete andmeruumile (NPPDS) ja riigihangete andmeruumile (PPDS), millal seda tuleks käsitada üldsusele kättesaadavana, millised on avaldamise tingimused, näiteks selle teabe avaldamise kuupäev, mis esialgu ei ole üldsusele kättesaadav, ning tehniliste valideerimisnõuete allikas. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011[0].

---

[0]ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

(62) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt riigihankemenetluste korra ühtlustamist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda selle ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(63) Käesoleva määrusega viiakse läbi regulatiivne korrastamine, koondades asjakohase hankelepingute sõlmimise korra valdkondlikest õigusaktidest ühte alusõigusakti, milleks on käesolev määrus. Sellega luuakse hankelepingute sõlmimise korra üldine raamistik, mis ei ole seotud üksnes konkreetse sektoriga, ning lihtsustatakse suurel määral selle korra rakendamist praktikas. Selleks et jätta välja ja lisada käesolevasse määrusesse asjakohane hankelepingute sõlmimise kord, mida kohaldatakse olenemata asjaomase toote liigist, on vaja muuta määrusi (EL) 2023/1542,[0] (EL) 2024/1157,[0] (EL) 2024/1252,[0] (EL) 2024/1735,[0] (EL) 2024/1781,[0] (EL) 2024/2847,[0] (EL) 2024/3110[0] ja (EL) 2025/40[0] ning direktiive 2008/98/EÜ,[0] (EL) 2019/882,[0] (EL) 2022/2381,[0] (EL)

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2023. aasta määrus (EL) 2023/1542, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid, millega muudetakse direktiivi 2008/98/EÜ ja määrust (EL) 2019/1020 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2006/66/EÜ (ELT L 191, 28.7.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1542/2025-07-31).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1157, mis käsitleb jäätmesaadetisi ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1257/2013 ja (EL) 2020/1056 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1013/2006 (ELT L, 2024/1157, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1157/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1252, millega sätestatakse kriitiliste toormete kindlate ja kestlike tarnete tagamise raamistik ja muudetakse määrusi (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1724 ja (EL) 2019/1020 (ELT L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (ELT L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1781, millega kehtestatakse kestlike toodete ökodisainiõuete sätestamise raamistik, muudetakse direktiivi (EL) 2020/1828 ja määrust (EL) 2023/1542 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/125/EÜ (ELT L, 2024/1781, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2024. aasta määrus (EL) 2024/2847, mis käsitleb digielemente sisaldavate toodete küberturvalisuse horisontaalseid nõudeid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 168/2013 ja (EL) 2019/1020 ning direktiivi (EL) 2020/1828 (küberkerksuse määrus) (ELT L, 2024/2847, 20.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2847/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2024. aasta määrus (EL) 2024/3110, millega sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustusreeglid ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 305/2011 (ELT L, 2024/3110, 18.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3110/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (ELT L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. novembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2381, milles käsitletakse soolise tasakaalu parandamist börsil noteeritud äriühingute juhtkonna liikmete seas ja sellega seotud meetmeid (ELT L 315, 7.12.2022, lk 44, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2381/oj).

2023/1791[0] ja (EL) 2024/1760[0]. Määrust (EÜ) nr 1370/2007 tuleks muuta, et selle määrusega saaks kohaldada käesolevas määruses sätestatud norme julgeoleku, varustuskindluse ja ELi eelistamise kohta.

(64) Direktiivid 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL tuleks kehtetuks tunnistada.

(65) Võttes arvesse käesoleva määrusega kehtestatud reformide ulatust ja uudsust, sealhulgas ühise digitaalse ökosüsteemi ja andmeruumide loomist, strateegiliste hankelepingute sõlmimise korra tõhustamist ning uusi juhtimis- ja järelevalvenõudeid, tuleks käesoleva määruse kohaldamine kahe aasta võrra edasi lükata.

(66) Vastavalt määruse (EL) 2018/1725[0] artikli 42 lõikele 1 konsulteeriti Euroopa Andmekaitseinspektoriga, kes esitas oma arvamuse [LISADA],

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/1791, mis käsitleb energiatõhusust ja millega muudetakse määrust (EL) 2023/955 (ELT L 231, 20.9.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1760, mis käsitleb äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 ning määrust (EL) 2023/2859 (ELT L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj).

I osa
Üldsätted

I jaotis
Reguleerimisese ja kohaldamisala

Artikkel 1

Reguleerimisese ja kohaldamisala

1. Käesolevas määruses kehtestatakse nõuded selliste ehitustööde, asjade või teenuste hankelepingute ja ehitustööde või teenuste kontsessioonide suhtes, mille üks või mitu hankijat hangivad ühelt või mitmelt ettevõtjalt ja mille maksumus on võrdne artiklis 2 sätestatud piirmääradega või nendest suurem.

2. Määruses esitatakse hankelepingute ja kontsessioonide sõlmimise menetluskord ning selliste lepingute ja kontsessioonide kavandamisse ja täitmisse puutuvad hangetega seotud aspektid, nähakse ette strateegilised eesmärgid, mida tuleb arvesse võtta, ning määratakse kindlaks ühise digitaalse ökosüsteemi raamistik, mida kasutatakse nende lepingute ja kontsessioonide kavandamisel, sõlmimisel ja elluviimisel, ning mehhanismid riigihangete tõhususe ja riigihangetega seotud vastutuse tagamiseks.

3. Käesoleva määrusega reguleeritakse ainult lõigetes 1 ja 2 osutatud küsimusi ja ei reguleerita liikmesriikide üldise haldus- või lepinguõigusega seotud küsimusi. Määrus ei mõjuta seda, kuidas liikmesriigid korraldavad oma avalikku haldust, sealhulgas avaliku sektori kulutuste finants- ja eelarvekontrolli, või oma sotsiaalkindlustussüsteeme.

4. Käesoleva määruse kohaldamisel lähtutakse ELi toimimise lepingu (edaspidi „alusleping“) artiklist 346. Käesolev määrus ei välista selliste riiklike meetmete vastuvõtmist või jõustamist, mis kooskõlas aluslepinguga on vajalikud liikmesriikide riikliku julgeoleku kaitseks.

5. Käesolev määrus ei mõjuta aluslepingu artikli 4 kohast liikmesriikide vabadust luua kooskõlas liidu õigusega üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid ega seda, kuidas neid teenuseid korraldatakse ja rahastatakse, tingimusel et need vastavad riigiabi reeglitele ja nendega seotud konkreetsetele kohustustele. Samuti ei mõjuta käesolev määrus ühtegi avaliku sektori asutuse otsust selle kohta, kas, kuidas ja millises ulatuses ta soovib ise täita avaliku huviga seotud ülesandeid vastavalt aluslepingu artiklile 14 ja protokollile nr 26.

6. Kokkuleppeid, otsuseid ja muid õiguslikke vahendeid, millega korraldatakse hankijate vahel volituste ja kohustuste üleandmist avalike ülesannete täitmiseks ning millega ei nähta ette lepinguliste kohustuste täitmise tasustamist, käsitatakse asjaomase liikmesriigi sisemise korralduse alla kuuluvana ja seega ei mõjuta käesolev määrus neid mingil viisil.

Artikkel 2

Piirmäärad

1. Käesolevat määrust kohaldatakse hankelepingute ja kontsessioonide suhtes, mille hinnanguline käibemaksuta maksumus on võrdne järgmiste piirmääradega või nendest suurem:

   (a) 5 404 000 eurot ehitustööde hankelepingute ja kontsessioonide puhul;

   (b) 140 000 eurot I lisas loetletud asjade hankelepingute ja teenuste hankelepingute puhul, mille sõlmib keskvalitsusasutus;

   (c) 216 000 eurot asjade hankelepingute ja teenuste hankelepingute puhul, mille sõlmib keskvalitsusest madalama tasandi hankija;

   (d) 432 000 eurot asjade hankelepingute ja teenuste hankelepingute puhul, mille sõlmib II osa I jaotise 2. peatükiga hõlmatud sektorites tegutsev hankija;

   (e) 750 000 eurot artikli 58 kohaselt sõlmitud sotsiaal-, tervishoiu- ja haridusteenuste lepingute puhul.

2. Komisjonil on õigus võtta vastavalt artiklile 141 või kiireloomulistel juhtudel vastavalt artiklile 142 vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse kooskõlas artiklis 3 kehtestatud tingimustega käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud piirmäärasid.

Artikkel 3

Piirmäärade läbivaatamine

1. Iga kahe aasta järel alates [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev – käesoleva määruse jõustumise kuupäevale järgneva augusti viimane päev] kontrollib komisjon, kas artikli 2 lõikes 1 sätestatud piirmäärad vastavad Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankelepingus kehtestatud piirmääradele, ning kooskõlas käesoleva artikliga vaatab need piirmäärad vajaduse korral läbi.

2. Komisjon vaatab artiklis 2 sätestatud piirmäärad läbi vastavalt WTO riigihankelepinguga ettenähtud arvutusmeetodile. Komisjon võtab kõnealuste piirmäärade suuruse arvutamisel aluseks Rahvusvahelise Valuutafondi eriarveldusühikutes (SDR) väljendatud euro keskmise päevakursi 24-kuulise ajavahemiku jooksul, mis lõpeb 1. jaanuaril jõustuvale läbivaatamisele eelneval 31. augustil. Vajaduse korral ümardatakse läbivaadatud piirmäärade suurus allapoole lähima tuhande euroni, et tagada WTO riigihankelepingus sätestatud ja SDRides väljendatud kehtivate piirmäärade järgimine.

3. Alates 1. jaanuarist 202X [väljaannete talitus, palun lisada käesoleva määruse jõustumise aastale järgnev aasta] ja seejärel iga kahe aasta tagant määrab komisjon kindlaks käesoleva määruse artiklis 2 sätestatud piirmäärade suurused nende liikmesriikide omavääringus, mille rahaühik ei ole euro.

4. Vastavalt WTO riigihankelepinguga ettenähtud arvutusmeetodile võtab komisjon lõikes 3 osutatud väärtuste arvutamisel aluseks kõnealuste omavääringute keskmise päevakursi, mis vastab eurodes väljendatud kohaldatavale piirmäärale 24-kuulise ajavahemiku jooksul, mis lõpeb järgmise aasta 1. jaanuaril jõustuvale läbivaatamisele eelneval 31. augustil.

5. Komisjon avaldab läbivaadatud piirmäärad ja nende vastavad suurused nende liikmesriikide omavääringus, mille rahaühik ei ole euro, *Euroopa Liidu Teatajas* nende läbivaatamisele järgneva novembrikuu alguses.

6. Kui artiklis 3 sätestatud piirmäärad on vaja läbi vaadata ja tungiva kiireloomulisuse tõttu ei ole võimalik kasutada artikliga 141 ettenähtud menetlust, siis kasutatakse tungiva kiireloomulisuse tõttu delegeeritud õigusaktide vastuvõtmiseks artikli 2 lõike 2 alusel artiklis 142 osutatud kiirmenetlust.

II jaotis
Põhimõtted, poliitikaeesmärgid ja mõisted

Artikkel 4

Hanke põhimõtted

1. Hangetes juhindutakse põhimõttest hankida avaliku sektori raha eest parimat kvaliteeti, et täita avaliku sektori kulutuste ja investeeringute tõhususe eesmärki.

2. Hankijad kohtlevad liidust pärit ettevõtjaid ja ettevõtjaid, kes on artikli 70 lõike 1 kohaselt hõlmatud ettevõtjad, võrdselt ja mittediskrimineerivalt, et liidu siseturul täiel määral tagada isikute, kaupade ja teenuste vaba liikumine ning asutamisvabadus. Nad tegutsevad läbipaistvalt ja proportsionaalselt.

3. Hankijad võtavad asjakohaseid meetmeid, et tagada hankemenetluse usaldusväärsus ja vältida asjaolusid, mis võivad ohustada selle erapooletust ja õiglust.

   Hankijad ei kavanda oma hanget nii, et see jääks käesoleva määruse kohaldamisalast välja või põhjendamatult piiraks konkurentsi.

4. Hankijad võtavad asjakohaseid meetmeid selle tagamiseks, et ettevõtjad täidaksid hankelepingute kohustusi, mis on seotud artiklis 5 sätestatud poliitikaeesmärkidega, sealhulgas keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonna asjakohaseid kohustusi, mis on kehtestatud liidu või liikmesriigi õigusega, kollektiivlepingutega või II lisas loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguskonventsioonidega.

Artikkel 5

Poliitikaeesmärgid

Riigihangetes juhindutakse liidu strateegilistest poliitikaeesmärkidest, eelkõige järgmisest:

(a) liidu konkurentsivõime suurendamine, millele aitavad kaasa edukas siseturg, innovatsiooni edendamine ning liidu tootmisbaasi ja puhta tööstusbaasi tugevdamine;

(b) liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkide täitmine;

(c) sotsiaalse õigluse, õiglaste töötingimuste ja kaasava ühiskonna poole püüdlemine, sealhulgas sotsiaaldialoogi toel;

(d) liidu turvalisus, julgeolek, vastupanuvõime ja majandusjulgeolek, mille muu hulgas tagab strateegiline sõltumatus.

Artikkel 6

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

(1) „salastatud teave“ – igasugune teave või materjal (olenemata selle vormist, laadist või edastamisviisist), millele on määratud salastatuse tase või kaitsetase ning mis riigi julgeoleku huvides ning vastavalt konkreetses liikmesriigis kehtivatele õigus- või haldusnormidele vajab kaitsmist mis tahes omastamise, hävitamise, kõrvaldamise, avalikustamise, kadumise eest või volitamata isiku juurdepääsu eest või mis tahes liiki kahjustamise eest;

(2) „päev“ – kalendripäev;

(3) „ettevõtja tõendite digitaalne haldusvahend“ – digitaalne vahend, mis võimaldab hankemenetluses kontrollida, vahetada ja talletada käesoleva määrusega ettenähtud ja haldusvahendi kaudu kättesaadavaid tõendeid menetlusest kõrvalejätmise aluste, kvalifitseerimiskriteeriumide, päritolu ja muude nõuete kohta;

(4) „ettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik või avaliku sektori asutus või selliste isikute ja/või asutuste rühm (nagu ühisettevõtted, konsortsiumid või muud, sealhulgas juriidilise isiku staatuseta ajutised ühendused), kes pakub turul ehitustöö(de) tegemist, tooteid või teenuseid;

(5) „osalemistingimustele vastavuse profiil“ – artiklis 133 osutatud elektroonilise osalemistingimuste teenuse kaudu koostatud dokument, mis sisaldab teavet ettevõtja kohta, sealhulgas teavet tema vastavuse kohta menetlusest kõrvalejätmise alustele, kvalifitseerimiskriteeriumidele ja päritolunõuetele;

(6) „e-riigihangete platvorm“ – digitaalne vahend, mis koostalitlusvõrgu kaudu võimaldab elektroonilist teabevahetust hankijate ja ettevõtjate vahel;

(7) „e-riigihangete teenuse osutaja“ – ettevõtja, kes pakub elektrooniliste riigihangete platvormi;

(8) „funktsionaalsusnõue“ – nõue, milles kirjeldatakse toimivust, soovitud funktsioone, sooritusvõimet, väljundit või tulemust, mille ehitustööd, tooted või teenused peaksid tagama, kuid millega ei nähta ette konkreetseid tehnilisi vahendeid, põhimõtteid või meetodeid, mida kasutades need funktsioonid või tulemused saavutatakse;

(9) „harmoneeritud standard“ – määruse (EL) nr 1025/2012[0] artikli 2 punkti 1 alapunktis c määratletud harmoneeritud standard;

(10) „töömahukas leping“ – leping, mille esemeks vajalikud tööjõukulud moodustavad tavaliselt vähemalt 50 % lepingu kogumaksumusest;

(11) „olelusring“ – kõik toote, ehitustöö või teenuse olemasolu ajal võimalikud järjestikused või omavahel seotud etapid või mõlemad (sealhulgas teostatav teadus- ja arendustegevus, tootmine, kauplemine ja selle tingimused, transport, kasutamine ja hooldus) alates tooraine hankimisest või ressursside loomisest kuni kõrvaldamise ja teenuse osutamise või kasutamise lõpuni;

(12) „mikro-, väike või keskmise suurusega ettevõtja“ (VKE) – komisjoni soovituse 2003/361/EÜ[0] lisas määratletud mikro-, väike või keskmise suurusega ettevõtja;

---

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1025/2012, mis käsitleb Euroopa standardimist ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 98/34/EÜ, 2004/22/EÜ, 2007/23/EÜ, 2009/23/EÜ ja 2009/105/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 87/95/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1673/2006/EÜ (ELT L 316, 14.11.2012, lk 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1025/oj).

[0] Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (teatavaks tehtud numbri C(2003) 1422 all) (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36, ELI:

(13) „kommertskasutusele eelnev hange“ – teadus- ja arendusteenuste hange, mis hõlmab turutingimustel riski ja kasu jagamist ning konkurentsipõhist etapiviisilist arendustegevust;

(14) „hanke üksikasi“ – mis tahes teave, mille hankija on koostanud või millele ta on osutanud, et kirjeldada hanke elemente enne lepingu sõlmimist, sealhulgas avalikud kokkuvõtted, tehnilised spetsifikatsioonid, lepingu projekt, vormid, millega ettevõtjad teavet esitavad, teave üldiselt kohaldatavate kohustuste kohta ja mis tahes lisateave;

(15) „hanketeave“ – hankija esitatud andmed, mis hõlmavad kogu hanketsüklit, sealhulgas lepingu sõlmimise eelne ja järgne aeg;

(16) „teadus- ja arendusteenuste hanked“ – alusuuringute ja rakendusuuringute ning tootearenduse hanked kuni esialgse arendustegevuseni. Esimese toote, teenuse või ehitustöö esialgne arendustegevus võib hõlmata piiratud ulatuses tootmist või tarnimist, et võtta arvesse kohapealse katsetamise tulemusi ja tõendada, et asjaomane toode, teenus või ehitustöö sobib masstootmiseks või -tarnimiseks kooskõlas vastuvõetavate kvaliteedistandarditega, kuid ei hõlma masstootmist või -tarnimist eesmärgiga saavutada kaubanduslik tasuvus või katta teadus- ja arendustegevuse kulud. Teadus- ja arendusteenuste hanked võivad hõlmata selliste prototüüpide või esimeste toodete, teenuste või ehitustööde omandiõiguse saamist, mis on hankija tellimusel välja töötatud konkreetse teadus- ja arendusteenuste hankelepingu raames ja selle tarbeks, kuid ei hõlma lõpptoodete, teenuste või ehitustööde kaubanduslikku kasutuselevõttu;

(17) „hankija“ – artikli 7 kohane avaliku sektori hankija või artikli 8 kohane võrgustikusektori hankija;

(18) „hankeleping“ – ühe või mitme ettevõtja ja ühe või mitme hankija vahel kirjalikult sõlmitud leping, mis on seotud rahaliste huvidega ja mille esemeks on ehitustööde tegemine, toodete tarnimine või teenuste osutamine;

(19) „teenuste hankeleping“ – hankeleping, mille esemeks on muude kui punktis 22 osutatud teenuste osutamine;

(20) „avalik kokkuvõte“ – hankija avaldatud ülevaade hankest teataval ajahetkel;

(21) „asjade hankeleping“ – hankeleping, mille esemeks on toodete ostmine, üürimine, rentimine või liisimine väljaostuvõimalusega või ilma selleta. Toode võib tähendada uut, kasutatud, taastatud, taastoodetud toodet ja toodet teenusena. Asjade hankeleping võib seotud ehitustööna hõlmata ka kohaletoomis- ja paigaldustöid;

(22) „ehitustööde hankeleping“ – hankeleping, mille esemeks on üks järgmistest:

(a) V lisas loetletud tegevustega seotud ehitustööde tegemine või ehitustööde tegemine koos projekteerimisega;

(b) ehitustöö tegemine või ehitustöö tegemine koos projekteerimisega;

(c) ehitustöö tegemine mis tahes vahenditega vastavalt ehitustöö liigile või projektile otsustavat mõju avaldava avaliku sektori hankija esitatud nõuetele;

(23) „ühiskonnaprobleem“ – arengusuundumus või olukord, mis mõjutab avalike ülesannete tulemuslikku ja tõhusat täitmist ning asjaomase hankija või hankijate tegevust või nendest teenustest sõltuvaid isikuid;

---

http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj).

(24) „innovatiivse lahenduse ettepanek“ – ettevõtja ettepanek, milles esitatakse tema innovatiivne lähenemisviis ühiskonnaprobleemi lahendamisele, sealhulgas sellega seotud riskid ning võimalik mõju ja kasu, ning tema nägemus innovatiivse lahenduse väljatöötamisest, katsetamisest ja rakendamisest koostöös hankijaga;

(25) „alltöövõtja“ – ettevõtja, kellele teine ettevõtja, kellega hankeleping on sõlmitud, annab lepingu alusel vastutuse hankelepingu mingi osa täitmise eest (siia ei kuulu pelgalt nende kaupade või osadega varustamine, mis on vajalikud ehitustööde tegemiseks või teenuste osutamiseks);

(26) „lepingu ese“ – ehitustööd, teenused või asjad, mida hankija kavatseb hankega oma tarbeks hankida;

(27) „ehitustöö“ – ehitus- või tsiviilehitustööde tulemus tervikuna, millel on iseseisev majanduslik või tehniline otstarve.

II osa
Asjaomased osalised

I jaotis
Hankijad

1. peatükk
Hankijate kindlakstegemine

Artikkel 7

Avaliku sektori hankijad

1. Käesoleva määruse kohaldamisel käsitatakse avaliku sektori hankijana keskvalitsusasutusi, keskvalitsusest madalama tasandi valitsusasutusi, avalik-õiguslikke isikuid või ühest või mitmest sellisest avaliku sektori hankijast koosnevaid ühendusi olenemata sellest, kas hankemenetluse viib läbi üks või mitu konkreetset haldusüksust nende sees.

2. Käesoleva määruse kohaldamisel käsitatakse keskvalitsusasutustena I lisas loetletud asutusi ning (kui liikmesriigi tasandil on tehtud asjakohaseid parandusi või muudatusi) nende õigusjärglasi.

   Liikmesriigi tasandil tehtud parandustest või muudatustest teatavad liikmesriigid komisjonile kolme kuu jooksul.

3. Keskvalitsusest madalama tasandi valitsusasutused on järgmised:

   (a) muud kui I lisas loetletud riiklikud, piirkondlikud või kohalikud asutused;

   (b) kesksed hankijad, kes ei ole keskvalitsusasutused;

   (c) lõikes 4 kirjeldatud avalik-õiguslikud isikud.

4. Käesoleva määruse kohaldamisel käsitatakse avalik-õiguslike isikutena neid asutusi, mis vastavad kõigile järgmistele tingimustele:

   (a) selle konkreetne eesmärk on tegutseda üldistes huvides ning see ei tegele tööstuse ega kaubandusega;

   (b) see on juriidiline isik;

   (c) seda rahastab enam kui 50 % ulatuses riik, piirkondlik või kohalik omavalitsus või teine avalik-õiguslik isik või seda juhib ja kontrollib riik või kõnealune omavalitsus või isik või selle haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest üle poole on määranud riik, piirkondlik või kohalik omavalitsus või teine avalik-õiguslik isik.

5. Komisjonil on õigus I lisa muutmiseks võtta kooskõlas artikliga 141 vastu delegeeritud õigusakte, et liikmesriikidelt käesoleva artikli lõike 2 kohaselt saadud teadete alusel ajakohastada keskvalitsusasutuste loetelu.

Artikkel 8

Võrgustikusektori hankijad

1. Käesoleva määruse kohaldamisel käsitatakse võrgustikusektori hankijatena avaliku sektori hankijaid, riigi osalusega äriühinguid ja eri- või ainuõiguse alusel tegutsevad üksusi, kes tegelevad ühe või mitme artiklites 12–18 osutatud tegevusega või nende tegevuste kombinatsiooniga, välja arvatud juhul, kui seda tegevust otseselt mõjutab konkurents turgudel, millele juurdepääs ei ole artikli 19 kohaselt piiratud.

2. Riigi osalusega äriühing on mis tahes ettevõtja, millele ühel või mitmel avaliku sektori hankijal võib omandiõiguse, rahalise osaluse või seda reguleerivate õigusnormide alusel otseselt või kaudselt olla valitsev mõju.

   Eeldatakse, et avaliku sektori hankijatel on valitsev mõju järgmistel juhtudel, kui nad otseselt või kaudselt

   (a) omavad enamust ettevõtja märgitud kapitalist;

   (b) omavad kontrolli ettevõtja emiteeritud aktsiatega seotud häälte enamuse üle;

   (c) võivad nimetada rohkem kui poole ettevõtja haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest.

3. Käesoleva määruse kohaldamisel käsitatakse eri- või ainuõigusena õigusi, mille liikmesriigi pädev asutus on andnud õigus- või haldusnormidega, millega artiklites 12–18 osutatud tegevus reserveeritakse ühele või mitmele üksusele ning mis suurel määral mõjutavad teiste üksuste võimalusi sellel alal tegutseda.

   Kui õigusi antakse piisavat avalikustamist tagava menetluse käigus objektiivsete kriteeriumide alusel, siis ei käsitata neid esimese lõigu kohase eri- või ainuõigusena.

   Teises lõigus osutatud menetluste hulka kuuluvad muu hulgas

   (a) väljakuulutamisega hankemenetlused vastavalt direktiivile 2009/81/EÜ[0] või avaliku kokkuvõttega hankemenetlused vastavalt käesolevale määrusele;

   (b) muude liidu õigusaktide kohased menetlused, millega objektiivsete kriteeriumide alusel tagatakse eelnevalt lubade andmise piisav läbipaistvus, sealhulgas III lisas loetletud liidu õigusaktide kohased menetlused.

Artikkel 9

Kesksed hankijad

1. Oma hangete korraldamiseks võivad hankijad kooskõlas käesoleva artikliga luua ja kasutada keskseid hankijaid.

2. Käesoleva määruse kohaldamisel käsitatakse keskse hankijana kõiki hankijaid, kes täidavad järgmisi ülesandeid:

   (a) tegutsevad hulgimüüjana, kes ostab ja müüb turult hangitud lahendusi hankijatele edasi;

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj).

(b) tegutsevad vahendajana, kes avaldab kokkuvõtteid ja sõlmib hankijate nimel lepinguid.

Lisaks eespool nimetatud tegevustele võivad kesksed hankijad läbi viia ühishankeid või neis osaleda või osutada hankijatele hangete tugiteenuseid, sealhulgas tehnilist abi, tehnilist taristut või nõustamist.

3. Hankijad märgivad artikli 110 kohastes avalikes kokkuvõtetes ära, kui nad tegutsevad keskse hankijana.

4. Iga hankija võib omandada lahendusi liidus asutatud keskselt hankijalt või tema kaudu, ilma et peaks rakendama käesoleva määrusega ettenähtud keskse hankija teenuste osutamise korda.

5. Hankija, kes omandab lahenduse keskselt hankijalt või keskse hankija kaudu, kes oli selle lahenduse puhul kohustatud käesolevat määrust kohaldama ja on seda teinud, loetakse selle lahendusega seotud hanke puhul käesoleva määruse nõuetele vastavaks.

6. Hankija, kes omandab lahenduse selliselt liidu institutsioonilt, organilt, ametilt või asutuselt või selle kaudu, kes viib läbi ühishankeid, tegutseb liikmesriikide nimel või keskse hankijana vastavalt määrusele (EL, Euratom) 2024/2509[0] või muule liidu õigusaktile, mis ei ole käesolev määrus ja millega on ette nähtud ühishanke korraldamine või tegutsemine liikmesriikide nimel või keskse hankijana, loetakse kõnealuse lahenduse hanke puhul käesoleva määruse nõuetele vastavaks.

Artikkel 10

Ühishanked

1. Kaks või enam hankijat, sealhulgas eri liikmesriikidest pärit hankijad, võivad teatavate konkreetsete hankelepingute sõlmimisel tegutseda ühiselt.

2. Ühishankemenetlust reguleeritakse pooltevahelise kokkuleppega, milles määratakse muu hulgas kindlaks

(a) poolte ülesanded, vastutus ühishankemenetluse juhtimise eest, ühiselt hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste jaotamine või üleantavate õiguste jaotamine ning

(b) kui hankijad on eri liikmesriikidest, siis menetlust reguleeriv õigussüsteem ja sellest tulenevalt vaidluste suhtes kohaldatavad õigusaktid, pädev kontrolliasutus ja kohaldatav jurisdiktsioon ning ühishankest tulenevaid hankelepinguid reguleerivad õigusaktid.

Ülesannete jaotus ja kohaldatav liikmesriigi õigus märgitakse ära ühishanke hankelepingutes hanke üksikasjade all.

3. Käesolev artikkel ei piira käesoleva määruse artikli 9 lõike 6 ja artikli 69 lõike 3 punkti f ning määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 168 lõigete 2 ja 3 ega muude liidu õigusaktide kohaldamist.

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (uuesti sõnastatud) (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

2. peatükk
Võrgustikusektori tegevusalad

1. JAGU
KOHALDAMISALASSE KUULUVAD TEGEVUSALAD

Artikkel 11

Üldsätted

1. Artiklite 12, 13 ja 14 kohaldamisel hõlmab „tarnimine“ tootmist, hulgi- ja jaemüüki.

2. Gaasi tootmine ammutamise teel kuulub artikli 18 kohaldamisalasse.

Artikkel 12

Gaas ja soojusenergia

1. Gaasi ja soojusenergiaga seoses kohaldatakse käesolevat määrust järgmiste tegevuste suhtes:

   (a) selliste püsivõrkude pakkumine või käitamine, mille eesmärk on pakkuda üldsusele gaasi või soojusenergia tootmise, transpordi või jaotamisega seotud teenust;

   (b) gaasi või soojusenergia tarnimine punktis a osutatud võrkudesse.

2. Seda, kui võrgustikusektori hankija, kes ei ole avaliku sektori hankija, varustab üldkasutatavat teenust osutavaid püsivõrke gaasi või soojusenergiaga, ei käsitata käesoleva artikli lõike 1 kohase tegevusena, kui täidetud on mõlemad järgmised tingimused:

   (a) võrgustikusektori hankija toodab gaasi või soojusenergiat muude kui käesoleva artikli lõikes 1 või artiklites 13, 14 või 15 osutatud tegevuste vältimatu tagajärjena;

   (b) üldkasutatavate võrkude varustamise eesmärk on üksnes sellise toodangu majanduslik kasutamine ja see ei ületa 20 % võrgustikusektori hankija käibest, võttes aluseks tarnimisele eelnenud kolme aasta keskmise.

Artikkel 13

Elektrienergia

1. Elektrienergiaga seoses kohaldatakse käesolevat määrust järgmiste tegevuste suhtes:

   (a) selliste püsivõrkude pakkumine või käitamine, mille eesmärk on pakkuda üldsusele elektrienergia tootmise, transpordi või jaotamisega seotud teenust;

   (b) elektrienergia tarnimine punktis a osutatud võrkudesse.

2. Seda, kui võrgustikusektori hankija, kes ei ole avaliku sektori hankija, varustab üldkasutatavat teenust osutavaid püsivõrke elektrienergiaga, ei käsitata käesoleva artikli lõike 1 kohase tegevusena, kui täidetud on mõlemad järgmised tingimused:

(a) võrgustikusektori hankija toodab elektrienergiat, sest tal on enda tarbeks vaja seda tarbida muude tegevuste jaoks kui käesoleva artikli lõikes 1 või artiklites 12, 14 või 15 osutatud tegevused;

(b) üldkasutatavate võrkude varustamine sõltub üksnes võrgustikusektori hankija omatarbimisest ning see ei ole ületanud 30 % võrgustikusektori hankija summaarsest energiatootmisest, võttes aluseks tarnimisele eelnenud kolme aasta keskmise.

Artikkel 14

Vesi

1. Veega seoses kohaldatakse käesolevat määrust järgmiste tegevuste suhtes:

(a) selliste püsivõrkude pakkumine või käitamine, mille eesmärk on pakkuda üldsusele joogivee tootmise, transpordi või jaotamisega seotud teenust;

(b) joogivee tarnimine punktis a osutatud võrkudesse.

2. Käesolevat määrust kohaldatakse ka selliste lepingute suhtes, mille sõlmivad võrgustikusektori hankijad, kes tegelevad mõne lõikes 1 osutatud tegevusega ja on seotud ühega järgmistest tegevustest:

(a) hüdrotehnikaprojektid, niisutus või kuivendus, tingimusel et tarnitava joogivee maht moodustab üle 20 % nimetatud projektide, niisutus- või kuivendustööde käigus saadava vee kogumahust;

(b) heitvee ärajuhtimine ja käitlemine.

3. Seda, kui võrgustikusektori hankija, kes ei ole avaliku sektori hankija, varustab üldkasutatavat teenust osutavaid püsivõrke joogiveega, ei käsitata käesoleva artikli lõike 1 kohase tegevusena, kui täidetud on mõlemad järgmised tingimused:

(a) võrgustikusektori hankija toodab joogivett, sest tal on vaja seda tarbida muu tegevuse jaoks kui artiklites 14–17 osutatud tegevused;

(b) üldkasutatavate võrkude varustamine sõltub üksnes võrgustikusektori hankija omatarbimisest ning see ei ole ületanud 30 % võrgustikusektori hankija summaarsest joogivee tootmisest, võttes aluseks tarnimisele eelnenud kolme aasta keskmise.

Artikkel 15

Transporditeenused

1. Käesolevat määrust kohaldatakse selliste võrkude pakkumise või käitamise suhtes, mis pakuvad üldsusele transporditeenust rongi, automaatsüsteemide, trammi, trolli, bussi või köisteega.

2. Transporditeenuste puhul loetakse võrgu olemasoluks seda, kui teenust osutatakse vastavalt liikmesriigi pädeva asutuse kehtestatud tegevustingimustele, näiteks teenindusmarsruutide tingimused, pakutav läbilaskevõime või teenindussagedus.

Artikkel 16

Sadamad ja lennujaamad

Käesolevat määrust kohaldatakse geograafilise piirkonna sellise kasutamise suhtes, mille eesmärk on pakkuda lennu-, mere- või siseveetranspordi ettevõtjatele lennujaama, mere- või siseveesadama või muid terminaliteenuseid.

Artikkel 17

Postiteenused

1. Käesolevat määrust kohaldatakse tegevuse suhtes, mis on seotud järgmiste teenuste osutamisega:

   (a) postiteenused;

   (b) muud teenused peale postiteenuste, tingimusel et neid teenuseid osutab üksus, kes osutab ka käesoleva artikli lõike 2 punktis b määratletud postiteenuseid, ning et artiklis 19 sätestatud tingimused ei ole nende teenuste puhul täidetud.

2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 97/67/EÜ[0] kohaldamist piiramata kasutatakse käesolevas artiklis järgmisi mõisteid:

   (a) „postisaadetis“ – mis tahes kaaluga saadetis, mis on varustatud aadressiga ja valmis edasitoimetamiseks. Lisaks kirjadele võivad postisaadetiste hulka kuuluda näiteks raamatud, kataloogid, ajalehed, perioodikaväljaanded ja mis tahes kaaluga postipakid, mis sisaldavad kaubandusliku väärtusega või kaubandusliku väärtuseta esemeid;

   (b) „postiteenused“ – teenused, mis koosnevad postisaadetiste kogumisest, sortimisest, sihitamisest ja kättetoimetamisest, sealhulgas nii direktiivi 97/67/EÜ artiklis 3 sätestatud universaalteenuse osutamise kohustuse alla kuuluvad kui ka selle alla mittekuuluvad teenused;

   (c) „muud teenused peale postiteenuste“ – teenused, mida osutatakse järgmistes valdkondades:

   i) postiteeninduse korraldamise teenused nii enne kui ka pärast lähetamist, sealhulgas postiruumi töö korraldamise teenused;

   ii) teenused, mis on seotud postisaadetistega, mis ei ole hõlmatud punktiga a, näiteks aadressita otsepost.

Artikkel 18

Energiaallikate kaevandamine ja maavarauuringud

Käesolevat määrust kohaldatakse geograafilise piirkonna kasutamise suhtes

   (a) nafta või gaasi ammutamiseks;

   (b) söe või muude tahkekütuste uuringuteks või kaevandamiseks.

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiiv 97/67/EÜ ühenduse postiteenuste siseturu arengut ja teenuse kvaliteedi parandamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (EÜT L 15, 21.1.1998, lk 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1997/67/oj).

2. JAGU
TEATAVATE VÕRGUSTIKUSEKTORI TEGEVUSALADE VÄLJAJÄTMINE

Artikkel 19

Tegevused otsese konkurentsi tingimustes

1. Käesolevat määrust ei kohaldata artiklites 12–18 esitatud tegevusi käsitlevate lepingute suhtes, kui teatavas geograafilises piirkonnas on kõnealune tegevus konkurentsile otseselt avatud turgudel, millele juurdepääs selles geograafilises piirkonnas ei ole piiratud, ning kui seda on kinnitatud artikli 20 lõike 4 kohaselt vastuvõetud rakendusaktiga.

2. Lõike 1 kohaldamisel otsustatakse, kas tegevus on konkurentsile otseselt avatud, lähtudes kriteeriumidest, mis on kooskõlas aluslepingu konkurentsisätetega, ilma et see piiraks konkurentsiõiguse kohaldamist selle olukorra suhtes, mille üle otsustatakse. Need kriteeriumid võivad hõlmata järgmist:

   (a) asjaomaste toodete või teenuste omadused;

   (b) asendatavateks peetavate alternatiivsete toodete või teenuste olemasolu pakkumise või nõudluse poolel;

   (c) hinnad ja

   (d) rohkem kui ühe kõnealuste toodete tarnija või teenuste osutaja tegelik või võimalik kohalolek asjaomasel turul.

   Asjaomane tegevus võib olla suurema sektori osa või sellega võidakse tegeleda üksnes liidu territooriumi teatavates osades, sealhulgas liikmesriikide teatavates osades.

3. Konkurentsi otsest mõjutamist hinnatakse sellise geograafilise piirkonna alusel, kus asjaomased ettevõtjad osalevad toodete või teenuste pakkumises ja nõudluses ning mille piires on konkurentsitingimused piisavalt ühetaolised ning mida saab naaberaladest eristada eelkõige märgatavalt erinevate konkurentsitingimuste tõttu. Hindamisel võetakse eelkõige arvesse suuri erinevusi ettevõtjate turuosades ning seda, kas turule sisenemisel esineb tõkkeid või tarbijate eelistusi. Samuti võetakse arvesse selliseid tegureid nagu asjaomaste toodete või teenuste laad ja omadused ning olulised hinnaerinevused asjaomase piirkonna ja naaberpiirkondade vahel. Territoriaalne kohaldamisala, mille alusel hinnatakse konkurentsimõjusid, piirdub liikmesriigi territooriumiga.

4. Lõike 1 kohaldamisel tunnistatakse, et turule juurdepääs ei ole piiratud, kui liikmesriik on rakendanud ja kohaldanud IV lisas loetletud liidu õigusakte. Muul juhul tuleb tõendada, et juurdepääs kõnealusele turule on õiguslikult ja tegelikkuses vaba.

Artikkel 20

Väljajätmise kord

1. Kui liikmesriik või võrgustikusektori hankija leiab, et teatav tegevus on vaba juurdepääsuga turgudel konkurentsile otseselt avatud, siis võib ta selle tõendamiseks, et kõnealune tegevus ei kuulu käesoleva määruse kohaldamisalasse, esitada komisjonile võimalikku ametlikku eranditaotlust ettevalmistava eelküsimuse artikli 19

kohaldatavuse kohta vastavalt käesoleva artikli lõikele 2 või kohe esitada ametliku eranditaotluse vastavalt käesoleva artikli lõikele 3.

2. Pärast eelküsimuse saamist teeb komisjon valikulise ettevalmistava etapina lojaalse koostöö põhimõttest lähtudes artikli 19 tingimuste täitmise esialgse hindamise. See hindamine põhineb kogu kõnealuse tegevusega seotud teabel, mis on juba komisjoni valduses või talle kättesaadav. Olemasoleva teabe täiendamiseks võib komisjon küsida lisateavet asjaomaselt võrgustikusektori hankijalt või liikmesriigilt või muult asjaomase tegevuse ja turuga seotud pädevalt isikult. Komisjon võib võrgustikusektori hankijale, liikmesriigile ja teistele asjaomastele isikutele teha ettepaneku vahetada kirjalikult või suuliselt täiendavat teavet, et uurida, kas väljajätmise tingimused on täidetud, sealhulgas välja selgitada puuduvaid asjaolusid, andmeid või põhjendusi.

   Komisjon vastab hindamist puudutavale eelküsimusele 180 kalendripäeva jooksul alates küsimuse esitamisest. Kui eelküsimuse hindamiseks kogutud teabest piisab selle järeldamiseks, et artiklis 19 ettenähtud tingimused on täidetud, siis lõpetab komisjon ettevalmistava etapi, loobub nõudest esitada ametlik eranditaotlus ja võtab vastu rakendusakti, milles kinnitatakse, et asjaomasele tegevusele on käesoleva artikli lõike 4 kohaselt tehtud erand.

   Teises lõigus osutatud ajavahemiku jooksul võib asjaomane liikmesriik või võrgustikusektori hankija igal ajal esitada ametliku taotluse.

   Kui eelküsimuse hindamiseks kogutud teabest ei piisa selle järeldamiseks, et artiklis 19 ettenähtud tingimused on täidetud, siis teatab komisjon sellest asjaomasele liikmesriigile või võrgustikusektori hankijale ja seejärel võib liikmesriik või võrgustikusektori hankija otsustada esitada ametliku eranditaotluse vastavalt käesoleva artikli lõikele 3.

3. Kui ametlik eranditaotlus on esitatud kas kohe või pärast ettevalmistava etapi ebaselget, negatiivset või osaliselt negatiivset tulemust , siis teeb komisjon artiklis 19 sätestatud tingimuste täitmise täieliku hindamise. Ametlikus eranditaotluses esitatakse kõik asjakohased asjaolud ja eelkõige teave nende tingimuste täitmist käsitlevate õigus- ja haldusnormide või kokkulepete kohta. See võib sisaldada seisukohta, mille on vastu võtnud sõltumatu riiklik asutus, kes on asjaomases tegevuses pädev. Eranditaotluse vorm, sisu ja muud üksikasjad peavad vastama käesoleva artikli lõikel 10 põhineva rakendusakti nõuetele.

4. Pärast esitatud teabe hindamist võtab komisjon käesoleva lõike teises lõigus esitatud ajavahemike jooksul vastu rakendusakti selle kohta, kas artiklis 19 ettenähtud kriteeriumide alusel on tegevus konkurentsile otseselt avatud. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu artikli 143 lõikes 2 osutatud menetluse kohaselt.

   Konkreetse tegevuse suhtes käesolevat määrust enam ei kohaldata, kui

   (a) komisjon on punktis b ettenähtud ajavahemiku jooksul vastu võtnud rakendusakti, millega kinnitatakse, et tegevus on konkurentsile otseselt avatud;

   (b) komisjon ei ole rakendusakti vastu võtnud järgmiste ajavahemike jooksul:

      i) juhul kui eranditaotlusele ei ole lisatud sõltumatu riikliku asutuse seisukohta, siis

         (1) 90 päeva;

         (2) 120 päeva, kui komisjon teatab võrgustikusektori hankijale ja asjaomasele liikmesriigile, et eranditaotluse keerukuse tõttu on

asjaomase turu või tegevuse konkurentsiolukorra analüüsimiseks erandkorras tarvis rohkem aega;

ii) juhul kui eranditaotlusele on sõltumatu riikliku asutuse seisukoht lisatud, siis

(1) 60 päeva;

(2) erandkorras 80 päeva, kui komisjon teatab võrgustikusektori hankijale ja asjaomasele liikmesriigile, et eranditaotluse keerukuse tõttu on asjaomase turu või tegevuse konkurentsiolukorra analüüsimiseks tarvis rohkem aega.

Nende tähtaegade alguseks loetakse esimene tööpäev, mis järgneb kuupäevale, mil komisjon saab eranditaotluse, või kui koos eranditaotlusega esitatud teave ei ole täielik, siis tööpäev, mis järgneb täieliku teabe saamisele.

Asjaomase liikmesriigi või võrgustikusektori hankija nõusolekul võib komisjon punktis b ettenähtud tähtaegu pikendada.

Komisjon võib asjaomaselt liikmesriigilt, võrgustikusektori hankijalt, sõltumatult riiklikult asutuselt või muult pädevalt riiklikult asutuselt küsida teavet, mida ta peab hindamise jaoks vajalikuks, sealhulgas lisateavet juba esitatud teabe kohta või selgitusi. Kuni täieliku ja täpse teabe saamiseni punktis b esitatud tähtajad peatatakse.

5. Komisjoni nõusolekul võib asjaomane liikmesriik või võrgustikusektori hankija oma eranditaotlust pärast selle esitamist suurel määral muuta, eelkõige asjaomaste tegevuste või geograafiliste piirkondade osas. Sellisel juhul nähakse rakendusakti vastuvõtmiseks ette uus ajavahemik, mis arvutatakse vastavalt lõike 4 punktile b, välja arvatud juhul, kui komisjon ja asjaomane liikmesriik või võrgustikusektori hankija lepivad kokku lühema ajavahemiku.

6. Kui komisjon esitab seoses eranditaotlusega asjaomasele liikmesriigile või võrgustikusektori hankijale taotluse teabe esitamiseks ja sellele 180 päeva jooksul ei vastata, siis loetakse eranditaotlus tagasivõetuks.

7. Kui teatava tegevuse suhtes konkreetses liikmesriigis juba kohaldatakse lõigete 1 ja 5 kohast menetlust, siis sama tegevust samas liikmesriigis hõlmavaid järgmisi eranditaotlusi, mis esitatakse enne esimese eranditaotlusega alanud ajavahemiku lõppu, ei käsitata uute menetlustena, vaid nendega tegeldakse esimese eranditaotluse raames ja ajavahemikus.

8. Komisjon võib erandi tegemise tingimuste kohta *ex officio* teha uue analüüsi, sealhulgas kolmandalt isikult saadud teabe alusel või liikmesriigi ametliku taotluse korral.

9. Teabe artikli 19 lõike 1 kohaldatavuse kohta asjaomase turu ja tegevuse puhul teeb komisjon kättesaadavaks ja muu hulgas kinnitab, et eranditaotlus on esitatud, ning esitab selle hindamise ajavahemikud ja nende pikendamised või peatamised. Samuti avaldab komisjon teabe esitatud eelküsimuste ja lõike 8 kohaselt tehtud uute analüüside kohta.

10. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse lõigete 1–9 kohaldamise üksikasjalik kord, sealhulgas vähemalt nõuded järgmise kohta:

(a) rakendusnormid lõigete 1 ja 3 kohaste eelküsimuste ja eranditaotluste vormi, sisu ja muude üksikasjade kohta;

(b) avaldamine vastavalt lõikele 9.

Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 143 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

II jaotis
Ettevõtjad

1. peatükk
Üldsätted

Artikkel 21

Ettevõtjad

1. Hankijad ei nõua ettevõtjatelt hankemenetluses osalemiseks konkreetset õiguslikku vormi.

2. Ettevõtjat, kes võib oma asukohariigi õiguse alusel asjaomaseid asju, töid või teenuseid pakkuda, ei tohi tagasi lükata üksnes põhjusel, et selle liikmesriigi õiguse alusel, kus leping sõlmitakse, peaks ettevõtja olema kas füüsiline või juriidiline isik.

3. Hankijad võivad teenuste, ehitustööde või kohaletoomis- ja paigaldustööde puhul nõuda, et juriidilised isikud teataksid enne asjaomaste ülesannete täitmise algust nende töötajate nimed ja asjakohase kvalifikatsiooni, kes vastutavad kõnealuse lepingu täitmise eest.

Artikkel 22

Ettevõtjate rühmad

1. Hankijad määravad ettevõtjate rühmadele samad artikli 27 kohased kvalifitseerimiskriteeriumid, mis teistele ettevõtjatele, välja arvatud juhul, kui käesoleva artikliga on ette nähtud teisiti.

   Ettevõtjate rühm loetakse kvalifitseerimiskriteeriumile vastavaks, kui

   (a) ühel rühma kuuluval ettevõtjal on olemas vajalik tehniline ja kutsealane suutlikkus või majanduslik ja finantssuutlikkus või

   (b) kui sellise suutlikkuse tõendamiseks on võimalik ühendada kahe või mitme rühmaliikme asjakohane tehniline ja kutsealane suutlikkus või majanduslik ja finantssuutlikkus, välja arvatud juhul, kui sellise kombineerimise tulemusena jääb suutlikkustase samaks.

2. Kui see on põhjendatud lepingu laadiga ja kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, võivad hankijad

   (a) teha lõike 1 teise lõigu punktist a või b erandeid teatavate eriti oluliste ülesannetega seotud kvalifitseerimiskriteeriumide puhul;

   (b) näha ette, et teatavaid eriti olulisi ülesandeid täidab konkreetselt see rühma liige, kes vastab asjaomase ülesandega seotud kvalifitseerimiskriteeriumile.

   Hankijad määravad kindlaks eriti olulised ülesanded ja nendega seotud nõuded ning märgivad need ja nende põhjendused selgelt ära hanke üksikasjades.

3. Ettevõtjate rühmade jaoks võivad lepingu täitmise tingimused teistele ettevõtjatele kehtestatud tingimustest erineda üksnes juhul, kui see on põhjendatud objektiivsete põhjustega, mis on proportsionaalsed ja hanke üksikasjades selgelt märgitud.

4. Ilma piiramata liikmesriikide pädevust oma sotsiaalkindlustussüsteemi korraldada, ei nõua hankijad ettevõtjate rühmalt, et sellel oleks mõni konkreetne õiguslik vorm, ka pärast seda, kui nendega on leping sõlmitud.

5. Hankijad pööravad eriti suurt tähelepanu sellele, et ei loodaks põhjendamatuid või ebaproportsionaalseid tõkkeid seoses rühmas osalevate ettevõtjate suurusega, eelkõige VKEde jaoks.

Artikkel 23

Teiste üksuste suutlikkusele tuginemine

1. Nende kvalifitseerimiskriteeriumide puhul, mille hankija on artikli 27 kohaselt kehtestanud, võivad ettevõtjad olenemata nendevaheliste sidemete õiguslikust laadist või üksuste õiguslikust vormist tugineda teiste üksuste suutlikkusele.

2. Hankija kontrollib, kas üksused, kelle suutlikkusele ettevõtja kavatseb ühe või mitme kvalifitseerimiskriteeriumi puhul tugineda, vastavad ettenähtud kvalifitseerimiskriteeriumidele või on põhjust nad kõrvale jätta. Hankija nõuab, et ettevõtja vahetaks välja üksuse, kes ei vasta ettenähtud kvalifitseerimiskriteeriumile või kes vastab kohustuslikele kõrvalejätmise alustele. Hankija võib nõuda, et ettevõtja asendaks üksuse, kes vastab valikulistele kõrvalejätmise alustele.

3. Hankijad võivad hanke üksikasjades taotleda ettevõtjalt tõendeid, et kogu lepingu täitmise ajal on tema käsutuses selle üksuse asjakohased ressursid, kellele ta kavatseb tugineda, näiteks sobib selleks kõnealuse üksuse asjakohane avaldus.

4. Kui ettevõtja tugineb teiste üksuste suutlikkusele seoses majandusliku ja finantssuutlikkuse kriteeriumiga, võib hankija nõuda, et asjaomane ettevõtja ja kõnealused üksused vastutavad hankija ees lepingu täitmise eest ühiselt.

5. Kui ettevõtja tugineb tehnilise ja kutsealase suutlikkuse tõendamisel teiste üksuste suutlikkusele, siis võib hankija hanke üksikasjades nõuda, et neid töid või teenuseid, mille jaoks sellist suutlikkust nõutakse, teeks see teine üksus, kelle suutlikkusele tuginetakse.

Artikkel 24

Alltöövõtt

1. Osa hankelepingust võib täita alltöövõtu korras. Ettevõtjaga sõlmitud lepingut ei täideta täies ulatuses alltöövõtuna ning alltöövõttu ei anta täies ulatuses edasi järgmisele alltöövõtjale.

2. Hankijad nõuavad, et ettevõtjad märgiksid oma pakkumuses ära kõik osad, mille kohta nad kavatsevad kolmanda isikuga sõlmida alltöövõtulepingu, ning kõik kavandatavad alltöövõtjad.

   Nad võivad nõuda, et peatöövõtja teataks neile pärast lepingu sõlmimist ja enne lepingu täitmise algust ülesanded ja tegevused, mille kohta ta kavatseb sõlmida alltöövõtulepingu. Samuti võivad nad nõuda teavet iga alltöövõtja kohta.

Hankijad nõuavad peatöövõtjalt teises lõigus osutatud teabe esitamist järgmistel juhtudel:

(a) ehitustööde hankelepingud;

(b) teenused, mida osutatakse hankija otsese järelevalve all olevas rajatises;

(c) lepingud, mille puhul on kindlaks tehtud, et need kujutavad endast ohtu julgeolekule või avalikule turvalisusele või sisaldavad seda, nagu on sätestatud artiklis 66;

(d) lepingud, mille puhul kasutatakse artiklis 73 osutatud ELi eelistamise nõudeid.

Hankija nõuab, et peatöövõtja teavitaks hankijat võimalikult kiiresti kõigist lepingu kehtivuse ajal tehtud muudatustest teabes, mis on esitatud kolmanda lõigu kohaselt.

3. Hankija nõuab, et ettevõtja asendaks alltöövõtja, kelle puhul esinevad artikli 25 kohased kohustuslikud kõrvalejätmise alused. Hankija võib nõuda, et ettevõtja asendaks alltöövõtja, kelle puhul esinevad artikli 26 kohased valikulised kõrvalejätmise alused.

4. Kui hankija on kasutanud mõnda artiklis 73 osutatud ELi eelistamise nõuet või on lisanud turvameetmed vastavalt artiklile 66, võib ettevõtja alltöövõtjat kasutada või ta asendada üksnes tingimusel, et alltöövõtja vastab hankija kehtestatud ELi eelistamise nõuetele või turvameetmetele.

5. Kui see on põhjendatud lepingu laadiga ja on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas, võivad hankijad nõuda, et teatavaid eriti olulisi ülesandeid täidaks peatöövõtja otse. Hankijad määravad kindlaks eriti olulised ülesanded ja nendega seotud nõuded ning märgivad need ja nende põhjenduse selgelt hanke üksikasjades.

6. Käesoleva artikli sätete alusel teostatav alltöövõtt ei piira peatöövõtja vastutust.

7. Artikli 4 lõikes 4 osutatud kohustuste täitmine alltöövõtjate poolt tagatakse oma vastutusala ja pädevuse piirides tegutsevate pädevate riiklike asutuste asjakohaste meetmetega. Liikmesriigid võivad vastu võtta või säilitada täiendavaid proportsionaalseid meetmeid alltöövõtu piiramiseks, kui nad on kindlaks teinud nõuetekohaselt põhjendatud suurema riski, et sotsiaal- ja tööõigusest tulenevaid kohustusi ei täideta.

2. peatükk
Kõrvalejätmise alused ja kvalifitseerimiskriteeriumid

Artikkel 25

Kohustuslikud kõrvalejätmised

1. Hankija jätab menetluse käigus mis tahes hetkel hankemenetlusest kõrvale ettevõtja, sealhulgas ettevõtjate rühma liikme, kui kõnealuse ettevõtja suhtes või teises lõigus määratletud juriidilise isiku toimimise seisukohalt olulise isiku suhtes on mis tahes liikmesriigis tehtud lõplik süüdimõistev kohtuotsus mis tahes käesolevas lõigus loetletud süüteos või nende liikmesriikide puhul, kellele asjaomane liidu õigusakt ei ole siduv, samaväärsetes liikmesriigi õigusaktides sätestatud süüteos:

(a) osalemine nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK[0] artikli 1 punktis 1 määratletud kuritegelikus ühenduses;

(b) korruptsioonikuriteod direktiivi (EL) 2026/1021[0] tähenduses;

(c) liidu finantshuve kahjustav pettus Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni artikli 1 tähenduses ja direktiivi (EL) 2017/1371[0] artiklites 3, 4 ja 5 osutatud kuriteod;

(d) terroriaktid ja terrorirühmitusega seotud kuriteod, samuti terroristliku tegevusega seotud kuriteod, nagu on osutatud direktiivi (EL) 2017/541[0] artiklites 3–12;

(e) rahapesu direktiivi (EL) 2018/1673[0] artikli 3 tähenduses;

(f) inimkaubandus direktiivi (EL) 2011/36[0] artikli 2 tähenduses;

(g) direktiivi 2009/52/EÜ[0] artiklites 2, 3 ja 9 osutatud kuriteod, mis on seotud ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike töölevõtmisega;

(h) direktiivi (EL) 2024/1203[0] artiklites 3 ja 4 osutatud keskkonnakuriteod;

(i) kuriteod, mis on seotud direktiivi (EL) 2024/1226[0] artiklites 3 ja 4 osutatud liidu piiravate meetmete rikkumisega;

(j) direktiivi (EL) 2019/713[0] artiklites 3–8 osutatud mittesularahaliste maksevahendite kasutamine pettuse eesmärgil;

---

[0]Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT L 300, 11.11.2008, lk 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/841/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2026. aasta direktiiv (EL) 2026/1021, milles käsitletakse korruptsioonivastast võitlust ning millega asendatakse nõukogu raamotsus 2003/568/JSK ja Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitlev konventsioon ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1371 (ELT L, 2026/1021, 11.5.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2026/1021/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/541 terrorismivastase võitluse kohta, millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/475/JSK ning muudetakse nõukogu otsust 2005/671/JSK (ELT L 88, 31.3.2017, lk 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1673 rahapesu vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse abil (ELT L 284, 12.11.2018, lk 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1673/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/629/JSK (ELT L 101, 15.4.2011, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/36/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1203, mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu ning millega asendatakse direktiivid 2008/99/EÜ ja 2009/123/EÜ (ELT L, 2024/1203, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1203/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1203, mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu ning millega asendatakse direktiivid 2008/99/EÜ ja 2009/123/EÜ (ELT L, 2024/1203, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1203/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1226, mis käsitleb liidu piiravate meetmete rikkumisega seotud kuritegude määratlemist ja nende eest mõistetavaid karistusi ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/1673 (ELT L, 2024/1226, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1226/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/713, mis käsitleb mittesularahaliste maksevahenditega seotud pettuste ja võltsimise vastast võitlust ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2001/413/JSK (ELT L 123, 10.5.2019, lk 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/713/oj).

(k) direktiivi (EL) 2011/93[0] artiklites 3–9 osutatud laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamisega seotud süüteod.

„Juriidilise isiku toimimise seisukohalt oluline isik“ – isik, kes on juriidilises isikus juhtival kohal ühel järgmistest alustest:

(a) õigus esindada juriidilist isikut;

(b) õigus teha juriidilise isiku nimel otsuseid;

(c) õigus kontrollida juriidilist isikut.

2. Käesolevas artiklis esitatud kõrvalejätmise aluseid kohaldatakse viie aasta jooksul alates lõpliku kohtuotsuse kuulutamise kuupäevast (välja arvatud juhul, kui kõrvalejätmise aeg on lõplikus kohtuotsuses kindlaks määratud), mis tähendab, et pärast käesolevas lauses osutatud tähtaegade möödumist kõrvalejätmise otsust ei tehta.

3. Hankija jätab ettevõtja menetluse käigus igal ajal hankemenetluses osalemisest kõrvale, kui ta saab teada, et ettevõtja või töövõtja on rikkunud maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumisega seotud kohustusi ja see on lõpliku kohtu- või haldusotsusega kindlaks tehtud, välja arvatud juhul, kui ettevõtja on selleks ajaks sõlminud siduva kokkuleppe tasumisele kuuluvate maksude või sotsiaalkindlustusmaksete, sealhulgas (vajaduse korral) kogunenud intresside või trahvide tasumise kohta.

Hankija võib esimeses lõigus ettenähtud kohustuslikust kõrvalejätmisest teha erandi, kui kõrvalejätmine oleks selgelt ebaproportsionaalne, eelkõige juhul, kui maksmata on vaid väikesed summad.

4. Hankija võib erandkorras otsustada, et teeb käesolevas artiklis ettenähtud kohustuslikust kõrvalejätmisest erandi avalikust huvist tulenevatel ülekaalukatel põhjustel, nagu rahvatervis või keskkonnahoid. Iga otsus erandi tegemise kohta dokumenteeritakse koos põhjendusega artikli 109 kohases eraldi dokumendis.

Artikkel 26

Valikulised kõrvalejätmise alused

1. Hankija võib ettevõtja, sealhulgas ettevõtjate rühma üksiku liikme igal ajal hankemenetluses osalemisest kõrvale jätta, kui:

(a) hankija saab mis tahes asjakohasel viisil tõendada, et ettevõtja on rikkunud asjakohastest liidu õigusaktidest tulenevaid kohaldatavaid kohustusi, nagu on osutatud artikli 4 lõikes 4;

(b) ettevõtja on pankrotis või tema suhtes on algatatud maksejõuetus- või likvideerimismenetlus või ta on muus võrreldavas olukorras;

(c) hankija saab asjakohasel viisil tõendada, et ettevõtja on toime pannud raske ametialase rikkumise, mis muudab tema aususe või usaldusväärsuse küsitavaks;

(d) hankijal on piisavalt usaldusväärseid andmeid, mille alusel järeldada, et ettevõtja on konkurentsi moonutamise eesmärgil sõlminud kokkuleppeid teiste ettevõtjatega;

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/93/EL, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust ja mis asendab nõukogu raamotsuse 2004/68/JSK (ELT L 335, 17.12.2011, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj.

(e) ettevõtjal on varasema avaliku hanke lepingu kohase olulise tingimuse täitmisel esinenud suuri või pidevaid puudusi, mille tõttu hankija lõpetas varasema lepingu ennetähtaegselt, määras kahjutasu või rakendas muid võrreldavaid karistusi;

(f) asjaomase menetluse raames on leitud, et ettevõtja vastutab sellise teabe olulise moonutamise eest, mida on vaja menetlusest kõrvalejätmise aluste puudumise või kvalifitseerimiskriteeriumide täitmise kontrollimiseks, või on muul viisil tegutsenud eesmärgiga saada riigihankemenetluses põhjendamatuid eeliseid;

(g) hankija saab mis tahes asjakohasel viisil, sealhulgas salastatud teabe või avalikkusele avaldamata teabe abil tõendada liikmesriikide pädevate asutuste hinnangut, mille kohaselt ettevõtja ei ole piisavalt usaldusväärne, et välistada riske liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeolekule ja avaliku turvalisuse huvidele;

(h) ettevõtja on riigihankemenetlusele eelnenud kolme aasta jooksul saanud siseturgu moonutavaid välisriigi subsiidiume, mida komisjon on kinnitanud määruse (EL) 2022/2560[0] artikli 31 lõike 2 kohaselt vastuvõetud rakendusaktiga, ning hankijal on piisavalt usaldusväärseid tõendeid, et järeldada, et asjaomased välisriigi subsiidiumid mõjutavad tõenäoliselt ettevõtja pakkumust.

2. Iga ettevõtja, kelle suhtes kohaldatakse lõike 1 kohast kõrvalejätmist, võib esitada tõendeid, mis lükkavad kõrvalejätmise aluse olemasolu ümber või tõendavad, et ta on oma usaldusväärsuse näitamiseks võtnud piisavaid meetmeid, kuigi kõrvalejätmise alus on olemas.

Selleks peab ettevõtja eelkõige tõendama, et ta on

(a) maksnud või võtnud kohustuse maksta hüvitist rikkumisega tekitatud mis tahes kahju eest;

(b) selgitanud põhjalikult fakte ja asjaolusid ning teinud uurimisasutustega aktiivselt koostööd ning

(c) võtnud konkreetseid tehnilisi, töökorralduse ja töötajatega seotud meetmeid, mida on vaja edasiste rikkumiste ärahoidmiseks.

Kui hankija peab esitatud tõendeid piisavaks, ei jäeta asjaomast ettevõtjat hankemenetlusest kõrvale.

Ettevõtja võetud meetmete hindamisel võetakse arvesse rikkumise raskusastet ja konkreetseid asjaolusid. Ettevõtja võetud meetmete hindamisel võtab hankija arvesse asjaomaste uurimisasutustega tehtud koostöö laadi, ulatust ja aega.

Kui meetmeid peetakse ebapiisavateks, saadetakse ettevõtjale selle kohta põhjendus.

Ettevõtjal, kes on mis tahes liikmesriigis lõpliku otsusega hankemenetluses osalemisest kõrvale jäetud, ei ole selle otsusega määratud kõrvalejätmise aja jooksul õigust kasutada käesoleva lõikega ettenähtud võimalust.

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2560, mis käsitleb siseturgu moonutavaid välisriigi subsiidiume (ELT L 330, 23.12.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj).

Liikmesriik võib määrata riikliku asutuse, kes on pädev tõendeid hindama ja otsustama, kas need on käesoleva lõike kohaldamiseks piisavad. Hankijad tuginevad oma hankemenetlustes riikliku pädeva asutuse positiivsele otsusele.

3. Kui ei võeta lõike 2 kohaseid meetmeid ja kui menetlusest kõrvalejätmise aega ei ole lõpliku otsusega kindlaks määratud, võivad hankijad käesoleva artikli kohaselt ettevõtja menetlusest kõrvale jätta kuni viieks aastaks alates kõrvalejätmise aluseks oleva tegevuse kuupäevast, jätkuva või korduva tegevuse puhul aga alates tegevuse lõpetamise kuupäevast, kuid mitte pärast seda maksimaalset ajavahemikku.

4. Kui hankija jätab ettevõtja lõike 1 punkti h alusel menetlusest kõrvale, teatab ta sellest komisjonile.

Artikkel 27

Kvalifitseerimiskriteeriumid

1. Kui hankijad otsustavad kasutada kvalifitseerimiskriteeriume, määravad nad need kriteeriumid kindlaks vastavalt käesolevas artiklis esitatud tingimustele.

2. Kvalifitseerimiskriteeriumid on seotud üksnes järgmisega:

   (a) tehniline ja kutsealane suutlikkus lõigete 4, 5 ja 6 tähenduses;

   (b) õiguslik, majanduslik ja finantssuutlikkus lõike 7 tähenduses.

3. Hankija piirdub nõuetega, mida on vaja selle tagamiseks, et ettevõtjal on sõlmitava lepingu täitmiseks olemas õiguslik, majanduslik ja finantssuutlikkus ning tehniline ja kutsealane suutlikkus. Kõik nõuded peavad olema seotud ja proportsionaalsed lepingu eseme keerukuse ja sellega seotud riskidega.

4. Kui see on lepingu eseme seisukohast põhjendatud, võib hankija nõuda, et ettevõtja oleks kantud mõnda selle riigi kutse- või äriregistrisse, kus toimub ettevõtja põhitegevus.

   Teenuste riigihankemenetlustes võib hankija, juhul kui ettevõtjatel peab tema päritoluriigis olema asjaomase teenuse osutamiseks luba või kui nad peavad kuuluma teatavasse organisatsiooni, nõuda neilt loa olemasolu või organisatsiooni kuulumise tõendamist.

   Käesoleva lõike alusel esitatud nõuete täitmise eelduseks on see, et pädev asutus on ettevõtja kandnud ametlikku nimekirja või sertifitseerimisasutus on väljastanud asjakohase tõendi.

5. Kõigis kvalifitseerimiskriteeriumides sisalduvates viidetes kvalifikatsioonile või kvalifikatsioonitasemetele mainitakse Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku tasemeid, mis on sätestatud nõukogu 22. mai 2017. aasta soovituse[0] II lisas.

6. Hankija võib kehtestada nõudeid, millega tagatakse, et ettevõtjatel on olemas vajalik personal, tehnilised ressursid ja kogemused lepingu täitmiseks nõutaval kvaliteeditasemel.

[0]Nõukogu 22. mai 2017. aasta soovitus, milles käsitletakse elukestva õppe Euroopa kvalifikatsiooniraamistikku ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta soovitus Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku loomise kohta elukestva õppe valdkonnas (ELT C 189, 15.6.2017, lk 15).

Välja arvatud juhul, kui see on lepingu keerukuse või lepingu eseme laadi tõttu põhjendatud, ei nõua hankija hankemenetluses osalemise tingimusena eelnevat kogemust hankelepingute valdkonnas.

Hankija võib eeldada, et ettevõtjal ei ole nõutavat kutsealast suutlikkust, kui:

(a) hankija on asjakohaste vahenditega kindlaks teinud, et ettevõtjal on huvide konflikt, mis võib avaldada negatiivset mõju lepingu täitmisele, või

(b) hankijat on asjakohaste vahenditega teavitatud sellest, et ettevõtja kujutab endast julgeolekuprobleemi mõne liikmesriigi või liidu kui terviku jaoks.

7. Hankija võib nõuda, et ettevõtja vastaks mis tahes järgmisele kriteeriumile:

(a) tal on asjakohane minimaalne aastane kogukäive;

(b) tal on lepinguga hõlmatud valdkonnas asjakohane miinimumkäive;

(c) ta annab teavet oma raamatupidamise aastaaruannete kohta, sealhulgas varade ja kohustiste suhtarvu kohta;

(d) tal on asjakohasel tasemel erialane vastutuskindlustus.

Esimeses lõigus osutatud minimaalne käive ei tohi ületada 50 % lepingu eeldatavast aastasest maksumusest, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mis on seotud ehitustööde, teenuste või asjade laadist tulenevate konkreetsete riskidega.

Hankija esitab hanke üksikasjades sellise nõude peamised põhjused.

Raamatupidamise aastaaruandest saadud teavet võib arvesse võtta üksnes juhul, kui hankija on hanke üksikasjades täpsustanud sellise arvessevõtmise meetodid ja kriteeriumid. Need meetodid ja kriteeriumid peavad olema läbipaistvad, objektiivsed ja mittediskrimineerivad.

8. Teavet, mida on võimalik saada avaliku sektori asutuse loodud olemasolevatest riiklikest andmebaasidest või ametlikesse nimekirjadesse kandmisest või sertifitseerimisest, ei tohi piisava põhjenduseta kahtluse alla seada.

3. peatükk
Osalemistingimustele vastavuse tõendamise viisid ja juurdepääs andmebaasidele

Artikkel 28

Ettevõtjate osalemistingimustele vastavuse tõendamise viisid

1. Hankija nõuab ettevõtjalt artikli 133 kohaselt loodud elektroonilise osalemistingimuste teenuse kasutamist, et tõendada

(a) menetlusest kõrvalejätmise aluste puudumist vastavalt artiklitele 25 ja 26;

(b) vastavust artikli 27 kohastele kvalifitseerimiskriteeriumidele.

Kui ettevõtja tugineb artikli 23 kohaselt teiste üksuste suutlikkusele või teeb ettepaneku kasutada lepingu täitmisel alltöövõtjaid artikli 24 kohaselt, esitab ettevõtja esimeses lõigus osutatud teabe nende üksuste kohta ka elektroonilise osalemistingimuste teenuse kaudu.

2. Kui elektroonilise osalemistingimuste teenusega nähakse ette automaatne kontroll kõrvalejätmise aluse olemasolu või kvalifitseerimiskriteeriumile vastavuse tõendamiseks, kasutavad hankijad seda kontrolli osalemistingimustele vastavuse kohta otsuse tegemiseks.

3. Ettevõtjad kasutavad artiklis 133 sätestatud ettevõtja tõendite digitaalset haldusvahendit. Kui ettevõtjal ei ole sellele haldusvahendile juurdepääsu või kui asjakohased tõendid ei ole selle vahendi kaudu kättesaadavad, siis kinnitab ettevõtja elektroonilise osalemistingimuste teenuse kaudu, et ta vastab menetlusest kõrvalejätmise alustele ja kvalifitseerimiskriteeriumidele ning et tal on võimalik ettenähtud tõendid esitada (ettevõtja kinnitus).

   Kui seda on vaja hankija kehtestatud nõuetele vastavuse hindamiseks, siis võib hankija menetluse käigus igal ajal küsida tõendeid, mis ei ole elektroonilise osalemistingimuste teenuse kaudu kättesaadavad.

4. Ettevõtjad märgivad oma päritoluriigi vastavalt artiklile 74 elektroonilises osalemistingimuste teenuses, millele on osutatud artiklis 133.

   Kui see on nõutav artikli 73 lõike 2 kohaste nõuete kohaldamiseks, märgib ettevõtja oma pakkumuses sisalduvate kaupade päritoluriigi, lisades selle asjakohasel juhul kaupade digitaalsesse tootepassi vastavalt määrusele (EL) 2024/1781.

   Kui hankija viib hankemenetluse läbi, kohaldades üht või mitut III osa II jaotise 5. peatükis sätestatud meedet, võib ta igal ajal hankemenetluse käigus nõuda, et ettevõtja täiendaks, selgitaks või täiustaks teavet või dokumente, mis on seotud ettevõtja või pakutavate kaupade, teenuste või ehitustööde päritolu kontrollimisega, tingimusel et sellised taotlused on kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega.

   Kui ettevõtja ei esita kolmandas lõigus osutatud teavet või dokumente ega anna selle kohta mõistlikku selgitust ja takistab seeläbi hankijal kontrollida päritolu või muudab sellise kontrolli praktiliselt võimatuks või väga keeruliseks, siis võib selle ettevõtja või tema esitatud pakkumuse asjaomases riigihankemenetluses kõrvale jätta.

Artikkel 29

Andmebaaside ühendamine elektroonilise osalemistingimuste teenusega

1. Liikmesriigid võimaldavad 15. juuniks 2029 artikli 133 kohasele ettevõtja tõendite digitaalsele haldusvahendile tasuta juurdepääsu riiklikele andmebaasidele, kus:

   (a) registreeritakse artikli 25 lõikes 1 osutatud kuritegude kohta tehtud lõplikud kohtuotsused – eelkõige juriidiliste ja füüsiliste isikute riiklikud karistusregistrid;

   (b) registreeritakse artikli 25 lõike 1 teise lõigu kohane teave oluliste isikute kohta – eelkõige riiklikud kutse- või äriregistrid;

   (c) registreeritakse tõendid tasumata maksude või sotsiaalkindlustusmaksete kohta vastavalt artikli 25 lõikele 2 – eelkõige riiklikud kutse- või äriregistrid ning maksu- ja sotsiaalkindlustuse andmebaasid;

   (d) registreeritakse tõendid pankroti, maksejõuetuse ja restruktureerimise kohta vastavalt artikli 25 lõike 4 punktile b – eelkõige riiklikud kutse- või äriregistrid ning riiklikud pankroti-, maksejõuetus- ja saneerimisregistrid, sealhulgas kohturegistrid;

(e) säilitatakse tõendid käesoleva määruse artikli 27 kohaselt kehtestatud kvalifitseerimiskriteeriumidele vastavuse ja käesoleva määruse artikli 74 kohase päritolu hindamise kohta – eelkõige riiklikud kutse- või äriregistrid ning direktiivi (EL) 2024/1640 artikli 12 kohaselt loodud tegelike kasusaajate registrid;

(f) salvestatakse mis tahes muud käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvad struktureeritud tõendid, näiteks märgised, spetsifikatsioonid, sealhulgas turvanõuded, või artikli 92 kohased tootele esitatavate nõuete täitmise tõendamisviisid.

2. Lõike 1 kohane juurdepääs antakse võimaluse korral viisil, mis võimaldab elektroonilisel osalemistingimuste teenusel artikli 28 lõikes 2 sätestatud kontrolli automatiseerida. Eelkõige nähakse ette automaatne kontroll riiklike karistusregistrite, maksuandmebaaside ja sotsiaalkindlustuse andmebaaside ning riiklike pankroti-, maksejõuetus- ja saneerimisregistrite puhul. Sellise kontrolli suhtes kohaldatakse sobivaid meetmeid, et kaitsta andmesubjektide õigusi ja vabadusi vastavalt määruse (EL) 2016/679 artiklitele 10 ja 22. Isikuandmeid kasutatakse üksnes selleks, et teha kindlaks ettevõtja vastavus käesoleva määruse nõuetele.

3. Liikmesriigid teatavad komisjonile kõigist vastloodud riiklikest andmebaasidest, mis võimaldavad esitada tõendeid ettevõtja tõendite digitaalse haldusvahendi kaudu, ning annavad haldusvahendile sellistele riiklikele andmebaasidele tasuta juurdepääsu.

III osa
Hankelepingute sõlmimise kord

I jaotis
Hankemenetlused

1. peatükk
Ettevalmistused ja üldsätted

Artikkel 30

Turu-uuringud

1. Hankijad võivad korraldada turu-uuringuid, et valmistada oma hankeid ette ja saada turuteadmisi, sealhulgas innovatiivsete lahenduste kättesaadavuse või arendamise potentsiaali kohta.

2. Kui hankijad korraldavad käesoleva artikli lõike 1 kohaseid turu-uuringuid, teatavad nad nendest uuringutest kooskõlas artikliga 110.

3. Turu-uuringute käigus võivad hankijad küsida või vastu võtta teavet ja nõuandeid üldsuselt, sõltumatutelt ekspertidelt, avaliku sektori asutustelt, turuosalistelt või muudelt asjaomastelt isikutelt. Teave ja nõuanded võivad olla kirjaliku või suulise teabevahetuse, prototüüpide tutvustamise, reaalajas ettekannete või muus sobivas objektiivses vormis. Sellist teavet ja nõuandeid võib kasutada hankemenetluste kavandamisel ja läbiviimisel, järgides võrdse kohtlemise, mittediskrimineerimise, ausa konkurentsi ja läbipaistvuse põhimõtteid.

4. Ettevõtja osalemine turu-uuringus ei mõjuta tema õigust hankemenetluses osaleda.

Artikkel 31

Menetluse valik

1. Hankijad võivad kasutada artiklis 34 sätestatud avatud hankemenetlust ja artiklis 36 sätestatud dünaamilist menetlust, olenemata vajalike ehitustööde, asjade või teenuste liigist.

2. Hankijad võivad innovatsioonimenetlust kasutada sellise ühiskonnaprobleemi lahendamiseks, mille jaoks nad ei ole kindlaks teinud olemasolevat asjakohast või soovitavat lahendust, mis tuleb eduka(te) pakkuja(te) poolt innovatsioonimenetluse käigus välja töötada.

3. Hankijad võivad kasutada artiklis 46 kirjeldatud erimenetlust üksnes artiklites 47 ja 48 sätestatud erijuhtudel ja konkreetsete asjaolude korral.

Artikkel 32

Lepingu maksumuse hindamine

1. Hankijad, kes kavatsevad sõlmida lepingu, hindavad lepingu maksumust selle lahenduse hinnanguliste kulude alusel, mis vastab hankija vajadustele. Hinnang põhineb maksimaalsel summal, mis kulutatakse vajaduste täitmiseks kogu lepingu kehtivusaja jooksul, olenemata sellest, kas leping sõlmitakse ühe või mitme ettevõtjaga, sealhulgas kõik maksed ja hüvitised, näiteks:

   (a) lisatasud, teenustasud, vahendustasud ja intressid;

   (b) valikuvõimaluste või uuendamiste kogumaksumus, kui lepingus on ette nähtud valikuvõimaluste või uuendamiste võimalus.

2. Kui hankija sõlmib oma tarbeks rohkem kui ühe järjestikuse lepingu, siis põhineb hinnangulise maksumuse arvutamine järgmisel:

   (a) eelneva 12 kuu või hankija eelneva eelarveaasta jooksul sama liiki ostude kohta sõlmitud uuendatavate hankelepingute maksumus, mida on võimaluse korral korrigeeritud, et arvesse võtta eeldatavaid muutusi, mis tehakse järgmise 12 kuu jooksul hangitava lahenduse koguses või hinnangulises maksumuses;

   (b) esialgsele lepingule järgneva 12 kuu jooksul või hankija eelneval eelarveaastal sama liiki ostude kohta sõlmitud uuendatavate hankelepingute hinnanguline maksumus.

Artikkel 33

Läbirääkimiste pidamine

1. Hankija järgib läbirääkimiste pidamisel proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid ning tagab, et igas läbirääkimisvoorus arutatavate lahenduste arv tagab tõelise konkurentsi. Hankija tagab, et teabe avalikustamine läbirääkimiste ajal ei mõjuta läbirääkimistel osalevate ettevõtjate ärihuve.

2. Ilma et see piiraks muude asjakohaste liidu õigusaktide kohaldamist, võib hankija pidada läbirääkimisi ostetavate ehitustööde, asjade ja teenuste kõigi vähemoluliste omaduste üle, mis võivad hõlmata teatavaid elemente, mis on seotud näiteks tehnilise väärtuse, koguse, tarnetingimuste ja muude kaubanduslike aspektidega, kuid ei hõlma kõrvalejätmise aluseid, kvalifitseerimiskriteeriume ega pakkumuste hindamise kriteeriume.

   Hankija märgib hanke avalikus kokkuvõttes selgelt need ehitustööde, asjade ja teenuste omadused, mille üle läbirääkimisi ei peeta. Need andmed on piisavalt täpsed ja põhjalikud, et piiritleda lepingu ese, ning sisaldavad lepingu olulisi tingimusi, millele ettevõtjad saaksid õigustatult tugineda, kui nad otsustavad hankemenetluses osalemise üle.

   Läbirääkimistega ei muudeta suurel määral lepingu eset.

3. Hankija võib läbirääkimisi pidada ühes või mitmes voorus. Pärast iga vooru kutsutakse läbirääkimistel osalevaid ettevõtjaid pakkumust esitama ja hankija võib otsustada artikli 98 kohaselt kehtestatud pakkumuste hindamise kriteeriumide alusel osalejate arvu vähendada.

   Hankija teavitab ettevõtjaid uue läbirääkimisvooru alustamisest ja sellest, kas neid kutsutakse läbirääkimistele või mitte. Hankija teavitab kõiki pakkujaid, kelle pakkumusi ei ole kõrvale jäetud, kõigist läbirääkimiste tulemusena spetsifikatsioonides või hanke üksikasjade muudes osades tehtud muudatustest.

Hankija annab pakkujatele piisavalt aega pakkumuste muutmiseks ja uuesti esitamiseks, kui see on asjakohane. Ettevõtjad võivad sõltuvalt läbirääkimiste tulemustest esitada muudetud pakkumusi.

Kui hankija on otsustanud läbirääkimised lõpule viia ja sõlmida lepingu, teeb ta kõigile ülejäänud ettevõtjatele ettepaneku esitada lõplik pakkumus.

2. peatükk
Avatud hankemenetlus

Artikkel 34

Avatud hankemenetluse algatamine ja läbiviimine

1. Avatud hankemenetluse puhul teeb hankija oma hankevajadused teatavaks artikli 110 kohaselt avaldatud hanke avalikus kokkuvõttes, milles märgitakse, kas ja milliseid kvalifitseerimiskriteeriume kohaldatakse ning kas ta kavatseb pidada läbirääkimisi.

2. Iga huvitatud ettevõtja võib väljendada oma huvi ja esitada pakkumuse (edaspidi „esimene pakkumus“), kasutades artiklis 133 osutatud elektroonilist osalemistingimuste teenust. Osalemishuvi esitatakse koos pakkumusega, milles täpsustatakse eelkõige seda, kuidas kavatseb ettevõtja hankija vajadusi täita. Tähtaeg osalemishuvist teatamiseks koos pakkumustega ei tohi olla lühem kui 20 päeva alates hanke avaliku kokkuvõtte avaldamisest.

3. Kui hankija on teatanud, et ta ei kavatse läbirääkimisi pidada, sõlmib ta kooskõlas artikliga 98 lepingu ühe või mitme ettevõtjaga, kes ei ole menetlusest kõrvalejätmist põhjustavas olukorras ja kes vastavad asjakohasel juhul artikli 27 kohaselt kehtestatud kvalifitseerimiskriteeriumidele. Leping sõlmitakse lõike 2 kohaselt esitatud esimeste pakkumuste alusel.

4. Kui hankija on teatanud oma kavatsusest pidada läbirääkimisi, saadab ta läbirääkimiste alustamise ettepaneku kõigile huvitatud ettevõtjatele, kes ei ole menetlusest kõrvalejätmist põhjustavas olukorras ja kes vastavad asjakohasel juhul artikli 27 kohaselt kehtestatud kvalifitseerimiskriteeriumidele.

5. Läbirääkimisi peetakse vastavalt artiklile 33. Kui hankija on otsustanud läbirääkimised lõpule viia ja on kutsunud kõiki ülejäänud ettevõtjaid lõplikku pakkumust esitama, sõlmitakse leping nende lõplike pakkumuste alusel.

6. Hankijad võivad otsustada läbirääkimisi mitte pidada vaatamata teatatud kavatsusele seda teha ja sõlmida lepingu esimeste pakkumuste alusel, tingimusel et nad on hanke avalikus kokkuvõttes jätnud endale võimaluse seda teha.

Artikkel 35

Menetluse lõpuleviimine ja lepingu sõlmimine

1. Hankijad sõlmivad lepingu pakkuja või pakkujatega, kes on esitanud parima hinna ja kvaliteedi suhtega pakkumuse vastavalt artiklile 98.

2. Ilma et see piiraks direktiividega 89/665/EMÜ[0] ja 92/13/EMÜ[0] kehtestatud ooteaja kohaldamist, sõlmitakse leping kooskõlas hankija liikmesriigi kohaldatava õigusega.

3. peatükk
Dünaamiline menetlus

Artikkel 36

Dünaamiline menetlus

Hankijad võivad kasutada dünaamilist menetlust, mille puhul kutsutakse ainult konkreetse menetlusega ühinenud ettevõtjaid huvi väljendama, pakkumust esitama või sellel menetlusel põhinevate individuaalsete lepingute üle peetavatel läbirääkimistel osalema.. Ettevõtjad võivad taotleda menetlusega ühinemist igal ajal selle kehtivuse jooksul.

Artikkel 37

Dünaamilise menetluse algatamine ja kehtivus

1. Dünaamilist menetlust korraldavad hankijad avaldavad dünaamilise menetluse algatamisel artikli 110 kohase hanke avaliku kokkuvõtte, milles märgitakse menetluse kehtivusaeg, mille jooksul huvitatud ettevõtjad võivad taotleda menetlusega ühinemist ja mille jooksul võib menetluse alusel omandamine toimuda. Dünaamiline menetlus jääb kõigile huvitatud ettevõtjatele avatuks kogu selle kehtivusaja jooksul.
2. Hankijad võivad valida, kas viia läbi dünaamiline menetlus ilma kvalifitseerimiskriteeriumideta vastavalt artiklile 38 või dünaamiline menetlus koos kvalifitseerimiskriteeriumidega vastavalt artiklile 39 ning kas pidada läbirääkimisi vastavalt artiklile 33. Tehtud valikud esitatakse hanke avalikus kokkuvõttes dünaamilise menetluse algatamisel.
3. Kui hankijad kavatsevad esimest korda sõlmida individuaalse lepingu dünaamilise menetluse alusel, saadetakse kutse väljendada huvi konkreetse lepingu vastu mitte varem kui 25 päeva pärast seda, kui on avaldatud hanke avalik kokkuvõte dünaamilise menetluse algatamise kohta.

Artikkel 38

Dünaamilise menetluse läbiviimine ilma kvalifitseerimiskriteeriumideta

1. Pärast hanke avaliku kokkuvõtte avaldamist ja kuni menetluse kehtivuse lõpuni võivad ettevõtjad menetlusega ühineda, jagades hankijaga oma profiili artikli 133 kohaselt kehtestatud osalemistingimuste süsteemi kaudu. Oma profiili jagades kinnitavad ettevõtjad, et neil on olemas lepingu täitmiseks vajalik pädevus.

---

[0]Nõukogu 21. detsembri 1989. aasta direktiiv 89/665/EMÜ riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 395, 30.12.1989, lk 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1989/665/oj).

[0]Nõukogu 25. veebruari 1992. aasta direktiiv 92/13/EMÜ veevarustus-, energeetika-, transpordi- ja telekommunikatsioonisektoris tegutsevate üksuste hankemenetlusi käsitlevate ühenduse eeskirjade kohaldamisega seotud õigusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 76, 23.3.1992, lk 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/13/oj).

2. Kui hankija kavatseb sõlmida individuaalsed lepingud dünaamilise menetluse alusel, teavitab ta kõiki selleks ajaks menetlusega ühinenud ettevõtjaid sõlmitavast individuaalsest lepingust, sealhulgas kõnealuse ostu täpsest kirjeldusest, kogusest ja ajastusest. Hankija kutsub kõiki dünaamilises menetluses osalevaid ettevõtjaid väljendama oma huvi konkreetse sõlmitava lepingu vastu ja määrab sellest huvist teatamiseks mõistliku tähtaja.

3. Pärast lõikes 2 osutatud tähtaja möödumist teeb hankija ettevõtjatele, kes on väljendanud oma huvi konkreetse sõlmitava lepingu vastu, ettepaneku esitada pakkumus või esimene pakkumus, millele järgnevad läbirääkimised.

   Kui osalemishuvi teateid on rohkem kui viis, võib hankija kutsuda kõigi huvi üles näidanud ettevõtjate asemel vaid viis või teatav arv rohkem ettevõtjat, kes valitakse elektroonilise osalemistingimuste teenuse kaudu juhusliku ja valimatu algoritmiga, ning saadab osalemistingimuste süsteemi kaudu teate kõigile neile, keda ei kutsuta.

4. Asjaomasteks pakkujateks direktiivide 89/665/EMÜ ja 92/13/EMÜ tähenduses loetakse ainult need ettevõtjad, kes on esitanud pakkumuse.

Artikkel 39

Dünaamilise menetluse läbiviimine kvalifitseerimiskriteeriumidega

1. Pärast hanke avaliku kokkuvõtte avaldamist ja kuni menetluse kehtivuse lõpuni võivad ettevõtjad avaldada soovi menetlusega ühineda, jagades hankijaga oma profiili artikli 133 kohaselt kehtestatud osalemistingimuste süsteemi kaudu. Oma profiili jagades kinnitavad ettevõtjad, et neil on olemas lepingu täitmiseks vajalik pädevus.

2. Hankija lisab ettevõtjad menetlusse kvalifitseerimiskriteeriumide alusel, mis on esitatud hanke avalikus kokkuvõttes.

3. Kui hankija kavatseb sõlmida individuaalsed lepingud dünaamilise menetluse alusel, teavitab ta kõiki selleks ajaks menetluses osalemiseks välja valitud ettevõtjaid sõlmitavast individuaalsest lepingust, sealhulgas kõnealuse ostu täpsest kirjeldusest, kogusest ja ajastusest. Hankija kutsub kõiki dünaamilises menetluses osalevaid ettevõtjaid väljendama oma huvi konkreetse sõlmitava lepingu vastu ja määrab sellest huvist teatamiseks mõistliku tähtaja.

4. Pärast lõikes 3 osutatud tähtaja möödumist teeb hankija kõigile ettevõtjatele, kes on väljendanud oma huvi konkreetse sõlmitava lepingu vastu, ettepaneku esitada pakkumus või esimene pakkumus, millele järgnevad läbirääkimised.

   Erandina esimesest lõigust võib hankija otsustada kutsuda objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide või nõuete alusel osalema ainult teatava osa ettevõtjatest, kes on väljendanud oma huvi konkreetse sõlmitava lepingu vastu, tingimusel et hankija on need kriteeriumid või nõuded dünaamilise menetluse algatamisel märkinud hanke avalikku kokkuvõttesse.

Artikkel 40

Menetluse lõpuleviimine ja lepingu sõlmimine

1. Hankija hindab lõplikke pakkumusi kooskõlas artikliga 98 ja koostab kõigi lõpliku pakkumuse esitanud ettevõtjate paremusjärjestuse. Hankijad sõlmivad lepingu ühe või

mitme ettevõtjaga, kes ei ole olukorras, mis põhjustaks menetlusest kõrvalejätmist. Selle hindamise tulemused, sealhulgas paremusjärjestus, tehakse pakkujatele teatavaks.

2. Hankijad avaldavad iga dünaamilise menetluse alusel sõlmitud lepingu kohta tulemuse avaliku kokkuvõtte vastavalt artiklile 110.

4. peatükk
Innovatsioonimenetlus

Artikkel 41

Innovatsioonimenetluse kavandamine ja läbiviimine

1. Hankijad võivad mõne ühiskonnaprobleemi lahendamiseks kasutada käesolevas peatükis esitatud innovatsioonimenetlust.

2. Innovatsioonimenetlus viiakse läbi järgmistes etappides:

   (a) ühiskonnaprobleemi kindlakstegemine ja väärtuse hindamise raamistiku kavandamine;

   (b) menetluse algatamine;

   (c) innovatiivsete lahenduste ettepanekute valimine;

   (d) innovatiivsete lahenduste ettepanekute katsetamine, valideerimine ja hindamine;

   (e) hankelepingu sõlmimine.

3. Hankijad määravad kindlaks ühiskonnaprobleemid, mille lahendamiseks nad vajavad innovatiivse lahenduse ettepanekut, ja väärtuse hindamise raamistiku, mida kasutatakse ühiskonnaprobleemi käsitleva innovatiivse lahenduse ettepaneku lisaväärtuse hindamise menetluse käigus. Väärtuse hindamise raamistikus kasutatakse tulemusnäitajaid, et mõõta, kui palju aitab kavandatud innovatiivse lahenduse ettepanek kaasa ühiskonnaprobleemi lahendamisele objektiivselt ja mõõdetavalt. See sisaldab punktisüsteemi ja selles on märgitud minimaalsed punktisummad, mille innovatiivse lahenduse ettepanek peab saama, et liikuda innovatiivse lahenduse hankemenetluse ühest etapist teise.

4. Väärtuse hindamise raamistiku elemendid võivad olla seotud eelkõige järgmisega:

   (a) suurem kasutaja- ja protsessiväärtus, näiteks kodanike tagasiside, mis kogutakse innovatiivse lahenduse ettepaneku katsetamise ja valideerimise käigus;

   (b) peamised tulemusnäitajad, mis on seotud avalike teenuste tulemuslikkuse suurendamise või nende põhjustatava häiriva mõju vähendamise, kestlikkuse parandamise, tervisekaitse tugevdamise, keskkonnamõju vähendamise või turvalisuse ja vastupidavuse suurendamisega, näiteks turvalisemad küberkaitsesüsteemid;

   (c) hankija kulude kokkuhoid võrreldes traditsiooniliste või varem kasutatud lahendustega.

Artikkel 42

Innovatsioonimenetluse algatamine

1. Enne innovatsioonimenetluse algatamist korraldavad hankijad artikli 30 kohase turu-uuringu, mis kestab vähemalt kaks kuud, välja arvatud juhul, kui seoses lepingu eripäraga on põhjendatud lühem kestus.

2. Hankija teeb turu-uuringu käigus kättesaadavaks järgmise teabe:

   (a) ühiskonnaprobleemi esialgne kirjeldus;

   (b) esialgne väärtuse hindamise raamistik;

   (c) tagasiside ja teabevahetuse kutse.

3. Pärast turu-uuringu lõppu valmistavad hankijad saadud tagasiside põhjal ette ja algatavad innovatsioonimenetluse, mis sisaldab artikli 110 kohast hanke avalikku kokkuvõttet.

   Hankija märgib hanke üksikasjadesse:

   (a) ühiskonnaprobleemi lõpliku kirjelduse;

   (b) minimaalsed funktsionaalsusnõuded, millele innovatiivse lahenduse ettepanekud peavad vastama;

   (c) lõpliku väärtuse hindamise raamistiku;

   (d) rahalise või mitterahalise toetuse, mille hankija kavatseb või võib menetluse käigus kättesaadavaks teha;

   (e) eeldatavad hankemahud;

   (f) lepinguprojektid, mis käsitlevad innovatiivse lahenduse ettepaneku katsetamist, valideerimist ja hindamist ning kasutuselevõtmist ning milles esitatakse kasutuselevõtmise üle peetavate läbirääkimiste teemad;

   (g) teave tekkinud intellektuaalomandi õiguste jaotamise kohta vastavalt artikli 64 lõikele 4.

4. Iga ettevõtja võib vastuseks hanke avalikule kokkuvõttele esitada innovatiivse lahenduse ettepaneku koos teabega, mis on vajalik innovatiivsete lahenduste ettepanekute valimiseks.

Artikkel 43

Innovatiivse lahenduse ettepanekute valimine

1. Innovatiivse lahenduse ettepanekute valimiseks teeb hankija kaheetapilise osalemistingimustele vastavuse hindamise.

2. Esimeses etapis hankija:

   (a) kontrollib, et ettevõtjale ei kohaldu kõrvalejätmine, ning juhul, kui hankija otsustab kasutada kvalifitseerimiskriteeriume, siis kontrollib nende täitmise tõendeid;

   (b) kontrollib, kas ettevõtja esitatud innovatiivse lahenduse ettepanek vastab artikli 42 lõike 3 punkti b kohastele minimaalsetele funktsionaalsusnõuetele.

3. Teises etapis valitakse ettevõtjate, kes on läbinud käesoleva artikli lõike 2 kohase hindamise, esitatud innovatiivse lahenduse ettepanekud artikli 42 lõike 3 punktis c osutatud väärtuse hindamise raamistiku ja hinnangu punktisumma alusel, tuginedes:

(a) ettepaneku innovatsioonipotentsiaali positiivsele hinnangule ja selle innovaatilisele suutlikkusele ühiskonnaprobleemi lahendamisel ja

(b) ettepaneku teostatavuse ja skaleeritavuse positiivsele hinnangule.

Teise etapi võib ettevõtjaga läbi viia vestlusena või kirjaliku teabevahetusena.

4. Kui ettevõtja esitatud innovatiivse lahenduse ettepanek saab vähemalt üldise positiivse hinnangu jaoks vajaliku minimaalse koondpunktisumma, liigub see ettevõtja hankemenetluse järgmisesse etappi. Hankija võib piirata ettevõtjate arvu, kui ta märgib selle arvu hanke üksikasjades; sellisel juhul liiguvad edasi suurima punktisumma saanud ettevõtjad.

Artikkel 44

Innovatiivse lahenduse ettepanekute katsetamine, valideerimine ja hindamine

1. Hankija kutsub artikli 43 kohaselt osalemistingimustele vastavaks tunnistatud ettevõtjad katsetamis-, valideerimis- ja hindamisetappi.

2. See etapp ei kesta kauem kui kaks aastat alates innovatiivse lahenduse ettepanekute valimise kuupäevast, välja arvatud juhul kui see on nõuetekohaselt põhjendatud.

3. See koosneb struktureeritud ja süstemaatilisest protsessist, mille viib läbi hankija või tehakse seda tema nimel ja mis põhineb väärtuse hindamise raamistikul ning mille eesmärk on anda ettepanekule üldine hinnang, mis hõlmab vastavalt vajadusele järgmist:

(a) innovatiivse lahenduse ettepaneku tehnilise, käitusliku ja funktsionaalse teostatavuse hindamine konkreetse ühiskonnaprobleemi lahendamisel;

(b) innovatiivse lahenduse ettepaneku kontrollimine, et selgitada välja, kas see vastab minimaalsetele funktsionaalsusnõuetele ja kohaldatavatele õigusraamistikele;

(c) innovatiivse lahenduse ettepaneku lisaväärtuse hindamine reaalses või simuleeritud keskkonnas;

(d) mis tahes riskide, piirangute või parandamist vajavate valdkondade kindlakstegemine enne innovatiivse lahenduse ettepaneku täiemahulist rakendamist või hankimist.

See võib hõlmata laborikatseid, välikatseid, katselist kasutuselevõttu, kasutajate tagasiside kogumist ja võrdlevat analüüsi.

4. Kui liidu õigusaktidega on ette nähtud raamistik, mille alusel hinnata innovatiivse lahenduse ettepaneku sobivust ühiskonnaprobleemi lahendamiseks, tugineb hankija sellele hinnangule.

5. Katsetamis-, valideerimis- ja hindamisetapi iga kindlaksmääratud vahe-eesmärgi eest tehtavad maksed tasutakse ette.

6. Selles etapis võivad ettevõtjad oma ettepanekuid kohandada ja täiustada, et tagada vastavus minimaalsetele funktsionaalsusnõuetele ja suurendada oma ettepaneku lisaväärtust.

7. Hankija annab lõpliku hinnangu täiustatud ettepaneku vastavusele minimaalsetele funktsionaalsusnõuetele ja selle lisaväärtusele vastavalt väärtuse hindamise raamistikule ja minimaalsetele punktisummadele.

8. Lõplik hinnang, millest ilmneb positiivne või negatiivne otsus hankelepingu sõlmimise etappi liikumise kohta, avaldatakse katsetamis-, valideerimis- ja hindamisetapi tulemuste avaliku kokkuvõttena.

Artikkel 45

Riigihankelepingu sõlmimine innovatiivse lahenduse ettepaneku kasutuselevõtuks

1. Hankija saadab läbirääkimiste alustamise ettepaneku igale ettevõtjale, kes on saanud artikli 44 lõike 8 kohase positiivse otsuse.

2. Hankija märgib lisaks artikli 33 sätetele läbirääkimiste ülesehituse ja määrab kindlaks, kuidas läbirääkimised lõpule viiakse, sealhulgas ka selge väljumisstrateegia menetluse lõpetamiseks ilma lepingut sõlmimata, kehtestades objektiivsed kriteeriumid, mille korral läbirääkimised loetakse ebaõnnestunuks.

3. Ühiskonnaprobleemi kirjelduse, minimaalsetele funktsionaalsusnõuete ja väärtuse hindamise raamistiku üle läbirääkimisi ei peeta.

4. Läbirääkimistel keskendutakse innovatiivse lahenduse ettepaneku kasutuselevõtule ja see võib hõlmata muu hulgas järgmist:

   (a) kaubandusliku pakkumise ulatus;

   (b) õigus tegutseda laiematel turgudel;

   (c) hinnakujundus ja lõplikud hankemahud, mis ei ületa artikli 42 lõike 3 punkti e kohaselt teatatud mahtusid;

   (d) innovatiivse lahenduse ettepaneku tulevased uuendused ning hooldus- ja kasutustingimused;

   (e) tehniliste ja äririskide jaotamine innovatiivse lahenduse ettepaneku kasutuselevõtul.

5. Kui läbirääkimised ettevõtjaga on edukad, sõlmib hankija hankelepingu lahenduse ettepaneku kasutuselevõtuks otse kõnealuse ettevõtjaga või mitme eduka lahenduse korral nende ettevõtjatega. Riigihankelepinguid võidakse sõlmida kuni viie aasta jooksul pärast positiivse otsuse avaldamist vastavalt artikli 44 lõikele 8.

5. peatükk
Erimenetlused ja -vahendid

Artikkel 46

Lepingud, mille puhul tuleb avaldada ainult tulemuse avalik kokkuvõte

1. Artiklites 47 ja 48 sätestatud erijuhtudel ja konkreetsete asjaolude korral võivad hankijad hankelepingu sõlmimiseks kasutada erimenetlust, mille puhul taotletakse lahendust otse ühelt või mitmelt ettevõtjalt, ilma et oleks vaja korraldada konkurentsipõhist menetlust või eelnevalt avaldada pakkumuse kohta teavet. See taotlus võib olla läbirääkimiste alustamise ettepanek, pakkumuse esitamise ettepanek

või ettepanek tarnida lahendus arve alusel. Hankijad avaldavad tulemuse avaliku kokkuvõtte vastavalt artiklile 110.

2. Selliste lepingute sõlmimisel järgitakse mittediskrimineerimise, võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtteid ning võetakse nõuetekohaselt arvesse hankijate konkreetseid vajadusi ja asjaolusid artiklites 47 ja 48 kirjeldatud konkreetsetel juhtudel ja asjaoludel.

Artikkel 47

Selliste lepingute kasutamise tingimused, mille puhul avaldatakse ainult tulemuse avalik kokkuvõte

Hankija võib kooskõlas liidu rahvusvaheliste kohustustega kasutada artiklis 46 kirjeldatud menetlust järgmistel juhtudel:

(a) vajalikku lahendust saab pakkuda ainult üks konkreetne ettevõtja ning puudub mõistlik alternatiiv või asendaja ühel järgmistest põhjustest:

i) hanke eesmärk on ainulaadse kunstiteose või kunstilise esituse loomine või omandamine;

ii) konkurents puudub tehnilistel põhjustel, mida ei saa seostada eelneva hankemenetluse kavandamise või hankeparameetrite kunstliku kitsendamisega;

iii) ainuõiguse, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste kaitsmine;

iv) kui lepingu avamine konkurentsile võib liidu või hankija liikmesriigi olulisi julgeolekuhuve negatiivselt mõjutada ning vähem sekkuvaid meetmeid ei ole võimalik kohaldada;

(b) selliste asjade hankelepingute puhul, mis käsitlevad järgmist:

i) esialgse tarnija kuni kahe aasta jooksul tehtud lisatarned, mis on ette nähtud asjade või seadmete osaliseks asendamiseks või olemasolevate asjade või seadmete täiendamiseks, kui tarnija vahetamine põhjustaks hankijale ebaproportsionaalseid kulusid või tehnilisi raskusi;

ii) kaubabörsil noteeritud ja sealt ostetud asjad;

iii) asjade või teenuste ostmine eriti soodsatel tingimustel, mis tekivad ainult ebatavaliste võõrandamiste korral väga lühikese aja jooksul, näiteks need, mis tulenevad likvideerimis- või maksejõuetusmenetlusest;

(c) selliste teenuste hankelepingute puhul, mis käsitlevad järgmist:

i) haldusalased sotsiaal-, haridus-, tervishoiu- ja kultuuriteenuste lepingud ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) koodide 79950000-8 [näituste, messide ja kongresside organiseerimisteenused], 79951000-5 [seminaride organiseerimisteenused], 79952000-2 [ürituste korraldamisega seotud teenused], 79952100-3 [kultuurisündmuste organiseerimisteenused], 79953000-9 [festivalide organiseerimisteenused], 79954000-6 [pidude organiseerimisteenused], 79955000-3 [moeetenduste organiseerimisteenused], 79956000-0 [messide ja näituste organiseerimisteenused], 92100000-2 [kino- ja videoteenused], 92200000-3 [raadio- ja televisiooniteenused] ja 92400000-5 [uudisteagentuuride teenused] all;

ii) hotelli- ja restoraniteenused CPV koodidega 55100000-1 kuni 55410000-7; 55521000-8 kuni 55521200-0 [55521000-8 eramajapidamiste toitlustusteenused, 55521100-9 toiduvalmistamise ja selle tarbijale kohaletoomise teenused, 55521200-0 toidu kohaletoomisteenus] 55520000-1 toitlustusteenused, 55522000-5 transpordiettevõtete toitlustusteenused, 55523000-2 muude ettevõtete või asutuste toitlustusteenused, 55524000-9 kooli toitlustusteenused, 55510000-8 sööklateenused, 55511000-5 söökla ja muude piiratud klientuuriga selvekohvikute teenused, 55512000-2 söökla haldamisteenused, 55523100-3 koolisöögiteenused.

Artikkel 48

Hädaolukord ja kriis

1. Hankija võib kasutada artiklis 46 kirjeldatud menetlust, kui temast mitteoleneva äärmise kiireloomulisuse tõttu ei ole võimalik käesolevas määruses sätestatud menetluste tähtaegadest kinni pidada.

2. Ilma et see piiraks liidu institutsioonide, organite ja asutuste korraldatud ühishankeid, kui määruse (EL) 2024/2747[0] kohaselt on kehtestatud hädaolukorrarežiim, nõukogu määruse (EL) 2022/2372[0] kohaselt on kehtestatud hädaolukorra raamistik, määruse (EL) 2022/2371[0] kohaselt on olemas tõsised piiriülesed terviseohud või komisjon on välja kuulutanud kriisi või hädaolukorra, loetakse lõikes 1 sätestatud tingimus asjaomaste lahenduste liigi puhul täidetuks seni, kuni hädaolukord või suur piiriülene oht kehtib.

Artikkel 49

Võrgustikusektori hankijate kvalifitseerimisnimekiri

1. Võrgustikusektori hankijad võivad koostada kvalifitseerimisnimekirja ja seda hallata. Nad võivad selle alusel sõlmida individuaalseid lepinguid.

2. Võrgustikusektori hankija avaldab kvalifitseerimisnimekirja olemasolu kohta artikli 110 kohase hanke avaliku kokkuvõtte. Ta tagab, et ettevõtjatel on igal ajal võimalik taotleda nimekirja kandmist selle kehtivusaja jooksul, mis on märgitud hanke avalikus kokkuvõttes.

3. Võrgustikusektori hankija kehtestab ettevõtjate kvalifitseerimisnimekirja kandmiseks ning selle nimekirja haldamiseks objektiivsed nõuded ja kriteeriumid, mis hõlmavad selliseid küsimusi nagu nimekirja kandmine, vajaduse korral kvalifitseerumise regulaarne ajakohastamine ja nimekirja kehtivusaeg. Ta võib jagada

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2024. aasta määrus (EL) 2024/2747, millega luuakse siseturu hädaolukorra ja vastupanuvõimega seotud meetmete raamistik ning muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2679/98 (siseturu hädaolukorra ja vastupanuvõime määrus) (ELT L, 2024/2747, 8.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2747/oj).

[0]Nõukogu 24. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2372 selliste meetmete raamistiku kohta, millega tagatakse kriisi korral oluliste meditsiinivahenditega varustatus liidu tasandi rahvatervisealases hädaolukorras (ELT L 314, 6.12.2022, lk 64, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2372/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. novembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2371, milles käsitletakse tõsiseid piiriüleseid terviseohtusid ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1082/2013/EL (ELT L 314, 6.12.2022, lk 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2371/oj).

kvalifitseerimisnimekirja eri kategooriatesse vastavalt kvalifitseerimisnimekirjal põhinevate individuaalsete lepingute esemele.

4. Kvalifitseerimisnimekirja kandmise nõuded ja kriteeriumid hõlmavad artikli 25 kohaseid menetlusest kõrvalejätmise kriteeriume ning võivad olla seotud artikli 26 kohaste menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumidega, artikli 27 kohaste kvalifitseerimiskriteeriumidega ja artikli 88 kohaste spetsifikatsioonidega. Võrgustikusektori hankija kohaldab tõendamisviise käsitlevat korda, mis on esitatud vastavalt artiklites 28, 91 ja 92. Võrgustikusektori hankija tagab, et nimekirja kandmisel ja individuaalsete lepingute sõlmimisel kohaldatakse vastavalt vajadusele käesoleva osa II jaotise sätteid.

5. Võrgustikusektori hankijad, kes sõlmivad lepingu kvalifitseerimisnimekirja alusel, kutsuvad pakkumust esitama ettevõtjad, kes on kantud kvalifitseerimisnimekirja või selle asjaomastesse kategooriatesse. Võrgustikusektori hankijad võivad pidada läbirääkimisi vastavalt artiklile 33, millele järgneb lepingu sõlmimine vastavalt artiklile 98, või sõlmida lepingu ilma läbirääkimisteta vastavalt artiklile 98. Nad avaldavad iga sõlmitud individuaalse lepingu kohta tulemuse avaliku kokkuvõtte vastavalt artiklile 110.

6. Kvalifitseerimisnimekirja võidakse kanda ja süsteemil põhinevaid individuaalseid lepinguid sõlmida mitmes järjestikuses etapis.

7. Kvalifitseerimisega või juba saadud kvalifikatsiooni ajakohastamise või säilitamisega seotud tasud on proportsionaalsed tekkinud kuludega.

II jaotis
Riigihangete strateegiline kavandamine ja läbiviimine

1. peatükk
Keskkonnahoidlikud riigihanked

Artikkel 50

Keskkonnahoidlikud riigihanked

1. Toodete, teenuste ja ehitustööde hankimisel võivad hankijad võtta arvesse keskkonna- ja kliimakaalutlusi, et vältida, vähendada või muul viisil leevendada kahjulikku keskkonna- ja kliimamõju või saavutada kogu nende olelusringi jooksul positiivne keskkonna- ja kliimamõju võrreldes alternatiivsete toodete, teenuste ja ehitustöödega, millel on sama esmane funktsioon (edaspidi „keskkonnahoidlikud hanked“).

2. Lõikes 1 osutatud keskkonnakaalutlused toetavad artiklis 5 osutatud keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamist, sealhulgas:

   (a) kliimamuutuste leevendamist, sealhulgas heitkoguste vähendamist;

   (b) vastupanuvõimet kliimamuutuste suhtes ja nendega kohanemist;

   (c) vee ja mereressursside kestlikku kasutamist ja kaitset;

   (d) üleminekut ringmajandusele, sealhulgas biomajanduse kaudu;

   (e) saaste vältimist ja tõrjet;

   (f) elurikkuse ja ökosüsteemide kaitset ja taastamist.

3. Hankijad võivad selliseid keskkonna- ja kliimakaalutlusi asjakohasel juhul arvesse võtta spetsifikatsioonides, pakkumuste hindamise kriteeriumides, lepingu täitmise klauslites või kvalifitseerimiskriteeriumides kooskõlas artiklis 4 sätestatud põhimõtetega ja juhul, kui need on seotud lepingu esemega vastavalt artiklile 90.

4. Käesoleva määruse kohaldamisel ei loeta riigihanget keskkonnahoidlikuks üksnes selliste üldiste minimaalsete keskkonnakohustuste täitmise alusel, mis on kehtestatud liidu või liikmesriigi õigusaktidega või II lisas loetletud rahvusvaheliste konventsioonidega.

Seevastu käsitatakse keskkonnahoidlike riigihangetena lõike 1 tähenduses riigihankeid, mis hõlmavad konkreetseid riigihangete keskkonnakriteeriume või -nõudeid, mis on sätestatud käesolevas määruses või muudes asjakohastes liidu õigusaktides.

Artikkel 51

Ringmajandus ja ressursitõhusus

Hankijad võivad selliste lepingute täitmiseks, mis kooskõlas kõrgetasemelise keskkonnakaitse eesmärgiga edendavad ringkasutust ja ressursitõhusust ehitustööde, toodete ja teenuste kogu olelusringi jooksul, kehtestada spetsifikatsioonid, kvalifitseerimiskriteeriumid, pakkumuste hindamise kriteeriumid või tingimused. Sellised nõuded või kriteeriumid võivad asjakohasel juhul olla seotud vastupidavuse, parandatavuse, täiendatavuse, korduskasutamise, taastamise, taastootmise, ringlussevõetud materjali, teisese toorme kasutamise, jäätmetekke vältimise, korduskasutamiseks ettevalmistamise või taastatud, taastoodetud või varem kasutatud toodete hankimisega. Uute toodete ostmise asemel võivad hankijad kaaluda ka ringmajanduse ärimudeleid, sealhulgas toote kui teenuse, liisimise, jagamise või rentimise lahendusi.

Artikkel 52

Energiatõhusus

1. Kaupade, teenuste ja ehitustööde ostmisel ostavad hankijad üksnes suure energiatõhususega tooteid, teenuseid ja ehitustöid, välja arvatud juhul, kui see ei ole tehniliselt teostatav. Sel eesmärgil:

(a) kui toode on hõlmatud määruse (EL) 2017/1369[0] või direktiivi 2010/30/EL[0] alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktiga või sellega seotud komisjoni rakendusaktiga, ostavad nad üksnes selliseid tooteid, mis vastavad määruse (EL) 2017/1369 artikli 7 lõikes 2 sätestatud kriteeriumile;

(b) kui toode, mis ei ole punktis a osutatud toode, on hõlmatud direktiivi 2009/125/EÜ[0] kohase rakendusmeetmega, ostavad nad üksnes selliseid tooteid,

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2017. aasta määrus (EL) 2017/1369, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1369/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/30/EL energiamõjuga toodete energia- ja muude ressursside tarbimise näitamise kohta märgistuses ja ühtses tootekirjelduses (uuesti sõnastatud) (ELT L 153, 18.6.2010, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/30/oj).

mis vastavad direktiivi 2009/125/EÜ kohase rakendusmeetmega ette nähtud energiatõhususe võrdlusalustele;

(c) nõuavad teenuste hankelepingute sõlmimiseks esitatavates pakkumiskutsetes, et teenuseosutaja kasutaks kõnealuse teenuse pakkumisel üksnes selliseid tooteid, mis vastavad punktidele a ja b. Sellist nõuet kohaldatakse ainult uutele toodetele, mille teenuseosutajad on ostnud osaliselt või täielikult kõnealuse teenuse osutamise eesmärgil;

(d) kui nad ostavad hooneid või sõlmivad nende kohta uusi rendilepinguid, tagavad nad, et sellised hooned vastavad vähemalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2021/2139[0] I lisa punktis 7.7 („Hoonete omandamine ja omandiõigus“) sätestatud tehnilistele sõelumiskriteeriumidele (kui need on olemas), mis käsitlevad olulist panust kliimamuutuste leevendamisse, välja arvatud juhul, kui ostu eesmärk on

i) põhjalik renoveerimine või lammutamine;

ii) hoone ametliku kaitse alla võtmine teatava keskkonna osana või hoone enda spetsiifilise arhitektuurilise või ajaloolise väärtuse tõttu.

Artikli 85 lõike 1 punkti d ei kohaldata esimese lõigu punktis d sätestatud kohustuste suhtes.

2. Kui ost on seotud toodete paketiga, mis on täielikult hõlmatud määruse (EL) 2017/1369 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktiga, võivad hankijad nõuda, et toodete paketi koguenergiatõhusus on prioriteetsem kui paketi üksikute toodete energiatõhusus, ostes toodete paketi, mis vastab kõrgeima kättesaadava energiatõhususe klassi kriteeriumile.

Artikkel 53

Toiduhanked

1. Artikli 50 lõikes 2 ja artikli 55 lõikes 2 sätestatud eesmärkide saavutamiseks võivad hankijad toidu hankimisel vajaduse korral arvesse võtta ka toidu kvaliteedi ja kestlikkusega seotud kaalutlusi spetsifikatsioonides, pakkumuste hindamise kriteeriumides või lepingu täitmise tingimustes, niivõrd kui need on seotud lepingu esemega.

2. Lõikes 1 osutatud toidupõhised kaalutlused võivad olla seotud eelkõige:

(a) toiduainete tarneahela nõuete ja tingimuste õigluse ja läbipaistvusega, eelkõige hangitava toidu tootmisega tegelevate põllumajandustootjate õiglase tasustamisega;

(b) toiduainete tarneahela korraldusega;

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks (uuesti sõnastatud) (ELT L 285, 31.10.2009, lk 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/125/oj).

[0]Komisjoni 4. juuni 2021. aasta delegeeritud määrus (EL) 2021/2139, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2020/852, kehtestades tehnilised sõelumiskriteeriumid, millega määratakse kindlaks, millistel tingimustel võib majandustegevust pidada kliimamuutuste leevendamisele või nendega kohanemisele suuresti kaasaaitavaks, ja mille alusel otsustatakse, ega see majandustegevus ei kahjusta oluliselt muid keskkonnaeesmärke (ELT L 442, 9.12.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2021/2139/oj).

(c) mahepõllumajanduslike tootmismeetodite, kvaliteedikavade, näiteks geograafiliste tähiste, ja muude tootmismeetodite nõuete või tingimustega;

(d) toidukriteeriumide osas toiteväärtusega ja toimega tervisele, värskuse ja hooajalisusega;

(e) nõuetega loomade heaolule.

Artikkel 54

Teatavate toodete keskkonnahoidlike riigihangete nõuded

1. Kui hankijad ostavad tooteid, tooteperesid või tehnoloogiaid, mille suhtes kohaldatakse VII lisas loetletud liidu õigusakte, nõuavad nad spetsifikatsioonides, pakkumuste hindamise kriteeriumides või lepingu täitmise tingimustes selliseid keskkonnaomadusi, mida nad peavad asjaomase hanke puhul asjakohaseks, ja peavad sealjuures silmas eesmärki tagada liidus keskkonnakaitse kõrge tase, vajadust minna kiiresti üle kliimaneutraalsele majandusele ning võrdse kohtlemise, mittediskrimineerimise ja proportsionaalsuse põhimõtteid. Neid keskkonnanäitajaid väljendatakse tulemuslikkuse klasside või tasemetena, piirmääradena, keskkonnaaspektidena või keskkonnahoidlikkuse nõuetena, mis on sätestatud VII lisas loetletud asjakohastes õigusaktides.

2. Kui erinevad keskkonnaomaduste nõuded tekitavad tõelise siseturu killustumise ohu või kui on vaja suurendada nõudlust VII lisas loetletud liidu õigusaktides osutatud toodete järele, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 141 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust, määrates kindlaks lõikes 1 osutatud keskkonnaomadused, mida hankijad spetsifikatsioonides, pakkumuste hindamise kriteeriumides või lepingute täitmise tingimustes nõuavad seoses toodete, tooteperede või tehnoloogiatega, mille suhtes kohaldatakse VII lisas loetletud liidu õigusakte.

   Esimese lõigu kohaste delegeeritud õigusaktide vastuvõtmisel kehtestab komisjon ranged nõuded, võttes arvesse:

   (a) hankelepingute maksumust ja mahtu, mis on sõlmitud kõnealuste toodete, tooteperede või tehnoloogiate kohta või nende teenuste või ehitustööde kohta, mis kasutavad neid tooteid, tooteperesid või tehnoloogiaid tegevuseks, mida käsitletakse lepingu esemena;

   (b) vajadust tagada piisav nõudlus keskkonnakestlikumate ja vähese CO_2 heitega toodete või tehnoloogiate järele;

   (c) hankijate majanduslikku võimalust osta keskkonnakestlikumaid tooteid või tehnoloogiaid ilma ebaproportsionaalsete kuludeta ning selliste toodete või tehnoloogiate kättesaadavust turul;

   (d) nõuete mõju konkurentsile.

3. Hankijad võivad otsustada mitte nõuda lõike 2 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides täpsustatud omadusi, kui

   (a) toodet või teenust saab tarnida ainult üks konkreetne ettevõtja ja kui puudub mõistlik alternatiiv või asendaja ning konkurentsi puudumine ei tulene riigihanke menetluse kriteeriumide kunstlikust kitsendamisest või

(b) delegeeritud õigusakti kohaldamine kohustaks hankijat hankima seadmeid, millega kaasnevad ebaproportsionaalsed kulud, või tooks käitamisel ja hooldamisel kaasa tehnilise ühildamatuse.

4. Kui võetakse vastu uued liidu õigusaktid, millega kehtestatakse keskkonnahoiu ja kliimaga seotud nõuded toodete või tehnoloogia turule laskmiseks liidus, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 141 vastu delegeeritud õigusakte VII lisa muutmiseks, ajakohastades selles lisas osutatud liidu õigusaktide loetelu.

2. peatükk
Sotsiaalselt vastutustundlikud riigihanked

Artikkel 55

Sotsiaalselt vastutustundlikud riigihanked

1. Hankijad võivad asjade, teenuste ja ehitustööde hankimisel arvesse võtta sotsiaalseid kaalutlusi, et asjade, teenuste ja ehitustööde olelusringi kestel saavutada positiivseid sotsiaalseid tulemusi või ennetada või leevendada kahjulikku sotsiaalset mõju (edaspidi „sotsiaalselt vastutustundlikud hanked“).

2. Lõikes 1 osutatud sotsiaalsete kaalutluste abil püütakse saavutada liidu sotsiaalseid eesmärke, eelkõige artiklis 5 osutatud eesmärke, mis võivad hõlmata järgmist:

(a) konkreetse hankelepingu täitmisega seotud puudega inimeste ja ebasoodsas olukorras olevate isikute sotsiaalne kaasamine ja tööturule integreerimine;

(b) kvaliteetsed töökohad, sealhulgas kollektiivläbirääkimiste rolli tunnustamise kaudu, riiklike süsteemide mitmekesisuse arvesse võtmise ja sotsiaalpartnerite autonoomia austamise kaudu ning asjaomast hankelepingut täitvate töötajate, eelkõige haavatavate töötajate töötingimuste parandamise kaudu;

(c) puudega inimeste ligipääsetavus ja universaaldisain, mis ületab käesoleva määruse artikli 56 õiguslikke nõudeid;

(d) konkreetset hankelepingut täitvate töötajate koolitamine, täiendusõpe ja ümberõpe;

(e) soolise võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise meetmed konkreetset hankelepingut täitvate töötajate jaoks;

(f) sotsiaalmajanduse ning vajaduse korral sotsiaaleluruumide ja taskukohaste eluasemete edendamine;

(g) tõhus inimõiguste kaitse konkreetse hankega seotud tarneahelates.

3. Hankijad võivad asjakohasel juhul selliseid sotsiaalseid kaalutlusi arvesse võtta, kohaldades spetsifikatsioonides esitatud kriteeriume või nõudeid, pakkumuste hindamise kriteeriume, lepingu täitmise tingimusi või, kui see on seotud lepingu esemega, kvalifitseerimiskriteeriume, tingimusel et need on artikli 90 kohaselt seotud lepingu esemega ning vastavad läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja proportsionaalsuse põhimõtetele.

4. Riigihanget ei loeta sotsiaalselt vastutustundlikuks üksnes seetõttu, et täidetakse kohaldatavaid töö- ja sotsiaalõigusest tulenevaid kohustusi, mis on kehtestatud liidu või liikmesriigi õigusega, kollektiivlepingutega või II lisas loetletud rahvusvaheliste sotsiaal- ja tööõiguskonventsioonidega.

Artikkel 56

Juurdepääs

1. Kõigi selliste kaupade, teenuste ja ehitustööde hangete puhul, mis on ette nähtud kasutamiseks füüsilistele isikutele, olenemata sellest, kas nendeks on üldsus või hankija töötajad, nõuavad hankijad, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, et need oleksid puudega inimestele ligipääsetavad, ning võtavad arvesse universaaldisainil põhinevat lähenemist. Selleks lisavad hankijad spetsifikatsioonidesse või lepingu täitmise tingimustesse asjakohased ligipääsetavusnõuded.

2. Hankijad kehtestavad direktiivi (EL) 2019/882 artiklis 2 osutatud toodetele ja teenustele puudega inimeste ligipääsetavuse või universaaldisainiga seotud spetsifikatsioonid, viidates kõnealuse direktiivi I lisale.

Artikkel 57

Reserveeritud hankelepingud

1. Hankijad võivad hankemenetluses, sealhulgas hankelepingute konkreetsete osade sõlmimise menetluses, osalemise reserveerida organisatsioonide jaoks, mille peamine eesmärk on puudega inimeste või ebasoodsas olukorras olevate isikute sotsiaalne ja kutsealane integreerimine, tingimusel et vähemalt 30 % nende organisatsioonide töötajatest või selliste programmidega hõivatud töötajatest on puudega või ebasoodsas olukorras olevad töötajad, sealhulgas näha selliste lepingute täitmine ette tööhõivet toetavate töölepingute või kaitstud töökohtade programmide raames, tingimusel et puudega või ebasoodsas olukorras olevate isikute töötajate õigusi kaitstakse.

2. Hankijad võivad reserveerida VI lisas loetletud CPV koodide alla kuuluvate sotsiaalhoolekandesüsteemi teenuste hankemenetlustes osalemise, sealhulgas nende hankelepingute konkreetsete osade sõlmimise menetluses osalemise, organisatsioonidele, mis vastavad kõigile järgmistele tingimustele:

   (a) organisatsioon on juriidiliselt tunnustatud mittetulunduslik organisatsioon selle liikmesriigi õiguse kohaselt, kus ta on asutatud;

   (b) organisatsiooni peamine eesmärk on osutada üldist huvi pakkuvat avalikku sotsiaalhoolekandeteenust;

   (c) organisatsiooni otsused ei põhine puhtalt ärilistel kaalutlustel ning lepingu täitmisel tekkiv võimalik ülejääk investeeritakse uuesti nende üldist huvi pakkuvate avalike sotsiaalteenuste osutamisse, mille jaoks organisatsioon on loodud.

Artikkel 58

Sotsiaal-, tervishoiu- ja haridusteenuste lepingud

1. Hankelepingute puhul, mille esemeks on mõni VI lisas loetletud teenustest, võivad hankijad sõlmida lepinguid kooskõlas liikmesriigi õiguses ettenähtud menetlustega, tingimusel et teenuste laadi tõttu peavad hankijad võtma arvesse kõnealuste teenuste eripära ning et järgitakse läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid ning lõikes 2 sätestatud kohustusi.

2. Käesoleva artikli lõike 1 kohaselt lepinguid sõlmiv hankija võtab spetsifikatsioonide, pakkumuste hindamise kriteeriumide või lepingu täitmise tingimuste asjakohaste nõuete kaudu arvesse vajadust tagada puudega inimestele kvaliteet, järjepidevus, ligipääsetavus ning teenuste taskukohasus, kättesaadavus ja terviklikkus ning kasutajate, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevate ja haavatavate isikute kaasamine ja võimestamine, et kaitsta nende konkreetseid isiklikke meditsiinilisi või sotsiaalseid vajadusi. Selliste lepingute sõlmimisel võtavad hankijad arvesse ka vajadust tagada puudega inimeste enesemääramisõigus, nagu on ette nähtud ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artiklis 19.

3. Kui hankija sõlmib käesoleva artikli kohase lepingu, avaldab ta hiljemalt 20 päeva pärast lepingu sõlmimist tulemuse avaliku kokkuvõtte käesoleva määruse artikli 110 lõike 4 kohaselt.

3. peatükk
Innovatiivse lahenduse riigihange

Artikkel 59

Innovatsioonieesmärgid riigihangetes

Hankijad võivad arvesse võtta innovatsioonieesmärke selliste asjade, ehitustööde või teenuste hankimisel, mis hõlmavad muu hulgas üht või mitut järgmistest eesmärkidest:

(a) edendada liidus teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste turuleviimist ning motiveerida innovatsiooni alal tegutsevate idu- ja kasvufirmasid ja VKEsid osalema riigihangetes, et toetada innovatsiooni ulatuslikumat kasutuselevõtmist ja innovatiivsete ettevõtete kasvu;

(b) hoogustada juhtivate turgude kasvu liidu strateegilistes sektorites, stimuleerides selliste innovatiivsete lahenduste väljatöötamist ja hankimist, mis aitavad kaasa keskkonnahoidlikkusele, sotsiaalsele kaasatusele ja kestlikkusele, tervisekaitsele, digipöördele ja tehnoloogia arengule, sealhulgas digisüsteemide ja avalike teenuste elementide koostalitlusvõimele ja avatud lähtekoodiga lahendustele;

(c) parandada olemasolevate või tavapäraste alternatiividega võrreldes hankija ostude kulutõhusust, nii et samal ajal lahenduste kvaliteet, kvantiteet või mõju jääb samaks või paraneb.

Artikkel 60

Innovatiivse lahenduse riigihange

1. Kui hanke eesmärk on innovatiivse lahenduse ostmine, liigitavad hankijad oma hanke avalikus kokkuvõttes innovatiivse lahenduse riigihankeks. Innovatiivsel lahendusel on üks või mitu uut omadust, mis pakuvad paremaid tulemusi või lisaväärtust võrreldes alternatiivsete lahendustega, mis on asjaomasel turul kaubanduslikult laialt kättesaadavad.

   Innovatiivse lahenduse uued omadused võivad hõlmata olemasolevate omaduste uusi või täiustatud kombinatsioone ning uusi või täiustatud viise olemasolevate omaduste kasutamiseks, näiteks nende kasutamine uues sektoris või kontekstis.

2. Igal juhul liigitavad hankijad oma hanke avalikus kokkuvõttes innovatiivse lahenduse riigihankeks mõlemal järgmisel juhul:

(a) leping sõlmitakse lahenduse jaoks, mis töötati edukalt välja artikli 45 kohases innovatsioonimenetluses;

(b) leping sõlmitakse artiklite 34 ja 35 kohase avatud hankemenetluse teel, kui hankija kavatseb lahenduse osta pärast artikli 6 punktis 13 määratletud kommertskasutusele eelnevat hanget.

Artikkel 61

Meetodid riigihangetes innovatsioonieesmärkide saavutamiseks

1. Innovatsioonieesmärkide saavutamiseks võib hankija hankemenetluse ette valmistada ja kavandada, kasutades üht või mitut järgmistest meetoditest:

(a) küsib, analüüsib ja rakendab nõuandeid, mille eesmärk on teha turu-uuringute käigus kindlaks innovatiivsete lahenduste kättesaadavus;

(b) kaalub avatud lähtekoodiga lahenduste või avatud lähtekoodiga elementidega lahenduste ostmist;

(c) kasutab üksnes funktsionaalsusnõudeid või kui see ei ole teostatav, lubab sõnaselgelt muid alternatiivseid lahendusi;

(d) piirdub kvalifitseerimiskriteeriumides sellega, mis on rangelt vajalik ja proportsionaalne hankelepingu riskide ja selle täitmiseks vajaliku suutlikkusega, ning kui see on asjakohane, ei kehtesta nõudeid käibele ja varasemale tulemuslikkusele;

(e) nõuab pakkumuste hindamise kvalitatiivse kriteeriumina asjade, ehitustööde või teenuste innovatiivsuse kontseptsiooni, sealhulgas selle kontseptsiooni teostatavust ja skaleeritavust või selle mõju hanke jaoks seatud rohelistele, sotsiaalsetele või digitaalsetele eesmärkidele;

(f) määrab innovatsiooni jaoks ühe või mitu konkreetset osa ning kui lahendus osutub edukaks, esitab selged, täpsed ja üheselt mõistetavad tingimused mis tahes täiendavate hangete jaoks, mis põhinevad selle osa kohta sõlmitud lepingul;

(g) ühendab ehitustööde hankelepingu eri etapid, nagu projekteerimine, ehitamine, käitamine ja hooldus, ühte koondlepingusse;

(h) koondab nõudluse innovatiivsete lahenduste järele ning võimaldab katsetamise ja valideerimise ülesanded hankijate vahel jagada;

(i) võimaldab hankemenetluses või lepingu täitmisel eksperimenteerimist, katsetamist, valideerimist, arendamist, täiustamist ja reinvesteerimist.

2. Lõikes 1 osutatud meetoditena võib olenevalt asjaomasest meetodist ja lahenduse liigist kasutada spetsifikatsioone, kvalifitseerimiskriteeriume, parima hinna ja kvaliteedi suhte meetodi kohaldamisel kvaliteedikaalutlusi või lepingute täitmise tingimusi.

Artikkel 62

Intellektuaalomandi õiguste spetsifikatsioon

1. Kõigi käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate menetluste puhul täpsustab hankija hanke üksikasjades nii hästi kui võimalik intellektuaalomandi õigused, mida ta peab hankelepingu täitmise seisukohast oluliseks.

2. Teave peab olema piisavalt selge ja täpne, et ettevõtjad saaksid hinnata oma sellega seotud kohustusi, määrata kindlaks antavate või üleantavate õiguste ulatus ja koostada vastavalt oma pakkumused.

3. Lepingu maksumuse hindamisel vastavalt artiklile 32 võetakse arvesse intellektuaalomandi õiguste jaotamise väärtust.

Artikkel 63

Litsentside andmine

1. Ettevõtja annab hankijale asjakohased ja piisavad lihtlitsentsid sellises ulatuses ja ajavahemikuks, mis on vajalik, et hankija saaks hankelepingu täitmisel osutatud teenust, üleantavat tulemust või lepingu muud väljundit kasutada, vastu võtta, käitada, säilitada või muul viisil sellest kasu saada.

   Esimeses lõigus osutatud litsentsid hõlmavad mõlemat järgmist õigust:

   (a) ettevõtjale kuuluvad või talle litsentsiga antud olemasolevad intellektuaalomandi õigused;

   (b) hankelepingu täitmisel tekkivad intellektuaalomandi õigused.

2. Lõike 1 kohased litsentsid võimaldavad hankijal kas otse või töövõtjate või tema nimel tegutsevate teenuseosutajate kaudu selliseid õigusi ja nendega seotud üleantavaid tulemusi kasutada, paljundada, täita, kuvada, kohandada, konfigureerida, integreerida, säilitada, parandada, toetada, ajakohastada ja muul viisil kasutada ulatuses, mis on vajalik selleks, et jätkata asjade, teenuste või ehitustööde kasutamist ettenähtud otstarbel ja tagada hankelepingu nõuetekohane täitmine.

Artikkel 64

Omandiõiguse üleandmise piirangud

1. Mis tahes olemasolev intellektuaalomand (sealhulgas tarkvarakomponendid, mudelid, meetodid, platvormid või süsteemid), mis kuulub ettevõtjale või tema kontrolli alla enne hanget või sellest sõltumatult, jääb ettevõtja omandisse ning selle suhtes ei kohaldata kohustust anda omandiõigus üle hankijale.

2. Erandina lõikest 1 võivad hankijad nõuda selliste olemasolevate intellektuaalomandi õiguste omandiõiguse üleandmist, mis on vajalikud lahenduste toimimiseks, käitamiseks ja hooldamiseks, eelkõige elutähtsa taristu puhul ja juhul, kui see sisaldub hanke üksikasjades proportsionaalsel, läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil ning konkurentsi moonutamata.

3. Hankelepingu täitmisel tekkivate intellektuaalomandi õiguste puhul määravad hankijad hanke üksikasjades kindlaks, kui see on asjakohane, nende õiguste jaotuse hankija ja ettevõtja vahel.

4. Erandina käesoleva artikli lõikest 3 säilitavad ettevõtjad intellektuaalomandi õigused hankelepingute puhul, mille suhtes kohaldatakse artiklite 41–45 kohast innovatsioonimenetlust, või mis tekivad innovatsioonimenetluse käigus või asjaomase hankelepingu täitmisel, välja arvatud juhul, kui seda õigustavad avaliku huviga seotud kaalukad põhjused, mis on hanke üksikasjades selgelt esitatud. Sellised avaliku huviga seotud kaalukad põhjused võivad muu hulgas olla seotud vajadusega vältida tehnoloogilist kinnistumist või kaitsta hankija, liikmesriigi või liidu julgeolekut või elutähtsaid avalikke teenuseid, eelkõige seoses elutähtsa taristuga.

Artikkel 65

Ehitusteabe modelleerimine

1. Selliste ehitustööde hankelepingute puhul, mille hinnanguline maksumus on vähemalt 25 000 000 eurot, nõuab hankija nende täitmisel ehitusteabe modelleerimist.

2. „Ehitusteabe modelleerimine“ – digitaalsete protsesside koostööpõhine metoodika, milles kasutatakse avatud ja koostalitlusvõimelisi vorminguid eesmärgiga luua, hallata ja jagada kogu lepingu kehtivusaja jooksul ehitustööde hankelepingu kohta struktureeritud andmeid.

3. Erandina lõikest 1 võivad hankijad:

   (a) nõuda ehitusteabe modelleerimise kasutamist ainult teatavatelt töövõtjatelt või teatavate osade puhul, kui sellised nõuded tekitaksid asjaomastele ettevõtjatele muidu ebaproportsionaalselt suure koormuse ning ehitusteabe modelleerimine kogu projekti ulatuses ei ole vajalik, või

   (b) mitte taotleda ehitusteabe modelleerimise kasutamist või taotleda selle kasutamist üksnes lahenduse teatavate osade puhul või teatavatelt töövõtjatelt, kui sellised nõuded kujutaksid endast muidu ohtu julgeolekule või avalikule turvalisusele.

4. Komisjonil on õigus käesoleva määruse muutmiseks võtta kooskõlas artikliga 141 vastu delegeeritud õigusakte, millega alandatakse lõikes 1 sätestatud piirmäära, kui see on põhjendatud ehitusteabe modelleerimise laialdasema kasutuselevõtuga turul.

4. peatükk
Julgeolek ja vastupanuvõime

Artikkel 66

Riigihangetega seotud julgeolekukaalutlused

1. Mis tahes riigihankemenetluse puhul, mille puhul on kindlaks tehtud, et see kujutab endast ohtu julgeolekule või avalikule turvalisusele või sisaldab seda, võtab hankija lisaks muude liidu õigusaktide alusel nõutavatele või kehtestatud meetmetele, kui see on asjakohane, hankemenetluse mis tahes etapis alates kavandamisest ja turu-uuringutest kuni lepingute sõlmimise ja täitmiseni asjakohaseid meetmeid, et tagada

liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeoleku ja avaliku turvalisuse huvide kaitse. Käesolev peatükk ei piira muude asjakohaste liidu õigusaktide nõuete kohaldamist.

2. Liidu või liikmesriigi julgeoleku ja avaliku turvalisusega seotud huvid, mis on konkreetse lepingu puhul asjakohased, võivad muu hulgas hõlmata järgmist:

(a) elutähtsa taristu, strateegilise kahesuguse kasutusega taristu, mille liikmesriigid on kindlaks määranud kooskõlas [sõjalise liikuvuse määruse artikliga 33], eelkõige sõjalise liikuvuse koridoris asuvate taristute kaitse, kriitilise tähtsusega tarneahelad, elutähtis tehnoloogia või elutähtsad teenused, vastupanuvõime füüsilistele, küber- või hübriidohtudele ning kõigi häirete, sealhulgas kolmandate riikide tarnijatest tuleneva kahjuliku strateegilise sõltuvuse tõttu tekkivate häirete ennetamine ja kaitse nende eest;

(b) spionaaži, sabotaaži või tehnoloogialekke vältimine;

(c) kriisiks valmisolek, sealhulgas talitluspidevus ja erandolukorra plaanimine looduskatastroofide või geopoliitilise ebastabiilsuse, pandeemiate või küberrünnete korral;

(d) muude kahjulike sekkumiste, sealhulgas kolmanda riigi ja kolmanda riigi kontrolli all olemise mõju ennetamine;

(e) süsteemide, võrkude ja töödeldavate andmete küberturvalisus;

(f) salastatud teabe, tundlike andmete, teadusuuringute või intellektuaalomandi kaitsmine loata juurdepääsu või edastamise eest;

(g) rahvatervis, sealhulgas kriisikindlate ja sõltumatute tervishoiuteenuste tagamine, või

(h) vastupanuvõime kliimaga seotud häiretele.

3. Hankelepingu puhul võivad julgeoleku ja avaliku turvalisusega seotud riskid tuleneda eelkõige järgmisest:

(a) lepingu ese, näiteks

i) lepingu rakendamisega seotud või selle rakendamiseks arendatavate varade tundlikkus;

ii) juurdepääs tundlikele andmetele ja nende töötlemine;

iii) kriitiline sõltuvus või oht kriitiliselt sõltuda piiratud arvust kolmandate riikide tarnijatest, kaupadest, teenustest või tehnoloogiatest;

iv) riskid, mis on seotud juurdepääsuga elutähtsale taristule, strateegilisele kahesuguse kasutusega taristule, mille liikmesriigid on kindlaks määranud kooskõlas [sõjalise liikuvuse määruse artikliga 33], teadusrajatistele, IT-süsteemidele või kriitilise tähtsusega materjalidele;

v) hangitavate tehnoloogiate, ehitustööde, kaupade või teenuste kahesugune kasutus;

vi) sellega seotud avalike huvide laad ning talitlushäire või puuduliku toimimise võimalikud tagajärjed, nagu avaliku turvalisuse, riikliku julgeoleku, majandusliku stabiilsuse, terviseohutuse või põhiõiguste kahjustamine;

(b) ettevõtjaid iseloomustavad tunnused, näiteks

i) omandi-, kontrolli- või rahastamisstruktuur, millega kaasneb lubamatu sekkumise või mõjutamise oht;

ii) varasemad andmed turvalisuse kohta, sealhulgas varasemad rikkumised, turvastandardite mittejärgimine või julgeolekukaalutlustel muudest hankemenetlustest kõrvalejätmine;

iii) suutlikkus täita juurdepääsuloa, töötajate julgeolekukontrolli või infoturbe suhtes kohaldatavaid nõudeid;

iv) kokkupuude kolmanda riigi õigusaktidega, mis võivad sundida avaldama tundlikku teavet või segada lepingu täitmist.

4. Hankija märgib hanke üksikasjades võimaluste piires selgelt ja piisavalt üksikasjalikult ära asjakohased meetmed, mis on proportsionaalsed lõikes 3 osutatud riskidega ja mittediskrimineerivad. Selliste meetmete rakendamiseks võib kasutada eelkõige järgmist:

(a) spetsifikatsioonid, näiteks kohustuslikud turvastandardid, sertifitseerimistõendid, töötajate kohustuslik julgeolekukontroll või juurdepääsuloa kehtestamine või riskijuhtimis- ja usaldusväärsusnõuded;

(b) pakkumuste hindamise kriteeriumid, nagu pakkujate turbehaldussüsteemide, turbenõuetele vastavuse standardite, intsidentidele reageerimise suutlikkuse ja tarneahela turvalisuse hindamine;

(c) lepingute täitmise tingimused, näiteks tarnijate turvajärelevalve võimaldamine auditite, kontrollide või dokumentide läbivaatamise kaudu ning parandusmeetmete rakendamine rikkumiste korral, sealhulgas sätted alltöövõtu, omandiõiguse muutumisest teatamise ning salastatud või tundliku teabe kaitse kohta;

(d) kvalifitseerimiskriteeriumid, kui need on põhjendatud, näiteks juurdepääsuloa omamine või muu pakkujatele esitatav nõue tõendada, et nad ei kujuta endast ohtu julgeolekule või avalikule turvalisusele vastavalt lõike 3 punktile b. See ei piira artikli 26 kohaldamist;

(e) erandina artikli 34 lõikest 2, pakkumuse esitamise ettepaneku tegemine artiklis 34 osutatud menetluses üksnes nendele ettevõtjatele, kes vastavad konkreetsetele objektiivsetele ja mittediskrimineerivatele julgeolekuga seotud nõuetele, tingimusel et hankija on kõnealuse hanke avalikku kokkuvõttesse märkinud nii kavatsuse seda teha kui ka julgeolekuga seotud nõuded, mida ta kohaldada kavatseb.

Hankija võib hanke üksikasjades ära märkida ka selle, milliseid turvameetmeid ta kavatseb rakendada, kui hankemenetluse käigus tekivad riskid julgeolekule või avalikule turvalisusele.

5. Hankija jätab igal hetkel menetluse käigus ettevõtja hankemenetlusest kõrvale, kui ettevõtja on määruse (EL) XXXX/XXX [CSA2 ettepanek] kohaselt määratletud suure riskiga tarnijana seoses IKT-komponentide tarnimisega või selliste komponentide tarnimisega, mis sisaldavad IKT-komponente, mida kasutatakse peamistes IKT-varades, mis on kindlaks määratud kõnealuse määruse artikli [...] kohaselt.

6. Kui on tõendeid, et meetmete erinevused mõjutavad siseturu toimimist, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 141 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, kehtestades kohustuslikud tehnilised spetsifikatsioonid,

kvalifitseerimiskriteeriumid, pakkumuste hindamise kriteeriumid või lepingu täitmise klauslid teatavate kaupade, teenuste või ehitustööde kategooriate jaoks, kui sellised elemendid käsitlevad kindlakstehtud konkreetset liidu huvi, mis on seotud julgeoleku ja avaliku turvalisusega.

Artikkel 67

Turvameetmed lepingu täitmise ajal

1. Ilma liikmesriikide lepinguõiguse kohaldamist piiramata võib hankija hankelepingu täielikult või osaliselt lõpetada, kui ta teeb kindlaks, et töövõtja ei ole kohaldanud meetmeid või täitnud kohustusi, mille eesmärk on vältida või vähendada julgeoleku või avaliku turvalisusega seotud riske või et julgeoleku või avaliku turvalisusega seotud risk on realiseerunud või tõenäoliselt realiseerub. Samadel tingimustel võib ta teatavad ettevõtjad lepingu täitmisest kõrvale jätta.

2. Käesoleva artikli kohane lõpetamine ja kõrvalejätmine on turvariskiga või avaliku turvalisuse riskiga proportsionaalne. Enne lepingu lõpetamist või ettevõtja kõrvalejätmist teeb hankija kirjaliku hindamise. Hankija võtab eelkõige arvesse järgmist:

   (a) julgeolekule või avalikule turvalisusele avalduva ohu suurus;

   (b) lõpetamise mõju avalike teenuste osutamisele;

   (c) alternatiivsed leevendusmeetmeid, nagu lepingu muutmine või tõhustatud järelevalve.

3. hankija teavitab töövõtjat kirjalikult oma kavatsusest leping lõpetada või töövõtja kõrvale jätta, välja arvatud juhul, kui see on põhjendatud kaasnevate suurte ohtudega, otsese ohu ilmnemisega või kui teavitamine võib riski suurendada, täpsustades järgmise:

   (a) lõpetamise või kõrvalejätmise põhjused;

   (b) asjaomast otsust toetavad faktid ja tõendid, välja arvatud salastatud teave;

   (c) kavandatav lõpetamise või kõrvalejätmise kuupäev.

4. Hankija määrab töövõtjale vähemalt kümnepäevase ajavahemiku, mille jooksul ta saab esitada märkusi lepingu lõpetamise või menetlusest kõrvalejätmise põhjuste kohta ja pakkuda välja parandusmeetmeid. Kui tegemist on hädaolukorraga, võib hankija seda ajavahemikku lühendada.

5. Töövõtja teeb hankijaga koostööd, et tagada hankelepinguga seotud andmete, dokumentide või varade turvalisus või üleandmine ning kriitilise tähtsusega teenuste järjepidevus kuni lepingu lõpetamise jõustumiseni.

Artikkel 68

Küberturvalisus

1. Kui digielemente sisaldavad tooted kuuluvad määruse (EL) 2024/2847 kohaldamisalasse, siis tagavad liikmesriigid, et hankemenetluses võetakse arvesse vastavust kõnealuse määruse I lisas esitatud olulistele küberturvalisuse nõuetele, sealhulgas tootja suutlikkus nõrkusi tulemuslikult käsitleda.

2. Käesoleva määrusega ei takistata liikmesriike kehtestamast digielemente sisaldavate toodete suhtes täiendavaid küberturvalisuse nõudeid nende toodete hankimiseks või kasutamiseks teatavatel eesmärkidel, sealhulgas juhul, kui neid tooteid hangitakse või kasutatakse riikliku julgeoleku või riigikaitse eesmärgil, tingimusel et need nõuded on kooskõlas liikmesriikide kohustustega, mis on sätestatud liidu õiguses, ning asjaomaste eesmärkide saavutamiseks vajalikud ja proportsionaalsed.

3. Ilma et see piiraks lõike 1 ja direktiivi (EL) 2022/2555[0] kohaldamist, võib hankija vajaduse korral hanke üksikasjades kindlaks määrata hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste küberturvalisuse nõuded. Selleks võivad need sisaldada tehnilisi spetsifikatsioone, kvalifitseerimiskriteeriume, pakkumuste hindamise kriteeriume või lepingute täitmise tingimusi. Sellised nõuded peavad olema seotud lepingu esemega ning vastama läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja proportsionaalsuse põhimõtetele.

Artikkel 69

Elutähtsa teenuse osutajate või elutähtsate taristute vastupanuvõime ja varustuskindlus

1. Kui hankelepingut hakkab täitma hankija, kelle pädev liikmesriik on määratlenud kui elutähtsa teenuse osutaja kooskõlas direktiivi (EL) 2022/2557[0] artikliga 6, lisab hankija asjakohasel juhul hanke üksikasjadesse nõuded, mis on seotud hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste varustuskindluse, majandusliku, füüsilise ja geopoliitilise vastupanuvõime ning tarneahelate läbipaistvuse ja kestlikkusega. Kui see on asjakohane, põhinevad sellised nõuded riskidel, mis on kindlaks tehtud direktiivi (EL) 2022/2557 artikli 12 kohase kohustusliku riskianalüüsi kaudu.

2. Lõikes 1 osutatud nõuded võib sätestada spetsifikatsioonides, kvalifitseerimiskriteeriumides, pakkumuste hindamise kriteeriumides või lepingute täitmise tingimustes, need peavad olema seotud lepingu esemega ning vastama läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja proportsionaalsuse põhimõtetele.

3. Hankijad võivad muu hulgas nõuda, et pakkumus sisaldaks ühte või mitut järgmist elementi või et see oleks lepinguga ette nähtud:

   (a) tarneahela mitmekesistamine, sealhulgas mitme allikaga lähenemisviisi kasutamine, tootmise geograafiline mitmekesistamine või ühest kolmandast riigist või ühest kolmanda riigi ettevõtjast sõltumise piiramine;

   (b) varustuskindlus ja jätkuvus, sealhulgas:

   i) tõend või dokument, mis tõendab, et pakkuja tarneahela korraldus ja asukoht võimaldavad tal täita hankedokumentides sätestatud tarnekindluse nõudeid;

   ii) kohustus tagada, et võimalikud tarneahela muudatused lepingu täitmise ajal ei mõjuta negatiivselt kõnealuste nõuete täitmist;

---

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv) (ELT L 333, 27.12.2022, lk 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2557, mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2008/114/EÜ (ELT L 333, 27.12.2022, lk 164, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj).

iii) varude loomise kohustus liidus;

iv) talitluspidevuse ja suurõnnetusest taastumise kavad;

v) pakkuja kohustus pakkuda vastavalt kokkulepitavatele tingimustele konkreetseid vahendeid, mis on vajalikud varuosade, komponentide, koostude, tarkvarauuenduste või katseseadmete tootmise või tarnimise jätkamiseks, juhul kui ta ei suuda enam ise tarnet tagada;

(c) kriisiks valmisolek ja suutlikkus tulla toime hüppeliselt kasvava koormusega, sealhulgas:

i) pakkuja kinnitus selle kohta, et ta on valmis looma ja/või säilitama mahtu, ja sealhulgas suudab mahtu suurendada, et täita hankija lisavajadusi kriisioludes vastavalt kokkulepitavatele tingimustele;

ii) kriisiks valmisoleku kavad, juhtkonna ja võtmetähtsusega töötajate kohustuslik koolitamine ning hankija teavitamine intsidentidest;

(d) tarneahela läbipaistvus ja jälgitavus, kui see on proportsionaalne lepingu tähtsuse ja kaasnevate ohtudega, sealhulgas tarneahela juhtimise kvaliteet ja pakkujate esitatud erandolukorra plaanid;

(e) teenuseosutajate kohustus teavitada kõiki asjaomaseid hankijaid enne vastukäivate tellimuste vastuvõtmist, et võib esineda suutlikkuse või teenuste topeltbroneering;

(f) paindliku osalemise klausel, mis võimaldab teistel hankijatel ühineda lepinguosalistena ilma lepingu sisu või kvantitatiivset ulatust muutmata.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 141 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse kohustuslikud spetsifikatsioonid, kvalifitseerimiskriteeriumid, pakkumuste hindamise kriteeriumid või tingimused lepingute täitmiseks, mis on seotud vastupanuvõime, varustuskindluse ja tarneahela läbipaistvusega, teatavate ehitustööde, asjade või teenuste kategooriate puhul, mille puhul on kindlaks tehtud kriitiline sõltuvus, süsteemne risk või elutähtsa taristu mõõde.

5. Käesolev artikkel ei piira asjakohaste liidu õigusaktide kohaste varustuskindluse nõuete, eelkõige määruse (EL) 2019/1242[0] ja määruse (EL) 2024/1735 nõuete kohaldamist.

5. peatükk
ELi eelistamine

Artikkel 70

Hõlmatud ettevõtjad, kaubad, teenused või ehitustööd

1. Ettevõtjat peetakse käesoleva määruse kohaldamisel „hõlmatuks“, kui ta on artikli 74 lõike 1 kohaselt pärit:

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1242, millega kehtestatakse uute raskeveokite CO_2-heite normid ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 595/2009 ja (EL) 2018/956 ning nõukogu direktiivi 96/53/EÜ (ELT L 198, 25.7.2019, lk 202, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1242/oj).

(a) WTO riigihankelepingu osaliseks olevast kolmandast riigist, tingimusel et asjaomane hange kuulub kõnealusest lepingust tulenevate liidu kohustuste kohaldamisalasse, võttes arvesse kohaldatavaid lisasid;

(b) kolmandast riigist, kes on sõlminud liiduga kahe- või mitmepoolse kaubanduslepingu, kõnealuses lepingus sätestatud tingimustel ja tingimusel, et hankeleping kuulub kõnealuses lepingus sätestatud liidu riigihankealaste kohustuste kohaldamisalasse;

(c) kolmandast riigist, kes on liiduga sõlminud tolliliidu loomise lepingu, selles lepingus sätestatud tingimustel ja tingimusel, et hankeleping kuulub kõnealuses lepingus sätestatud liidu riigihankealaste kohustuste kohaldamisalasse.

2. Kaupu, teenuseid või töid peetakse käesoleva määruse kohaldamisel „hõlmatuks“, kui need on artikli 74 lõigete 2, 3 ja 4 kohaselt pärit:

(a) WTO riigihankelepingu osaliseks olevast kolmandast riigist, tingimusel et asjaomane hange kuulub kõnealusest lepingust tulenevate liidu kohustuste kohaldamisalasse, võttes arvesse kohaldatavaid lisasid;

(b) kolmandast riigist, kes on sõlminud liiduga kahe- või mitmepoolse kaubanduslepingu, kõnealuses lepingus sätestatud tingimustel ja tingimusel, et hankeleping kuulub kõnealuses lepingus sätestatud liidu riigihankealaste kohustuste kohaldamisalasse;

(c) kolmandast riigist, kes on liiduga sõlminud tolliliidu loomise lepingu, selles lepingus sätestatud tingimustel ja tingimusel, et hankeleping kuulub kõnealuses lepingus sätestatud liidu riigihankealaste kohustuste kohaldamisalasse.

Artikkel 71

Kolmanda riigi hõlmatud ettevõtjate, kaupade, teenuste või ehitustööde hõlmatuse ulatuse kindlaksmääramine

1. Komisjon loob ja teeb üldsusele tasuta kättesaadavaks veebipõhise vahendi, milles näidatakse tervikliku ja ajakohasena ära liidu riigihankealased kohustused, mis sisalduvad artiklis 70 osutatud rahvusvahelistes lepingutes.

2. Hankijad määravad konkreetse hankemenetluse jaoks kindlaks, millised ettevõtjad, kaubad, teenused ja ehitustööd on kooskõlas artikliga 70 hõlmatud, lähtudes kohaldatavatest rahvusvahelistest lepingutest, mida lõikes 1 osutatud veebipõhine vahend annab tulemuseks, kui sisestatakse parameetrid, mis on muu hulgas asjaomane hankija, lepingu ese ja lepingu hinnanguline maksumus võrreldes kohaldatavate piirmääradega.

3. Komisjon hoiab veebipõhise vahendi ajakohasena, et see kajastaks täielikult ja igal ajal liidu kohustusi riigihangete valdkonnas, sealhulgas:

(a) liidu õigusaktid, eelkõige komisjoni otsused jätta kolmanda riigi ettevõtjad, kaubad, teenused või ehitustööd kooskõlas kohaldatavate ELi õigusaktidega liidu riigihankemenetlustest täielikult või osaliselt kõrvale;

(b) liidu meetmed seoses hõlmatud ettevõtjate, kaupade, teenuste või ehitustöödega kooskõlas artikliga 72;

(c) liidu meetmed hõlmamata ettevõtjate, kaupade, teenuste või ehitustööde suhtes kooskõlas artikliga 75.

Artikkel 72

Piirangud hõlmatud ettevõtjatele, kaupadele, teenustele või ehitustöödele

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 141 vastu delegeeritud õigusakte artikli 70 muutmiseks, sätestades, et teatavate kolmandate riikide hõlmatud ettevõtjaid ja/või teatavatest kolmandatest riikidest pärit kõiki või teatavaid hõlmatud kaupu, teenuseid või töid ei käsitata hõlmatuna, kui:

   (a) komisjon on turulepääsu faktilise analüüsi põhjal kindlaks teinud, et nende päritoluriik ei ole taganud liidu ettevõtjate, kaupade, teenuste või ehitustöödega seotud võrdset kohtlemist, mis on vastuolus liiduga sõlmitud rahvusvahelises lepingus sätestatud riigihankealaste kohustustega;

   (b) selline kõrvalejätmine on põhjendatud, et vältida sõltuvust või muid arengusuundumusi, mis võivad ohustada asjaomaste kaupade või teenuste tarnekindlust liidus või

   (c) selline piirang on õigustatud kohaldatavast lepingust tuleneva mis tahes muu erandi alusel, eelkõige seoses majandusjulgeoleku huvide kaitsega.

2. Liikmesriigid ja huvitatud isikud võivad komisjonile igal ajal esitada teavet ühe lõikes 1 osutatud olukorra olemasolu kohta.

Artikkel 73

ELi eelistamise nõuded

1. Hankijad võivad:

   (a) piirata osalemist üksnes liidust pärit ja hõlmatud ettevõtjate ja alltöövõtjatega; ettevõtjate rühmade või mis tahes muus vormis ühiselt osalevate ettevõtjate puhul piirata osalemist rühmadega, mille kõik liikmed on liidust pärit või hõlmatud ettevõtjad, või rühmadega, mille enamik, kuid mitte kõik liikmed on liidust pärit või hõlmatud ettevõtjad;

   (b) lükata pakkumus menetluse käigus tagasi, kui seda ei ole esitanud punktis a osutatud liidust pärit või hõlmatud ettevõtjad või ettevõtjate rühmad, sealhulgas nende alltöövõtjad.

2. Hankijad võivad teha ühte või mitut järgmistest toimingutest:

   (a) nõuda, et pakutavad kaubad, teenused ja ehitustööd oleksid täielikult või teataval määral liidust pärit kaubad, teenused ja ehitustööd või hõlmatud kaubad, teenused ja ehitustööd, või nõuda seda konkreetsete komponentide puhul, mis osalevad hangitavate kaupade, teenuste või ehitustöödega konkurentsisuhtes;

   (b) lepingu sõlmimise etapis üksnes pakkumuste hindamiseks ja järjestamiseks, ilma et see mõjutaks lepingu alusel makstavat hinda, vähendada pakkumuse maksumust teatava protsendi võrra või anda täiendavaid hindamispunkte, kui:

      i) pakkumuse esitavad üksnes liidust pärit või hõlmatud ettevõtjad ja alltöövõtjad; ettevõtjate rühmade või mis tahes muus vormis ühiselt osalevate ettevõtjate puhul rühmad, mille kõik liikmed on liidust pärit või hõlmatud ettevõtjad, või rühmad, mille enamik, kuid mitte kõik liikmed on liidust pärit või hõlmatud ettevõtjad, või

ii) pakkumus sisaldab teiste esitatud pakkumustega võrreldes rohkem liidust pärit või hõlmatud kaupu, teenuseid või töid;

(c) lükata pakkumus tagasi, kui selles sisalduvate liidust pärit või hõlmatud kaupade, teenuste või ehitustööde maksumus on alla 50 % pakkumuse hinnangulisest kogumaksumusest.

3. Lõikes 2 osutatud meetmeid võib kohaldada üksnes juhul, kui hankija on need selgelt märkinud hanke avalikku kokkuvõttesse. Hanke avalikus kokkuvõttes täpsustatakse kaubad, teenused või ehitustööd, mis peavad olema liidust või hõlmatud päritoluriikidest, samuti vähendamisprotsent või hindamispunktid koos vastava väärtusega, mille põhjal hankija hindab ja järjestab pakkumusi lepingu sõlmimise etapis.

4. Hankija teavitab artikli 138 kohaselt määratud riiklikku koordineerivat asutust kõigist märkidest, mis viitavad, et käesoleva artikli kohaselt võetud meetmetest hoitakse kõrvale. Riiklik koordineeriv asutus teavitab komisjoni kõigist süsteemsetest puudustest, mis on nende teadete põhjal kindlaks tehtud.

Artikkel 74

Päritolu

1. Ettevõtjate või alltöövõtjate päritoluriik määratakse kindlaks vastavalt määruse (EL) 2022/1031[0] artikli 3 lõikele 1.

2. Kauba päritolu määratakse kindlaks vastavalt määruse (EL) nr 952/2013[0] II jaotise 2. peatüki 1. jaole.

3. Teenuste päritolu määratakse kindlaks teenust osutava ettevõtja või alltöövõtja päritoluriigi alusel.

4. Ehitustööde üldine päritolu määratakse kindlaks neid pakkuva ettevõtja või alltöövõtja päritoluriigi alusel. ELi eelistamise nõuete puhul võib hankija ehitustööde osana kasutatavate kaupade päritolu lõike 2 kohaselt eraldi kindlaks määrata.

Artikkel 75

Liidu piirangud kolmandatest riikidest hõlmamata ettevõtjatele, kaupadele, teenustele ja ehitustöödele

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 141 vastu delegeeritud õigusakte artikli 73 muutmiseks, et nõuda hankijatelt ükskõik missuguse artiklis 73 sätestatud ELi eelistamise nõude kohaldamist artikli 70 kohaselt hõlmamata ettevõtjate, alltöövõtjate, kaupade, teenuste ja ehitustööde suhtes, kui see on liidu huvides.

---

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuni 2022. aasta määrus (EL) 2022/1031 kolmandate riikide ettevõtjate, kaupade ja teenuste juurdepääsu kohta liidu riigihanke- ja kontsessiooniturgudele ning selliste menetluste kohta, millega toetatakse läbirääkimisi liidu ettevõtjate, kaupade ja teenuste juurdepääsu üle kolmandate riikide riigihanke- ja kontsessiooniturgudele (rahvusvaheliste hangete instrument) (ELT L 173, 30.6.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1031/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (uuesti sõnastatud) (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj).

Artikkel 76

Erandid

Hankijad võivad otsustada mitte kohaldada ELi eelistamise nõudeid, sealhulgas artikli 75 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides sätestatud nõudeid, kui

(a) kõnealuseid lepinguid reguleerib artikkel 48;

(b) vajalikke tooteid või teenuseid ei saa tarnida liidust pärit või hõlmatud ettevõtja ning puudub mõistlik alternatiiv või asendaja;

(c) ühtegi sobivat pakkumust ega osalemistaotlust ei ole esitatud, sealhulgas vastuseks sama hankija algatatud sarnasele riigihankemenetlusele kahe aasta jooksul enne kavandatava uue hankemenetluse algatamist, või

(d) selliste ELi eelistamise nõuete kohaldamine tähendaks, et hankija peaks hankima kaupu, teenuseid või töid ebaproportsionaalselt suure kuluga.

Artikkel 77

ELi eelistamine liidu valdkondlikes õigusaktides

Kui liidu õigusaktid sisaldavad sätteid, millega piiratakse riigihankemenetlustes osalemist või kehtestatakse selles osalemise tingimused või antakse eelis sõltuvalt ettevõtjate, kaupade, teenuste või ehitustööde päritolust, kohaldatakse käesoleva peatükiga ettenähtud norme, kui asjaomastes liidu õigusaktides ei ole sätestatud teisiti.

III jaotis
Horisontaalsed sätted

1. peatükk
Väljajäetud lepingud ja segalepingud

Artikkel 78

Kaitse- ja julgeolekulepingud

1. Käesolevat määrust ei kohaldata hankelepingute suhtes, mille ese kuulub direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisalasse, sealhulgas lepingute suhtes, mille maksumus jääb allapoole kõnealuse direktiivi artiklis 8 sätestatud piirmäära, ega lepingute suhtes, mille suhtes kõnealust direktiivi vastavalt selle artiklile 12 või 13 ei kohaldata.

2. Käesolevat määrust ei kohaldata hankelepingute suhtes, mille suhtes ei kohaldata lõike 1 kohast erandit, kui liikmesriigi oluliste julgeolekuhuvide kaitset ei ole võimalik tagada vähem sekkuvate meetmetega, eelkõige käesoleva osa II jaotise 4. peatükis ettenähtud meetmetega või nõuetega, mille eesmärk on kaitsta selle teabe konfidentsiaalset laadi, mille hankija teeb käesolevas määruses sätestatud hankemenetluse käigus kättesaadavaks.

3. Lisaks ei kohaldata käesolevat määrust kooskõlas aluslepingu artikli 346 lõike 1 punktiga a hankelepingute suhtes, mille suhtes ei ole juba tehtud erandit käesoleva

artikli lõike 1 kohaselt, kui käesoleva määruse kohaldamine kohustaks liikmesriiki andma teavet, mille avalikustamist ta peab oma oluliste julgeolekuhuvide vastaseks.

4. Kui hankelepingu hange ja täitmine on kuulutatud salajaseks või sellega peavad kaasnema spetsiaalsed julgeolekumeetmed kooskõlas liikmesriigis kehtivate õigus- ja haldusnormidega, siis käesolevat määrust ei kohaldata, tingimusel et liikmesriik on kindlaks teinud, et asjaomaseid olulisi julgeolekuhuve ei ole võimalik tagada vähem sekkuvate meetmetega, näiteks lõikes 2 osutatud meetmetega.

Artikkel 79

Väljajäetud teadus- ja arendustegevuse hanked

Käesolevat määrust ei kohaldata hankelepingute suhtes, mis hõlmavad üksnes artikli 6 punktis 16 määratletud teadus- ja arendusteenuseid.

Esimest lauset ei kohaldata hankelepingute suhtes, mis sisaldavad lisaks artikli 6 punktis 16 määratletud teadus- ja arendusteenustele muid käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvaid elemente, eelkõige juhul, kui katsetamine ja valideerimine on käesoleva osa I jaotise 4. peatüki kohase innovatsioonimenetluse osa või kui teadus- ja arendustegevus on integreeritud innovatsioonimeetodina riigihangetesse, mis kuuluvad artikli 61 kohaselt käesoleva määruse kohaldamisalasse.

Artikkel 80

Kontrollitavate juriidiliste isikutega sõlmitud hankelepingud

1. Käesolevat määrust ei kohaldata hankelepingute suhtes, mille hankijad sõlmivad era- või avalik-õigusliku juriidilise isikuga, kui lepingu sõlmimise ajal on täidetud järgmised tingimused:

   (a) hankija teostab asjaomase juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida ta teostab oma osakondade üle, mis tähendab, et ta avaldab otsustavat mõju nii kontrollitava juriidilise isiku strateegilistele eesmärkidele kui ka olulistele otsustele; sellist kontrolli võib teostada ka muu juriidiline isik, keda ennast kontrollib samal viisil hankija;

   (b) üle 80 % kontrollitava juriidilise isiku tegevusest on selliste ülesannete täitmine, mille talle on andnud kontrolliv hankija või muu juriidiline isik, kes on sama hankija kontrolli all, ja

   (c) kontrollitaval juriidilisel isikul puudub otsene erakapitali osalus, välja arvatud kontrolliõiguseta ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavate liikmesriigi õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata kontrollitavale juriidilisele isikule otsustavat mõju.

2. Lõiget 1 kohaldatakse ka juhul, kui kontrollitav juriidiline isik, kes on hankija, sõlmib lepingu teda kontrolliva hankijaga või muu sama hankija kontrollitava juriidilise isikuga, tingimusel et sellel juriidilisel isikul, kellega sõlmitakse hankeleping, puudub otsene erakapitali osalus.

3. Käesolevat määrust ei kohaldata, kui hankija, kes ei kontrolli era- või avalik-õiguslikku juriidilist isikut lõike 1 tähenduses, sõlmib selle juriidilise isikuga hankelepingu, kui lepingu sõlmimise ajal on täidetud järgmised tingimused:

(a) hankija teostab koos teiste hankijatega selle juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida nad teostavad oma osakondade üle, st:

i) kontrollitava juriidilise isiku otsuseid tegevad organid koosnevad kõigi osalevate hankijate esindajatest, kusjuures üksikud esindajad võivad esindada mitut või kõiki osalevaid hankijaid;

ii) need hankijad saavad ühiselt avaldada otsustavat mõju kontrollitava juriidilise isiku strateegilistele eesmärkidele ja olulistele otsustele;

iii) kontrollitav juriidiline isik ei lähtu huvidest, mis on vastuolus kontrollivate hankijate huvidega;

(b) üle 80 % asjaomase juriidilise isiku tegevusest on selliste ülesannete täitmine, mille talle on andnud kontrolli teostavad hankijad või muud juriidilised isikud, kelle üle teostavad kontrolli samad hankijad, ja

(c) kontrollitaval juriidilisel isikul puudub otsene erakapitali osalus, välja arvatud kontrolliõiguseta ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavate liikmesriigi õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata kontrollitavale juriidilisele isikule otsustavat mõju.

4. Lõike 1 esimese lõigu punktis b ja lõike 3 esimese lõigu punktis b osutatud tegevuste protsendimäära kindlakstegemisel võetakse arvesse lepingu sõlmimisele eelnenud kolme aasta keskmist kogukäivet või, kui käive ei kajasta asjakohaselt läbiviidud tegevuste mahtu, muud nende tegevuste objektiivset ja kontrollitavat kvantitatiivset näitajat, nagu kantud kulud või saadud kogutulu.

Kui asjaomase juriidilise isiku või hankija loomise või tegevuse alustamise aja või tegevuse ümberkorraldamise tõttu ei ole viimase kolme aasta käive või alternatiivsed tegevuspõhised näitajad, näiteks kulud, kättesaadavad või ei ole enam asjakohased, piisab sellest, kui eelkõige majandustegevuse prognooside abil näidatakse, et tegevuse mõõtmine on usaldusväärne.

5. Liikmesriigid võivad käesoleva artikli alusel välja jäetud lepingute suhtes säilitada või vastu võtta rangemad riiklikud sätted.

6. Käesolevas artiklis sätestatud erandeid ei kohaldata, kui hankelepingu kohta sõlmitakse tervikuna alltöövõtulepingud ilma hankemenetlust korraldamata.

Artikkel 81

Koostöö avalikus sektoris

1. Käesolevat määrust ei kohaldata lepingute suhtes, mis on sõlmitud üksnes kahe või enama avaliku sektori hankija vahel, sealhulgas juhul, kui nad tegutsevad artiklite 12–18 kohaselt, tingimusel et lepingu sõlmimise ajal:

(a) kehtestatakse kõnealuse lepinguga osalevate avaliku sektori hankijate vaheline koostöösuhe või rakendatakse koostööd selle tagamiseks, et avaliku sektori hankijad osutavad oma ülesandeks olevaid avalikke teenuseid ühiste eesmärkide saavutamiseks;

(b) juhindutakse sellise koostöö tegemisel üksnes avaliku huviga seotud kaalutlustest;

(c) toimub avatud turul alla 20 % tegevusest, mis seondub osalevate avaliku sektori hankijate sellise koostööga.

2. Lõike 1 punkti a kohane koostöösuhe võib hõlmata igat liiki tegevust mis tahes õiguslikus vormis või ajutise struktuuri või lepingu alusel, kuid nõuab, et kõik osapooled teeksid koostööd ja annaksid tegeliku panuse, mis võib olla identne või täiendav või suuruse või laadi poolest erinev, kuid ei piirdu kulude jagamisega.

3. Käesoleva artikli lõike 1 punktis c osutatud tegevuste protsendimäära kindlakstegemisel kohaldatakse artikli 80 lõiget 4.

4. Käesolevas artiklis sätestatud erandeid ei kohaldata, kui sõlmitaval lepingul põhinevate lahenduste kohta sõlmitakse tervikuna alltöövõtulepingud ilma hankemenetlust korraldamata.

Artikkel 82

Kohalik ja piirkondlik halduskoostöö

1. Käesolevat määrust ei kohaldata, kui piirkondlikud või kohalikud omavalitsused usaldavad üksteisele neile pandud ülesannete täitmise või kasutavad selleks üksteise omavahendeid, sealhulgas üksnes tasu eest, tingimusel et nad täidavad neid ülesandeid omavahenditest. Käesoleva artikli kohaldamisel ei hõlma omavahendid veel soetamata kaupu ega teenuseid, mida pakuvad mõnele osalevale kohalikule või piirkondlikule omavalitsusele artikli 80 lõigete 1, 2 ja 3 kohaselt volitatud ettevõtjad või juriidilised isikud.

2. Käesoleva artikli kohaldamisel hõlmab mõiste „piirkondlikud omavalitsused“ asutusi, mille mittetäielik loetelu on esitatud määruses (EÜ) nr 1059/2003[0] osutatud NUTS 1 ja NUTS 2 tasandil, ning mõiste „kohalikud omavalitsused“ hõlmab kõiki NUTS 3 alla kuuluvate haldusüksuste ametiasutusi ja väiksemate haldusüksuste ametiasutusi, nagu on osutatud kõnealuses määruses.

Artikkel 83

Sidusettevõtjatega sõlmitud hankelepingud

1. Käesolevat määrust ei kohaldata, kui võrgustikusektori hankijad sõlmivad hankelepingu ühel järgmistest viisidest:

(a) mille võrgustikusektori hankija sõlmib sidusettevõtjaga;

(b) mille sõlmib ühisettevõte, mille mitu võrgustikusektori hankijat on loonud üksnes artiklites 12–18 kirjeldatud tegevuseks, ettevõtjaga, mis on ühe kõnealuse võrgustikusektori hankija sidusettevõtja.

2. Lõiget 1 kohaldatakse tingimusel, et vähemalt 80 % selle sidusettevõtja eelneva kolme aasta keskmisest kogukäibest on saadud teenuste osutamisest, asjade tarnimisest või ehitustööde tegemisest võrgustikusektori hankijale või teistele temaga seotud ettevõtjatele. Kui sidusettevõtja loomise või tegevuse alustamise aja tõttu puudub

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1059/2003, millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus (NUTS) (ELT L 154, 21.6.2003, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1059/oj).

eelneva kolme aasta käive, piisab sellest, kui ettevõtja tõendab, eelkõige majandustegevuse prognooside abil, et käive on usaldusväärne.

Kui mitu võrgustikusektori hankijaga seotud sidusettevõtjat, kes moodustavad koos ettevõtjate rühma, osutavad ühesuguseid või sarnaseid teenuseid, tarnivad ühesuguseid või sarnaseid asju või teevad ühesuguseid või sarnaseid töid, siis arvutatakse nimetatud protsendimäärad kogukäibe põhjal, mis kõnealused sidusettevõtjad on teenuste osutamisest, asjade tarnimisest või tööde tegemisest saanud.

3. Käesolevas artiklis tähendab „sidusettevõtja“ mis tahes ettevõtjat, kes vastab ühele järgmistest nõuetest:

(a) tema raamatupidamise aastaaruanded on konsolideeritud võrgustikusektori hankija aastaaruannetega vastavalt direktiivis 2013/34/EL[0] sätestatud nõuetele;

(b) ettevõtjate puhul, kelle suhtes ei kohaldata direktiivi 2013/34/EL, ühele järgmistest tingimustest vastav ettevõtja:

i) võrgustikusektori hankijal on tema üle otsene või kaudne valitsev mõju;

ii) tal on valitsev mõju võrgustikusektori hankija üle;

iii) tema ja võrgustikusektori hankija üle on teisel ettevõtjal valitsev mõju tulenevalt omandiõigusest, rahalisest osalusest või ettevõtjat reguleerivatest õigusnormidest.

4. Käesoleva artikli kohaldamisel on mõistel „valitsev mõju“ sama tähendus kui artikli 8 lõikes 2.

Komisjon võib nõuda tõendusmaterjali, mis näitab, et suhe võrgustikusektori hankija ja selle ettevõtja vahel, kellega leping sõlmitakse, vastab lõigetes 1, 2 ja 3 sätestatud nõuetele.

Artikkel 84

Ühisettevõttega sõlmitud hankelepingud

1. Käesolevat määrust ei kohaldata hankelepingute suhtes, mille on sõlminud:

(a) ühisettevõte, mille mitu võrgustikusektori hankijat on loonud üksnes artiklites 12–18 kirjeldatud tegevuseks, ühega neist võrgustikusektori hankijatest, tingimusel et ühisettevõte on loodud kõnealuse tegevuse teostamiseks vähemalt kolme aasta jooksul ja et ühisettevõtte asutamisdokumendis on sätestatud, et sinna kuuluvad võrgustikusektori hankijad osalevad selles vähemalt sama ajavahemiku jooksul;

(b) võrgustikusektori hankija, kes kuulub punktis a osutatud ühisettevõttesse.

2. Komisjon võib nõuda tõendusmaterjali, mis näitab, et suhe võrgustikusektori hankija ja selle ühisettevõtte vahel, kellega lepingud sõlmitakse, vastab lõikes 1 sätestatud nõuetele.

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/34/oj).

Artikkel 85

Muud väljajäetud hankelepingud

1. Käesoleva määruse kohaldamisalasse ei kuulu:

(a) teenuste hankelepingud, mille hankija on sõlminud teise hankijaga või hankijate ühendusega ainuõiguse alusel, mis on talle antud aluslepinguga kooskõlas oleva seaduse, määruse või avaldatud haldusnormi alusel;

(b) hankelepingud, mille peamine eesmärk on võimaldada hankijatel pakkuda või kasutada üldkasutatavaid elektroonilise side võrke või pakkuda üldsusele üht või mitut elektroonilise side teenust; käesoleva artikli kohaldamisel on mõistetel „üldkasutatav elektroonilise side võrk“ ja „elektroonilise side teenus“ sama tähendus kui direktiivis 2018/1972[0];

(c) hankelepingud, mis tuleb korraldada muude kui käesolevas määruses sätestatud hankemenetluste kohaselt, kui sellised menetlused on kehtestatud:

i) rahvusvahelise lepingu alusel kooskõlas aluslepingutega ja on seotud ühisprojekti rakendamisega, mis nõuab ühisoste;

i) rahvusvahelise organisatsiooni poolt või

iii) rahvusvahelise finantseerimisasutuse poolt, kes asjaomast projekti täielikult rahastab; kui asjaomast projekti kaasrahastab peamiselt selline asutus, lepivad pooled kokku, millist hankelepingute sõlmimise korda kohaldatakse;

(d) maa, olemasolevate ehitiste või muu kinnisvara omandamine või rentimine mis tahes rahaliste vahenditega või sellise kinnisvaraga seotud õigused;

(e) määruse (EL) 2024/1083[0] tähenduses meediateenuste jaoks mõeldud saatematerjali soetamine, arendamine, tootmine või ühistootmine;

(f) õigusteenused, mille osutamiseks on vaja praktiseerida õigust, näiteks kohtuvaidlustes või ametlik esindamine kohtumenetluses, või mis on seotud avaliku võimu teostamisega, sealhulgas notarite osutatavad dokumentide tõestamise ja isiku tuvastamise teenused;

(g) vahekohtu- ja lepitamisteenused;

(h) finantsteenused, mis on seotud investeerimisteenuste osutamisega või investeerimistegevusega direktiivi 2014/65/EL[0] ja määruse (EL) nr 600/2014[0] tähenduses, võrdlusaluste väljaandmisega määruse (EL) 2016/1011[0] tähenduses,

---

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (uuesti sõnastatud) (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1972/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1083, millega luuakse siseturul meediateenuste ühine raamistik ja muudetakse direktiivi 2010/13/EL (Euroopa meediavabaduse määrus) (ELT L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL (uuesti sõnastatud) (ELT L 173, 12.6.2014, lk 349, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/65/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määrus (EL) nr 600/2014 finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012 (ELT L 173, 12.6.2014, lk 84, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/600/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta määrus (EL) 2016/1011, mis käsitleb indekseid, mida kasutatakse võrdlusalustena finantsinstrumentide ja -lepingute puhul või investeerimisfondide tootluse

keskpanga teenustega ning Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi ja Euroopa stabiilsusmehhanismiga seotud toimingutega;

(i) direktiivi 2014/59/EL[0] artiklites 36 ja 74 osutatud hindamisteenused;

(j) toetused, rahastus, investeeringud või laenud, olenemata sellest, kas need on seotud väärtpaberite või muude finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega või mitte;

(k) tsiviilkaitse, kodanikukaitse ja ohu ennetusega seotud teenused, mida osutavad mittetulunduslikud organisatsioonid ja ühendused ning mis on kaetud järgmiste CPV koodidega: 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 ja 85143000-3, välja arvatud patsiendi veo kiirabiteenused;

(l) CPV koodide 79341400-0, 92111230-3 ja 92111240-6 alla kuuluvad poliitiliste kampaaniate korraldamisega seotud teenused, mille lepinguid sõlmib erakond valimiskampaania käigus;

(m) töölepingud;

(n) lepingud avaliku reisijateveoteenuse osutamiseks raudteel või metroos määruse (EÜ) nr 1370/2007 tähenduses.

2. Lisaks lõike 1 sätetele ei kohaldata käesolevat määrust järgmiste lepingute suhtes, mis käsitlevad II osa I jaotise 2. peatüki kohaseid võrgustikusektori tegevusalasid:

(a) vee hankimise lepingud, kui neid sõlmivad võrgustikusektori hankijad, kes osalevad ühes või mõlemas artiklis 14 osutatud joogiveega seotud tegevuses;

(b) lepingud, mille on sõlminud energiasektoris tegutsevad võrgustikusektori hankijad ise, kes tegelevad artikli 12 lõikes 1, artikli 13 lõikes 1 või artiklis 18 osutatud tegevusega, et tarnida energiat või kütust energia tootmise eesmärgil;

(c) lepingud, mille sõlmivad võrgustikusektori hankijad kolmandatele isikutele edasimüümiseks või rentimiseks, tingimusel et võrgustikusektori hankijal ei ole kõnealuste lepingute objekti müümiseks või rentimiseks eri- või ainuõigust ja teistel üksustel on õigus seda müüa või rentida võrgustikusektori hankijaga samadel tingimustel;

(d) hankelepingud, mille võrgustikusektori hankijad sõlmivad muu kui artiklites 12–18 kirjeldatud tegevuse teostamise eesmärgil või niisuguseks tegevuseks kolmandas riigis ja mille tingimuste hulka ei kuulu liidus asuvate võrkude või geograafiliste piirkondade füüsiline kasutamine, ning kõnealusel eesmärgil korraldatavate ideekonkursside jaoks.

---

mõõtmiseks, ning millega muudetakse direktiive 2008/48/EÜ ja 2014/17/EL ning määrust (EL) nr 596/2014 (ELT L 171, 29.6.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1011/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediidiasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012 (ELT L 173, 12.6.2014, lk 190, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/59/oj).

Artikkel 86

Kaitse- või julgeolekuaspektiga seotud segahanked

1. Käesolevat artiklit kohaldatakse segalepingute suhtes, mille esemeks on käesoleva määrusega hõlmatud hanked ning aluslepingu artikliga 346 või direktiiviga 2009/81/EÜ hõlmatud hanked.

2. Kui asjaomase hankelepingu eri osi on objektiivselt võimalik lahutada, võivad hankijad teha otsuse sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud või sõlmida ühtse hankelepingu.

3. Kui hankijad otsustavad eraldi osade kohta sõlmida eraldi hankelepingud, otsustatakse see, millist õiguskorda iga sellise eraldi hankelepingu suhtes kohaldada, asjaomase eraldi osa omaduste põhjal.

4. Kui hankija otsustab sõlmida ühtse hankelepingu, määratakse kohaldatav õiguskord kindlaks järgmiste kriteeriumide alusel:

   (a) kui asjaomase lepingu osa on hõlmatud aluslepingu artikliga 346, võib lepingu sõlmida ilma käesolevat määrust kohaldamata, tingimusel et ühtse lepingu sõlmimine on objektiivselt põhjendatud;

   (b) kui asjaomase lepingu osa on hõlmatud direktiiviga 2009/81/EÜ, võib lepingu sõlmida kooskõlas kõnealuse direktiiviga, tingimusel et ühtse lepingu sõlmimine on objektiivselt põhjendatud, võttes arvesse kõnealuses direktiivis sätestatud piirmäärasid ja erandeid.

5. Otsust sõlmida ühtne leping ei tehta siiski selleks, et jätta lepingud välja käesoleva määruse või direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisest.

6. Segalepingute suhtes, mille puhul võiks kohaldada nii lõike 2 kolmanda lõigu punkti a kui ka b, kohaldatakse kõnealuse lõigu punkti a.

7. Kui asjaomase lepingu eri osi ei ole objektiivselt võimalik lahutada, võib lepingu sõlmida ilma käesolevat määrust kohaldamata, kui see sisaldab elemente, mille suhtes kohaldatakse aluslepingu artiklit 346; muul juhul võib lepingu sõlmida kooskõlas direktiiviga 2009/81/EÜ.

Artikkel 87

Muud segalepingud

1. Hankelepingud, mille esemeks on kahte või enamat liiki hanked, nimelt ehitustööd, teenused või asjad, või millega osaliselt teostatakse tegevust võrgustikusektori valdkonnas vastavalt II osa I jaotise 2. peatükile, sõlmitakse kooskõlas hankelepingu põhiesemeks oleva riigihanke liigi suhtes kohaldatavate sätetega.

2. Segalepingute puhul, mis hõlmavad osaliselt sotsiaal-, tervishoiu- ja haridusteenuseid artikli 58 tähenduses ja osaliselt muid teenuseid, või segalepingute puhul, mis hõlmavad osaliselt selliseid teenuseid ja osaliselt asju, määratakse lepingu põhiese kindlaks selle järgi, milliste asjaomaste teenuste või asjade hinnanguline maksumus on suurim.

3. Käesolevat määrust kohaldatakse lepingute suhtes, mille ese on nii käesoleva määrusega hõlmatud kui ka hõlmamata hanked, olenemata lepingu põhiesemest või

nende osade maksumusest, mis muidu kuuluksid teistsuguse õiguskorra alla, kui artiklis 86 ei ole sätestatud teisiti.

2. peatükk
Lepingu ese ja tõendamisviisid

Artikkel 88

Spetsifikatsioon

1. Hankijad kehtestavad hanke üksikasjade osana spetsifikatsiooni, milles määratakse kindlaks hanke esemeks olevate ehitustööde, asjade või teenuste omadused. Spetsifikatsioon peab olema esitatud objektiivselt, selgelt ja mõõdetavalt ning sõnastatud viisil, mis võimaldab huvitatud ettevõtjatel lepingu eseme kindlaks teha ning hankijatel hinnata pakkumuste spetsifikatsioonile vastavust.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud omadused võivad, tingimusel et need on artikli 90 kohaselt seotud lepingu esemega, olla seotud käesoleva osa II jaotises sätestatud meetodite või konkreetsete tootmisprotsesside või strateegiliste aspektidega.

3. Spetsifikatsioonis kirjeldatakse hangitava lahenduse funktsionaalsusnõudeid. „Funktsionaalsusnõue“ – nõue, milles kirjeldatakse toimivust, soovitud funktsioone, sooritusvõimet, väljundit või tulemust, mille ehitustöö, toode või teenus peab tagama, kuid millega ei nähta ette konkreetseid tehnilisi vahendeid, põhimõtteid või meetodeid, mida kasutades need funktsioonid või tulemused tuleb saavutada.

4. Hankijad võivad teha lõikest 3 erandi, kui standardid on liidu õiguse kohaselt kohustuslikud või kui funktsionaalsusnõuetes ei saa omadusi piisavalt või asjakohaselt kirjeldada. Viimasel juhul võivad hankijad nõuded sõnastada spetsifikatsioonides, eelkõige ehitustööde tehniliste ettekirjutuste vormis või määrates kindlaks asjade või teenuste omadused, või mis tahes järgmisel viisil viidates järgmisele (eelistuse järjekorras):

   (a) harmoneeritud standardid, samuti standardid ja standardimisdokumendid, mille viited on käesoleva lõike kohaldamiseks avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas* või mis tahes muul viisil, mis on ette nähtud kooskõlas liidu õigusaktide ja ühiste spetsifikatsioonidega, mida käsitatakse muu tehnilise spetsifikatsioonina kui standard, mille on vastu võtnud komisjon ning mille järgimine lubab eeldada vastavust asjakohastes liidu õigusaktides sätestatud nõuetele;

   (b) määruse (EL) nr 1025/2012 artiklis 2 määratletud Euroopa standardid, sealhulgas Euroopa standardid üle võtnud riiklikud standardid;

   (c) Euroopa hindamisdokumendid;

   (d) rahvusvahelised standardid;

   (e) muud standardimisdokumendid, mille on koostanud määruses (EL) nr 1025/2012 määratletud Euroopa standardiorganisatsioon;

   (f) kõigi punktides a–e osutatud viiside puudumisel võib spetsifikatsiooni sõnastada viitega ehitustööde projekteerimise, arvutuste ja ehitustööde teostamise ning asjade kasutamisega seotud riiklikele standarditele, riiklikele tehnilistele tunnustustele või riiklikele tehnilistele spetsifikatsioonidele; igale viitele lisatakse märge „või samaväärne“.

5. Spetsifikatsioonis ei nimetata kindlat marki ega allikat või eri protsessi, mis iseloomustab konkreetse ettevõtja tooteid või teenuseid, ega kaubamärki, patenti, tüüpi või konkreetset päritolu või tootmisviisi, mis võiks teatavad ettevõtjaid või tooteid soosida või need välistada.

6. Lõikes 5 osutatud viide on lubatud üksnes erandkorras, kui lõigete 1, 2 ja 3 kohast minimaalset täpsuse taset ei ole muul viisil võimalik saavutada. Sellisele viitele lisatakse märge „või samaväärne“.

   Käesoleva lõike kohaldamine ei piira käesolevas määruses või muudes liidu õigusaktides sätestatud ELi eelistamise nõuete kohaldamist.

   Kui hankija kasutab võimalust viidata lõikes 4 osutatud standarditele või spetsifikatsioonidele, ei lükka ta pakkumust tagasi põhjusel, et pakutavad lahendused ei vasta viidatud standarditele või spetsifikatsioonidele, juhul kui pakkuja tõendab oma pakkumuses, et pakutavad lahendused vastavad nõuetele viisil, mis on samaväärne spetsifikatsioonis kindlaksmääratud nõuetega. Pakkuja võib tõendid esitada mis tahes asjakohasel viisil, sealhulgas artiklis 92 osutatud viisil.

Artikkel 89

Alternatiivsed lahendused

1. Kui hankija ei esita spetsifikatsioonis üksnes artikli 88 lõike 3 kohaseid funktsionaalsusnõudeid, siis kaalub ta, kas lubada alternatiivseid lahendusi.

   Käesoleva määruse kohaldamisel tähendab alternatiivne lahendus pakkumust, mis osaliselt erineb hanke üksikasjades esitatud spetsifikatsioonist ja pakub hankija vajaduste täitmiseks teistsugust lahendust.

2. Hankija märgib hanke üksikasjades, kas ta lubab alternatiivseid lahendusi või mitte, ja kui ei luba, siis ka selle otsuse peamised põhjused. Hankija määrab kindlaks miinimumnõuded, millele alternatiivsed lahendused peavad vastama, tingimusel et need ei piira tarbetult ettevõtjate võimalust pakkuda välja alternatiivseid lahendusi, mis vastaksid hankija vajadustele ja eesmärkidele. Alternatiivsed lahendused seotakse artikli 90 kohaselt lepingu esemega ja neid hinnatakse samade pakkumuste hindamise kriteeriumide alusel kui pakkumusi, mis ei kasuta alternatiivseid lahendusi.

Artikkel 90

Seos hankelepingu esemega

1. Kvalifitseerimiskriteeriumid, pakkumuste hindamise kriteeriumid, spetsifikatsioonid ja lepingute täitmise tingimused on seotud hankelepingu esemega.

   Loetakse, et selline seos on olemas, kui kõnealune tingimus, nõue või kriteerium on lepingu alusel teostatavate ehitustööde, tarnitavate asjade või osutatavate teenustega seotud nende olelusringi mis tahes etapis.

2. Seos lepingu esemega võib olla kas otsene (st kõnealune tingimus, nõue või kriteerium on lepingu eseme olulise osaga olemuslikult seotud) või kaudne.

3. Tingimuse, nõude või kriteeriumi seost lepingu esemega loetakse kaudseks, kui see ei ole asjaomaste ehitustööde, teenuste või asjade oluline osa, kuid mõjutab konkreetselt nende ehitustööde, teenuste või asjade ettevalmistamist, tootmist või nende olelusringi

mis tahes muud etappi lepinguga hõlmatud ulatuses, sealhulgas olelusringi mis tahes etapis osalevate töötajate töötingimusi ning kõnealuse hanke esemeks oleva toote vastutustundlikku hankimist ja tarneahela läbipaistvust.

Artikkel 91

Märgised

1. Kui hankija kavatseb osta konkreetsete keskkonnaalaste, sotsiaalsete või muude omadustega lahendusi, võib ta spetsifikatsioonis, pakkumuste hindamise kriteeriumides või lepingute täitmise tingimustes nõuda konkreetset märgist, mis tõendab, et ehitustööd, teenused ja tooted vastavad nõutavatele omadustele, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

   (a) märgise nõuded puudutavad üksnes lepingu esemega seotud kriteeriume ja sobivad lepingu esemeks olevate lahenduste omaduste kindlaksmääramiseks;

   (b) märgise nõuded põhinevad objektiivselt kontrollitavatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel;

   (c) märgised on kehtestatud avatud ja läbipaistva menetlusega, milles saavad osaleda kõik asjaomased sidusrühmad, sealhulgas valitsusasutused, tarbijad, sotsiaalpartnerid, tootjad, turustajad ja valitsusvälised organisatsioonid;

   (d) märgised on kättesaadavad kõikidele huvitatud isikutele;

   (e) märgise nõuded määrab kindlaks kolmas isik, kelle üle märgist taotleval ettevõtjal ei ole otsustavat mõju.

   Kui hankija nõuab ökomärgist, on see lisaks esimeses lõigus sätestatud tingimustele ja ilma et see piiraks muudes liidu õigusaktides sätestatud nõuete kohaldamist, ELi ökomärgis, tingimusel et kõnealused ehitustööd, tooted või teenused on hõlmatud määruse (EÜ) nr 66/2010[0] kohaselt vastuvõetud ELi ökomärgise kriteeriumidega. Kui ELi ökomärgise kriteeriumid ostetud ehitustööde, toodete või teenuste jaoks puuduvad, on nõutav ökomärgis kolmanda isiku kontrollitud ökomärgis, mis põhineb olelusringi perspektiivil ja vastab esimesele lõigule.

   Kui hankija ei nõua, et ehitustööd, teenused ja tooted vastaksid kõigile esimeses ja teises lõigus sätestatud märgise nõuetele, osutab ta, millised märgise nõuded peavad olema täidetud.

2. Konkreetset märgist nõudev hankija aktsepteerib kõiki muid samaväärseid märgiseid, mis kinnitavad, et ehitustööd, tooted või teenused vastavad ettenähtud omadustele.

3. Kui ettevõtja tõendab, et tal ei olnud temast sõltumatutel põhjustel võimalik saada hankija osutatud konkreetset märgist või lõikes 2 osutatud samaväärset märgist asjakohase tähtaja jooksul, aktsepteerib hankija muid asjakohaseid tõendamisviise, mille hulka võib kuuluda tootja tehniline toimik, tingimusel et asjaomane ettevõtja tõendab, et tema tehtav ehitustöö, osutatav teenus või tarnitav asi vastab konkreetse märgise nõuetele või hankija osutatud konkreetsetele nõuetele.

   Kui märgis vastab lõike 1 punktides b, c, d ja e sätestatud tingimustele, kuid sisaldab ka nõudeid, mis ei ole seotud lepingu esemega, ei nõua hankija, et ettevõtja märgise

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 66/2010 ELi ökomärgise kohta (ELT L 27, 30.1.2010, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2010/66/oj).

esitaks, kuid võib spetsifikatsioonis osutada märgise või vajaduse korral selle osade sellistele nõuetele, mis on seotud lepingu esemega ja sobivad selle eseme omaduste kindlaksmääramiseks.

Artikkel 92

Tootele esitatavate nõuete täitmise tõendamisviisid

1. Hankija võib nõuda, et ettevõtjad esitaksid toote vastavusdeklaratsiooni või toimivus- ja vastavusdeklaratsiooni digitaalse tootepassi kaudu vastavalt määrusele (EL) 2024/1781, või kui seda veel ei ole, kasutavad muid samaväärseid elektroonilisi vahendeid, et tõendada, et toode vastab spetsifikatsioonides ettenähtud nõuetele või kriteeriumidele, pakkumuste hindamise kriteeriumidele või lepingu täitmise tingimustele.

2. Hankija võib teavitatud asutuselt, tehnilise hindamise asutuselt või vastavushindamisasutuselt nõuda katsearuannet või sellise asutuse väljastatud sertifikaati, mis tõendab vastavust spetsifikatsioonides esitatud nõuetele või kriteeriumidele, pakkumuste hindamise kriteeriumidele või lepingu täitmise tingimustele.

   Kui hankija nõuab konkreetse teavitatud asutuse, tehnilise hindamise asutuse või vastavushindamisasutuse koostatud sertifikaadi esitamist, aktsepteerib hankija ka muude samaväärsete teavitatud asutuste, tehnilise hindamise asutuste või vastavushindamisasutuste sertifikaate, sealhulgas nende asutuste sertifikaate, mis on asutatud muudes liikmesriikides kui hankija päritoluriik.

   Käesoleva lõike kohaldamisel käsitatakse vastavushindamisasutusena asutust, mis teostab vastavuse hindamist, sealhulgas kalibreerimist, katsetamist, sertifitseerimist ja kontrolle, mis on akrediteeritud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 765/2008[0].

3. Hankija võib lõikes 1 osutatud tõendite asemel aktsepteerida ka muid asjakohaseid tõendeid, nagu tootja tehniline toimik, kui asjaomasel ettevõtjal puudub juurdepääs lõike 1 kohastele sertifikaatidele või katsearuannetele ning tal ei ole võimalik neid ettenähtud tähtaja jooksul hankida, tingimusel et selline juurdepääsu puudumine ei tulene asjaomasest ettevõtjast ning et see ettevõtja tõendab, et ehitustööd, asjad või teenused vastavad spetsifikatsioonis, pakkumuste hindamise kriteeriumides või lepingu täitmise tingimustes ettenähtud nõuetele või kriteeriumidele. Ettevõtjad võivad esitada muid asjakohaseid tõendeid üksnes juhul, kui lõikes 1 osutatud dokumente ei nõuta muude liidu õigusaktidega.

3. peatükk
Menetluse läbiviimine

Artikkel 93

Konfidentsiaalsus

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/765/oj).

1. Hankija ei avalikusta ettevõtjate esitatud teavet, mille nad on märkinud konfidentsiaalseks, sealhulgas, kuid mitte ainult, tehnilisi või ärisaladusi ja pakkumuste konfidentsiaalseid aspekte, kui käesolevas määruses või hankija suhtes kohaldatavas liidu või liikmesriigi õiguses, eelkõige teabele juurdepääsu käsitlevates õigusaktides, ei ole sätestatud teisiti.

2. Hankija võib kehtestada ettevõtjatele nõudeid, et kaitsta selle teabe konfidentsiaalset laadi, mille hankija on kogu hankemenetluse jooksul või lepingu täitmisel kättesaadavaks teevad.

3. Kui see on põhjendatud julgeolekukaalutlustega, sealhulgas, kuid mitte ainult, riigi oluliste julgeolekuhuvide või liidu julgeolekuga, võib hankija

   (a) anda ettevõtjatele esitatavat teavet vaid hankemenetluse teatavates etappides või

   (b) seada teabele juurdepääsu tingimuseks teatavate julgeolekumeetmete võtmise, eelkõige julgeolekukontrolli läbimise liikmesriigis, kus hankelepingut täidetakse.

Artikkel 94

Huvide konflikt

1. Hankija võtab asjakohaseid meetmeid, et tõhusalt ennetada, kindlaks teha ja kõrvaldada huvide konflikte, mis tekivad hankemenetluste läbiviimisel, sealhulgas menetluse kavandamisel ja ettevalmistamisel ning seotud töötajate hulgas, hanke üksikasjade koostamisel, ettevõtjate valimisel ja lepingu sõlmimisel.

   Käesoleva artikli kohaldamisel hõlmab mõiste „huvide konflikt“ kõiki olukordi, kus lõikes 2 osutatud kategooriatesse kuuluvatel isikutel on hankemenetluse tulemuse või lepingu täitmise vastu otsene või kaudne isiklik huvi, mis võib ohustada nende ülesannete erapooletut ja objektiivset täitmist.

   Käesoleva lõike kohaldamisel tähendab „isiklik huvi“ mis tahes perekondlikke, emotsionaalseid, majanduslikke, poliitilisi või muid asjakohaseid ühiseid huve taotlejate, pakkujate või töövõtjatega, sealhulgas vastandlikke ametialaseid huve.

2. Lõikes 1 osutatud norme kohaldatakse selliste huvide konfliktide suhtes, mis hõlmavad vähemalt järgmisi isikute kategooriaid:

   (a) hankija, tugiteenuse osutajate või muude teenuseosutajate töötajad, kes on kaasatud hankemenetluse läbiviimisse või võivad mõjutada selle tulemust;

   (b) hankija otsuseid tegevate organite või hankija otsuste tegemist mõjutavate muude organite liikmed, kes võivad mõjutada hankemenetluse tulemust, ilma et nad oleksid tingimata kaasatud hankemenetluse läbiviimisse.

3. Selleks, et oleks võimalik võtta parandusmeetmeid, peavad lõikes 2 osutatud isikud teatama mis tahes huvide konfliktist seoses hankemenetluses osalevate ettevõtjatega niipea, kui nad sellisest konfliktist teada saavad.

   Hankija võib nõuda, et ettevõtjad deklareeriksid oma osalemishuvis, pakkumuses või läbirääkimiste alguses kõik seosed lõike 2 punktis b osutatud isikutega, mis võiksid asetada need isikud olukorda, kus neil on huvide konflikt, samuti hankemenetluse esemega seotud huvide konflikt.

4. Ilma et see piiraks artikli 140 lõike 3 kohaldamist, hõlmavad parandusmeetmed eelkõige lõikes 2 osutatud isikute mõjutatud hankemenetluses osalemisest taandamist või nende kohustuste ja vastutuse ümberjaotamist.

   Kui huvide konflikti ei ole võimalik muude vahenditega tõhusalt kõrvaldada, jäetakse asjaomane ettevõtja menetlusest kõrvale alles pärast seda, kui talle on antud võimalus tõendada, et kahtlustatav huvide konflikt konkurentsi ei moonuta.

5. Kõik ära hoitud, kindlaks tehtud või teatavaks tehtud huvide konfliktid ning nende korral võetud parandusmeetmed dokumenteeritakse vastavalt artiklile 109.

Artikkel 95

Eelnev osalemine hankemenetluse ettevalmistamises

1. Kui ettevõtja on olnud kaasatud hankemenetluse ettevalmistamisse, võtab hankija kõik vajalikud meetmed, et tagada, et kõnealuse ettevõtja osalemine konkurentsi ei moonuta.

   Turu-uuringus osalemist ei käsitata hankemenetluse ettevalmistamisena käesoleva artikli tähenduses.

2. Lõikes 1 osutatud meetmed hõlmavad hankemenetluse ettevalmistamises osalenud ettevõtja vahetatud või saadud asjaomase teabe kättesaadavaks tegemist kõigile huvitatud ettevõtjatele ning asjakohaste tähtaegade kehtestamist ausa konkurentsi tagamiseks.

3. Asjaomasele ettevõtjale antakse kõigepealt võimalus tõendada, et tema eelnev osalemine konkurentsi ei moonuta, ning ta jäetakse menetlusest kõrvale üksnes juhul, kui puuduvad muud vahendid võrdse kohtlemise tagamiseks.

4. Meetmed dokumenteeritakse vastavalt artiklile 109.

Artikkel 96

Tähtaegade kehtestamine

1. Osalemishuvist teatamise või pakkumuste vastuvõtmise tähtaja kehtestamisel ning ilma et see piiraks käesoleva osa I jaotises sätestatud miinimum- ja maksimumtähtaegade kohaldamist, võtab hankija arvesse lepingu laadi ja keerukust, kohapealsete kontrollide vajalikkust ja pakkumuste koostamiseks vajalikku aega.

2. Lisateabe või oluliste muudatuste korral pikendab hankija pakkumuste vastuvõtmiseks kehtestatud tähtaega. Tähtaega pikendatakse proportsionaalselt teabe või muudatuse asjakohasuse ja keerukusega.

Artikkel 97

Hanke üksikasjade kättesaadavus

1. Hankija tagab hanke üksikasjadele piiramatu ja täieliku otsese tasuta elektroonilise juurdepääsu alates hanke avaliku kokkuvõtte avaldamise kuupäevast kuni kolme aasta möödumiseni lepingu sõlmimisest.

2. Kui hanke üksikasjade teatavate osade puhul ei ole lõikes 1 osutatud juurdepääsu võimalik tagada, võib hankija hanke avalikus kokkuvõttes märkida vahendid, mille abil need osad tehakse kättesaadavaks muul viisil kui elektrooniliselt.

3. Hankija esitab põhjendamatu viivituseta kõigile ettevõtjatele kogu spetsifikatsiooniga seotud lisateabe ja kõik pakkumuste esitamiseks vajalikud täiendavad hanke üksikasjad, tingimusel et neid on taotletud aegsasti.

4. Käesolev artikkel ei piira artikli 93 lõike 3 kohaldamist.

Artikkel 98

Pakkumuste hindamise kriteeriumid

1. Hankija sõlmib lepingu ettevõtjaga, kes pakub parimat hinna ja kvaliteedi suhet.

   Selleks hindab hankija saadud pakkumusi lõikes 2 osutatud parima hinna ja kvaliteedi suhte meetodi kohaselt ning kohaldab pakkumuste hindamise kriteeriume koos miinimumkvaliteedi kaaluteguriga vastavalt lõikele 4, välja arvatud lõikes 5 sätestatud juhul.

2. Parima hinna ja kvaliteedi suhte kindlakstegemiseks võrdlevad hankijad pakkumuste hindamisel nende maksumust ja kvaliteeti, mis põhineb hankelepingu esemega seotud kvaliteedikriteeriumidel. Parima hinna ja kvaliteedi suhte kindlakstegemisel võib arvesse võtta ka kulusid.

   Kvaliteedikriteeriumide alla kuuluvad kõik kriteeriumid, mida kasutatakse selle hindamiseks, mil määral pakkumusega on võimalik hankelepingu esemega seoses saavutada kasulikke, mõjusaid või kestlikke tulemusi.

   Pakkumuse kvaliteet võib olla seotud näiteks järgmiste aspektidega:

   (a) tehnilised eelised, esteetilised ja funktsionaalsed omadused, kättesaadavus, arvestamine kõigi kasutajatega, tootmismeetodid;

   (b) artiklis 50 osutatud keskkonna- ja kliimakaalutlused, kui on asjakohane, artiklis 53 osutatud toidupõhised kaalutlused, artiklis 55 osutatud sotsiaalsed kaalutlused, artiklis 59 osutatud innovatsioonieesmärgid, artiklis 66 sätestatud julgeoleku ja avaliku turvalisuse huvid, artiklis 69 sätestatud vastupanuvõime ja varustuskindluse nõuded või ELi eelistamise nõuded, kui hankija rakendab neid nõudeid artikli 73 lõike 2 punkti b kohaselt hindamispunktide andmise vormis;

   (c) määratud töötajate kvaliteet, mis võib suurel määral mõjutada lepingu täitmise taset, näiteks hankelepingut täitma määratud töötajate töökorraldus, kvalifikatsioon ja kogemused;

   (d) müügijärgne hooldus ja tehniline abi, tarnetingimused, näiteks kuupäev või ajavahemik, mil tarne peab toimuma või olema tehtud.

   Hankijad võivad määrata ka konkreetse hinna, millest tulenevalt ettevõtjad konkureerivad üksnes kvaliteedikriteeriumide alusel.

3. Pakkumusi hinnatakse mittediskrimineerivate, proportsionaalsete, konkreetsete, objektiivsete ja mõõdetavate kriteeriumide alusel ning sellise protsessi käigus, mis sisaldab piisavaid kaitsemeetmeid rikkumiste vastu. See võimaldab hankijal arusaadaval viisil võrrelda pakutavate kaupade, teenuste ja ehitustööde tugevaid ja nõrku külgi ning ei anna hankijale piiramatut valikuvabadust.

Hankija täpsustab hanke avalikus kokkuvõttes parima hinna ja kvaliteedi suhte kindlaksmääramiseks valitud kriteeriumid ja nende suhtelise osakaalu.

4. Kvaliteedikriteeriumide osakaal on vähemalt 30 % antavate punktide kogusummast.

Lepingute puhul, mille ese on töömahukas, on kvaliteedikriteeriumide osakaal vähemalt 50 % antavate punktide kogusummast.

Kui hankija kasutab artikli 99 kohaselt olelusringi kulude arvestamist, arvestatakse olelusringi kuludele antud kaal vastava protsentuaalse osa piires.

Kui hankija kohaldab riigihankeid käsitlevaid keskkonnakriteeriume, mis on sätestatud artikli 50 lõike 4 teises lõigus osutatud liidu õigusaktides, sealhulgas artikli 54 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides, ning kui need nõuded on seotud pakkumuste hindamise kriteeriumidega, arvestatakse sellistele keskkonnakaalutlustele omistatud osakaalu käesolevas lõikes osutatud protsendimäärade piires. Üksnes selliste kohustuste täitmine, mis ei ole pakkumuste hindamise kriteeriumidega seotud, ei ole pakkumuste hindamise kriteerium.

5. Hankija võib teha erandi lõike 1 teisest lõigust ja lõikest 4, kui hangitava toote, teenuse või ehitustöö kvaliteeti on võimalik tagada mis tahes järgmisel viisil:

(a) spetsifikatsioonidega;

(b) kui on asjakohane, lepingute täitmise tingimustega;

(c) kombinatsiooniga mis tahes järgmistest elementidest: kvaliteedipõhised pakkumuste hindamise kriteeriumid, spetsifikatsioonid ja lepingute täitmise tingimused.

Hankija märgib hanke avalikus kokkuvõttes, milline esimeses lõigus sätestatud viis seda erandit õigustab.

Artikkel 99

Olelusringi kulude arvestamine

1. Kui hankija arvestab olelusringi kulusid, võetakse asjakohasel määral osaliselt või täielikult arvesse toote, teenuse või ehitustöö olelusringi jooksul tekkivaid järgmisi kulusid:

(a) kulud, mida hankijad või muud isikud kannavad lahenduse ostmisel, kasutuskulud, energia ja muude ressursside tarbimine, hoolduskulud ja olelusringi lõpu kulud, näiteks kogumis- ja ringlussevõtukulud, mis tuginevad asjakohastele lähtealustele ja stsenaariumide hindamistele, kui on asjakohane;

(b) keskkonna ja kliimaga seotud välismõjude arvele kantavad kulud, mis on seotud toote, teenuse või ehitustööga nende olelusringi jooksul, kui neid saab rahaliselt hinnata ja kindlaks teha;

Esimese lõigu punktis b osutatud kulude hulka võivad kuuluda kasvuhoonegaaside ja muude saasteainete heitega kaasnevad kulud ning muud kliimamuutuste mõju leevendamisega seotud kulud.

2. Kui hankija hindab kulusid olelusringi kulude arvestamise alusel, märgib ta hanke üksikasjades, milliseid andmeid peavad pakkujad esitama, ja meetodi, mida hankija kasutab nende andmete alusel olelusringi kulude kindlaksmääramiseks.

3. Keskkonna- ja kliimaalase välismõjuga seotud kulude hindamiseks kasutatavad meetodid on kättesaadavad kõigile huvitatud isikutele ning põhinevad objektiivselt kontrollitavatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel. Eelkõige, kui meetodit ei ole kehtestatud korduvaks või pidevaks kohaldamiseks, ei tohi see teatavaid ettevõtjaid sobimatul viisil soodustada või ebasoodsasse olukorda panna.

Artikkel 100

Hankelepingute osadeks jagamine

1. Hankija kaalub, kas jagada leping osadeks.

2. Kui hankija hindab, kas leping tuleks osadeks jagada, võtab ta asjakohasel juhul arvesse, kuidas võib selline jagamine aidata suurendada VKEde osalemist, vähendada ühest tarnijast sõltuvust, suurendada tarneahela vastupidavust ja varustuskindlust ning edendada innovatsiooni, samuti seda, kuidas selline jagamine võib mõjuda hanke tõhususele ja hanke usaldusväärsusega seotud riskidele. Kui osadeks jaotamine ei ole lõike 6 kohaselt kohustuslik ja hankija leiab, et selline jaotamine ei ole asjakohane, märgib ta selle otsuse peamised põhjused hanke üksikasjades või artikli 109 kohases eraldi dokumendis.

3. Kui hankija jagab lepingu osadeks, teeb ta seda nii, et osade ulatus, suurus, arv ja laad on proportsionaalsed lepingu eseme ja lepingu keerukusega.

4. Hankija võib sõlmida üksikute osade kohta lepinguid ilma käesolevas määruses sätestatud menetlusi kohaldamata, kui asjaomase osa hinnanguline maksumus käibemaksuta jääb asjade või teenuste puhul alla 80 000 euro ja ehitustööde puhul alla 1 miljoni euro. Selliste osade kogumaksumus, mille jaoks sõlmitud lepingute suhtes ei kohaldata käesolevat määrust, ei tohi siiski ületada 20 % kavandatava ehitustöö, samalaadsete asjade või teenuste riigihanke kõikide osade kogumaksumusest.

5. Hankija võib piirata nende osade arvu, mille kohta ettevõtjad võivad pakkumusi esitada. Ta märgib selle piirmäära hanke üksikasjadesse.

6. Hankija võib piirata nende osade arvu, mille kohta võib lepingu sõlmida ühe pakkujaga. Sellisel juhul märgib hankija hanke üksikasjades osade maksimaalse arvu ja vajaduse korral võimalikud osade kombinatsioonid. Hankija märgib hanke üksikasjades objektiivsed ja mittediskrimineerivad kriteeriumid või nõuded, mida ta kavatseb kohaldada, et määrata kindlaks, milliste osade kohta hankeleping sõlmitakse, kui pakkumuste hindamise kriteeriumide kohaldamise tulemusena sõlmitaks ühe pakkujaga hankeleping maksimaalset arvu ületavate osade kohta.

7. Liikmesriigid võivad ette näha, et hankijad jaotavad lepingud osadeks.

Artikkel 101

Põhjendamatult madala maksumusega pakkumused

1. Hankija kohustab pakkujaid selgitama pakkumuse maksumust või selle elemente, sealhulgas seoses pakutava kvaliteediga, kui maksumus paistab mõnest järgmisest maksumusest olevat põhjendamatult madalam:

   (a) hankemenetluse käigus saadud muude pakkumuste maksumus või selle elemendid;

(b) turuhind, näiteks hankija väljendatud lepingu hinnanguline maksumus (eelkõige juhul, kui see põhineb turu-uuringul), mis sisaldab kõiki kulusid, nagu tööjõukulud ja kulud töötingimustele, materjalidele ja logistikale ning muude lepingunõuete täitmisele, samuti muid olelusringi kulusid;

(c) lepingute maksumus varasemates hankemenetlustes, mille ese ja tingimused on suures osas sarnased, eelkõige varasemad hinnangud, pakkumused või hinnad, mida on maksnud sama või muud hankija(d).

Hankija võib määrata, et maksumuse või selle elementide selgitamise nõue kehtib vaid pakkujale, kelle pakkumus on kooskõlas artikliga 98 paremusjärjestuses esikohal, või vajaduse korral mitmele pakkujale, kelle pakkumused on paremusjärjestuses esikohal.

2. Pakkuja selgitustes tõendatakse, et pakkumuse maksumus või selle elemendid ei ole lepingu kehtivusaja jooksul põhjendamatult madalad. Nendes võetakse arvesse madalat hinnataset, sealhulgas hinnaelemente ja seost pakkumuse kvaliteediga ja kõigi kohustuste täitmist, ning need võivad hõlmata eelkõige järgmist:

(a) tootmisprotsessi, osutatavate teenuste või ehitusmeetodi või valitud tehniliste lahenduste säästlikkus;

(b) erakordselt soodsad tingimused, sealhulgas riigiabi, kui selline riigiabi on siseturuga kokkusobiv;

(c) kas pakkuja täidab kõiki lepingu suhtes kehtivaid käesoleva osa II jaotises ettenähtud õiguslikke kohustusi ja strateegilisi nõudeid.

3. Kui hankija peab lõikes 2 osutatud selgitusi rahuldavaks, kannab ta oma hinnangu artikli 109 kohasesse eraldi dokumenti.

4. Kui lõikes 2 osutatud selgitusi ei peeta rahuldavaks, sealhulgas pärast selgituste või lisateabe küsimist, lükkab hankija pakkumuse hankemenetlusest tagasi.

Artikkel 102

Menetluste käigus tehtavad parandused ja tühistamine

1. Enne iga pakkumuste esitamise tähtaega või iga läbirääkimiste algust võib hankija hanke üksikasju parandada ilma uut hankemenetlust algatamata või hanke avalikku kokkuvõtet muutmata, tingimusel et

(a) parandus ei muuda suurel määral hanke eset ja

(b) parandus on selgelt märgitud hanke ajakohastatud üksikasjades, mis tehakse kättesaadavaks kõigile asjaomastele ettevõtjatele.

Kui parandus tehakse vähem kui 24 tundi enne pakkumuste esitamise tähtaja lõppu, pikendatakse tähtaega vähemalt kahe tööpäeva võrra või rohkem, kui see on paranduse laadi ja keerukuse tõttu vajalik.

2. Kui ettevõtjate esitatav teave või dokumendid on või tunduvad olevat mittetäielikud või vigased või kui konkreetne teave või dokumendid on puudu, võib hankija anda asjaomastele ettevõtjatele rangelt mittediskrimineerival viisil võimaluse selline puudus kõrvaldada ja esitada asjakohane teave või dokumendid või täiendada, selgitada või täiustada neid ettenähtud tähtaja jooksul. Esimene lause kehtib üksnes pakkumuses või osalemistingimustele vastavuse teabes oleva väheolulise vormivea

või nõuetele mittevastavuse korral, kui selline parandusmeede ei muuda suurel määral pakkumust või teavet osalemistingimustele vastavuse kohta.

3. Kui hankija leiab hankemenetluses olulisi vigu, mida ei ole võimalik muul viisil parandada ja mis võivad moonutada konkurentsi, siis tühistab ta hankemenetluse.

4. Hankija võib enne hankelepingu allkirjastamist hankemenetluse tühistada. Osadeks jaotatud lepingute või muud liiki mitmest allikast hankimise lepingute puhul võib tühistamise teha osaliselt. Otsus peab olema põhjendatud ja see tuleb pakkujatele võimalikult kiiresti teatavaks teha.

Artikkel 103

Raamlepingud

1. Hankija võib sõlmida raamlepinguid käesoleva osa I jaotises sätestatud korras. Käesoleva määruse sätteid hankelepingute kohta kohaldatakse raamlepingute suhtes *mutatis mutandis*, kui käesolevas artiklis ei ole ette nähtud teisiti.

   „Raamleping“ – ühe või mitme hankija ja ühe või mitme ettevõtja vaheline leping, millega kehtestatakse tingimused, millega reguleeritakse teatava ajavahemiku jooksul sõlmitavaid lepinguid.

2. Raamlepingu kestus ei tohi ületada:

   (a) kolme aastat ühe ettevõtjaga sõlmitud raamlepingute puhul või

   (b) viit aastat mitme ettevõtjaga sõlmitud raamlepingute puhul.

   Raamlepingu maksimaalse kestuse võib erandjuhtudel kehtestada pikemaks ajavahemikuks, kui see on hanke keerukuse või spetsiifilisusega nõuetekohaselt põhjendatud ning lepingu kestus ei ole pikem, kui on asjaomase hanke asjaolusid silmas pidades rangelt vajalik.

3. Hankija teatab oma kavatsusest sõlmida raamleping hanke avalikus kokkuvõttes. Avalik kokkuvõte sisaldab ka raamlepingu alusel selle kehtivusaja jooksul eeldatavasti sõlmitavate lepingute kestust ja maksimaalset kumulatiivset maksumust või mahtu. Maksimummäärasid võib tulemuse avalikus kokkuvõttes kohandada, tingimusel et mis tahes kohandamine on eduka(te) pakkumus(t)e tingimustega proportsionaalne.

4. Hanke üksikasjad sisaldavad mittediskrimineerivaid ja objektiivseid kriteeriume, mida kasutatakse raamlepingul põhinevate hiljem sõlmitavate lepingute jaoks. Kui raamleping sõlmitakse rohkem kui ühe ettevõtjaga, siis nähakse kriteeriumidega ette nõuded uue hanke väljakuulutamiseks ettevõtjatele, kes on raamlepingu osalised, või näidatakse ära kõik tingimused, kuidas lepinguid sõlmitakse ja täidetakse, või kasutatakse nende kahe võimaluse kombinatsiooni.

   Hankija avaldab iga raamlepingu alusel sõlmitud lepingu kohta tulemuse avaliku kokkuvõtte artikli 110 kohaselt. Raamlepingul põhinevate lepingute kestus ei tohi ületada raamlepingu lõppu rohkem kui 50 % raamlepingu kestuse võrra.

4. peatükk
Hankelepingu täitmine

Artikkel 104

Hankelepingute täitmise tingimused

1. Hankija võib kehtestada lepingu täitmisega seotud tingimusi, tingimusel et need on artikli 90 kohaselt seotud lepingu esemega ja need on hanke üksikasjades selgelt esitatud.

2. Need tingimused võivad lisaks üldistele lepingulistele, tehnilistele, kvaliteedi- ja majanduslikele aspektidele, nagu hindade indekseerimine, hõlmata ka strateegiliste kaalutlustega seotud tingimusi, sealhulgas järgmist:

   (a) artiklis 50 kindlaksmääratud keskkonnakaalutlused, nagu jäätmete käitlemine, kestlikkusalase hoolsuskohustuse täitmine ja aruandlus lepingu täitmisel, või muud ringmajanduse nõuded;

   (b) tööhõivealased kaalutlused, nagu lepingu täitmise käigus tööle võetud töötajate õiglased töötingimused, sealhulgas töötasu ning töötervishoid ja tööohutus;

   (c) muud artiklis 55 kindlaksmääratud sotsiaalsed kaalutlused, nagu lepingu täitmisest inimõigustele avalduva mõjuga seotud asjakohaste ennetus- ja leevendamisprotsesside rakendamine;

   (d) artiklis 59 kirjeldatud innovatsioonieesmärgid, nagu julgustamine lahendust jätkuvalt täiustama;

   (e) artiklis 66 kirjeldatud julgeoleku ja avaliku turvalisusega seotud huvid või artiklis 69 sätestatud vastupanuvõime ja varustuskindluse nõuded, nagu töötajate julgeolekukontroll, piirangute käsitlemine või tarneahela pidev jälgimine ja täiustamine.

Artikkel 105

Kohandamismehhanismid

1. Hankija võib hanke üksikasjadesse lisada klauslid, millega kehtestatakse mehhanismid lepingu tingimuste kohandamiseks kogu lepingu kehtivusaja jooksul, tingimusel et

   (a) need mehhanismid on lepingu laadi arvestades objektiivselt põhjendatud;

   (b) need mehhanismid säilitavad lepingu majandusliku tasakaalu;

   (c) nende klauslid on selged, täpsed ja üheselt mõistetavad.

2. Lõikes 1 osutatud kohandamismehhanismid võivad eelkõige olla seotud

   (a) eelnevalt kindlaksmääratud põhimõtetega tulude kohandamise kohta, sealhulgas seoses tulenevalt nõudlusest või kasutustasemest;

   (b) indekseerimismehhanismidega, sealhulgas nendega, mis on seotud objektiivsete majandusnäitajatega, nagu hinnaindeksid, inflatsioonimäärad või sisendkulude volatiilsus, näiteks põhimaterjalide puhul;

(c) maksete tulemuspõhiste kohandustega, mis on seotud ehitustööde tegemise või teenuste osutamisega seotud kvalitatiivsete või tulemuseesmärkide saavutamisega.

3. Sellistel klauslitel põhinevaid lepingu kohandusi ei käsitata artikli 106 kohaste muudatustena.

Artikkel 106

Lepingute muutmine nende kehtivuse ajal

1. Hankija võib sõlmitud lepinguid või raamlepinguid nende kehtivusaja jooksul muuta ilma uut hankemenetlust korraldamata, tingimusel et muudatus ei ole oluline lõike 3 tähenduses või kuulub mõne lõikes 4 osutatud juhtumi alla. Iga selline muudatus peab vastama lepingu täitmise käigus tekkivatele objektiivsetele vajadustele, piirduma sellega, mis on vajalik ja asjakohane lepingu täitmise ja järjepidevuse tagamiseks, ega tohi muuta lepingu esialgset majanduslikku tasakaalu töövõtja kasuks.

2. Muudatust, mille maksumus ei ületa 15 % esialgse lepingu maksumusest, käsitatakse väheolulisena ja selle võib teha ilma uut hankemenetlust korraldamata, tingimusel et lepingu esialgne majanduslik tasakaal ei muutu.

   Kui tehakse mitu järjestikust muudatust, hinnatakse piirmäärasid järjestikuste muudatuste kumulatiivse netomaksumuse alusel.

3. Muudatust käsitatakse olulisena, kui sellega kehtestatakse tingimused, mis oleksid algse hankemenetluse osana muutnud hankemenetluse tingimusi, või kui see muudab lepingu olulisi tingimusi, näiteks lepingu kohaldamisala, esialgset majanduslikku tasakaalu töövõtja kasuks või algse töövõtja isikut muudel kui lõike 4 punktis c osutatud juhtudel.

4. Tingimusel et need ei muuda lepingu esialgset majanduslikku tasakaalu töövõtja kasuks, on olulised muudatused lõike 1 tähenduses lubatud ainult järgmistel juhtudel:

   (a) kui lepingu täitmise ajal on tekkinud vajadus täiendavate ehitustööde, teenuste või asjade järele, tingimusel et töövõtja vahetamine ei ole tehniliselt või majanduslikult teostatav, sealhulgas olemasolevate ehitustööde või teenuste vastastikuse seotuse tõttu või seetõttu, et see tooks kaasa kulude märkimisväärse suurenemise;

   (b) kui muudatus on vajalik asjaolude tõttu, mida hoolas hankija ei saanud hankemenetluse algatamise ajal mõistlikult ette näha ja mis mõjutavad märkimisväärselt lepingu täitmist või teostatavust, sealhulgas

      i) olulised muudatused kohaldatavates õigusnormides või kohaldatavas õigusraamistikus;

      ii) märkimisväärne tehnoloogiline areng;

      iii) häired, hädaolukorrad või kriisid, millel on märkimisväärne majanduslik, ühiskondlik või tegevusalane mõju;

   (c) kui algne töövõtja asendatakse teise üksusega järgmistel põhjustel:

      i) äriühingu ühinemine, ülevõtmine, omandamine, maksejõuetus või muu restruktureerimine, kus algse töövõtja õigused ja kohustused lähevad täielikult või osaliselt üle teisele ettevõtjale, tingimusel et uus üksus vastab algsetele

kvalitatiivsetele kvalifitseerimiskriteeriumidele, ning lepingus ei tehta muid olulisi muudatusi ja töövõtja asendamise eesmärk ei ole käesoleva määruse kohaldamisest kõrvale hoida või

ii) hankija võtab üle peatöövõtja kohustused alltöövõtjate ees, kui see võimalus on liikmesriigi õigusega ette nähtud.

5. Hankija teeb enne lepingu muutmist objektiivsete ja kontrollitavate asjaolude põhjal kindlaks, et lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud. Hankija säilitab üksikasjalikud kirjalikud andmed muudatuse oluliste osade kohta, sealhulgas selle põhjenduse, vajalikkuse või asjakohasuse ning mõju kohta lepingu majanduslikule tasakaalule, eelkõige riskide ja majanduslike eeliste jaotamise kohta, et põhjendada lepingu muutmise otsust ja võimaldada pädevatel järelevalve-, auditeerimis- ja kontrolliasutustel kontrollida vastavust käesolevale artiklile.

6. Enne lepingu muudatust, mille maksumus ületab 50 % lepingu esialgsest hinnangulisest maksumusest, avaldab hankija sellekohase muudatuse avaliku kokkuvõtte. Kõnealune avalik kokkuvõte sisaldab põhjendust selle kohta, miks muudatus tehakse ilma uut hankemenetlust korraldamata, ja artiklis 110 sätestatud teavet. Järjestikuste muudatuste eesmärk ei tohi olla käesolevast määrusest kõrvale hoidumine.

   Erandina käesoleva lõike esimesest lõigust ei kehti kokkuvõtte eelneva avaldamise kohustus, kui artikli 48 kohaselt kindlaksmääratud hädaolukorrast tulenev kiireloomulisus ei võimalda muudatuse avalikku kokkuvõtet eelnevalt avaldada. Sellisel juhul avaldab hankija muudatuse avaliku kokkuvõtte vastavalt käesoleva artikli lõikele 7.

7. Kui hankija muudab lepingut suurel määral oluliselt vastavalt käesoleva artikli lõikele 4 ja muudatuse maksumus ei ületa 50 % lepingu esialgsest hinnangulisest maksumusest, avaldab ta 20 päeva jooksul alates muudatuse tegemise kuupäevast muudatuse avaliku kokkuvõtte, mis sisaldab artiklis 110 sätestatud teavet.

8. Kui leping sisaldab indekseerimisklauslit, on lõigetes 2, 6 ja 7 osutatud maksumuse arvutamisel kontrollväärtuseks ajakohastatud maksumus. Juhul kui leping ei sisalda indekseerimisklauslit, võetakse ajakohastatud maksumuse arvutamisel arvesse hankija liikmesriigi keskmist inflatsiooni.

9. Lepingu muudatusi ei kasutata selleks, et kõrvaldada töövõtja tegevuses esinevaid puudusi, mis ei ole temast mitteolenevatel põhjustel õigustatud.

Artikkel 107

Lepingu lõpetamine

Ilma et see piiraks muid käesolevas õigusaktis või kohaldatavas liikmesriigi õiguses sätestatud lõpetamise aluseid, lõpetab hankija lepingu, kui:

(a) ettevõtja suhtes tehakse lõplik süüdimõistev kohtuotsus ühel artiklis 25 osutatud põhjustest, välja arvatud juhul, kui hankija teeb kindlaks, et selline lõpetamine ei ole põhjendatud ülekaaluka avaliku huvi tõttu, ning lõpliku kohtuotsusega ei ole lepingu lõpetamine ette nähtud;

(b) lepingut või selle muudatust ei oleks töövõtjaga tohtinud sõlmida, arvestades aluslepingutest ja käesolevast määrusest tulenevate kohustuste tõsist rikkumist, mida on kinnitanud Euroopa Liidu Kohus aluslepingu artikli 258 kohases menetluses.

Artikkel 108

Maksed

1. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2011/7/EL[0] tulenevaid kohustusi, tagab hankija töövõtjatele ja kui see on asjakohane, alltöövõtjatele õigeaegsed maksed.

2. Artikli 104 kohaste lepingu täitmise tingimuste osana võib hankija ette näha, et töövõtjad kohaldavad kogu tarneahelas samaväärseid maksetingimusi, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/7/EL asjakohastes sätetes.

3. Liikmesriigid esitavad vastavalt artikli 134 lõikele 4 riikliku riigihangete andmeruumi kaudu hanketeabe iga asjaomase individuaalse lepinguga seotud makse staatuse kohta.

4. Liikmesriigid teevad vastavalt artikli 134 lõikele 4 igale hankijale kättesaadavaks hanketeabe, mis käsitleb maksete õigeaegset tasumist iga aastase aruandeperioodi kohta.

5. Lisaks artikli 44 lõikele 6 võib hankija hanke üksikasjades ette näha ettemaksed, eelkõige selleks, et soodustada VKEde osalemist. Kui kõnealune leping on eriti oluline käesoleva osa II jaotise 3. peatükis sätestatud innovatsioonikaalutluste seisukohast, näeb hankija töövõtjale ette asjakohase ettemakse, välja arvatud juhul, kui selle vastu on avaliku sektori ülekaalukas huvi.

6. Alltöövõtja taotluse korral ja kui hankelepingu laad seda võimaldab, kannab hankija alltöövõtjale otse üle nende teenuste, asjade või ehitustööde eest tasumisele kuuluvad maksed, mida alltöövõtja on osutanud, tarninud või teinud peatöövõtjale. Sellised meetmed võivad sisaldada asjakohaseid mehhanisme, mis võimaldavad peatöövõtjal alusetud maksed vaidlustada. Kõnealust makseviisi käsitlev kord nähakse ette hanke üksikasjades.

5. peatükk
Avaldamise ja dokumenteerimise nõuded

Artikkel 109

Menetluste eraldi dokumenteerimine

1. Hankija registreerib e-riigihangete teenuses ja teeb artikli 134 kohaselt riiklikus riigihangete andmeruumis kättesaadavaks dokumendid, millega põhjendatakse hankemenetluse kõigis etappides ettevõtja valimise ja lepingu sõlmimise kohta tehtud otsuseid, eelkõige dokumendid, mis käsitlevad teabevahetust ettevõtjatega, sealhulgas võimalikke läbirääkimisi, ning ettevõtjasiseseid otsuseid hanke üksikasjade ettevalmistamiseks või parandamiseks, sealhulgas sellised parandused, mis tehakse pärast läbirääkimisi, kui need toimusid. Neid dokumente säilitatakse vähemalt kolm

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta direktiiv 2011/7/EL hilinenud maksmisega võitlemise kohta äritehingute puhul (uuesti sõnastatud) (ELT L 48, 23.2.2011, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/7/oj).

aastat alates lepingu sõlmimise kuupäevast, välja arvatud juhul, kui kohaldatava liidu või liikmesriigi õigusega nõutakse pikemat ajavahemikku.

2. Hanketeave ja hankega seotud otsused registreeritakse ja neid hallatakse viisil, mis võimaldab kindlaks teha nende päritolu, arengu, põhjenduse ja heakskiitmise ajaloo kogu nende hanketsükli jooksul.

3. Hankija lisab oma dokumentidesse kõik leitud huvide konfliktid, tervikluse rikkumised ning julgeoleku või avaliku turvalisuse märkimisväärsed ohud, mis hankemenetlusi või lepingu täitmist mõjutavad, ning võetud leevendusmeetmed.

Artikkel 110

Teabe avaldamine avalikes kokkuvõtetes

1. Hankija avaldab artikli 112 kohaselt teavet järgmistes avalikes kokkuvõtetes:

   (a) uuring,

   (b) hange,

   (c) tulemus,

   (d) leping,

   (e) muutmine,

   (f) täitmine.

2. Artiklis 30 osutatud uuringu avalikus kokkuvõttes avaldatakse kogu järgmine teave:

   (a) uuringu seisukohast olulised organisatsioonid ja

   (b) uuringu eesmärk, sealhulgas meetod, teabevahetus ja esitamistingimused;

   (c) muu vajalik teave uuringu kohta.

3. Artiklites 34, 37, 42, 49 ja 103 osutatud hanke avalikus kokkuvõttes avaldatakse kogu järgmine teave:

   (a) hankemenetluse seisukohast olulised organisatsioonid;

   (b) hankemenetluse eesmärk, sealhulgas meetod, teabevahetus ja esitamistingimused;

   (c) hanke kirjeldus, sealhulgas laad, kogus või hinnanguline kogus ja ostude ajastus;

   (d) hankemenetluse kehtivusaeg;

   (e) lepingutingimused;

   (f) kohaldamise korral märge hanke strateegilise laadi kohta, näiteks keskkonnaalaste, sotsiaalsete või innovatsioonieesmärkide täitmise kohta, samuti hanke sobivuse kohta VKEdele;

   (g) hõlmatus WTO riigihankelepinguga;

   (h) muu vajalik teave hanke kohta.

4. Artiklites 40, 44, 46, 49, 103 ja 111 osutatud tulemuse avalikus kokkuvõttes avaldatakse kogu järgmine teave:

   (a) hankemenetluse seisukohast olulised organisatsioonid;

(b) menetluse eesmärk;

(c) menetluse tulemus, sealhulgas tühistamine;

(d) artikli 46 kohaselt sõlmitud lepingute puhul: põhjendus selle kohta, miks hankija otsustas sõlmida lepingu vastavalt kõnealusele sättele;

(e) artikli 46 kohaselt sõlmitud lepingute puhul: ettepaneku kirjeldus vastavalt läbirääkimiste alustamise ettepanekule, pakkumuse esitamise ettepanekule või ettepanekule tarnida lahendus arve alusel;

(f) vajaduse korral märge hanke strateegilise laadi kohta, näiteks keskkonnaalaste, sotsiaalsete või innovatsioonieesmärkide täitmise kohta, samuti märge VKEde osalemise kohta;

(g) hõlmatus WTO riigihankelepinguga ja

(h) muu vajalik teave tulemuse kohta.

5. Artiklite 106, 111 ja 125 kohases lepingu, lepingu muudatuse või täitmise avalikus kokkuvõttes avaldatakse kogu järgmine teave (vastavalt asjakohasusele):

(a) lepingu seisukohast olulised organisatsioonid;

(b) lepingu eesmärk;

(c) käesoleva lõike kohaselt avaldatud ja muudatusega muudetud lepinguandmed;

(d) muudatuse põhjused;

(e) lepingu tulemus, sealhulgas teave lepingu lõpetamise kohta;

(f) muu vajalik teave lepingu, selle muutmise või täitmise kohta.

6. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 141 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta vastavalt rakendusvajadusele teavet, mis peab sisalduma käesoleva artikli lõigetes 2–6 osutatud avalikes kokkuvõtetes.

7. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, milles kirjeldatakse üksikasjalikumalt konkreetset teavet, mis peab sisalduma igas lõigetes 2–6 kirjeldatud avalikus kokkuvõttes, ning millega luuakse seos avalike kokkuvõtete vahel, järjestatakse mitmes avalikus kokkuvõttes sisalduv konkreetne teave, kehtestatakse hankijatele nõuded taaskasutada avalikus kokkuvõttes juba esitatud andmeid ning nõuded e-riigihangete teenuse osutajatele, et pakkuda vastavat andmete taaskasutamisteenust. Need rakendusaktid võetakse vastu artikli 143 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse alusel.

Artikkel 111

Tulemuse, lepingu ja selle täitmise avaliku kokkuvõtte avaldamine

1. Hankija saadab artikli 110 kohaselt hiljemalt 20 päeva jooksul:

(a) pärast turu-uuringu lõpuleviimist, hankelepingu sõlmimise otsuse tegemist või hankemenetluse tühistamist või nagu on osutatud artiklites 40, 44, 46, 49 ja 103, tulemuse avaliku kokkuvõtte;

(b) pärast hankelepingu sõlmimist, kui sellele eelnenud hankemenetlus kuulus käesoleva määruse kohaldamisalasse, lepingu avaliku kokkuvõtte;

(c) pärast lepingu täitmise lõpetamist, kui sellele eelnenud hankemenetlus kuulus käesoleva määruse kohaldamisalasse, avaliku kokkuvõtte lepingu lõpetamise kohta; kui lepingut ei sõlmitud või lepingu täitmist ei lõpetatud, sealhulgas artiklite 107 ja 126 kohase lõpetamise tõttu, saadab hankija kokkuvõtte vastava sündmuse toimumise päevast arvates.

2. Teatava teabe võib jätta avaldamata, kui selle avaldamine takistaks õiguskaitset või oleks muul viisil vastuolus avalike huvidega, kahjustaks konkreetse avalik-õigusliku või eraõigusliku ettevõtja õigustatud ärihuve või võiks kahjustada ausat konkurentsi ettevõtjate vahel. Selline teave esitatakse artikli 134 kohaselt riiklikus riigihangete andmeruumis samal ajal kui teave, mis ei ole avalikult kättesaadav.

3. Hankija tagab hanketeabe täieliku, nõuetekohase ja õigeaegse esitamise riiklikus riigihangete andmeruumis vastavalt artiklile 134.

Artikkel 112

Avaldamise vorm ja viis

1. Hankija saadab artiklis 110 osutatud avalikud kokkuvõtted, sealhulgas teabe muudatused, riikliku riigihangete andmeruumi kaudu Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele ja need avaldatakse *Euroopa Liidu Teataja* kaasandes hiljemalt viis päeva pärast nende kättesaamist, välja arvatud juhul, kui hankija nõuab hilisemat avaldamiskuupäeva. Teave loetakse Euroopa Liidu Väljaannete Talituse poolt kättesaaduks alles siis, kui see on valideeritud vastavalt liidu kehtestatud tehnilistele valideerimisnõuetele.

2. Euroopa Liidu Väljaannete Talitus tagab, et artiklis 110 osutatud avalikud kokkuvõtted tehakse kättesaadavaks:

   (a) ainsa autentse tekstina vähemalt ühes liidu ametlikus keeles, nagu selle on esitanud hankija ja

   (b) lisaks autentsele tekstile mitteautentsete versioonidena muudes liidu ametlikes keeltes.

3. Hankija peab suutma tõendada, mis kuupäeval nende teave avaldamiseks saadeti.

4. Euroopa Liidu Väljaannete Talitus saadab riiklikule riigihangete andmeruumile kinnituse avalike kokkuvõtete kättesaamise ja avaldamise kohta, ja märgib avaldamise kuupäeva. Riiklik riigihangete andmeruum esitab sellise kinnituse hankijale ja see on tõend avaldamise kohta.

5. Hankija võib avaldada avalikke kokkuvõtteid hankelepingute kohta, mille suhtes ei kohaldata käesolevas määruses sätestatud avaldamisnõudeid, tingimusel et need saadetakse käesoleva artikli kohaselt Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele.

6. Avalike kokkuvõtete vastuvõtmise, valideerimise ja avaldamisega seotud kulud Euroopa Liidu Väljaannete Talituses kannab liit.

7. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, milles täpsustatakse Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele avalike kokkuvõtete esitamise üksikasjad ja lõikes 1 osutatud tehniliste valideerimisnõuete allikas. Rakendusaktid võetakse vastu artikli 143 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

Artikkel 113

Avaldamine riigi tasandil

1. Artiklis 110 osutatud teavet või artikli 110 lõike 7 kohast rakendusakti ei avaldata riigi tasandil enne avaldamist artikli 112 kohaselt. Siiski võib avaldamine toimuda igal juhul riigi tasandil, kui hankijale ei ole avaldamisest teatatud 48 tunni jooksul pärast artikli 112 kohaselt teabe kättesaamise kinnitamist.

2. Riigi tasandil avaldatud teabes märgitakse kuupäev, mil see teave saadeti Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele, ning artikli 112 kohaselt hankemenetluse kohta avaldatud teabe tunnus.

IV osa
Kontsessioonid

I jaotis
Üldsätted

Artikkel 114

Kohaldamisala

1. Käesolevat osa kohaldatakse artiklis 115 kindlaksmääratud ehitustööde tegemise ja teenuste osutamise kontsessioonide suhtes.

2. Kui käesolevas osas ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse kontsessioonide suhtes kõiki käesoleva määruse sätteid, mida kohaldatakse hankelepingute suhtes.

Artikkel 115

Kontsessioonide määratlus ja tingimused

1. Käesoleva määruse kohaldamisel kasutatakse järgmisi mõisteid:

   (a) „kontsessioon“ – rahaliste huvidega seotud leping, olenemata selle ametlikust nimetusest, mille puhul üks või mitu hankijat usaldavad ehitustööde tegemise või teenuste osutamise ja korraldamise kasutajate hüvanguks ühele või mitmele ettevõtjale (edaspidi „kontsessionäär“), ning mis vastab järgmistele tingimustele:

   i) kontsessionääri tasu seisneb kas üksnes õiguses kasutada lepingu esemeks olevaid töid või teenuseid või sellises õiguses koos hankija makstava tasuga ja

   ii) kontsessiooniga läheb kontsessionäärile üle nende ehitustööde või teenuste kasutamisega seotud äririsk, millega hankija kokku puutuks, kui ta teeks ehitustöid või osutaks teenuseid ise.

   (b) Kontsessiooniga nähakse ette õiguslikult täitmisele pööratavad kohustused, mille alusel hankija määrab kindlaks ehitustööde tegemise või teenuste osutamise ja korraldamise laadi, ulatuse ja tingimused, kehtestades konkreetsed nõuded, millega tagatakse, et kontsessionäär täidab neid ülesandeid kõnealuse hankija kindlaksmääratud eesmärkide saavutamiseks ja täidab neid nõudeid kogu kontsessiooni kestuse jooksul.

   (c) Kontsessiooni ese on kõnealuste ehitustööde tegemine või teenuste osutamine ning see ei tähenda, et kõigil teatavatele tingimustele vastavatel ettevõtjatel on õigus ilma valikumenetlust läbimata täita teatavat ülesannet.

   Kontsessioonidena käesoleva määruse tähenduses ei käsitata lepinguid, mille ainus või ülekaalukas ese on anda õigus vallata või kasutada avalikku omandit või avalikke ressursse (sealhulgas rendilepingud või muud avaliku omandiga seotud kasutusõigused, samuti trasside rajamise õigused või muud load, mis võimaldavad avalikku omandit kasutada taristu või võrgu rajamiseks) ning mille

puhul hankija kehtestab üksnes üldised kasutustingimused ega anna kellelegi ülesannet konkreetset ehitustööd teha või teenust osutada.

2. Lõike 1 kohaldamisel tähendab „äririsk“ riski, et kontsessionäär ei saa tavapärastel käitamistingimustel kontsessiooni esemeks olevate ehitustööde tegemisel või teenuste osutamisel ja korraldamisel tehtud investeeringuid ja kantud kulusid tagasi, nii et kontsessionäär kannab kontsessiooni täitmisega seotud kahjumiriski, näiteks ebakindlusega seotud riske, mis mõjutavad nõudlust, tulusid, tegevuskulusid, kättesaadavust, tehnilisi ja käitamistingimusi või suutlikkust. Äririsk hõlmab tegelikku avatust muutuvatele turutingimustele ning kontsessionääri võimalik kahjum ei tohi olla majanduslikult ebaoluline.

Artikkel 116

Segakontsessioonilepingud

1. Lisaks artiklites 86 ja 87 sätestatule määratakse kontsessioonide ja muude hankelepingute elemente sisaldavate lepingute (edaspidi „segakontsessioonilepingud“) suhtes kohaldatav õiguskord kindlaks vastavalt käesoleva artikli lõigetele 2 ja 3.

2. Kui segakontsessioonilepingu eri osad on objektiivselt eraldatavad, kuid hankija ei hangi neid eraldi, sõlmitakse kõnealune leping kooskõlas III osaga.

3. Kui segakontsessioonilepingu eri osi ei ole objektiivselt võimalik lahutada, määratakse selle suhtes kohaldatav õiguskord kindlaks kõnealuse lepingu põhieseme alusel.

Selliste lepingute puhul, mis sisaldavad nii teenuste kontsessiooni kui ka asjade hankelepingu elemente, määratakse kõnealuse lepingu põhiese kindlaks selle järgi, milliste vastavate teenuste või asjade hinnanguline maksumus on suurim.

Artikkel 117

Väljajäetud kontsessioonid

1. Lisaks III osa II jaotise 1. peatükis sätestatud eranditele ei kohaldata käesolevat määrust kontsessioonide suhtes, mis käsitlevad järgmist:

(a) lennutransporditeenused, mille osutamiseks on antud lennutegevusluba Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1008/2008[0] tähenduses;

(b) avalikud reisijateveoteenused määruse (EÜ) nr 1370/2007 tähenduses;

(c) selliste püsivõrkude pakkumine või käitamine, mille eesmärk on pakkuda elanikkonnale joogivee tootmise, transpordi või jaotamisega seotud teenust, või joogivee tarnimine sellistesse võrkudesse;

(d) kui kontsessioonil on üks või mõlemad järgmistest esemetest, kui need on seotud punktis c osutatud tegevusalaga:

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. septembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1008/2008 ühenduses lennuteenuste osutamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (uuestisõnastamine) (ELT L 293, 31.10.2008, lk 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1008/oj).

i) vesiehitusprojektid, niisutus või maakuivendus, tingimusel et tarnitud joogivee maht moodustab üle 20 % nende projektide käigus või niisutus- või kuivendusseadmetega saadud vee kogumahust;

ii) reovee ärajuhtimine või töötlemine;

(e) CPV koodiga 92351100-7 hõlmatud loteriiteenused, mille liikmesriik on andnud ettevõtjale ainuõiguse alusel;

(f) kontsessioonilepingud, mis on ettevõtjaga sõlmitud ainuõiguse alusel, mis on antud kooskõlas aluslepinguga ja liidu õigusaktidega, milles on sätestatud turulepääsu ühised normid, mida kohaldatakse III lisas osutatud tegevuste suhtes, välja arvatud juhul, kui kõnealustes liidu õigusaktides ei ole sätestatud sektoripõhiseid läbipaistvuskohustusi – sellisel juhul kohaldatakse artiklit 20.

2. Juhul kui liikmesriik annab ettevõtjale ainuõiguse teostada IV lisas osutatud tegevust, teavitab ta sellest komisjoni ühe kuu jooksul pärast kõnealuse ainuõiguse andmist.

Artikkel 118

Piirmäär ja kontsessiooni maksumuse hindamine

1. Käesolevat määrust kohaldatakse kontsessioonide suhtes, mille hinnanguline maksumus on artikli 2 lõike 1 punktis a sätestatud piirmääraga võrdne või sellest suurem.

2. Kontsessiooni eeldatav maksumus on eeldatav kogukäive käibemaksuta, mille kontsessionäär võib kontsessiooni maksimaalse kestuse jooksul luua (nagu selle on hinnanguliselt määranud hankija), mis tekib kontsessiooni esemeks olevate ehitustööde tegemise ja teenuste osutamise eest ning nimetatud ehitustööde ja teenustega kaasnevate tarnete tulemusel.

3. Kontsessiooni hinnanguline maksumus arvutatakse hanke üksikasjades täpsustatud objektiivse meetodi abil. Kontsessiooni maksumuse hindamisel võtab hankija vajaduse korral arvesse eelkõige järgmist:

(a) iga valikuvõimaluse maksumus ja igasugune kontsessiooni kestuse pikendamine;

(b) tulu, mis saadakse ehitustöö või teenuse kasutajate makstavatest muudest teenustasudest ja trahvidest kui need, mida kogutakse hankija nimel;

(c) hankija või mis tahes muu avaliku sektori asutuse poolt kontsessionäärile tehtavad maksed või mis tahes vormis rahalised soodustused, sealhulgas hüvitis avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmise eest ja riiklikud investeeringutoetused;

(d) kolmandatelt isikutelt kontsessiooni täitmiseks saadavate toetuste või mis tahes kujul antavate muude finantssoodustuste maksumus;

(e) tulu kontsessiooni osaks oleva mis tahes vara müügist;

(f) kõigi selliste asjade ja teenuste maksumus, mille hankija on teinud kontsessionäärile kättesaadavaks, tingimusel et need on vajalikud ehitustööde tegemiseks või teenuste osutamiseks;

(g) mis tahes auhinnad, maksed, tasud või hüvitised, mis on ettevõtjale antud seoses kontsessiooni andmise menetlusega.

II jaotis
Ettevalmistamine, projekteerimine ja menetlus

Artikkel 119

Avaliku sektori vajadustega seotud lepingulised kohustused

1. Hankija määrab hanke üksikasjades kindlaks kontsessiooni täitmist reguleerivad kohustuslikud tingimused, mida ta peab vajalikuks, võttes arvesse asjaomaste ehitustööde või teenuste laadi ja sisu, sealhulgas tingimused, mille eesmärk on tagada kasutajatele pakutavate ehitustööde ja teenuste järjepidevus, kvaliteet, ligipääsetavus, ohutus ja tulemuslikkus.

2. Kui on asjakohane, kehtestatakse lõikes 1 osutatud kontsessiooni täitmist reguleerivad kohustuslikud tingimused selgete, objektiivsete ja mõõdetavate tulemusnõuetena, sealhulgas näitajatena, mis on seotud järgmisega:

   (a) teenuse kvaliteet;

   (b) teenuse kättesaadavus ja järjepidevus;

   (c) tõhusus ja usaldusväärsus;

   (d) kestlikkus ja vastupanuvõime.

3. Kui lõike 2 kohaselt on kehtestatud tulemuslikkusnõuded, peab hanke üksikasjades olema võimalik tulemuslikkust tõhusalt jälgida; tulemuslikkusnõuded võivad eelkõige hõlmata kohaldatavaid peamisi tulemusnäitajaid, tulemuslikkuse järelevalve- ja kontrollimeetodeid ning asjakohasel juhul tegevuse tulemuslikkusega seotud tagajärgi, sealhulgas stiimuleid või mahaarvamisi.

Artikkel 120

Struktureeritud riskihindamine

1. Enne kontsessiooni andmise menetluse algatamist hindab hankija peamisi kontsessiooni täitmisega seotud majanduslikke riske, võttes arvesse asjaomaste ehitustööde või teenuste laadi, kestust ja majanduslikke omadusi.

   Hinnangus määratakse kindlaks kontsessiooni täitmisega seotud peamised riskikategooriad, tehes vahet ehitustööde või teenuste kasutamisega ja turu ebakindlusega seotud äririskidel ning üldistel lepingulistel riskidel. Riskihindamises määratakse objektiivsete andmete põhjal kindlaks kõnealuste riskide jaotumine osaliste vahel.

2. Hanke üksikasjades võib ette näha artikli 125 kohased kohandamismehhanismid, mille eesmärk on vajaduse korral riske poolte vahel ümber jaotada või neid leevendada, võttes arvesse nende riskide laadi. Selliste mehhanismide olemasolu ei välista iseenesest lepingu käsitamist kontsessioonina, tingimusel et kontsessionäär kannab endiselt ehitustööde ja teenuste kasutamisega kaasnevat äririski.

Artikkel 121

Kontsessiooni täitmise hindamise parameetrid

1. Hankija lisab kontsessioonilepingusse sätted, mille eesmärk on tagada ehitustööde või teenuste pikaajaline tõhusus, sealhulgas edendada keskkonnakestlikkust ja tehnoloogilist innovatsiooni kogu kontsessiooni kestuse jooksul.

   Esimeses lõigus osutatud sätted on otseselt seotud kontsessiooni täitmisega ja võivad eelkõige sisaldada nõudeid, mis aitavad saavutada keskkonna- ja kliimaeesmärke vastavalt artiklile 50 või on seotud tehnoloogia arengu ja innovatsiooni edendamisega ning teenuste jätkuva täiustamisega.

2. Hankija lisab vajaduse korral kontsessioonilepingusse sätted, mille eesmärk on tagada ehitustööde või teenuste turvalisus, vastupidavus ja järjepidevus kogu kontsessiooni kestuse jooksul.

   Need sätted on otseselt seotud kontsessiooni täitmisega ja võivad eelkõige hõlmata nõudeid, millega tagatakse häirete korral elutähtsate teenuste järjepidevus, kohustust juhtida riske, mis mõjutavad turvalisust ja tegevuskerksust, ning meetmeid elutähtsa taristu, süsteemide või andmete kaitsmiseks või küberturvalisuse kaitsemeetmeid.

3. Hankija lisab kontsessioonilepingusse sätted, millega nõutakse, et kontsessionäär säilitaks piisavaid andmeid viie aasta jooksul alates kontsessiooni andmise kuupäevast, ning rakendaks aruandlusmehhanisme, mis võimaldavad hankijal jälgida kontsessiooni täitmist ja rakendamist ning kontrollida lepinguliste ja juriidiliste kohustuste täitmist ning pädevatel järelevalve-, auditeerimis- ja kontrolliasutustel nende kohustuste täitmist kontrollida.

   Kõnealused sätted võivad eelkõige käsitleda andmete täielikkust, täpsust ja terviklikkust, regulaarset teavet tulemuste kohta ning õigeaegset teatamist intsidentidest, mis mõjutavad toimivust või vastavust õiguslikele, ohutus- või keskkonnanõuetele.

4. Kui kontsessiooni täitmiseks on vaja õigusi varale, taristule või avalikule varale, tagab hankija, et lepingulised, asjaõiguslikud või valdamisega seotud kokkulepped, mis reguleerivad nende varade üleandmist, tagastamist või ülevõtmist kontsessiooni lõppemisel või lõpetamisel, on selged, proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad ning on hanke üksikasjades välja toodud. Selliste kokkulepetega ei tohi luua põhjendamatuid konkurentsitõkkeid ega põhjendamatult eelistada senist kontsessionääri ning nendega tagatakse, et uus ettevõtja saab kontsessiooni täitmist jätkata tõhusatel ja mittediskrimineerivatel tingimustel.

   Hanke üksikasjades võib eelkõige kindlaks määrata tingimused vara kasutamise, üleandmise või lepingu lõppemise või lõpetamise korral tagastamise reguleerimiseks, sealhulgas makstavad tasud ning töötajate üleandmise või ülevõtmisega seotud tingimused.

Artikkel 122

Kontsessioonide kestus

1. Kontsessioonide kestus on piisav ajavahemik, et kontsessionäär saaks ehitustööde käitamiseks või teenuste osutamiseks tehtud investeeringud tagasi koos investeeritud kapitali tootlusega tavapärastel käitamistingimustel, võttes arvesse investeeringuid, mis on olnud vajalikud konkreetsete lepinguga seotud eesmärkide saavutamiseks.

2. Kontsessiooni kestuse kindlaksmääramisel võetakse arvesse kontsessiooni eset ning avalikku huvi säilitada konkurents ja turulepääs.

3. Kontsessiooni kestuse kindlaksmääramisel võtab hankija arvesse järgmist:

(a) kontsessiooni täitmiseks vajalikud investeeringud (nii esialgsed kui ka kogu kontsessiooni kehtivusaja jooksul), sealhulgas investeeringud taristusse, seadmetesse ja intellektuaalomandisse;

(b) ehitustööde või teenuste kasutamisega seotud tegevus- ja hoolduskulud;

(c) riskide jaotamine poolte vahel, tingimusel et kontsessiooni kestuse tõttu ei kõrvaldata kontsessionääri kantavat äririski;

(d) kontsessiooni täitmist reguleerivad kohustuslikud tingimused;

(e) eeldatav tulu ja ajavahemik, mida kontsessionäär põhjendatult vajab investeeringute ja tegevuskulude tagasisaamiseks koos mõistliku tootlusega;

(f) vajadus tagada perioodiline avatus konkurentsile.

Vajaduse korral võetakse kontsessiooni kestuse kindlaksmääramisel arvesse ka kontsessiooni eseme eeldatavat tehnoloogilist, õiguslikku ja keskkonnaalast olelusringi.

Kontsessiooni kestuse kindlaksmääramine ei garanteeri, et kontsessionäär saab investeeritud kapitalilt eelnevalt kindlaksmääratud või minimaalse tootluse. Kontsessiooni võib anda lühemaks ajaks kui investeeringute tagasisaamiseks vajalik, tingimusel et kontsessiooni kestusega seotud mis tahes rahastamiskord, sealhulgas tasud või tagatised, ei kõrvalda ega vähenda oluliselt kontsessionääri äririski.

4. Hankija võib kontsessiooni kestuse kindlaks määrata hanke üksikasjades või sätestada, et kestus moodustab osa pakkumusest.

5. Kui lepingu kestus moodustab osa pakkumusest, täpsustatakse hanke üksikasjades

(a) kontsessiooni kestuse kindlaksmääramise meetod, sealhulgas minimaalne või maksimaalne kestus või lubatud vahemik;

(b) pakkujate ettepanekud kestuse hindamist ja kontrollimist reguleeriva korra kohta, sealhulgas suhe kestuse ja järgmise vahel:

i) tehtavad investeeringud;

ii) kontsessiooni finantsstruktuur;

iii) riskide jaotamine;

iv) kontsessiooni majanduslik tasakaal;

(c) mil määral on kavandatav kestus hindamiskriteerium.

6. Hankija võib lisada hanke üksikasjadesse sätted, mis võimaldavad kontsessiooni kestust kohandada, pikendada, vähendada või millestki sõltuvana kindlaks määrata.

Mis tahes mehhanism, mis võimaldab kontsessiooni kestust kohandada, pikendada, vähendada või millestki sõltuvana kindlaks määrata, peab vastama järgmistele nõuetele:

(a) see on esitatud selgelt, täpselt ja üheselt mõistetavalt hanke üksikasjades;

(b) täpsustatud on tingimused, mille alusel selliseid kohandusi võib teha, ning kohaldatav metoodika ja kontsessiooni maksimaalne kestus, võttes arvesse lõikes 3 osutatud tegureid.

Kontsessiooni kestuse mis tahes kohandamine, mida ei ole hanke üksikasjades ette nähtud või mida ei tehta kooskõlas teise lõigu punkti b kohaselt sätestatud metoodika ja tingimustega, kujutab endast kontsessiooni muutmist ja sellele kehtib artikkel 125.

Artikkel 123

Kontsessiooni andmise menetlus

1. Hankija annab kontsessioone käesolevas määruses sätestatud korras.

2. Hanke avalik kokkuvõte kontsessiooni andmisest artikli 34 kohaselt sisaldab lisaks ka kokkuvõtet järgmisest teabest:

   (a) kontsessiooni hinnangulise maksumuse põhikomponendid, sealhulgas hinnangulised investeerimiskulud ja tegevustulud;

   (b) peamiste riskide jaotus, sealhulgas asjakohasel juhul nõudluse ja ehitusega seotud riskid ja õiguslikud riskid.

III jaotis
Kontsessioonide haldamine

Artikkel 124

Kohandamismehhanismid

1. Hankija võib lisada hanke üksikasjadesse klauslid, millega kehtestatakse mehhanismid kontsessiooni tingimuste kohandamiseks kogu kontsessiooni kehtivusaja jooksul, tingimusel et

   (a) need mehhanismid on kontsessiooni laadi, kestust ja riskiprofiili arvestades objektiivselt põhjendatud;

   (b) need mehhanismid säilitavad kontsessiooni majandusliku tasakaalu;

   (c) need mehhanismid säilitavad äririski ülemineku kontsessionäärile;

   (d) nende klauslid on selged, täpsed ja üheselt mõistetavad.

2. Lõikes 1 osutatud kohandamismehhanismid võivad eelkõige olla seotud

   (a) eelnevalt kindlaksmääratud põhimõtetega tulude kohandamise kohta, sealhulgas seoses tulenevalt nõudlusest või kasutustasemest;

   (b) indekseerimismehhanismidega, sealhulgas nendega, mis on seotud objektiivsete majandusnäitajatega, nagu hinnaindeksid, inflatsioonimäärad või sisendkulude volatiilsus, näiteks põhimaterjalide puhul;

   (c) maksete tulemuspõhiste kohandustega, mis on seotud ehitustööde tegemise või teenuste osutamisega seotud kvalitatiivsete või tulemuseesmärkide saavutamisega.

3. Sellistel klauslitel põhinevaid lepingu kohandusi ei käsitata artikli 125 kohaste muudatustena.

Artikkel 125

Kontsessioonide muutmine nende kehtivuse ajal

1. Hankija võib kontsessioone nende kehtivusaja jooksul muuta ilma uut hankemenetlust korraldamata, tingimusel et muudatus ei ole oluline lõike 3 tähenduses või kuulub mõne lõikes 4 osutatud juhtumi alla. Iga selline muudatus peab vastama kontsessiooni täitmise käigus tekkivatele objektiivsetele vajadustele, piirduma sellega, mis on vajalik ja asjakohane kontsessiooni täitmise ja järjepidevuse tagamiseks, ega muuda kontsessiooni esialgset majanduslikku tasakaalu kontsessionääri kasuks.

2. Muudatust, mille maksumus ei ületa 15 % esialgse kontsessiooni maksumusest, käsitatakse väheolulisena ja selle võib teha ilma uut hankemenetlust korraldamata, tingimusel et kontsessiooni esialgne majanduslik tasakaal ei muutu.

   Kui tehakse mitu järjestikust muudatust, hinnatakse piirmäärasid järjestikuste muudatuste kumulatiivse netomaksumuse alusel.

3. Muudatust käsitatakse olulisena, kui sellega kehtestatakse tingimused, mis oleksid algse hankemenetluse osana muutnud hankemenetluse tingimusi, või kui see muudab kontsessiooni olulisi tingimusi, näiteks kontsessiooni kohaldamisala, artikli 119 kohaselt sätestatud lepingulisi kohustusi, esialgse majandusliku tasakaalu kontsessionääri kasuks või algse kontsessionääri isikut muudel kui lõike 4 punktis c osutatud juhtudel.

4. Tingimusel, et need ei muuda kontsessiooni esialgset majanduslikku tasakaalu töövõtja kasuks, on olulised muudatused lõike 1 tähenduses lubatud järgmistel juhtudel:

   (a) kui kontsessiooni täitmise ajal on tekkinud vajadus täiendavate ehitustööde, teenuste või asjade järele, tingimusel et kontsessionääri vahetamine ei ole tehniliselt või majanduslikult teostatav, sealhulgas olemasolevate ehitustööde või teenuste vastastikuse seotuse tõttu või seetõttu, et see tooks kaasa kulude märkimisväärse suurenemise;

   (b) kui muudatus on vajalik asjaolude tõttu, mida hoolas hankija ei saanud kontsessiooni andmise menetluse algatamise ajal mõistlikult ette näha ja mis mõjutavad märkimisväärselt kontsessiooni täitmist või teostatavust, sealhulgas

   i) olulised muudatused kohaldatavates õigusnormides või kohaldatavas õigusraamistikus;

   ii) märkimisväärne tehnoloogiline areng;

   iii) häired, hädaolukorrad või kriisid, millel on märkimisväärne majanduslik, ühiskondlik või tegevusalane mõju;

   (c) kui algne kontsessionäär asendatakse teise üksusega järgmistel põhjustel:

   (a) äriühingu ühinemine, ülevõtmine, omandamine, maksejõuetus või muu restruktureerimine, kus kontsessionääri õigused ja kohustused lähevad täielikult või osaliselt üle teisele ettevõtjale, tingimusel et uus üksus vastab algsetele kvalitatiivsetele kvalifitseerimiskriteeriumidele; ning kontsessioonis ei tehta muid olulisi muudatusi ja töövõtja asendamise eesmärk ei ole käesoleva määruse kohaldamisest kõrvale hoida;

   (b) hankija võtab üle peamise kontsessionääri kohustused alltöövõtjate ees, kui see võimalus on liikmesriigi õigusega ette nähtud.

5. Hankija teeb enne kontsessiooni muutmist objektiivsete ja kontrollitavate asjaolude põhjal kindlaks, et lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud. Hankija säilitab üksikasjalikud kirjalikud andmed muudatuse oluliste osade kohta, sealhulgas selle põhjenduse, vajalikkuse või asjakohasuse ning mõju kohta lepingu majanduslikule tasakaalule, eelkõige majanduslike eeliste ja äririskide jaotamisele kontsessiooni alusel, et põhjendada kontsessiooni muutmise otsust ja võimaldada pädevatel järelevalve-, auditeerimis- ja kontrolliasutustel kontrollida vastavust käesolevale artiklile.

6. Enne kontsessiooni muudatust, mille maksumus ületab 50 % kontsessiooni esialgsest hinnangulisest maksumusest, avaldab hankija sellekohase muudatuse avaliku kokkuvõtte. Kõnealune avalik kokkuvõte sisaldab põhjendust muudatuse tegemiseks ilma uut hanget korraldamata ja artiklis 110 sätestatud teavet. Järjestikuste muudatuste eesmärk ei tohi olla käesolevast määrusest kõrvale hoidumine.

   Erandina käesoleva lõike esimesest lõigust ei kehti kokkuvõtte eelneva avaldamise kohustus, kui artikli 48 kohaselt kindlaksmääratud hädaolukorrast tulenev kiireloomulisus ei võimalda muudatuse avalikku kokkuvõtet eelnevalt avaldada. Sellisel juhul avaldab hankija muudatuse avaliku kokkuvõtte vastavalt käesoleva artikli lõikele 7.

7. Kui hankija muudab käesoleva artikli lõike 5 tingimuste kohaselt kontsessiooni suurel määral ja muudatuse maksumus ei ületa 50 % kontsessiooni esialgsest hinnangulisest maksumusest, avaldab ta 20 päeva jooksul alates muudatuse tegemise kuupäevast muudatuse avaliku kokkuvõtte, mis sisaldab artiklis 110 sätestatud teavet. Kui tehakse mitu järjestikust muudatust, mille maksumus ei ületa 50 % esialgse kontsessiooni maksumusest, kehtib see kohustus iga muudatuse suhtes. Järjestikuste muudatuste eesmärk ei või olla käesoleva määruse nõuete täitmisest kõrvalehoidmine.

8. Hankija võib võtta või nõuda rangelt vajalikke ajutisi meetmeid, et tagada elutähtsa teenuse katkematu osutamine, kui kontsessiooni mittenõuetekohane täitmine või kontsessionääri suutmatus töid või teenuseid osutada ohustab kontsessiooni raames osutatava ja kontsessioonidokumendis kindlaksmääratud elutähtsa teenuse käigushoidmist. Hankija tagab, et need meetmed piirduvad sellega, mis on objektiivselt vajalik elutähtsa teenuse järjepidevuse säilitamiseks, ning need on proportsionaalsed häire tõsidusega, ei muuda kontsessiooni majanduslikku tasakaalu ega too kaasa äririski üleminekut kontsessionäärilt hankijale, välja arvatud määral, mis on rangelt vajalik elutähtsa teenuse ajutise jätkumise tagamiseks.

9. Kui leping sisaldab indekseerimisklauslit, on lõigetes 2, 6 ja 7 osutatud maksumuse arvutamisel kontrollväärtuseks ajakohastatud maksumus. Juhul kui leping ei sisalda indekseerimisklauslit, võetakse ajakohastatud maksumuse arvutamisel arvesse hankija liikmesriigi keskmist inflatsiooni.

10. Kontsessiooni muudatusi ei kasutata selleks, et kõrvaldada kontsessionääri tegevuses esinevaid puudusi, mis ei ole põhjendatud temast mitteolenevate asjaoludega, välja arvatud lõikes 8 sätestatud tingimustel.

Artikkel 126

Kontsessiooni lõpetamine

1. Lisaks artiklile 107 võib hankija lõpetada kontsessioonilepingu enne selle kehtivusaja lõppu, kui see on ette nähtud liidu või liikmesriigi õigusega ja kui selline lõpetamine on põhjendatud ülekaaluka avaliku huviga.

2. Lõike 1 kohane lõpetamine:

   (a) järgib proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid;

   (b) on nõuetekohaselt põhjendatud ning põhineb objektiivsetel ja kontrollitavatel alustel;

   (c) on asjakohane üksnes juhul, kui taotletavat eesmärki ei ole võimalik mõistlikult saavutada vähem piiravate meetmetega, sealhulgas kontsessiooni muutmisega kooskõlas käesoleva määrusega.

3. Käesoleva artikli kohase lõpetamise korral on kontsessionääril õigus asjakohasele hüvitisele.

4. Lõpetamise põhjendus ja hüvitis dokumenteeritakse nõuetekohaselt ning tehakse pädevatele järelevalve-, auditeerimis- ja kontrolliasutustele kontrollimiseks kättesaadavaks vähemalt viieks aastaks.

V osa
Digitaalne ökosüsteem

I jaotis
Digivahendid

1. peatükk
Elektrooniline side ja koostalitlusvõime

Artikkel 127

Elektrooniline side

1. Hankijad kasutavad kogu hankemenetluse käigus toimuvas teabevahetuses ettevõtjaga elektroonilisi sidevahendeid. Nad kasutavad üksnes üldiselt kättesaadavaid ja mittediskrimineerivaid vahendeid ning nende teabevahetus peab olema kooskõlas hanke üksikasju käsitleva harmoneeritud standardiga vastavalt artikli 129 lõike 1 punktile b.

2. Olenemata lõikest 1 võivad hankijad kasutada muid sidevahendeid, kui elektrooniline side ei ole võimalik hankemenetluse konkreetsete tehniliste nõuete tõttu või kui see on vajalik ühel järgmistest põhjustest:

   (a) elektroonilise side turvanõuete rikkumine või

   (b) eriti tundlikku laadi andmete kaitsmine, mis nõuab niivõrd kõrgetasemelist kaitset, et seda ei ole võimalik elektrooniliste sidevahendite abil nõuetekohaselt tagada.

3. Hankija tagab, et kogu teabevahetuses, andmete vahetamisel ja salvestamisel on andmeterviklus ning osalemishuvist teatamise, pakkumuste ja innovatiivsete lahenduste ettepanekute konfidentsiaalsus kaitstud ning et neil on võimalik vahetada ettevõtjaga andmeid artikli 128 kohase koostalitlusvõrgu kaudu. Nad tutvuvad osalemishuvist teatamise, pakkumuste ja innovatiivsete lahenduste ettepanekute sisuga alles pärast nende esitamiseks määratud tähtaja möödumist ning tagavad, et loata juurdepääs on tuvastatav.

4. Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 ja artiklist 65 võivad hankijad nõuda selliste elektrooniliste sidevahendite kasutamist, mis ei ole üldiselt kättesaadavad ja mittediskrimineerivad, üksnes juhul, kui see on vajalik hankemenetluse läbiviimiseks ning kui nad tagavad kõigile hankemenetluses osaleda kavatsevatele ettevõtjatele vaba ja võrdse juurdepääsu sellistele vahenditele.

5. Kooskõlas määruse (EL) nr 910/2014[0] artiklitega 27 ja 37 võivad hankijad nõuda, et ettevõtja kasutaks elektroonilise teabe allkirjastamiseks täiustatud e-allkirju või e-templeid, kvalifitseeritud sertifikaadil põhinevaid täiustatud e-allkirju või e-templeid või kvalifitseeritud e-allkirju või e-templeid.

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ (ELT L 257, 28.8.2014, lk 73, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj).

Artikkel 128

Koostalitlusvõrk

1. Komisjon loob või määrab turvalise andmevahetusvõrgu (edaspidi „koostalitlusvõrk“), mis võimaldab hankijatel ja ettevõtjatel pidada elektrooniliste sidevahendite abil sidet hankemenetlustes, kus kasutatakse erinevaid e-riigihangete teenuse osutajaid.

2. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 141 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, et luua või määrata selline koostalitlusvõrk.

   Komisjon tagab, et koostalitlusvõrk vastab järgmistele nõuetele:

   (a) see vastab artiklis 129 osutatud harmoneeritud standarditele ja artiklis 130 osutatud ühistele spetsifikatsioonidele;

   (b) selles võetakse arvesse olemasolevaid liidu vahendeid ja standardeid;

   (c) see vastab määruste (EL) 2016/679[0] ja (EL) 2018/1725 kohasele isikuandmete kaitse nõudele ning tagab lõimitud ja vaikimisi andmekaitse, nagu on sätestatud määruse (EL) 2016/679 artiklis 25 ja määruse (EL) 2018/1725 artiklis 27;

   (d) see võimaldab luua turvalise, praktilise, kergesti rakendatava, paindliku, konfigureeritava ja kulutõhusa andmevahetuse kõigis hankemenetlustes;

   (e) selles võetakse arvesse VKEde konkreetseid vajadusi;

   (f) selles peetakse e-riigihangete ontoloogiat semantiliseks raamistikuks, millega standarditakse liidu riigihangete mõisteid, ning

   (g) selles võetakse arvesse avalikke kokkuvõtteid ja nende tehnilist rakendamist kooskõlas artikliga 110.

3. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse koostalitlusvõrgu kasutuselevõtmise ja kasutamise üksikasjalik kord, sealhulgas asjakohasel juhul normid olemasolevate võrkude ärakasutamise kohta käesoleva artikli kohaldamisel. Kõnealustes rakendusaktides määratakse kindlaks vähemalt järgmine:

   (a) tehniline teave koostalitlusvõrguga ühendamise kohta;

   (b) andmevorm ja -struktuur, sealhulgas konfiguratsioon ja süntaks;

   (c) semantiline hoidla;

   (d) koostalitlusvõimega seotud nõuded;

   (e) mastabeeritavus ja tulemuslikkus;

   (f) nõuded turvalisusele ja vastutusele;

   (g) andmete omandiõigus ja pääsuhaldus;

   (h) e-riigihangete teenuse osutajate kvalifikatsioon;

   (i) isikuandmete töötlemise korralduslikud ja tehnilised meetmed;

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

(j) kord koostalitlusvõrgu sobimatul viisil või pettuse eesmärgil kasutamise vastu võitlemiseks;

(k) koostalitlusvõrgu ja andmete kättesaadavus ning

(l) koostalitlusvõrgu kaudu loodud ühendused, sealhulgas ühendused ettevõtja tõendite digitaalse haldusvahendiga ja riiklike riigihangete andmeruumidega.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 143 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

4. Komisjon võib nõuda, et koostalitlusvõrgu operaator keelaks või kõrvaldaks e-riigihangete teenuse osutaja juurdepääsu võrgule, kui see teenuseosutaja ei täida või enam ei täida artikli 131 nõudeid. Komisjon teatab e-riigihangete teenuse osutajatele ette, kui võrgule juurdepääsu andmisest keeldutakse või võrgule juurdepääs lõpetatakse. Koostalitlusvõrk esitab komisjonile teabe, mida on vaja artikliga 131 ettenähtud nõuetele vastavuse hindamiseks.

Artikkel 129

Riigihangete harmoneeritud standardid

1. Komisjon võib kooskõlas määrusega (EL) nr 1025/2012 võtta vastu standardimistaotluse harmoneeritud standardite koostamiseks semantilise andmemudeli kohta ja järgmiste põhielementide koostalitlusvõime kohta:

(a) käesoleva määruse kohased hankemenetlused (edaspidi „hankemenetluste harmoneeritud standard“) ning

(b) vähemalt hanke üksikasjade põhielemendid (edaspidi „hanke üksikasjade harmoneeritud standard“).

2. Lõike 1 kohaselt vastu võetud standardid peavad vastama vähemalt järgmistele kriteeriumidele:

(a) neis võetakse arvesse olemasolevaid liidu vahendeid ja standardeid;

(b) need vastavad määruste (EL) 2016/679 ja (EL) 2018/1725 kohasele isikuandmete kaitse nõudele, järgides eelkõige lõimitud ja vaikimisi andmekaitse põhimõtteid, nagu on sätestatud määruse (EL) 2016/679 artiklis 25 ja määruse (EL) 2018/1725 artiklis 27;

(c) need võimaldavad luua turvalise, kergesti rakendatava, paindliku, konfigureeritava ja kulutõhusa andmevahetuse kõigis hankemenetlustes;

(d) neis võetakse arvesse VKEde konkreetseid vajadusi ning

(e) neis peetakse e-riigihangete ontoloogiat semantiliseks raamistikuks, millega standarditakse liidu riigihangete mõistet.

3. Kui lõikes 1 osutatud taotluse alusel esitatud hankemenetluste harmoneeritud standard või hanke üksikasjade harmoneeritud standard vastab selles sätestatud nõuetele, avaldab komisjon viite sellele harmoneeritud standardile *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 130

Ühised spetsifikatsioonid

1. Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse artikli 88 lõike 4 punktis a osutatud ühised spetsifikatsioonid, mis hõlmavad artikli 129 lõike 1 punktis a osutatud hankemenetluste põhielementide semantilise andmemudeli olulisi nõudeid.

   Kõnealused rakendusaktid võib vastu võtta, kui komisjon on määruse (EL) nr 1025/2012 artikli 10 lõike 1 kohaselt esitanud ühele või mitmele Euroopa standardiorganisatsioonile taotluse koostada või vaadata läbi neid nõudeid käsitlevad Euroopa standardid ning

   (a) ükski Euroopa standardiorganisatsioon, kellele taotlus oli adresseeritud, ei ole seda taotlust vastu võtnud või

   (b) vähemalt üks Euroopa standardiorganisatsioon, kellele taotlus oli esitatud, on taotluse vastu võtnud, kuid taotletud Euroopa standardid:

      i) ei ole taotluses esitatud tähtaja jooksul vastu võetud;

      ii) ei ole taotlusega vastavuses või

      iii) ei käsitle piisavalt nõudeid, mida need peaksid katma.

2. Kui harmoneeritud standardi viited avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*, tunnistab komisjon lõike 1 kohaselt vastu võetud rakendusaktid või nende asjakohased osad kehtetuks niivõrd, kuivõrd need hõlmavad samu nõudeid.

3. Kui liikmesriik või Euroopa Parlament leiab, et ühine spetsifikatsioon või selle osad ei vasta täielikult sellega kaetud nõuetele, teatab ta sellest komisjonile, esitades üksikasjaliku selgituse. Komisjon hindab seda üksikasjalikku selgitust ja võib asjakohasel juhul muuta rakendusakti, millega kõnealune ühine spetsifikatsioon on kehtestatud.

2. peatükk
E-riigihangete teenuse osutajad

Artikkel 131

E-riigihangete teenuse osutajate kohustused

1. E-riigihangete teenuse osutajad tagavad, et nende e-riigihangete platvormid vastavad artiklis 129 osutatud harmoneeritud standarditele, mille viited on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*, või artikli 130 kohaselt vastuvõetud ühistele spetsifikatsioonidele.

2. E-riigihangete teenuse osutajad võimaldavad vajaduse korral kasutada määruse [väljaannete talitus, palun lisada ettepanek Euroopa ettevõtluskukrute loomise kohta] kohaselt loodud Euroopa ettevõtluskukruid teenuste puhul, mida nad osutavad ettevõtjatele ja hankijatele.

3. E-riigihangete teenuse osutajad tagavad, et nende e-riigihangete platvormid on koostalitlusvõrguga ühendatud vastavalt kasutuselevõtmise korrale, mis vastavalt artikli 128 lõikele 3 on sätestatud rakendusaktides.

4. E-riigihangete teenuse osutajad ei tohi olla artikli 25 kohases kõrvalejätmist põhjustavas olukorras. E-riigihangete teenuse osutajad peavad olema asutatud Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP), olema EMPs asutatud füüsiliste või juriidiliste isikute omandi ja kontrolli all, ning ükski kolmandas riigis asutatud füüsiline või juriidiline isik ei tohi avaldada neile otseselt ega kaudselt otsustavat mõju. E-

riigihangete teenuse osutajad säilitavad EMPs kõik andmed, mis on seotud hankijate poolt käesoleva määruse kohaselt korraldatud riigihankemenetlustega.

5. E-riigihangete teenuse osutajad tagavad vastavalt artiklile 97 juurdepääsu hanke üksikasjadele ja ei nõua tasu juurdepääsu eest koostalitlusvõrgu kaudu toimuvale elektroonilisele teabevahetusele.

6. E-riigihangete teenuse osutajad tagavad, et nende e-riigihangete platvorm vastab artikli 133 lõike 5 kohaselt vastuvõetud rakendusaktis ettenähtud tehnilisele korrale.

7. E-riigihangete teenuse osutajad ühendatakse artikli 134 kohaselt loodud riikliku riigihangete andmeruumiga, välja arvatud juhul, kui nad osutavad oma teenuseid üksnes ettevõtjatele.

8. Liikmesriigid määravad ühe või mitu pädevat asutust, kes vastutavad selle kontrollimise eest, kas e-riigihangete teenuse osutajad täidavad käesolevas artiklis sätestatud kohustusi. Nad näevad ette karistused, mida kohaldatakse nende kohustuste rikkumise korral ja mis hõlmavad kõnealuste e-riigihangete teenuste osutamise ajutist keeldu. Nimetatud karistused peavad olema mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

Artikkel 132

Komisjoni e-riigihangete platvorm

1. Komisjon loob e-riigihangete platvormi (edaspidi „komisjoni e-riigihangete platvorm“) ja haldab seda ning teeb selle kättesaadavaks hankijatele hankemenetluste läbiviimiseks ja ettevõtjatele hankemenetlustes osalemiseks.

2. Komisjoni e-riigihangete platvorm vastab e-riigihangete teenuse osutajate suhtes kohaldatavatele nõuetele, mis on sätestatud artikli 131 lõigetes 1–6. Komisjon teeb komisjoni e-riigihangete platvormi jaoks välja töötatud lahenduse kättesaadavaks avatud lähtekoodiga tarkvarana.

3. Liikmesriigid võivad nõuda, et hankijad kasutaksid komisjoni e-riigihangete platvormi. Nad teatavad sellest otsusest komisjonile vähemalt 12 kuud enne kuupäeva, millest alates hankijad peavad kasutama komisjoni e-riigihangete platvormi.

3. peatükk
Elektrooniline osalemistingimuste teenus

Artikkel 133

Elektrooniline osalemistingimuste teenus

1. Komisjon loob elektroonilise osalemistingimuste teenuse ja haldab seda. Elektrooniline osalemistingimuste teenus võimaldab igas hankementluses elektrooniliselt kontrollida kõrvalejätmise aluseid, kvalifitseerimiskriteeriume ja päritolunõudeid määruse [väljaannete talitus, palun lisada ettepanek Euroopa ettevõtluskukrute loomise kohta] kohaselt loodud Euroopa ettevõtluskukrute või muude elektrooniliste vahendite abil, mis on koostalitlusvõimelised Euroopa ettevõtluskukrutega.

2. Hankijad täpsustavad elektroonilises osalemistingimuste teenuses iga hankemenetluse puhul kohaldatavad kõrvalejätmise alused, kvalifitseerimiskriteeriumid ja

päritolunõuded. Ettevõtjad loovad elektroonilises osalemistingimuste teenuses osalemistingimustele vastavuse profiili vastavalt hankemenetlusele, milles nad soovivad osaleda. Osalemistingimustele vastavuse profiil võimaldab hankijatel ettevõtja tõendite digitaalse haldusvahendi abil kontrollida, kas ettevõtja täidab ettenähtud nõudeid.

3. Komisjonil on käesoleva määruse täiendamiseks õigus kooskõlas artikliga 142 vastu võtta delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse elektroonilise osalemistingimuste teenuse haldamise üksikasjalik kord ning määratakse kindlaks ettevõtja tõendite digitaalne haldusvahend ja sellega seotud võrk, mida ettevõtjad kasutavad osalemistingimuste täitmise kontrollimiseks.

4. Lõikes 3 osutatud delegeeritud õigusaktide koostamisel võib komisjon valida ühe või mitu järgmistest vahenditest, sealhulgas nende mis tahes kombinatsiooni, või mis tahes nende õigusjärglase:

   (a) määruse [väljaannete talitus, palun lisada määrus Euroopa ettevõtluskukrute kohta] kohased Euroopa ettevõtluskukrud;

   (b) määruse (EL) 2018/1724[0] artikli 14 kohane andmete ühekordse küsimise tehniline süsteem;

   (c) määrusele (EL) nr 910/2014[0] kohane Euroopa digiidentiteedikukkur ;

   (d) liikmesriikide teenused, kui need vastavad käesoleva artikli lõike 5 punktide b–f kohastele kohaldatavatele nõuetele.

5. Käesoleva artikli lõikes 4 nimetatud ettevõtja tõendite digitaalsed haldusvahendid vastavad järgmistele nõuetele:

   (a) liidu tasandil kehtestatud vahendeid rakendatakse tehniliselt kõigis liikmesriikides 30. juuniks 2028 ja need on ettevõtjatele üldiselt kättesaadavad;

   (b) need põhinevad olemasolevatel liidu vahenditel ja standarditel;

   (c) need vastavad määruste (EL) 2016/679 ja (EL) 2018/1725 kohasele isikuandmete kaitse nõudele, tagavad lõimitud ja vaikimisi andmekaitse, nagu on sätestatud määruse (EL) 2016/679 artiklis 25 ja määruse (EL) 2018/1725 artiklis 27, ning näevad ette asjakohased kaitsemeetmed andmesubjektide õiguste ja vabaduste kaitseks vastavalt määruse (EL) 2016/679 artiklitele 10 ja 22;

   (d) need tagavad turvalise, kergesti rakendatava, paindliku, konfigureeritava ja kulutõhusa andmevahetuse kõigis hankemenetlustes;

   (e) neid kohandatakse VKEde konkreetsete vajaduste järgi ning

   (f) neis peetakse e-riigihangete ontoloogiat semantiliseks raamistikuks, millega standarditakse liidu riigihangete mõisteid.

---

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1724, millega luuakse ühtne digivärav teabele ja menetlustele ning abi- ja probleemilahendamisteenustele juurdepääsu pakkumiseks ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 295, 21.11.2018, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1724/oj).

[0]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ (ELT L 257, 28.8.2014, lk 73, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj).

6. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, milles määratakse kindlaks elektroonilise osalemistingimuste teenuse tehniline kord. Nendes rakendusaktides määratakse kindlaks eelkõige järgmine:

(a) ettevõtja tõendite digitaalse haldusvahendi võrgu tehniline ülesehitus ja struktuur;

(b) tehniline teave ühenduse kohta ettevõtja tõendite digitaalse haldusvahendiga;

(c) andmevorm ja -struktuur, sealhulgas konfiguratsioon ja süntaks;

(d) semantiline hoidla;

(e) koostalitlusvõimega seotud nõuded;

(f) dünaamilise menetluse jaoks vajaliku algoritmilise vahendi ülesehitus, sealhulgas algoritmi kindlaksmääramine;

(g) mastabeeritavus ja tulemuslikkus;

(h) nõuded turvalisusele ja vastutusele;

(i) andmete omandiõigus ja pääsuhaldus;

(j) tehniline teave ettevõtja tõendite digitaalse haldusvahendi riiklike juurdepääsupunktide ja komisjoni juurdepääsupunkti kohta;

(k) isikuandmete töötlemise korralduslikud ja tehnilised meetmed;

(l) kord ettevõtja tõendite digitaalse haldusvahendi võrgu sobimatul viisil või pettuse eesmärgil kasutamise vastu võitlemiseks;

(m) tehnilised auditid;

(n) ettevõtja tõendite digitaalse haldusvahendi võrgu ja andmete kättesaadavus;

(o) ettevõtja tõendite digitaalse haldusvahendi kohustused ning

(p) üksikasjalik kord liikmesriikide ja komisjoni kohustuste kohta seoses elektroonilise osalemistingimuste teenusega, sealhulgas artiklites 25 ja 26 sätestatud kõrvalejätmise aluste ning artikli 27 kohaselt sätestatud kvalifitseerimiskriteeriumide käsitlemise kohta.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 143 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

7. Määruse (EL) 2018/1725 kohaldamisel käsitatakse komisjoni kõnealuse määruse artikli 3 punktis 12 määratletud volitatud töötlejana seoses selliste isikuandmete töötlemisega, mis võivad tuleneda elektroonilise osalemistingimuste teenuse loomisest ja haldamisest.

8. Liikmesriigid teavitavad komisjoni 30 päeva jooksul mis tahes uute sertifikaatide või muus vormis tõendavate dokumentide loomisest, mis tuleb esitada elektroonilise osalemistingimuste teenuse kaudu.

VI osa
Läbipaistvus ja juhtimine

I jaotis
Andmeruumid

Artikkel 134

Riiklikud riigihangete andmeruumid

1. Iga liikmesriik loob või määrab riikliku riigihangete andmeruumi keskseks riiklikuks juurdepääsupunktiks hanketeabele, mis on seotud käesoleva määrusega hõlmatud hanketsükli, lepingu kehtivusaja ning muu seonduva riikliku hanketeabega, ning tegutseb vastavalt artiklile 135 riigihangete andmeruumi jaoks liikmesriigi kontaktpunktina.

2. Iga liikmesriik määrab lõikes 1 osutatud riikliku riigihangete andmeruumi toimimise eest vastutava(d) asutuse(d) (edaspidi „ riikliku riigihangete andmeruumi asutus“).

   Riiklik riigihangete andmeruum peab olema asutatud EMPs, olema EMPs asutatud füüsiliste või juriidiliste isikute omandis ja kontrolli all, ning ükski kolmandas riigis asutatud füüsiline või juriidiline isik ei tohi avaldada riikliku riigihangete andmeruumi üle otseselt ega kaudselt otsustavat mõju. Hanketeavet säilitatakse EMPs.

3. Riikliku riigihangete andmeruumi asutus tagab, et riikliku riigihangete andmeruumi kaudu tehakse kättesaadavaks järgmine hanketeave:

   (a) artiklis 2 osutatud piirmäärasid ületavate hankemenetlustega seotud hanketeave, mis vastab artikli 110 kohaselt vastu võetud rakendusaktis täpsustatud avalikele kokkuvõtetele;

   (b) hanketeave seoses hankemenetlustega, mille maksumus jääb allapoole artiklis 2 osutatud piirmääradest, kui see hanketeave esitatakse vormingus, mis vastab artikli 110 kohaselt vastu võetud rakendusaktis täpsustatud avalikele kokkuvõtetele, ning

   (c) hanketeave seoses hankelepingutega, mis on sõlmitud artiklite 80, 81, 83 ja 84 kohase väljajätmise alusel, eelkõige teave lepinguga seotud organisatsioonide, lepingu eesmärgi ja tulemuse kohta ning väljajätmise põhjendus.

   Punktides a ja b osutatud hanketeave tehakse riikliku riigihangete andmeruumi kaudu kättesaadavaks samal ajal, kui see tehakse kättesaadavaks liidu tasandil, või kui seda ei tehta liidu tasandil kättesaadavaks, siis samal ajal, kui see tehakse kättesaadavaks riigi tasandil. Punktis c osutatud hanketeave tehakse kättesaadavaks 20 päeva jooksul nii pärast lepingu sõlmimist kui ka lepingu täitmist.

4. Riikliku riigihangete andmeruumi asutus tagab, et riikliku riigihangete andmeruumi kaudu tehakse kättesaadavaks hanketeave selliste sõlmitud lepingute ja täidetud lepingute kohta, mille maksumus on vähemalt 10 000 eurot ja mille puhul eelnev hankemenetlus oleks kuulunud käesoleva määruse kohaldamisalasse, kui selle maksumus oleks ületanud artiklis 2 ettenähtud asjakohast piirmäära. See sisaldab teavet lepinguga seotud organisatsioonide ning lepingu eesmärgi ja tulemuse kohta.

Teave tehakse riikliku riigihangete andmeruumi kaudu kättesaadavaks hiljemalt 20 päeva pärast nii lepingu sõlmimist kui ka lepingu täitmist.

5. Riikliku riigihangete andmeruumi asutus tagab, et riikliku riigihangete andmeruumi kaudu tehakse kättesaadavaks järgmine teave:

   (a) teave hankemenetluses osalejate kohta, sealhulgas nende osalemise tulemuste kohta;

   (b) teave alltöövõtjate ja tugiteenuste osutajate kohta;

   (c) hanke üksikasjad, pakkumused, lepingud ja üleandmisdokumendid;

   (d) teave eelarve kohta, sealhulgas teave ELi vahendite kohta;

   (e) teave lepingute ja üksikute maksete kohta;

   (f) asjakohane teave selleks, et hinnata hankijate vastavust käesolevale määruse nõuetele;

   (g) asjakohane teave selleks, et hinnata, mil määral hankijad järgivad strateegilisi hanke-eesmärke, näiteks keskkonna-, sotsiaalseid või innovatsioonieesmärke, ning milline on nende panus nende eesmärkide saavutamisse;

   (h) teave VKEde osalemise kohta riigihangetes;

   (i) teave riigihangete riskitegurite, sealhulgas korruptsiooni, pettuse, konkurentsivastase koostöö või kõlvatu konkurentsi kohta;

   (j) teave riiklike läbivaatamissüsteemide toimimise kohta ning

   (k) teave piirmäärast allapoole jäävate ja seda ületavate riiklike hanketurgude toimimise kohta, sealhulgas teave riigisisese, piiriülese ja kolmandate riikide osalemise kohta, sealhulgas kaupade päritolu ja teave tegelike kasusaajate kohta.

   Hanketeave tehakse riikliku riigihangete andmeruumi kaudu kättesaadavaks võimalikult kiiresti, kuid hiljemalt 20 päeva pärast vastava teabe esitamist. Kui teave on seotud käimasoleva läbivaatamismenetlusega, tehakse see kättesaadavaks riikliku riigihangete andmeruumi kaudu 20 päeva pärast vastava läbivaatamismenetluse lõpetamist.

6. Hanketeave loetakse kättesaadavaks alles siis, kui see on valideeritud vastavalt liidu kehtestatud tehnilistele valideerimisnõuetele. Eduka valideerimise korral edastab riiklik riigihangete andmeruum valideerimise kohta kinnituse hanketeabe kättesaadavaks teinud üksusele. Hanketeave jääb riikliku riigihangete andmeruumi kaudu kättesaadavaks vähemalt kümneks aastaks alates selle kättesaadavaks tegemise kuupäevast.

7. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 141 vastu delegeeritud õigusakte, milles määratakse kindlaks riiklikele riigihangete andmeruumidele kättesaadavaks tehtava hanketeabe täiendavad kategooriad.

8. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikli 143 lõikega 2 vastu rakendusakte, milles määratakse kindlaks riiklike riigihangete andmeruumide kaudu kättesaadavaks tehtav hanketeave ja selle tehniline vorming, konkreetse hanketeabe avalikult või mitte avalikult kättesaadavaks hanketeabeks määramine ja sellise määramise kord, tehniliste valideerimisnõuete allikas vastavalt lõikele 7, avalike kokkuvõtete seostamine üksteisega ja mitmes avalikus kokkuvõttes sisalduva konkreetse teabe järjestamine, hankijatele nõuete kehtestamine taaskasutada avalikus kokkuvõttes juba esitatud

teavet ning nõuded e-riigihangete teenuse osutajatele vastava taaskasutusteenuse osutamiseks.

Kui hanketeave ei ole määratud avalikult kättesaadavaks, tagavad liikmesriigid, et teatavatel kasutajakategooriatel, nagu hankijad, konkurentsiasutused, kontrollikojad ja riiklikud rahapesu andmebürood, on otsesed ja ulatuslikud pääsuõigused, mis vastavad nende vajadustele ja eesmärkidele.

9. Liikmesriigid kehtestavad korra, millega tagatakse riiklikele riigihangete andmeruumidele täielik, nõuetekohane ja õigeaegne juurdepääs hanketeabele kooskõlas käesoleva määrusega, ning andmehalduse korra, millega määratakse selged kohustused olemasoleva hanketeabe haldamiseks ja kasutamiseks, sealhulgas lõikega 10 ettenähtud kasutajakategooriate juurdepääs. Samuti võivad liikmesriigid kehtestada norme, millega pannakse konkreetsetele juriidilistele isikutele kohustus esitada riiklikule riigihangete andmeruumile hanketeavet, sealhulgas normid, mis käsitlevad hanketeabe esitamist muudesse riiklikesse andmebaasidesse või selle teabe hankimist muudest riiklikest andmebaasidest. Liikmesriigid määravad hanketeabele juurdepääsu võimaldamise kohustuse rikkumiste eest mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused. Liikmesriigid edastavad need normid komisjonile 12 kuu jooksul alates käesoleva määruse vastuvõtmisest.

10. Kui liikmesriik seda taotleb, esitab komisjon liikmesriikidele riikliku riigihangete andmeruumi loomiseks riigihangete andmeruumi lähtekoodi.

Artikkel 135

Riigihangete andmeruum

1. Komisjoni loodud riigihangete andmeruum, mis tugineb e-riigihangete ontoloogiale ning digitaalvarade leitavuse, juurdepääsetavuse, koostalitlusvõime ja taaskasutatavuse põhimõtetele (FAIR-põhimõtted), on kõigist riiklikest riigihangete andmeruumidest pärit hanketeabe keskne hoidla riigihankemenetluste ja -lepingute järelevalveks liidu tasandil.

2. Liikmesriigid esitavad riikliku riigihangete andmeruumi kaudu kättesaadava hanketeabe riigihangete andmeruumile kümne päeva jooksul alates hanketeabe kättesaadavaks tegemisest vastavalt artiklile 134.

   Hanketeave loetakse kättesaaduks alles siis, kui see on valideeritud vastavalt liidu kehtestatud tehnilistele valideerimisnõuetele. Selleks saab riiklik riigihangete andmeruum kinnituse valideerimise kohta. Hanketeave jääb riigihangete andmeruumile kättesaadavaks vähemalt kümneks aastaks alates selle kättesaadavaks tegemise kuupäevast.

3. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, milles määratakse kindlaks hanketeave, mille liikmesriigid esitavad riigihangete andmeruumi kaudu, sealhulgas selle tehniline vorming, minimaalsed avaldamistingimused hanketeabele, mis ei ole määratud avalikult kättesaadavaks, ja tehniliste valideerimisnõuete allikas vastavalt lõikele 2.

   Rakendusaktid võetakse vastu artikli 143 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

4. Juurdepääs hanketeabele, mis ei ole määratud avalikult kättesaadavaks, on üksnes isikutel, kellele komisjon on andnud vajalikud pääsuõigused. Kui liikmesriik taotleb

oma riigi ametiasutusele pääsuõigust teise liikmesriigi hanketeabele, saab ta pääsuõiguse alles siis, kui teine liikmesriik on juurdepääsu heaks kiitnud.

5. Komisjon võib anda Euroopa Liidu institutsioonidele juurdepääsu riigihangete andmeruumile määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 2 punkti 73 tähenduses, rakendusametitele ja liidu asutustele kõnealuse määruse artiklite 68, 69 ja 70 tähenduses ning Euroopa Prokuratuurile, Euroopa Pettustevastasele Ametile ja Euroopa Keskpangale vastavalt nende vajadustele ja eesmärkidele.

Artikkel 136

Riigihangete andmeruumi andmevahetussüsteem

1. Komisjon kehtestab andmevahetussüsteemi, mille alusel hallata juurdepääsu riigihangete andmeruumi ja riiklike riigihangete andmeruumide hanketeabele.

2. Komisjon haldab andmevahetussüsteemi ja tagab hanketeabe turvalise vahetamise. Selleks võib komisjon võtta kooskõlas artikli 143 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega vastu rakendusakte, milles määratakse liidu õiguse kohase andmevahetuse jaoks kindlaks järgmine kasutuselevõtmise kord:

   (a) tehniline teave andmevahetussüsteemiga ühendamise kohta;

   (b) andmevorm ja -struktuur, sealhulgas konfiguratsioon ja süntaks;

   (c) semantiline hoidla;

   (d) koostalitlusvõimega seotud nõuded;

   (e) mastabeeritavus ja tulemuslikkus;

   (f) nõuded turvalisusele ja vastutusele;

   (g) andmete omandiõigus ja pääsuhaldus;

   (h) isikuandmete töötlemise korralduslikud ja tehnilised meetmed;

   (i) kord andmevahetussüsteemi sobimatul viisil või pettuse eesmärgil kasutamise vastu võitlemiseks;

   (j) andmevahetussüsteemi ja andmete kättesaadavus ning

   (k) andmevahetussüsteemi kaudu loodud omavahelised ühendused, näiteks riiklike riigihangete andmeruumidega.

II jaotis
Juhtimine

Artikkel 137

Riigihanketurgude toimimise järelevalve

1. Liikmesriigid jälgivad ja hindavad oma riigihankesüsteemide toimimist oma riiklikus riigihangete andmeruumis sisalduvate andmete alusel. Nad teevad kindlaks võimalikud puudused ja parandamise võimalused, et toetada oma riigihankesüsteemi pidevat täiustamist.

   Liikmesriigid teevad vähemalt järgmist:

(a) hindavad konkurentsitõkkeid ja hankevõimalustele juurdepääsu tõkkeid, eelkõige VKEde jaoks;

(b) teevad kindlaks riigihankesüsteemi usaldusväärsust ja toimivust mõjutavad peamised haavatavused ja riskid ning hindavad neid;

(c) hindavad julgeoleku, vastupanuvõime ja ELi eelistamise mehhanismide rakendamist, sealhulgas teevad kindlaks võimalikud tõendid selle kohta, et ettevõtjad hoiavad nendest kõrvale;

(d) hindavad strateegiliste hanke-eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme, sealhulgas keskkonna-, sotsiaalseid ja innovatsioonikaalutlusi;

(e) teevad järelevalvet suurte taristuprojektide ja pikaajaliste lepingute, näiteks kontsessioonide täitmise, kohandamise ja muutmise üle.

Teises lõigus osutatud hindamise tulemused tehakse vähemalt kord aastas asjakohaste teabevahendite kaudu üldsusele kättesaadavaks.

Kui on leitud struktuurseid puudusi, siis toetavad nende kõrvaldamiseks võetavaid meetmeid liikmesriigid, kes töötavad välja tervikliku riigipõhise tegevuskava ja võtavad selle kasutusele.

2. Liikmesriigid esitavad komisjonile iga kolme aasta järel aruande hindamise tulemuste kohta ja kui on leitud struktuurseid puudusi, siis nende puuduste kõrvaldamiseks võetud, kavandatud või ettenähtud meetmete kohta, kusjuures esimene aruanne tuleb esitada hiljemalt... [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumist].

3. Komisjon jälgib ja analüüsib riigihangete andmeruumi andmete põhjal riigihangete toimimist liidus, eelkõige konkurentsi hanketurgudel. Komisjon esitab iga kolme aasta tagant kogu liidu riigihankesüsteemi analüüsi.

Artikkel 138

Riiklik koordineeriv asutus

1. Iga liikmesriik määrab käesoleva määruse kohaldamisel ühe asutuse, organi või struktuuri riiklikuks koordineerivaks asutuseks.

2. Riiklik koordineeriv asutus:

(a) tagab tulemusliku koordineerimise riiklike asutuste vahel, kes vastutavad käesolevas määruses sätestatud ülesannete täitmise ja volituste kasutamise eest;

(b) hõlbustab nende asutuste vahelist koostööd ja teabevahetust;

(c) teeb kättesaadavaks standardsed lepingudokumendid, juhised või nõuanded suurte taristuprojektide ja pikaajaliste lepingute, näiteks kontsessioonide kohta, sealhulgas juhised, meetodid või näidissätted, mis on seotud riskide jaotamise ja finantskohandamismehhanismidega;

(d) toimib käesoleva määrusega seotud küsimustes komisjoni, teiste liikmesriikide pädevate asutuste ja vajaduse korral asjaomaste sidusrühmade ühtse kontaktpunktina.

Liikmesriigid võivad ette näha, et suurte taristuprojektide ja pikaajaliste lepingute, näiteks kontsessioonide muudatuste suhtes, mille maksumus ületab 50 % esialgse lepingu

maksumusest, kohaldatakse struktureeritud ja läbipaistvat eelnevat läbivaatamismenetlust, mille viib läbi riiklik koordineeriv asutus.

3. Riikliku koordineeriva asutuse määramine lõike 1 kohaselt ei mõjuta liikmesriigi õiguse kohast ülesannete ja volituste jaotust pädevate asutuste vahel.

4. Liikmesriigid teavitavad komisjoni lõike 1 kohaselt määratud riiklikust koordineerivast asutusest ja selle hilisematest muudatustest.

Artikkel 139

Asjatundlikkuse ja suutlikkuse suurendamine

1. Liikmesriigid tagavad, et riigihankevaldkonna asjatundlikkuse suurendamine on avaliku sektori juhtimise pikaajaline ja strateegiline element ja võtavad selleks asjakohaseid meetmeid, sealhulgas institutsioonilist, organisatsioonilist, rahalist ja personaliga seotud korda käsitlevaid meetmeid.

2. Käesoleva artikli kohaselt vastuvõetud meetmetega toetatakse hankijate asjatundlikkuse suurendamist kogu hanketsükli jooksul.

3. Lisaks sellele edendavad liikmesriigid meetmeid, millega suurendatakse ettevõtjate, eelkõige VKEde suutlikkust riigihankemenetlustes tulemuslikult osaleda, ning meetmeid, millega toetatakse teisi riigihankesüsteemi toimimisele kaasaaitavaid osalisi, näiteks järelevalveasutusi.

4. Liikmesriigid võtavad vastu riigihankevaldkonna osaliste asjatundlikumaks muutmise riikliku strateegia, rakendavad ja ajakohastavad seda regulaarselt. Strateegia sisaldab vähemalt eesmärke, meetmeid ja asjakohast järelevalvekorda riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi hankijate oskuste ja pädevuste arendamiseks.

5. Liikmesriigid vaatavad strateegia läbi ja ajakohastavad seda lõike 6 alusel.

6. Liikmesriigid tagavad, et hankijatele on kogu hanketsükli jooksul riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil kättesaadavad asjakohased tugistruktuurid, ning pööravad eriti suurt tähelepanu vähese haldussuutlikkusega hankijatele.

   Need tugistruktuurid aitavad hankijaid juhiste, nõuannete, abistamise ja muude suutlikkuse suurendamise meetmetega, eelkõige seoses järgmisega:

   (a) hangete kavandamine ja vajaduste hindamine;

   (b) turu-uuringud ja teabevahetus ettevõtjatega;

   (c) riskihindamine ja -juhtimine;

   (d) usaldusväärsus, läbipaistvus ning huvide konfliktide, pettuste ja korruptsiooni ennetamine;

   (e) hankemenetluste ettevalmistamine ja läbiviimine;

   (f) kestlikud hanked, innovatiivsete lahenduste hanked ja strateegilised hanked;

   (g) lepingu haldamine ja lepingu täitmise järelevalve;

   (h) heade tavade kogumine ja levitamine;

   (i) digiüleminek ning elektrooniliste hankesüsteemide ja -andmete kasutamine;

   (j) tarneahela juhtimine ja vastupanuvõime.

7. Tugistruktuurid võivad pakkuda ka juhiseid, nõu, abi ja muid suutlikkuse suurendamise meetmeid ettevõtjatele, eelkõige VKEdele, et hõlbustada nende juurdepääsu riigihangetele, ning teistele osalistele, kes aitavad kaasa riigihankesüsteemi toimimisele.

8. Komisjon abistab liikmesriike nende jõupingutustes muuta riigihankevaldkonna osalised asjatundlikumaks, sealhulgas edendades koostööd riiklike tugistruktuuride vahel, teadmiste ja heade tavade vahetamist, vastastikust õppimist, suutlikkuse suurendamise vahendite kasutamist ja vajaduse korral lisameetmete väljatöötamist.

9. Liikmesriigid jälgivad ja hindavad käesoleva artikli kohaselt vastuvõetud meetmete rakendamist ja tulemuslikkust, sealhulgas nende mõju riigihankesüsteemi toimimisele, ning esitavad artikli 137 lõikes 2 osutatud aruandluse raames sellekohase aruande.

Artikkel 140

Usaldusväärsuse juhtimine

1. Hankijad võtavad asjakohaseid, proportsionaalseid ja tulemuslikud meetmeid selleks, et võidelda pettuste, soosikluse, konkurentsivastase koostöö ja korruptsiooni vastu ning tulemuslikult ennetada, kindlaks teha ja kõrvaldada huvide konflikte, mis tekivad hankemenetluste läbiviimisel ja hankelepingute täitmisel. Nende meetmete eesmärk on vältida konkurentsi moonutamist, tagada menetluse läbipaistvus ning kõigi hankemenetluses osalevate liidust pärit ettevõtjate ja artikli 70 lõike 1 kohaselt hõlmatud ettevõtjate võrdne kohtlemine.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud meetmete toetamiseks kasutavad hankijad enne lepingu sõlmimist ja vajaduse korral lepingu täitmise ajal asjakohaseid andmepõhiseid riskianalüüsivahendeid, nagu Arachne+ või samaväärne vahend, mis on tehtud kättesaadavaks riiklikul tasandil, et ära hoida ja avastada õigusnormide rikkumisi, pettusi, konkurentsivastast koostööd, korruptsiooni ja huvide konflikte. Liikmesriigid tagavad, et esimeses lauses osutatud vahendid on hankijatele tegelikult juurdepääsetavad, ja asjakohasel juhul koostalitlusvõimelised artiklis 134 osutatud riiklike riigihangete andmeruumidega.

3. Kui käesoleva artikli lõikes 2 osutatud vahendite kasutamisel tehakse kindlaks suure riskiga seaduspära, sealhulgas tõendid konkurentsivastasest koostöö, huvide konflikti või muude usaldusväärsusega seotud riskide kohta, siis registreerib hankija artikli 109 kohases eraldi dokumendis asjakohased meetmed, mis on võetud olukorra parandamiseks, või selgitab, miks selliseid meetmeid ei peetud vajalikuks.

   Kui hankija teeb käesoleva artikli lõike 2 kohaselt kindlaks suure õigusnormide rikkumise riski, peab kogu hankelepingu ettevalmistamises, hindamises või sõlmimises osalev hankepersonal täitma ja esitama elektroonilise usaldusväärsuse deklaratsiooni. Hankija võtab asjakohaseid meetmeid, et parandada kõik õigusnormide rikkumised, mille ta on järelmeetmete käigus kindlaks teinud ja artikli 109 kohases eraldi dokumendis registreerinud.

VII osa
Lõppsätted

I jaotis
Delegeeritud volituste rakendamine ja muud horisontaalsed sätted

Artikkel 141

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 2 lõikes 2, artikli 7 lõikes 5, artikli 54 lõigetes 2 ja 4, artikli 65 lõikes 4, artikli 66 lõikes 6, artikli 69 lõikes 4, artikli 72 lõikes 1, artiklis 75, artikli 110 lõikes 6, artikli 128 lõikes 2, artikli 133 lõikes 3 ja artikli 134 lõikes 7 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates... [väljaannete talitus: palun lisada käesoleva määruse jõustumise kuupäev].

3. Euroopa Parlament või nõukogu võivad artikli 2 lõikes 2, artikli 7 lõikes 5, artikli 54 lõigetes 2 ja 4, artikli 65 lõikes 4, artikli 66 lõikes 6, artikli 69 lõikes 4, artikli 72 lõikes 1, artiklis 75, artikli 110 lõikes 6, artikli 128 lõikes 2, artikli 133 lõikes 3 ja artikli 134 lõikes 7 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 2 lõike 2, artikli 7 lõike 5, artikli 54 lõigete 2 ja 4, artikli 65 lõike 4, artikli 66 lõike 6, artikli 69 lõike 4, artikli 72 lõike 1, artikli 75, artikli 110 lõike 6, artikli 128 lõike 2, artikli 133 lõike 3 ja artikli 134 lõike 7 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväiteid. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 142

Kiirmenetlus

1. Käesoleva artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub viivitamata ja seda kohaldatakse seni, kuni selle suhtes ei esitata lõike 2 kohaselt vastuväiteid. Delegeeritud õigusakti teatavakstegemisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjendatakse kiirmenetluse kasutamist.

2. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad delegeeritud õigusakti suhtes vastuväiteid esitada kooskõlas artikli 141 lõikes 5 osutatud menetlusega. Sellisel juhul tunnistab

komisjon õigusakti viivitamata kehtetuks pärast seda, kui Euroopa Parlament või nõukogu teatab oma otsusest esitada vastuväiteid.

Artikkel 143

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab riigihankelepingute nõuandekomitee, mis on loodud nõukogu otsusega 71/306/EMÜ. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 144

Äärepoolseimad piirkonnad

Kui liidu äärepoolseimate piirkondade riigihanketurgude konkreetseid vajadusi aluslepingu artikli 349 tähenduses ei ole võimalik täita ilma teatavaid käesolevas määruses sätestatud menetlusi kohandamata, võivad liikmesriigid käesoleva määruse III osa konkreetsete aspektide kohaldamist kohandada kooskõlas liidu rahvusvaheliste kohustustega ja nii, et see ei mõjuta võrdse kohtlemise, mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõtteid. Liikmesriigid teavitavad komisjoni ja teisi liikmesriike selliseid kohandusi ette nägevatest liikmesriigi õigus- ja haldusnormidest ning nende üksikasjalikust põhjendusest. Asjaomaseid kohandusi ei kohaldata enne kolme kuu möödumist kõnealusest teavitamisest Komisjon avaldab kohandused viivitamata *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 145

Liidu toetusega hanked

Lisaks käesolevas määruses sätestatud normidele kohaldavad hankijad liidu programmist või rahastamisvahendist toetatavate lepingute sõlmimisel ja täitmisel tingimusi, mis on vajalikud määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artiklis 62 sätestatud liidu toetuse nõuete täitmiseks kõigi eelarve täitmise viiside puhul.

II jaotis
Muudatused, kehtetuks tunnistamine, üleminekusätted, jõustumine ja kohaldamine

Artikkel 146

Kehtetuks tunnistamine

1. Direktiiv 2014/23/EL, direktiiv 2014/24/EL ja direktiiv 2014/25/EL tunnistatakse kehtetuks.

2. Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiividele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ning neid loetakse vastavalt VIII lisa A osas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 147

Riigihankeid käsitlevate horisontaalsete sätete muutmine

(1) Määrust (EL) 2024/1781 muudetakse järgmiselt:

(a) artikkel 65 jäetakse välja;

(b) artikli 74 lõike 3 punkt b jäetakse välja.

Viiteid määruse (EL) 2024/1781 artiklile 65 ja artikli 74 lõike 3 punktile b käsitatakse viidetena vastavalt käesoleva määruse artiklile 54 ja artikli 26 lõike 1 punktile a.

(2) Määruse (EL) 2024/1735 artiklit 25 muudetakse järgmiselt:

(a) lõiked 4 ja 5 jäetakse välja;

(b) lisatakse järgmine lõige:

„Käesolevat artiklit ei kohaldata selliste nullnetotehnoloogiate riigihankemenetluste suhtes, mida kasutatakse artikli 26 kohaselt toimunud võistupakkumisel sõlmitud projektis.“

Viiteid määruse (EL) 2024/1735 artikli 25 lõigetele 4 ja 5 käsitatakse viidetena käesoleva määruse artiklile 54.

(3) Määruse (EL) 2023/1542 artikkel 85 jäetakse välja.

Viiteid määruse (EL) 2023/1542 artiklile 85 käsitatakse viidetena käesoleva määruse artiklile 54.

(4) Määruse (EL) 2024/3110 artikkel 83 jäetakse välja.

Viiteid määruse (EL) 2024/3110 artiklile 83 käsitatakse viidetena käesoleva määruse artiklile 54.

(5) Määruse (EL) 2025/40 artikkel 63 jäetakse välja.

Viiteid määruse (EL) 2025/40 artiklile 63 käsitatakse viidetena käesoleva määruse artiklile 54.

(6) Direktiivi (EL) 2023/1791 muudetakse järgmiselt:

(a) artikkel 7 jäetakse välja;

(b) IV lisa jäetakse välja.

Viiteid direktiivi (EL) 2023/1791 artiklile 7 ja IV lisale käsitatakse viidetena käesoleva määruse artiklile 52.

(7) Direktiivi 2008/98/EÜ artikli 11 lõikest 1 jäetakse välja sõna „hankekriteeriumide“.

(8) Määruse (EL) 2024/1252 artikli 26 lõike 1 punkt d asendatakse järgmisega:

„ d) suurendada teiseste kriitiliste toormete kasutamist, sealhulgas selliste meetmetega nagu ringlussevõetud materjali arvestamine rahalistes stiimulites teiseste kriitiliste toormete kasutamiseks;“.

Viiteid määruse (EL) 2024/1252 artikli 26 lõike 1 punktile d käsitatakse riigihangetega seotud pakkumuste hindamise kriteeriumide osas viidetena käesoleva määruse artiklile 51.

(9) Direktiivi (EL) 2019/882 artikli 24 lõige 1 jäetakse välja.

Viiteid direktiivi (EL) 2019/882 artikli 24 lõikele 1 käsitatakse viidetena käesoleva määruse artiklile 56.

(10) Direktiivi (EL) 2022/2381 artikli 8 lõige 3 jäetakse välja.

Viiteid direktiivi (EL) 2022/2381 artikli 8 lõikele 3 käsitatakse viidetena käesoleva määruse artikli 4 lõikele 4.

(11) Määruse (EL) 2024/2847 artikkel 5 jäetakse välja.

Viiteid määruse (EL) 2024/2847 artiklile 5 käsitatakse viidetena käesoleva määruse artiklile 68.

(12) Direktiivi (EL) 2024/1760 artikkel 31 jäetakse välja.

Viiteid direktiivi (EL) 2024/1760 artiklile 31 käsitatakse viidetena käesoleva määruse artiklile 55.

(13) Määruse (EL) 2024/1157 artikli 63 lõike 3 punkt c jäetakse välja.

Viiteid määruse (EL) 2024/1157 artikli 63 lõike 3 punktile c käsitatakse viidetena käesoleva määruse artikli 26 lõike 1 punktile a.

(14) Määruse (EÜ) nr 1370/2007 artikli 5 lõikesse 1 lisatakse järgmine lõik:

„Käesoleva määruse kohaste teenuste riigihankelepingute suhtes kohaldatakse... [väljaannete talitus, palun lisada käesoleva määruse number] III osa II jaotise 4. peatüki „Julgeolek ja vastupanuvõime“ ja 5. peatüki „ELi eelistamine“ sätteid.“

Artikkel 148

Läbivaatamine

1. Komisjon hindab käesolevat määrust iga seitsme aasta järel alates ... [väljaannete talitus, palun lisada käesoleva määruse jõustumise kuupäev].

2. Komisjon esitab lõike 1 kohaselt tehtud hindamise peamisi järeldusi sisaldava aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele. Liikmesriigid esitavad komisjonile aruande koostamiseks vajaliku teabe.

Artikkel 149

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates ... [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumist].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*
[...]	*[...]*

FINANTS- JA DIGISELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb hankelepinguid ja kontsessioone ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2014/23/EL, direktiiv 2014/24/EL ja direktiiv 2014/25/EL ning millega muudetakse määrust (EL) 2024/1157, määrust (EL) 2024/1781, määrust (EL) 2024/3110, määrust (EL) 2023/1542, määrust (EL) 2025/40, direktiivi (EL) 2023/1791, direktiivi (EL) 2024/1760, direktiivi 2008/98/EÜ, määrust (EL) 2024/1252, direktiivi (EL) 2019/882, direktiivi (EL) 2022/2381, määrust (EL) 2024/1735 ja määrust (EL) 2024/2847.

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Riigihanked; Siseturg; Sidevõrgud, sisu ja tehnoloogia

1.3. Eesmärgid

1.3.1. Üldeesmärgid

Üldeesmärgid on muuta riigihanked tõhusamaks avaliku sektori investeerimisinstrumendiks, mis toetab poliitikaeesmärke, eelkõige ühtse turu integreerimist, strateegilist majanduslikku autonoomiat, sotsiaalset ja ökoloogilist kestlikkust ning innovatsiooni. Üldeesmärgid aitavad saavutada kestliku arengu eesmärke, eelkõige eesmärki nr 9 „Tööstus, innovatsioon ja taristu“, eesmärki nr #12 „Vastutustundlik tarbimine ja tootmine“ ning eesmärki nr 8 „Inimväärne töö ja majanduskasv“.

1.3.2. Erieesmärgid

Üldeesmärkidest on tuletatud neli erieesmärki, mis sisaldavad praktilisi üksikasju selle kohta, kuidas need eesmärgid saavutatakse.

Erieesmärk nr 1

Lihtsustada hankemenetlusi ja suurendada nende paindlikkust ning parandada kohaldatavate normide õigusselgust ja ühtsust, et hõlbustada riigihankemenetlusi ja ettevõtjate, sealhulgas VKEde juurdepääsu neile kogu ühtsel turul.

Erieesmärk nr 2

Suurendada keskkonnahoidlike, sotsiaalselt vastutustundlike ja innovatiivse lahenduse riigihangete kasutuselevõttu, et toetada liidu strateegilisi poliitikaeesmärke ja luua sellega seoses sidusam õigusraamistik.

Erieesmärk nr 3

Parandada ELi majandusjulgeolekut ja strateegilist autonoomiat riigihangete valdkonnas, edendades sellega seoses sidusat õigusraamistikku.

Erieesmärk nr 4

Aidata kaasa riigihankealase teabe, andmete ja IT-lahenduste kättesaadavusele, et vähendada halduskoormust ning parandada läbipaistvust ja järelevalvet ning seeläbi ennetada ja vähendada õigusnormide rikkumist ja võimaldada valikuid poliitika kujundamisel.

1.3.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Käesoleval määrusel peaks olema mitu positiivset tulemust kolmele peamisele riigihangetega seotud sidusrühmale, nimelt poliitikakujundajatele, hankijatele ja ettevõtjatele. Peamised oodatavad tulemused on lihtsam juurdepääs läbirääkimistele, konkurentsi suurenemine ja halduskoormuse vähenemine.

1.3.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Järelevalve ja hindamise aspekt ning asjakohased eesmärgid	**Näitaja(d)**	**Vastutus kogumise eest**	**Allikad**
Erieesmärk nr 1. Lihtsustada hankelepingute sõlmimise korda ja hankemenetlusi ning suurendada nende paindlikkust ja ühtsust			
Kas riigihangete raamistik on muutunud lihtsamaks, paindlikumaks ja sidusamaks?	Menetluste kestus päevades alates hanketeate avaldamisest kuni lepingu sõlmimiseni Menetluste kestus päevades alates hanketeate avaldamisest kuni lepingu allkirjastamiseni Tühistamismäär Läbirääkimistega menetluste osakaal	Euroopa Komisjon	Ühtse turu ja konkurentsivõime tulemustabel Riigihangete andmeruum (PPDS) Ettenähtud uued IT-vahendid ja -süsteemid
Erieesmärk nr 2. Suurendada keskkonnahoidlike, sotsiaalselt vastutustundlike ja innovatiivse lahenduse riigihangete kasutuselevõttu			
Kas keskkonnahoidlikke, sotsiaalseid ja innovatsioonielemente sisaldavate menetluste arv on suurenenud?	Selliste menetluste osakaal (väärtus ja arv), mis hõlmavad keskkonnahoidlikke, sotsiaalselt vastutustundlikke ja innovatiivse	Euroopa Komisjon	Ühtse turu ja konkurentsivõime tulemustabel Riigihangete andmeruum (PPDS)

Järelevalve ja hindamise aspekt ning asjakohased eesmärgid	Näitaja(d)	Vastutus kogumise eest	Allikad
	lahenduse riigihankeid / parima hinna ja kvaliteedi suhet kasutavate hankemenetluste osakaal ELi ökomärgist kasutavate keskkonnahoidlike riigihangete osakaal		Ettenähtud uued IT-vahendid ja -süsteemid
Erieesmärk nr 3. Parandada ELi majandusjulgeolekut ja strateegilist autonoomiat riigihangete valdkonnas			
Kas ELi majandusjulgeolek ja strateegiline autonoomia riigihangete valdkonnas on paranenud?	Kolmandate riikide ettevõtjate osakaal (otsene + kaudne) Valitud sektorites hangitud ELi päritolu kaupade osakaal (liidu tolliseadustikus määratletud tähenduses)	Euroopa Komisjon	Ühtse turu ja konkurentsivõime tulemustabel Riigihangete andmeruum (PPDS) Ettenähtud uued IT-vahendid ja -süsteemid
Erieesmärk nr 4. Hõlbustada juurdepääsu riigihankealasele teabele, andmetele ja IT-vahenditele			
Kas juurdepääs riigihankealasele teabele on paranenud?	Läbipaistvuse määr (nt TEDis/MPLis avaldatud % SKPst) Andmebaaside juurdepääsetavus ja otsitavus Andmekvaliteet (nt	Euroopa Komisjon	Ühtse turu ja konkurentsivõime tulemustabel Riigihangete andmeruum (PPDS) Ettenähtud uued IT-vahendid ja

Järelevalve ja hindamise aspekt ning asjakohased eesmärgid	Näitaja(d)	Vastutus kogumise eest	Allikad
	esitatud andmete täielikkus) Andmete lõimimine muude andmebaasidega (nt äriregister, maksuregister)		-süsteemid
Üldeesmärgid			
Hankijate jaoks Hõlbustada riigihankemenetlusi ja strateegiliste eesmärkide rakendamist, parandada õiguskindlust	Selliste menetluste osakaal (väärtus ja arv), mis hõlmavad keskkonnahoidlikke, sotsiaalselt vastutustundlikke ja innovatiivse lahenduse riigihankeid Esimese astme riigihankemenetluste läbivaatamisotsuste arv võrreldes riigihanke väljakuulutamiste arvuga	Euroopa Komisjon	Ühtse turu ja konkurentsivõime tulemustabel Riigihangete andmeruum (PPDS) Ettenähtud uued IT-vahendid ja -süsteemid
Ettevõtjate jaoks Hõlbustada ELi ettevõtjate, sealhulgas VKEde juurdepääsu riigihangetele (sh piiriülestele)	Pakkumuste arv menetluse kohta Teises liikmesriigis asuva ettevõtjaga sõlmitud lepingute arv Lepingute arv, milles osaleb teises liikmesriigis asuv alltöövõtja	Euroopa Komisjon	Ühtse turu ja konkurentsivõime tulemustabel Riigihangete andmeruum (PPDS) Ettenähtud uued IT-vahendid ja -süsteemid

Järelevalve ja hindamise aspekt ning asjakohased eesmärgid	Näitaja(d)	Vastutus kogumise eest	Allikad
	VKEdega sõlmitud lepingute arv		
Horisontaalsed Vähendada halduskoormust, suurendada läbipaistvust ning hõlbustada järelevalvet, et vältida õigusnormide rikkumisi ja teha poliitilisi valikuid	Kulud menetluse kohta (hankijate puhul) Kulud menetluse kohta (ettevõtjate puhul) Menetluse kestus alates kavandamisest kuni lepingu sõlmimiseni Digivahendeid kasutavate ettevõtjate arv Digivahendeid kasutavate hankijate arv Tühistamismäär Läbirääkimistega menetluste osakaal	Euroopa Komisjon	Ühtse turu ja konkurentsivõime tulemustabel Riigihangete andmeruum (PPDS) Ettenähtud uued IT-vahendid ja -süsteemid

1.4. Ettepanek/algatus käsitleb

☑ uut meedet

☐ uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest[0]

☐ olemasoleva meetme pikendamist

☐ ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

[0] Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Käesoleva määruse eesmärk on lihtsustada kogu riigihanketurgu. See hõlmab riigihangete digitaalset ökosüsteemi. Selles nõutakse, et e-riigihangete teenuse osutajad tagaksid oma teenuste koostalitlusvõime kooskõlas tulevaste standarditega. Lisaks nähakse sellega ette, et liikmesriigid integreerivad ja ühendavad oma ettevõtja tõendite digitaalse haldusvahendi elektroonilise osalemistingimuste teenuse ja oma vastavate riiklike registritega. See võimaldab ettevõtjatel ettevõtja tõendite digitaalse haldusvahendi pakutavaid funktsioone täielikult ära kasutada. Samuti peavad liikmesriigid looma oma riiklikud riigihangete andmeruumid ja ühendama need riigihangete andmeruumi andmevahetusega.

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELi tasandi meetme põhjused (*ex ante*)

Kuigi viimase 50 aasta jooksul on tehtud märkimisväärseid jõupingutusi, ei ole riigihangete ühtset turgu veel saavutatud. Endiselt esineb killustatust, mis väljendub eri algatuste erinevas poliitilises lähenemisviisis, ülereguleerimises liikmesriikide tasandil ning erinevate digivahendite ja -platvormide kasutamises. Need probleemid muudavad praeguse ELi riigihangete raamistiku kestliku majanduskasvu vahendi asemel valdkonnaks, mida iseloomustavad halduskoormus ja bürokraatia. Selleks et riigihankeid ära kasutada konkurentsivõime ning tõhusate ja tulemuslike avaliku sektori investeeringute stiimulina, mis toetab ka ELi poliitikaeesmärke, on vaja ELi tasandi meetmeid. ELi riigihangete raamistiku lihtsustamine ja strateegiliste eesmärkide rakendamine on võimalik ainult ELi meetmete abil, mis tagavad järjekindla muutuse kõigis liikmesriikides. ELi meetmete puudumine põlistaks süsteemi ebatõhusust, takistaks hankijatel oma vajadusi kiiremini ja strateegiliselt täita ning takistaks ettevõtjate juurdepääsu hankelepingutele kogu ühtsel turul. Riigihangete sidusat õigusraamistikku on võimalik saavutada ainult liidu tasandil. Lisaks sellele jäävad ELi riigihangetealased õigusaktid ELi meetmete puudumisel endiselt ebapiisavaks olulistes strateegilistes aspektides nagu kestlikkuse edendamine, tarneahelate vastupanuvõime edendamine või ELi strateegilise autonoomia tagamine. Samuti oleks ühisinvesteeringud strateegilistesse sektoritesse piiratud, kuid koordineeritud tegevus võimaldab nõudlust paremini ära kasutada. Lõpuks toob ELi meetmete puudumine kaasa kasutamata jäetud võimaluse, kuna õigusaktid aeguvad, võttes arvesse praeguseid arenguid (nt kiirenevad digitaalsed muutused ja hüperühendatus) ja muutuvaid ohte. (nt muutuvad julgeolekuparadigmad).

Oodatav tekkiv ELi lisaväärtus (*ex post*)

Ettepaneku eesmärk on muuta ELi õigusakte, mis puudutavad otseselt kogu ELi hõlmavat hanketurgu. Sama eesmärki ei ole võimalik saavutada liikmesriikide tasandil, võttes eelkõige arvesse ka vajadust tagada kõigis liikmesriikides ühtlustatud lähenemisviis, mis on tulemusliku lihtsustamise seisukohast otsustava tähtsusega. ELi tasandi meetmetel on suur lisaväärtus, sest käesolevas ettepanekus käsitletavad probleemid ei piirdu ühe liikmesriigi territooriumiga. Kolmandate riikide pakkujate ja kaupade juurdepääsu ELi hanketurule saab reguleerida üksnes ELi meetmetega, kuna

see kuulub ELi ainupädevusse. Samuti ei tohi liikmesriigid seni, kuni EL täidab WTO riigihankelepingust tulenevaid kohustusi, lihtsustada menetlusi üle ELi tasandil kehtestatud taseme, sest riigihangete piirmäärasid ja menetlusi reguleeritakse ELi normidega, millega rakendatakse WTO riigihankelepingust tulenevaid menetluslikke kohustusi.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Varasemad reformid on näidanud, et digivahendid nagu e-riigihanked võivad menetlusi ühtlustada, kuid neid tuleb kõigis liikmesriikides standardida, et vältida killustatust. Uute normidega tuleks kehtestada selged põhinõuded, võimaldades samal ajal paindlikkust nende rakendamisel.

Kogemused on näidanud, et lihtsustatud menetlused ja digitaalsed eelkvalifitseerimise süsteemid aitavad füüsilisest isikust ettevõtjatel, väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel riigihangetes tulemuslikumalt osaleda. Automatiseeritud andmekogumine on osutunud väärtuslikuks läbipaistvuse suurendamisel ja hankemenetluste parema järelevalve võimaldamisel.

Lisaks on varasemad reformid näidanud, et edukaks rakendamiseks on vaja varakult kaasata kõik sidusrühmad ja anda kogu protsessi vältel selgeid juhiseid.

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega

Riigihankedirektiivide läbivaatamine toetab ELi lihtsustamise ja konkurentsivõime eesmärke, pakkudes ettevõtjatele digivahendeid ja ühtlustatud menetlusi, mis võimaldavad haldusnõuete usaldusväärset, turvalist ja kasutajasõbralikku täitmist. See hõlmab ühtlustatud tuvastamist, autentimist ja andmevahetust, tagades sujuva suhtluse ettevõtjate ja avaliku sektori asutuste vahel. Järelikult on see täielikult kooskõlas mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 eesmärkidega.

Komisjoni ja liikmesriikide kaasamisel käesoleva määruse rakendamisse on finantsmõju, mida saaks peamiselt katta liidu üldeelarvest mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 raames, sõltuvalt järgmist mitmeaastast finantsraamistikku käsitleva komisjoni ettepaneku üle peetavate läbirääkimiste tulemustest. Need kulud on peamiselt seotud järgmisega:

1. Hankemenetluste digipööre, sealhulgas e-riigihangete platvormide väljatöötamine ja kasutuselevõtt.

2. Olemasolevate IT-süsteemide lõimimine uute digivahenditega, et tagada koostalitlusvõime.

3. Järelevalvemehhanismide loomine, et tagada vastavus läbivaadatud määrusele.

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

Personalivajadus 17 täiendava täistööaja ekvivalendina (8 AD ametikohta siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektoraadis, 4 AD ametikohta Euroopa Liidu Väljaannete Talituses ja 5 riikide lähetatud eksperti siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektoraadis) kaetakse osaliselt peadirektoraadi olemasolevate töötajate arvu ümberpaigutamisega. Hoolimata märkimisväärsetest jõupingutustest, mida komisjon on viimasel aastal teinud oma personali ümberpaigutamiseks, et tagada käesoleva ettepaneku edukas elluviimine ja nõuetekohane rakendamine, on täieliku vajaduse täitmiseks vaja komisjoni personali veelgi suurendada.

Rahastamisega seotud vajadused kaetakse täielikult assigneeringute ümberjaotamise teel.

Hinnang alates 2028. aastast kuludele ja personalile avalduva mõju kohta on lisatud näitlikustamise eesmärgil ja see ei mõjuta järgmist mitmeaastast finantsraamistikku. Rahastamisallikas ja liidu rahaliste kohustuste ulatus 2027. aasta järgsel perioodil sõltuvad mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 üle peetavate institutsioonidevaheliste läbirääkimiste tulemustest ning seejärel määratakse need kindlaks iga-aastases eelarvemenetluses. Kõik assigneeringud ja töötajate arv alates 2028. aastast on soovituslikud.

1.6. Ettepaneku/algatuse ja selle finantsmõju kestus

☐ **Piiratud kestusega**

- ☐ hõlmab ajavahemikku [PP.KK]AAAA–[PP.KK]AAAA
- ☐ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA ja maksete assigneeringutele ajavahemikul AAAA–AAAA.

☑ **Piiramatu kestusega**

Rakendamine ja käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku 2028–2030,

millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Kavandatud eelarve täitmise viis(id)(2)[0]

☑ **Eelarve otsene täitmine** komisjoni poolt

- ☑ tema talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;
- ☐ rakendusametite kaudu

☐ **Eelarve jagatud täitmine** koostöös liikmesriikidega

☐ **Eelarve kaudne täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);
- ☐ Euroopa Investeerimispangale ja Euroopa Investeerimisfondile;
- ☐ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;
- ☐ avalik-õiguslikele isikutele;
- ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, sel määral, mil neile antakse piisavad finantstagatised;

[0] Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud BUDGpedia veebisaidil: https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx.

☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised;

☐ asutustele või isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis;

☐ liikmesriigis asutatud asutustele, kelle suhtes kohaldatakse liikmesriigi eraõigust või liidu õigust ja kellele võib kooskõlas valdkondlike normidega usaldada liidu rahaliste vahendite või eelarveliste tagatiste haldamise niivõrd, kuivõrd selliseid asutusi kontrollivad avalik-õiguslikud isikud või avalikke teenuseid osutavad eraõiguslikud asutused ja kontrollivad organid annavad neile solidaarvastutuse vormis piisavad finantstagatised või samaväärsed finantstagatised, mis võivad iga meetme puhul piirduda liidu toetuse maksimumsummaga.

Märkused

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

Pärast käesoleva määruse jõustumist hindab komisjon käesolevat määrust iga seitsme aasta järel.

Komisjon esitab lõike 1 kohaselt tehtud hindamise peamisi järeldusi sisaldava aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele. Liikmesriigid esitavad komisjonile aruande koostamiseks vajaliku teabe.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

Läbivaadatud riigihangete määrusega võetakse kasutusele ühtlustatud digivahendid ja -menetlused, et ühtlustada haldusnõudeid ning tagada usaldusväärne, turvaline ja kasutajasõbralik nõuete täitmine. Need uued normid vajavad tehniliste spetsifikatsioonide, standardite ja koostalitlusvõime raamistike väljatöötamist ning järelevalvet ja koordineerimist ELi institutsioonide ja liikmesriikide vahel.

Nende meetmete tulemuslikuks rakendamiseks tuleb komisjoni talitustele eraldada piisavad vahendid, sealhulgas järgmiseks:

1. tehniline ja tegevustugi digitaristu jaoks (näiteks e-riigihangete platvormid, integreerimine ettevõtja tõendite digitaalse haldusvahendiga);

2. koordineerimine liikmesriikidega, et tagada uute õigusaktide järjekindel kohaldamine.

Uue määruse sätete rakendamiseks on komisjonis hinnanguliselt vaja 17 täistööaja ekvivalenti, mis tagab piisava järelevalve- ja poliitika rakendamise suutlikkuse.

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

Oht, et komisjon või liikmesriigid viivitavad rakendamisega, mis toob kaasa mittevastavuse või killustatud kohaldamise. Regulaarne koostöö liikmesriikide ja ettevõtjatega, et teha riskid varakult kindlaks ja viia kontrollisüsteemid kooskõlla sidusrühmade vajadustega.

2.2.3. Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal)

Olemasolevad sisekontrollisüsteemid on tõhusad.

2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed

Komisjoni suhtes kohaldatavad olemasolevad pettuste ennetamise meetmed hõlmavad käesoleva määruse täitmiseks vajalikke lisaassigneeringuid.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/ liigendamata(3)[0]	EFTA riigid(4)[0]	kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid(5)[0]	Muud kolmandad riigid	Muu sihtotstarbeline tulu
2	04 02 03 – Digitaalne juhtpositsioon	Liigendatud	JAH(6)[0]	JAH(7)[0]	EI	EI
2	XX.XX.XX.XX(8)[0]	Liigendatud	JAH	JAH	EI	EI

[0]Liigendatud = liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.
[0]EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.
[0]Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaadid.
[0]Veel kindlaks määramata. Komisjon kavatseb kaasata EFTA riigid.
[0]Veel kindlaks määramata. Komisjon kavatseb kaasata kandidaatriike ja/või potentsiaalseid kandidaatriike.
[0]Selle eelarverea üksikasju ei ole praeguses etapis võimalik esitada, sest järgmise mitmeaastase finantsraamistiku eelarve liigendus on veel arutlusel. See eelarverida on siiski väljaannete talituse pädevuses.

Uued eelarveread, mille loomist taotletakse

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

☐ Ettepanek/algatus ei nõua tegevusassigneeringute kasutamist

☑ Ettepanek/algatus nõuab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.2. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Hinnang alates 2028. aastast kuludele ja personalile avalduva mõju kohta on lisatud näitlikustamise eesmärgil ja see ei mõjuta järgmist mitmeaastast finantsraamistikku. Rahastamisallikas ja liidu rahaliste kohustuste ulatus 2027. aasta järgsel perioodil sõltuvad mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 üle peetavate institutsioonidevaheliste läbirääkimiste tulemustest ning seejärel määratakse need kindlaks iga-aastases eelarvemenetluses. Kõik assigneeringud ja töötajate arv alates 2028. aastast on soovituslikud.								
Käesolevat algatust rahastatakse ümberjaotamise teel järgmise mitmeaastase finantsraamistiku rakenduskavade raames ja osaliselt halduskuludest. Ümberjaotamise rahastamise tegevusassigneeringute eelarveread tulevad tegevusassigneeringute eelarveridadelt ja ümberpaigutamise rahastamise halduskulude eelarveread halduskulude eelarveridadelt. Käesolevas etapis ei ole võimalik täpselt märkida mitmeaastase finantsraamistiku iga rubriigi ja programmi panust, kuid eelduste kohaselt tuleb suur panus mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 rubriigi 2 programmidest (nt Euroopa Konkurentsivõime Fond).								
Finantsselgituses ja mõjuhinnangus esitatud kulude erinevus tuleneb sellest, et finantsselgitus sisaldab kõiki kulusid, samas kui mõjuhinnangus arvestatakse ainult poliitikameetmetest tulenevaid lisakulusid, mis lisanduvad niinimetatud tavapärastele kuludele. Finantsmääruse nõuetest tulenevad ka väikesed erinevused kulude liigitamises ja esitusviisis.								
Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Nr				2			
Peadirektoraat: GROW(9)[0]	Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	**MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK**

			2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	KOKKU 2028-2034
Tegevusassigneeringud										
04 02 03 – Digitaalne juhtpositsioon	Kulukohustused	(1a)	9,908	10,106	10,308	10,514	10,725	10,939	11,158	73,659
	Maksed	(2a)	2,428	6,476	8,904	12,951	12,951	14,975	14,975	73,659
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud(10)[0]										
Eelarverida		(3)								**0,000**
assigneeringud KOKKU DG GROW	Kulukohustused	= 1a + 1b + 3	**9,908**	**10,106**	**10,308**	**10,514**	**10,725**	**10,939**	**11,158**	**73,659**
	Maksed	= 2a + 2b + 3	**2,428**	**6,476**	**8,904**	**12,951**	**12,951**	**14,975**	**14,975**	**73,659**
Peadirektoraat: Väljaannete Talitus			Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK KOKKU 2028-2034**

[0]Siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektoraat teeb riigihangete digitaalse ökosüsteemi rakendamisel koostööd teiste peadirektoraatide ja komisjoni talitustega, näiteks informaatika peadirektoraadiga.

[0]Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamist toetavad kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

Tegevusassigneeringud										
XX.XX.XX.XX(11)[0]	Kulukohustused	(1b)	9,208	9,392	9,580	9,772	9,967	10,167	10,370	**68,456**
	Maksed	(2b)	2,257	6,018	8,275	12,036	12,036	13,917	13,917	**68,456**
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud(12)[0]										
Eelarverida		(3)								**0,000**
assigneeringud KOKKU Väljaannete talituse	Kulukohustused	= 1a + ab + 3	**9,208**	**9,392**	**9,580**	**9,772**	**9,967**	**10,167**	**10,370**	**68,456**
	Maksed	= 2a + 2b + 3	**2,257**	**6,018**	**8,275**	**12,036**	**12,036**	**13,917**	**13,917**	**68,456**
			Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK KOKKU 2028-2034**

[0]Selle eelarverea üksikasju ei ole praeguses etapis võimalik esitada, sest järgmise mitmeaastase finantsraamistiku eelarve liigendus on veel arutlusel. See eelarverida on siiski väljaannete talituse pädevuses.

[0]Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamist toetavad kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

Tegevusassigneeringud KOKKU	Kulukohustused	(4)	19,116	19,499	19,888	20,286	20,692	21,106	21,528	**142,115**
	Maksed	(5)	4,685	12,494	17,179	24,987	24,987	28,892	28,892	**142,115**
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU		(6)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
assigneeringud KOKKU Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 2	Kulukohustused	= 4 + 6	**19,116**	**19,499**	**19,888**	**20,286**	**20,692**	**21,106**	**21,528**	**142,115**
	Maksed	= 5 + 6	**4,685**	**12,494**	**17,179**	**24,987**	**24,987**	**28,892**	**28,892**	**142,115**

		Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK KOKKU 2028-2034**
Tegevusassigneeringud KOKKU (kõik rubriigid)	Kulukohustused (4)	19,116	19,499	19,888	20,286	20,692	21,106	21,528	**142,115**
	Maksed (5)	4,685	12,494	17,179	24,987	24,987	28,892	28,892	**142,115**
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU (kõik rubriigid)	(6)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**

assigneeringud KOKKU Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–3 (vajalikud vahendid)	Kulukohustused	= 4 + 6	**19,116**	**19,499**	**19,888**	**20,286**	**20,692**	**21,106**	**21,528**	**142,115**
	Maksed	= 5 + 6	**4,685**	**12,494**	**17,179**	**24,987**	**24,987**	**28,892**	**28,892**	**142,115**
Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik			4				„Halduskulud“(13)[0]			
Peadirektoraat: GROW(14)[0]			Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK KOKKU 2028-2034**
Personalikulud			2,092	2,134	2,177	2,220	2,264	2,310	2,356	**15,553**
Muud halduskulud			0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
DG GROW KOKKU	Assigneeringud		**2,092**	**2,134**	**2,177**	**2,220**	**2,264**	**2,310**	**2,356**	**15,553**
Peadirektoraat: Väljaannete Talitus			Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK KOKKU 2028-2034**
Personalikulud			0,776	0,792	0,807	0,823	0,840	0,857	0,874	**5,769**

[0]Vajalike assigneeringute kindlaksmääramiseks tuleks kasutada aastaseid keskmisi kulunäitajaid, mis on kättesaadavad BUDGpedia veebilehel.

[0]Siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektoraat teeb riigihangete digitaalse ökosüsteemi rakendamisel koostööd teiste peadirektoraatide ja komisjoni talitustega, näiteks informaatika peadirektoraadiga.

Muud halduskulud			0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Väljaannete talitus KOKKU	Assigneeringud		**0,776**	**0,792**	**0,807**	**0,823**	**0,840**	**0,857**	**0,874**	**5,769**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 4 assigneeringud KOKKU		(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	**2,868**	**2,925**	**2,984**	**3,044**	**3,104**	**3,167**	**3,230**	**21,322**

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**MITME AASTANE FINANTSRAAMISTIK KOKKU 2028-2034**

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–4	Kulukohustused	**21,984**	**22,424**	**22,872**	**23,330**	**23,796**	**24,272**	**24,758**	**163,437**
	Maksed	**7,553**	**15,419**	**20,163**	**28,031**	**28,092**	**32,058**	**32,121**	**163,437**

3.2.3. Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund (ei täideta detsentraliseeritud asutuste puhul)

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Märkida eesmärgid ja väljundid ⇓			Aasta **2024**		Aasta **2025**		Aasta **2026**		Aasta **2027**		Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)						**KOKKU**	
	VÄLJUNDID																	
	Väljundi liik(15)[0]	Keskmine kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Kokku Arv	Kokku Kulu
ERIEESMÄRK nr 1(16)[0]: [...]																		
- Väljund																		
- Väljund																		

[0]Väljunditena käsitatakse tarnitud tooteid ja osutatud teenuseid (rahastatud üliõpilasvahetuste arv, ehitatud teede pikkus kilomeetrites jms).
[0]Vastavalt punktile 1.4.2 „Erieesmärgid“.

- Väljund																	
Erieesmärk nr 1 kokku																	
ERIEESMÄRK nr 2 ...																	
- Väljund																	
Erieesmärk nr 2 kokku																	
KOKKU																	

3.2.4. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

☐ Ettepanek/algatus ei nõua haldusassigneeringute kasutamist

☑ Ettepanek/algatus nõuab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.5. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud

HEAKSKIIDETUD EELARVE	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**MITMEASTANE FINANTSRAAMISTIK**

								KOKKU 2028-2034
RUBRIIK 4								
Personalikulud	2,868	2,925	2,984	3,044	3,104	3,167	3,230	**21,322**
Muud halduskulud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
RUBRIIK 4 kokku	**2,868**	**2,925**	**2,984**	**3,044**	**3,104**	**3,167**	**3,230**	**21,322**
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud								
Personalikulud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Muud halduskulud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud kokku	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	0,000	0,000	0,000	**0,000**
KOKKU	**2,868**	**2,925**	**2,984**	**3,044**	**3,104**	**3,167**	**3,230**	**21,322**

3.2.5.1. *Assigneeringud kokku*

KOKKU HEAKSKIIDETUD EELARVE +	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**MITM EAAS TANE FINA NTSR**

SIHTOTSTARBELINE VÄLISTULU								**AAMISTIK KOKKU 2028-2034**
RUBRIIK 4								
Personalikulud	2,868	2,925	2,984	3,044	3,104	3,167	3,230	**21,322**
Muud halduskulud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
RUBRIIK 4 kokku	2,868	2,925	2,984	3,044	3,104	3,167	3,230	**21,322**
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud								
Personalikulud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Muud halduskulud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud kokku	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**
KOKKU	**2,868**	**2,925**	**2,984**	**3,044**	**3,104**	**3,167**	**3,230**	**21,322**

Personalivajadused kaetakse osaliselt komisjoni talituste olemasolevate töötajate ümberpaigutamise teel. Hoolimata märkimisväärsetest jõupingutustest, mida komisjon on viimasel aastal teinud oma personali ümberpaigutamiseks, et tagada käesoleva ettepaneku edukas elluviimine ja nõuetekohane rakendamine, on täieliku vajaduse täitmiseks vaja komisjoni personali veelgi suurendada.

Hinnang alates 2028. aastast kuludele ja personalile avalduva mõju kohta on lisatud näitlikustamise eesmärgil ja see ei mõjuta järgmist mitmeaastast finantsraamistikku. Rahastamisallikas ja liidu rahaliste kohustuste ulatus 2027. aasta järgsel perioodil sõltuvad mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 üle peetavate institutsioonidevaheliste läbirääkimiste tulemustest ning seejärel määratakse need kindlaks iga-aastases eelarvemenetluses. Kõik assigneeringud ja töötajate arv alates 2028. aastast on soovituslikud.

3.2.6. Hinnanguline personalivajadus

☐ Ettepanek/algatus ei nõua personali kasutamist

☑ Ettepanek/algatus nõuab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.6.1. Rahastatakse heakskiidetud eelarvest

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina(17)[0]

HEAKSKIIDETUD EELARVE	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**
Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)							
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)	12	12	12	12	12	12	12

[0]Palun täpsustage allpool esitatud tabelis, kui palju täistööaja ekvivalente on juba määratud meetme haldamiseks ja/või kui palju saab neid teie peadirektoraadis ümber paigutada ja millised on teie netovajadused.

20 01 02 03 (ELi delegatsioonides)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 11 (otsene teadustegevus)	0	0	0	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige)	0	0	0	0	0	0	0
Koosseisuväline personal (täistööaja ekvivalendina)							
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid)	5	5	5	5	5	5	5
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja noored eksperdid	0	0	0	0	0	0	0

ELi delegatsioonides)								
Haldusto etuse eelarveri da [XX.01. YY. YY]	peakorteris	0	0	0	0	0	0	0
	ELi delegatsioonides	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 02 (lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid kaudse teadustegevuse valdkonnas)		0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 12 (lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid otsese teadustegevuse		0	0	0	0	0	0	0

valdkonnas)							
Muud eelarveread (märkige) - Rubriik 4	0	0	0	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige) - Rubriigist 4 välja jäävad kulud	0	0	0	0	0	0	0
KOKKU	**17**	**17**	**17**	**17**	**17**	**17**	**17**

3.2.6.2. *Personalivajadus kokku*

KOKKU HEAKSKIIDETUD EELARVE + SIHTOTSTARBELINE VÄLISTULU	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**
Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)							
20 01 02 01 (komisjoni	12	12	12	12	12	12	12

peakorteris ja esindustes)							
20 01 02 03 (ELi delegatsioonides)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 11 (otsene teadustegevus)	0	0	0	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige)	0	0	0	0	0	0	0
Koosseisuväline personal (täistööaja ekvivalendina)							
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid)	5	5	5	5	5	5	5
20 02 03 (lepingulised	0	0	0	0	0	0	0

töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja noored eksperdid ELi delegatsioonides)								
Haldustoetuse eelarverida [XX.01.YY.YY]	peakorteris	0	0	0	0	0	0	0
	ELi delegatsioonides	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 02 (lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid kaudse teadustegevuse valdkonnas)		0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 12 (lepingulised		0	0	0	0	0	0	0

töötajad ja riikide lähetatud eksperdid otsese teadustegevuse valdkonnas)							
Muud eelarveread (märkige) - Rubriik 4	0	0	0	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige) - Rubriigist 4 välja jäävad kulud	0	0	0	0	0	0	0
KOKKU	**17**	**17**	**17**	**17**	**17**	**17**	**17**

Ettepaneku rakendamiseks vajatav personal (täistööaja ekvivalendina)

	Kaetakse komisjoni talituste olemasolevast personalist	**Erakorraline lisapersonal***		
		Rahastatakse rubriigist 4 või teadusuuringute eelarveridadelt	**Rahastatakse BA ridadelt**	**Rahastatakse tasudest**

Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad	3	9	ei kohaldata	
Koosseisuväline personal (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)	2	3		

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	Ametnike ja ajutiste töötajate ülesanded on seotud õigusalase töösuuna, tehnilise töösuuna, koordineerimise ja järelevalvega. Siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektoraat vastutab kogu projekti arendamise ja juhtimise eest. Peadirektoraat teeb riigihangete digitaalse ökosüsteemi rakendamisel koostööd teiste peadirektoraatide ja komisjoni talitustega, näiteks informaatika peadirektoraadiga. Väljaannete talitus vastutab oma praeguste rakenduste laiendamise, standardite ja e-riigihangete ontoloogia edasiarendamise ning koostalitlusvõrgu ja riigihangete andmeruumi andmevahetusega integreerimise eest.
Koosseisuvälised töötajad	Ametnike ja ajutiste töötajate ülesanded on seotud õigusalase töösuuna, tehnilise töösuuna, koordineerimise ja järelevalvega.

3.2.7. **Hinnanguline mõju digitehnoloogiaga seotud investeeringutele – ülevaade**

Kohustuslik: järgmises tabelis tuleks esitada parim hinnang ettepanekust/algatusest tulenevate digitehnoloogiaga seotud investeeringute kohta.

Erandkorras, kui see on vajalik ettepaneku/algatuse rakendamiseks, tuleks rubriigi 7 assigneeringud esitada selleks ettenähtud eelarvereal.

Rubriikide 1–6 assigneeringuid tuleks kajastada „tegevusvaldkonna IT-kuludena, mis on eraldatud rakenduskavadele“. Nende kulud kuuluvad tegevuseelarvesse, mida kasutatakse otseselt algatuse rakendamisega seotud IT-platvormide/vahendite taaskasutamiseks/ostmiseks/arendamiseks ja nendega seotud investeeringuteks (nt litsentsid, uuringud, andmete säilitamine jne). Selles tabelis esitatud teave peaks olema kooskõlas 4. jaos „Digimõõde“ esitatud üksikasjadega.

Digi- ja IT-assigneeringud KOKKU	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK KOKKU 2028-2034**
RUBRIIK 4								
Institutsiooni tasandi IT-kulud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
RUBRIIK 4 kokku	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud								
Poliitikavaldkondade IT-kulud rakenduskavadele	**19,116**	**19,499**	**19,888**	**20,286**	**20,692**	**21,106**	**21,528**	**142,115**
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud kokku	**19,116**	**19,499**	**19,888**	**20,286**	**20,692**	**21,106**	**21,528**	**142,115**

KOKKU	**19,116**	**19,499**	**19,888**	**20,286**	**20,692**	**21,106**	**21,528**	**142,115**

3.2.8. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

☑ on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu.

☐ tingib mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi mittesihtotstarbelise varu ja/või mitmeaastase finantsraamistiku määruses sätestatud erivahendite kasutuselevõtu.

☐ nõuab mitmeaastase finantsraamistiku muutmist**.**

3.2.9. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

☑ ei näe ette kolmandate isikute poolset kaasrahastamist

☐ näeb ette kolmandate isikute poolse kaasrahastuse, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta **2024**	Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**	Kokku
Nimetage kaasrahastav asutus					
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU					

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

☐ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele

☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:

☐ omavahenditele

☐ muudele tuludele

☐ märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksval eelarveaastal	Ettepaneku/algatuse mõju(18)[0]

[0]Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.

	kättesaadavad assigneeringud	Aasta **2024**	Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**
Artikkel					

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

[...]

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

[...]

4. DIGIMÕÕDE

4.1. Diginõuded

Kui leitakse, et poliitikaalgatus ei ole seotud diginõuetega, esitage selgitus selle kohta, miks digivahendeid ei kasutata.

ei kohaldata

Muul juhul loetlege diginõuded allpool esitatud tabelis.

Viide nõudele	**Nõude kirjeldus**	**Nõudest mõjutatud või sellega seotud osaleja(d)**	**Üldised protsessid**	**Kategooriad**
Artikkel 110, artikkel 111, artikkel 112 ja artikkel 113	Avaldamise nõuded	Euroopa Komisjon, liikmesriigid, e-riigihangete teenuse osutajad	Teabe avaldamine	Andmed
Artikkel 127	Elektrooniline side	Hankijad, e-riigihangete teenuse osutajad,	Infotehnoloogia spetsifikatsioonid	Digilahendused

		ettevõtjad		
Artikkel 128	Koostalitlusvõrk	Euroopa Komisjon, liikmesriigid, e-riigihangete teenuse osutajad	Andmehaldus	Digitaalsed avalikud teenused Protsesside digitaliseerimine ja automatiseerimine
Artikkel 129, artikkel 130	Riigihangete harmoneeritud standardid ja ühised spetsifikatsioonid	Euroopa Komisjon, liikmesriigid, e-riigihangete teenuse osutajad	Andmehaldus	Protsesside digitaliseerimine ja automatiseerimine
Artikkel 131	E-riigihangete teenuse osutajate kohustused	Liikmesriigid, e-riigihangete teenuse osutajad	Infotehnoloogia spetsifikatsioonid	Digilahendused Digitaalsed avalikud teenused
Artikkel 133	Komisjoni e-riigihangete platvorm	Euroopa Komisjon, liikmesriigid, hankijad	Digilahenduse väljatöötamine	Digilahendused Digitaalsed avalikud teenused
Artikkel 131	Elektrooniline osalemistingimuste teenus	Euroopa Komisjon, liikmesriigid, hankijad, ettevõtjad	Digilahenduse väljatöötamine	Andmed Digilahendused Digitaalsed avalikud teenused Protsesside digitaliseerimine ja

				automatiseerimine
Artikkel 134	Riiklikud riigihangete andmeruumid	Liikmesriigid	Infotehnoloogia ja andmete spetsifikatsioonid, digilahenduse väljatöötamine	Andmed Digilahendused Digitaalsed avalikud teenused Protsesside digitaliseerimine ja automatiseerimine
Artikkel 135	Riigihangete andmeruum	Euroopa Komisjon	Infotehnoloogia ja andmete spetsifikatsioonid, digilahenduse väljatöötamine	Andmed Digilahendused Digitaalsed avalikud teenused Protsesside digitaliseerimine ja automatiseerimine
Artikkel 136	Riigihangete andmeruumi andmevahetussüsteem	Euroopa komisjon, liikmesriigid	Andmevahetus	Digitaalsed avalikud teenused Protsesside digitaliseerimine ja automatiseerimine

4.2. Andmed

Kohaldamisalasse kuuluvate andmete ja seonduvate standardite/spetsifikatsioonide üldine kirjeldus

Andmete liik	Viide nõudele (nõuetele)	Standard ja/või spetsifikatsioon (kui see on asjakohane)
Avaldamisandmed	Artikkel 110	Avaldatud teave sisaldab artiklis 110 loetletud teavet. Nagu on sätestatud artikli 110 lõigetes 6 ja 7, määrab komisjon selle täpsemalt kindlaks delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega.
Üldised hankeandmed	Artikkel 134, artikkel 135	Artiklis 134 sätestatud teave tehakse kättesaadavaks riiklikul ja ELi tasandil. Nagu on sätestatud artikli 134 lõigetes 7 ja 8 ning artikli 135 lõikes 3, määrab komisjon selle täpsemalt kindlaks delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega.
Andmed tõendusmaterjali kohta	Artikkel 133	Nagu on sätestatud artikli 133 lõigetes 3 ja 6, tuleks kõrvalejätmise aluste tõendid, kvalifitseerimiskriteeriumide tõendid, äriühingu andmed ja päritolutõendid teha ettevõtja tõendite digitaalses haldusvahendis kättesaadavaks ja hankijatele elektroonilise osalemistingimuste teenuse kaudu jagatavaks.

Kooskõla Euroopa andmestrateegiaga

Selgitage, kuidas nõue (nõuded) on kooskõlas Euroopa andmestrateegiaga

Ettepanek on kooskõlas Euroopa andmestrateegiaga, kuna sellega antakse volitus jagada andmeid riigihangete andmeruumiga, võttes igas liikmesriigis kasutusele ka riikliku riigihangete andmeruumi. Sellega suurendatakse avaliku sektori kulutuste läbipaistvust ja aruandekohustust, korruptsioonivastast võitlust ning kulutuste kvaliteeti.

Kooskõla ühekordsuse põhimõttega

Selgitage, kuidas on kaalutud ühekordsuse põhimõtet ja kuidas on uuritud olemasolevate andmete taaskasutamise võimalust

Ettepanekus seati keskseks põhimõtteks ühekordsuse põhimõte. Tänu elektroonilise osalemistingimuste teenuse ja ettevõtja tõendite digitaalse haldusvahendi kasutamisele on ettevõtjal võimalus esitada riigihankemenetluses osalemiseks vajalikud tõendid ainult ühe korra.

Selgitage, kuidas on uued loodud andmed leitavad, juurdepääsetavad, koostalitlusvõimelised ja taaskasutatavad ning vastavad kvaliteetsetele standarditele

Uued andmed vastavad FAIR-põhimõtetele, kuna riigihangete andmeruum kogub, puhastab ja ühtlustab turvaliselt kõik liikmesriikidelt saadud andmed. Need andmed tehakse kättesaadavaks, kusjuures tundlike andmete suhtes kohaldatakse teatavaid piiranguid, et igal Euroopa kodanikul oleks juurdepääs hankeandmetele ja ta saaks Euroopa turust täieliku ülevaate.

Andmevood

Palun esitage iga andmevoo kohta andmed alljärgnevas tabelis:

Andmete liik	**Viide (viited) nõudele (nõuetele)**	**Osaleja, kes andmed esitab**	**Osaleja, kes andmed saab**	**Andmevahetuse ajend**	**Sagedus (kui see on asjakohane)**
Avaldamisandmed	Artikkel 110	Hankijad	Ettevõtjad	Hanketeate avaldamine	//
Üldised hankeandmed	Artikkel 134	Riiklik vastutav asutus, sealhulgas hankija	Riikliku riigihangete andmeruumi asutus	Ajend sõltuvalt andmete liigist, st lepingu sõlmimine	Hiljemalt 20 päeva pärast ajendit
Üldised hankeandmed	Artikkel 135	Riikliku riigihangete andmeruumi asutus	Riigihangete andmeruumi asutus	Kättesaadavus riiklikus riigihangete	Hiljemalt kümme päeva pärast riiklikus

				andmeruumis	riigihangete andmeruumis kättesaadavaks tegemist
Andmed tõendusmaterjali kohta	Artikkel 133	Ettevõtjad	Hankijad	Pakkumuse esitamine	//

4.3. Digilahendused

Digilahenduste üldine kirjeldus

Digilahendus	**Viide (viited) nõudele (nõuetele)**	**Peamised volitatud funktsioonid**	**Vastutav asutus**	**Kuidas on arvesse võetud juurdepääsetavust?**	**Kuidas on arvesse võetud korduvkasutatavust?**	**Tehisintellektitehnoloogia kasutamine (kui see on asjakohane)**
E-riigihangete platvormid	Artikkel 127, artikkel 131	E-riigihangete platvormid: Vastavad harmoneeritud standarditele Ühenduvad koostalitlusvõrguga Tagavad juurdepääsu	E-riigihangete teenuste osutajad			Ei kohaldata

		hanke üksikasjadele On ühendatud elektroonilise osalemistingimuste teenusega Ühenduvad riiklike riigihangete andmeruumidega				
Komisjoni e-riigihangete platvorm	Artikkel 132	Komisjoni e-riigihangete platvorm: Vastab harmoneeritud standarditele Ühendub koostalitlusvõrguga Tagab juurdepääsu hanke üksikasjadele On ühendatud	Euroopa Komisjon	Platvormi väljatöötamisel võetakse arvesse juurdepääsetavuse nõudeid.	Selle eesmärk on taaskasutada Euroopa Komisjonis või liikmesriikides juba olemasolevaid mooduleid, et luua Euroopa Komisjoni pakutav e-riigihangete platvorm. Platvorm on täielikult	Ei kohaldata

		elektroonilise osalemistingimuste teenusega Ühendub riiklike riigihangete andmeruumidega			kättesaadav avatud lähtekoodiga.	
Elektrooniline osalemistingimuste teenus	Artikkel 133	Elektrooniline osalemistingimuste teenus: Võimaldab äriühingu andmete, kõrvalejätmise aluste, kvalifitseerimiskriteeriumide ja päritolunõuete digitaalset kontrollimist	Euroopa Komisjon	Platvormi väljatöötamisel võetakse arvesse juurdepääsetavuse nõudeid.	Selle eesmärk on taaskasutada Euroopa Komisjonis juba olemasolevaid mooduleid, nagu e-Certis ja Euroopa ühtne hankedokument, et luua teenus ja ühendada see ettevõtja tõendite digitaalse haldusvahendiga. Teenus on täielikult kättesaadav avatud lähtekoodiga.	Ei kohaldata

Riiklikud riigihangete andmeruumid	Artikkel 134	Riiklikud riigihangete andmeruumid: On ühendatud riigihangete andmeruumiga; Tagavad, et kõik eri allikatest pärit andmed on kättesaadavad	Liikmesriigid			Ei kohaldata
Riigihangete andmeruum	Artikkel 135	Riigihangete andmeruum: Sisaldab avalikult kättesaadavaid andmeid ja andmeid, mis ei ole avalikult kättesaadavad Võimaldab erinevaid pääsuõigusi	Euroopa Komisjon	Platvormi väljatöötamisel võetakse arvesse juurdepääsetavuse nõudeid.		Ei kohaldata

Iga digilahenduse puhul selgitus selle kohta, kuidas digilahendus vastab kohaldatavale digipoliitikale ja õigusaktidele

Komisjoni e-riigihangete platvorm

Digi- ja/või valdkondlik poliitika (kui see on asjakohane)	Selgitus selle kohta, kuidas see on kooskõlas
Tehisintellektimäärus	Peamiste juriidiliste kohustuste puhul ei ole tehisintellektipõhist otsuste tegemist ette nähtud. Riskide automaatse tuvastamise, liigitamise, soovituste andmise või pettuseanalüüsi kasutuselevõtmisel viiakse läbi tehisintellektimääruse riski- või vastavushindamine.
ELi küberturvalisuse raamistik	Ilma et see piiraks määruse (EL) 2016/679 kohaldamist, tagavad liikmesriigid käesoleva määruse otstarbel kogutud ja salvestatud andmete turvalisuse, tervikluse, ehtsuse ja konfidentsiaalsuse. Kirjeldatakse üksikasjalikumalt tehnilises spetsifikatsioonis.
eIDAS	eIDAS ei pruugi tuvastamise, autentimise ja volituste vahetamise jaoks sobida.
Ühtne digivärav ja siseturu infosüsteem	Ühtset digiväravat ja siseturu infosüsteemi ei kasutata selles etapis rakenduskanalitena.
Muu	//

Komisjoni e-riigihangete platvorm

Digi- ja/või valdkondlik poliitika (kui see on asjakohane)	Selgitus selle kohta, kuidas see on kooskõlas
Tehisintellektimäärus	Peamiste juriidiliste kohustuste puhul ei ole tehisintellektipõhist otsuste tegemist ette nähtud. Riskide automaatse tuvastamise, liigitamise, soovituste andmise või pettuseanalüüsi kasutuselevõtmisel viiakse läbi tehisintellektimääruse riski- või vastavushindamine.
ELi küberturvalisuse raamistik	Ilma et see piiraks määruse (EL) 2016/679 kohaldamist, tagavad liikmesriigid käesoleva määruse otstarbel kogutud ja salvestatud andmete turvalisuse, tervikluse, ehtsuse ja konfidentsiaalsuse. Kirjeldatakse üksikasjalikumalt tehnilises spetsifikatsioonis.

Digi- ja/või valdkondlik poliitika (kui see on asjakohane)	Selgitus selle kohta, kuidas see on kooskõlas
eIDAS	eIDAS ei pruugi tuvastamise, autentimise ja volituste vahetamise jaoks sobida.
Ühtne digivärav ja siseturu infosüsteem	Ühtset digiväravat ja siseturu infosüsteemi ei kasutata selles etapis rakenduskanalitena.
Muu	//

Elektrooniline osalemistingimuste teenus

Digi- ja/või valdkondlik poliitika (kui see on asjakohane)	Selgitus selle kohta, kuidas see on kooskõlas
Tehisintellektimäärus	Peamiste juriidiliste kohustuste puhul ei ole tehisintellektipõhist otsuste tegemist ette nähtud. Riskide automaatse tuvastamise, liigitamise, soovituste andmise või pettuseanalüüsi kasutuselevõtmisel viiakse läbi tehisintellektimääruse riski- või vastavushindamine.
ELi küberturvalisuse raamistik	Ilma et see piiraks määruse (EL) 2016/679 kohaldamist, tagavad liikmesriigid käesoleva määruse otstarbel kogutud ja salvestatud andmete turvalisuse, tervikluse, ehtsuse ja konfidentsiaalsuse. Kirjeldatakse üksikasjalikumalt tehnilises spetsifikatsioonis.
eIDAS	eIDAS ei pruugi tuvastamise, autentimise ja volituste vahetamise jaoks sobida.
Ühtne digivärav ja siseturu infosüsteem	Ühtset digiväravat ja siseturu infosüsteemi ei kasutata selles etapis rakenduskanalitena.
Muu	//

Riiklikud riigihangete andmeruumid

Digi- ja/või valdkondlik poliitika (kui see on asjakohane)	Selgitus selle kohta, kuidas see on kooskõlas
Tehisintellektimäärus	Peamiste juriidiliste kohustuste puhul ei ole tehisintellektipõhist otsuste tegemist ette nähtud. Riskide automaatse tuvastamise, liigitamise, soovituste andmise või pettuseanalüüsi kasutuselevõtmisel viiakse läbi tehisintellektimääruse riski- või vastavushindamine.
ELi küberturvalisuse raamistik	Ilma et see piiraks määruse (EL) 2016/679 kohaldamist, tagavad liikmesriigid käesoleva määruse otstarbel kogutud ja salvestatud andmete turvalisuse, tervikluse, ehtsuse ja konfidentsiaalsuse. Kirjeldatakse üksikasjalikumalt tehnilises spetsifikatsioonis.
eIDAS	eIDAS ei pruugi tuvastamise, autentimise ja volituste vahetamise jaoks sobida.
Ühtne digivärav ja siseturu infosüsteem	Ühtset digiväravat ja siseturu infosüsteemi ei kasutata selles etapis rakenduskanalitena.
Muu	//

Riigihangete andmeruum

Digi- ja/või valdkondlik poliitika (kui see on asjakohane)	Selgitus selle kohta, kuidas see on kooskõlas
Tehisintellektimäärus	Peamiste juriidiliste kohustuste puhul ei ole tehisintellektipõhist otsuste tegemist ette nähtud. Riskide automaatse tuvastamise, liigitamise, soovituste andmise või pettuseanalüüsi kasutuselevõtmisel viiakse läbi tehisintellektimääruse riski- või vastavushindamine.
ELi küberturvalisuse raamistik	Ilma et see piiraks määruse (EL) 2016/679 kohaldamist, tagavad liikmesriigid käesoleva määruse otstarbel kogutud ja salvestatud andmete turvalisuse, tervikluse, ehtsuse ja konfidentsiaalsuse. Kirjeldatakse üksikasjalikumalt tehnilises spetsifikatsioonis.
eIDAS	eIDAS ei pruugi tuvastamise, autentimise ja volituste vahetamise jaoks sobida.
Ühtne digivärav ja siseturu infosüsteem	Ühtset digiväravat ja siseturu infosüsteemi ei kasutata selles etapis rakenduskanalitena.
Muu	//

4.4. Koostalitlusvõime hindamine

Kirjeldage digitaalset avalikku teenust, mida nõuded mõjutavad

Digitaalne avalik teenus või digitaalsete avalike teenuste kategooria	Kirjeldus	Viide (viited) nõudele (nõuetele)	Koostalitleva Euroopa lahendus(ed)	Muu(d) koostalitluslahendus(ed)
Koostalitlusvõrk	Koostalitlusvõrku kasutavad e-riigihangete platvormid andmete vahetamiseks kõigi teiste	Artikkel 129, artikkel 129		//

	ühendatud e-riigihangete platvormidega.			
E-riigihangete platvormid	Kõik platvormid kogu Euroopa Liidus ühendatakse omavahel, rakendades standardeid ja vahetades andmeid koostalitlusvõrgu kaudu.	Artikkel 131, artikkel 132	DCAT rakendusprofiil Põhisõnastikud	//
Elektrooniline osalemistingimuste teenus	Elektrooniline osalemistingimuste teenus ühendatakse ettevõtja tõendite digitaalsete haldusvahenditega, et ettevõtjad saaksid tõendada oma vastavust kõrvalejätmise alustele.	Artikkel 133	Põhisõnastikud	//
Riigihangete andmeruum	Riigihangete andmeruum kogub riigihangete andmeruumi andmevahetuse kaudu teateid igalt riiklikult riigihangete andmeruumilt.	Artikkel 134, artikkel 135, artikkel 138	DCAT rakendusprofiil Põhisõnastikud	e-riigihangete ontoloogia

Hinnake nõude (nõuete) mõju piiriülesele koostalitlusvõimele

Digitaalne avalik teenus 1: Koostalitlusvõrk

Hindamine	**Meede (meetmed)**	**Võimalikud allesjäänud tõkked (kui see on asjakohane)**
Kooskõla kehtivate digi- ja valdkondlike poliitikameetmetega. Loetlege kohaldatavad kindlakstehtud digi- ja valdkondlikud poliitikameetmed	Rakendusaktiga antakse üksikasjalikku lisateavet ja käsitletakse valdkondlikke dokumente.	Kooskõla mitme valdkondliku poliitikameetmega, nagu direktiiv (EL) 2023/1791, määrus (EL) 2019/1242, määrus (EL) 2023/1542, määrus (EL) 2024/1781, direktiiv 2009/33/EÜ
Korralduslikud meetmed digitaalsete avalike teenuste sujuvaks osutamiseks. Loetlege kavandatud juhtimismeetmed	Peamise õigusaktiga nähakse ette koostalitlusvõrgu ja riigihangete andmeruumi andmevahetuse juhtimise kord.	
Meetmed, mis on võetud andmete ühise mõistmise tagamiseks. Loetlege sellised meetmed	Valideerimisteenust kasutatakse andmete kogumiseks ja teabe avaldamiseks *Euroopa Liidu Teataja* kaasandes ja riigihangete andmeruumis.	Suured struktureerimata hankedokumendid. Riikidevahelised erinevused. Riikide soovimatus jagada mitteavalikke hankeandmeid. Andmekvaliteedi puudujäägid.
Ühiselt kokkulepitud avalike tehniliste spetsifikatsioonide ja standardite kasutamine. Loetlege sellised meetmed	Töötatakse välja ja rakendatakse hankemenetluste ja hanke üksikasjade standardid.	Heterogeensed riiklikud e-riigihangete platvormid. Ebakindlus võrgutehnoloogia valiku

Hindamine	Meede (meetmed)	Võimalikud allesjäänud tõkked (kui see on asjakohane)
		suhtes. Liikmesriikide ebaühtlane digitaalne küpsus.

Digitaalne avalik teenus 2: Elektrooniline osalemistingimuste teenus

Hindamine	Meede (meetmed)	Võimalikud allesjäänud tõkked (kui see on asjakohane)
Kooskõla kehtivate digi- ja valdkondlike poliitikameetmetega. Loetlege kohaldatavad kindlakstehtud digi- ja valdkondlikud poliitikameetmed	Rakendusaktiga antakse üksikasjalikku lisateavet ja käsitletakse valdkondlikke dokumente.	Kooskõla mitme valdkondliku poliitikameetmega, nagu direktiiv (EL) 2023/1791, määrus (EL) 2019/1242, määrus (EL) 2023/1542, määrus (EL) 2024/1781, direktiiv 2009/33/EÜ
Korralduslikud meetmed digitaalsete avalike teenuste sujuvaks osutamiseks. Loetlege kavandatud juhtimismeetmed	Peamise õigusaktiga nähakse ette koostalitlusvõrgu ja riigihangete andmeruumi andmevahetuse juhtimise kord.	
Meetmed, mis on võetud andmete ühise mõistmise tagamiseks. Loetlege sellised meetmed	Andmete nõuetekohase jagamise tagamiseks kasutatakse tõendite digitaalset haldusvahendit, mis ühendatakse osalemistingimuste teenusega.	Suured struktureerimata hankedokumendid. Riikidevahelised erinevused. Riikide soovimatus jagada mitteavalikke hankeandmeid.

Hindamine	Meede (meetmed)	Võimalikud allesjäänud tõkked (kui see on asjakohane)
		Andmekvaliteedi puudujäägid.
Ühiselt kokkulepitud avalike tehniliste spetsifikatsioonide ja standardite kasutamine. Loetlege sellised meetmed	Töötatakse välja ja rakendatakse hankemenetluste ja hanke üksikasjade standardid.	Heterogeensed riiklikud e-riigihangete platvormid. Ebakindlus võrgutehnoloogia valiku suhtes. Liikmesriikide ebaühtlane digitaalne küpsus.

Digitaalne avalik teenus 3: E-riigihangete platvormid

Hindamine	Meede (meetmed)	Võimalikud allesjäänud tõkked (kui see on asjakohane)
Kooskõla kehtivate digi- ja valdkondlike poliitikameetmetega. Loetlege kohaldatavad kindlakstehtud digi- ja valdkondlikud poliitikameetmed	Rakendusaktiga antakse üksikasjalikku lisateavet ja käsitletakse valdkondlikke dokumente.	Kooskõla mitme valdkondliku poliitikameetmega, nagu direktiiv (EL) 2023/1791, määrus (EL) 2019/1242, määrus (EL) 2023/1542, määrus (EL) 2024/1781, direktiiv 2009/33/EÜ
Korralduslikud meetmed digitaalsete avalike teenuste sujuvaks osutamiseks. Loetlege kavandatud juhtimismeetmed	Peamise õigusaktiga nähakse ette koostalitlusvõrgu ja riigihangete andmeruumi andmevahetuse juhtimise kord.	
Meetmed, mis on võetud andmete ühise	Töötatakse välja ja rakendatakse	Suured struktureerimata

Hindamine	Meede (meetmed)	Võimalikud allesjäänud tõkked (kui see on asjakohane)
mõistmise tagamiseks. Loetlege sellised meetmed	hankemenetluste ja hanke üksikasjade standardid.	hankedokumendid. Riikidevahelised erinevused. Riikide soovimatus jagada mitteavalikke hankeandmeid. Andmekvaliteedi puudujäägid.
Ühiselt kokkulepitud avalike tehniliste spetsifikatsioonide ja standardite kasutamine. Loetlege sellised meetmed	Töötatakse välja ja rakendatakse hankemenetluste ja hanke üksikasjade standardid.	Heterogeensed riiklikud e-riigihangete platvormid. Ebakindlus võrgutehnoloogia valiku suhtes. Liikmesriikide ebaühtlane digitaalne küpsus.

Digitaalne avalik teenus 4: Riigihangete andmeruum

Hindamine	Meede (meetmed)	Võimalikud allesjäänud tõkked (kui see on asjakohane)
Kooskõla kehtivate digi- ja valdkondlike poliitikameetmetega. Loetlege kohaldatavad kindlakstehtud digi- ja valdkondlikud poliitikameetmed	Rakendusaktiga antakse üksikasjalikku lisateavet ja käsitletakse valdkondlikke dokumente.	Kooskõla mitme valdkondliku poliitikameetmega, nagu direktiiv (EL) 2023/1791, määrus (EL) 2019/1242, määrus (EL) 2023/1542, määrus (EL) 2024/1781, direktiiv 2009/33/EÜ
Korralduslikud meetmed digitaalsete	Peamise õigusaktiga nähakse ette	

avalike teenuste sujuvaks osutamiseks. Loetlege kavandatud juhtimismeetmed	koostalitlusvõrgu ja riigihangete andmeruumi andmevahetuse juhtimise kord.	
Meetmed, mis on võetud andmete ühise mõistmise tagamiseks. Loetlege sellised meetmed	Valideerimisteenust kasutatakse andmete kogumiseks ja teabe avaldamiseks *Euroopa Liidu Teataja* kaasandes ja riigihangete andmeruumis.	Suured struktureerimata hankedokumendid. Riikidevahelised erinevused. Riikide soovimatus jagada mitteavalikke hankeandmeid. Andmekvaliteedi puudujäägid.
Ühiselt kokkulepitud avalike tehniliste spetsifikatsioonide ja standardite kasutamine. Loetlege sellised meetmed	Töötatakse välja ja rakendatakse hankemenetluste ja hanke üksikasjade standardid.	Heterogeensed riiklikud e-riigihangete platvormid. Ebakindlus võrgutehnoloogia valiku suhtes. Liikmesriikide ebaühtlane digitaalne küpsus.

4.5. Digimõõtme rakendamist toetavad meetmed

Palun täitke iga digitaalset rakendamist toetava meetme kohta alljärgnev tabel

Meetme kirjeldus	**Viide (viited) nõudele (nõuetele)**	**Komisjoni roll** (kui see on asjakohane)	**Kaasatavad osalejad** (kui see on asjakohane)	**Eldat**

				avajakava (kuisee on asjako

				hane)
Komisjon võtab vastu delegeeritud õigusaktid sellise koostalitlusvõrgu loomiseks või määramiseks.	Artikli 128 lõige 2	Komisjon võtab vastu asjakohased õigusaktid	Komisjon	//
Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse koostalitlusvõrgu rakendamise ja toimimise üksikasjalik kord.	Artikli 128 lõige 3	Komisjonil on õigus võtta vastu selliseid õigusakte	Komisjon	//
Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse ühised spetsifikatsioonid, mis hõlmavad hankemenetluste põhielementide semantilise andmemudeli olulisi nõudeid.	Artikli 130 lõige 2	Komisjon võib võtta vastu selliseid õigusakte	Komisjon	//
Komisjonil on õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse elektroonilise osalemistingimuste teenuse	Artikli 133 lõige 3	Komisjonil on õigus võtta vastu selliseid õigusakte	Komisjon	//

haldamise üksikasjalik kord ning määratakse kindlaks ettevõtja tõendite digitaalne haldusvahend ja sellega seotud võrk, mida ettevõtjad kasutavad osalemistingimuste täitmise kontrollimiseks.				
Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, milles määratakse kindlaks elektroonilise osalemistingimuste teenuse tehniline kord.	Artikli 133 lõige 6	Komisjonil on õigus võtta vastu selliseid õigusakte	Komisjon	/ /
Komisjonil on õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles määratakse kindlaks riiklikele riigihangete andmeruumidele kättesaadavaks tehtava hanketeabe täiendavad kategooriad.	Artikli 134 lõige 7	Komisjonil on õigus võtta vastu selliseid õigusakte	Komisjon	/ /
Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, milles määratakse kindlaks riiklike riigihangete andmeruumide kaudu kättesaadavaks tehtav hanketeave ja selle tehniline vorming, konkreetse hanketeabe avalikult	Artikli 134 lõige 8	Komisjonil on õigus võtta vastu selliseid õigusakte	Komisjon	/ /

kättesaadavaks või avalikult mittekättesaadavaks hanketeabeks määramise kord ja tehniliste valideerimisnõuete allikas.				
Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, milles määratakse kindlaks hanketeave, mille liikmesriigid esitavad riigihangete andmeruumi kaudu, sealhulgas selle tehniline vorming, minimaalsed avaldamistingimused hanketeabele, mis ei ole määratud avalikult kättesaadavaks, ja tehniliste valideerimisnõuete allikas.	Artikli 135 lõige 3	Komisjonil on õigus võtta vastu selliseid õigusakte	Komisjon	/ /
Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, milles määratakse kindlaks liidu õiguse kohase andmevahetuse kasutuselevõtmise kord.	Artikli 136 lõige 2	Komisjon võib võtta vastu selliseid õigusakte	Komisjon	/ /